

สรุปผลการดำเนินงาน

การสัมภาษณ์รายการโทรทัศน์และวิทยุรัฐสภา

รายการโทรทัศน์และวิทยุรัฐสภา

๑.รายการมองรัฐสภา (โทรทัศน์)

๒.รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย (วิทยุ)

มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทนำ	๔
การสัมภาษณ์รายการโทรทัศน์และวิทยุรัฐสภา	๕
๑.รายการมองรัฐสภา (รายการโทรทัศน์)	๕
๑.๑ ประเด็น “การขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล”	๖
๒.รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย (รายการวิทยุ)	๑๕
๒.๑ ประเด็น “การจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ (ตอนจบ)”	๑๖
๒.๒ ประเด็น “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๓/๓”	๒๑
๒.๓ ประเด็น “การปฏิรูปการวางแผนและการผังเมืองของประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี”	๒๕
๒.๔ ประเด็น “การปฏิรูประบบงานสอบสวนตามหลักสากล”	๓๑
๒.๕ ประเด็น “การผลักดันพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน และพระราชบัญญัติความปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช”	๓๖
๒.๖ ประเด็น “เทปการสัมมนา การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”	๔๒
๒.๗ ประเด็น “เทปการสัมมนา การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”	๔๘
๒.๘ ประเด็น “เทปการสัมมนา การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”	๕๓
๒.๙ ประเด็น “เทปการสัมมนา การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”	๕๖
๒.๑๐ ประเด็น “ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่”	๖๑
๒.๑๑ ประเด็น “การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล และสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวน และสัตว์คุ้มครอง ตอนที่ ๑”	๖๖
๒.๑๒ ประเด็น “การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล และสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวน และสัตว์คุ้มครอง (ตอนจบ)”	๓๒

๒.๑๓	ประเด็น “การปฏิรูปการศึกษาในด้านการประเมินการเรียนรู้และรับรองคุณภาพการศึกษา”	๓๖
๒.๑๔	ประเด็น “การปฏิรูปกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ : ระหว่างเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา	๔๒
๒.๑๕	ประเด็น “ความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่”	๔๖
๒.๑๖	ประเด็น “ความก้าวหน้าการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”	๕๒
๒.๑๗	ประเด็น “สรุปการดำเนินงานคณะอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อน การปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป)”	๕๖
๒.๑๘	ประเด็น “การขับเคลื่อนปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล”	๑๐๓
๒.๑๙	ประเด็น “การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อและแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ	๑๐๗
๒.๒๐	ประเด็น “ความเกี่ยวโยงของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ กับการปฏิรูปด้านอื่นๆ	๑๑๔
๒.๒๑	ประเด็น “การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทางทะเล (ตอนที่ ๑)”	๑๑๙
๒.๒๒	ประเด็น “การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทางทะเล (ตอนจบ)”	๑๒๕
๒.๒๓	ประเด็น “การสนับสนุนการปฏิรูประบบการศึกษา”	๑๓๐
๒.๒๔	ประเด็น “ความก้าวหน้าการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ”	๑๓๔
๒.๒๕	ประเด็น “แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ”	๑๓๘
๒.๒๖	ประเด็น “การส่งเสริมวัฒนธรรมไทยกับการปฏิรูปสื่อสารมวลชน ในรูปแบบบทโทรทัศน์	๑๔๓
รายนามคณะผู้จัดทำ		๑๔๖

บทนำ

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม สะสมและต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนปัญหาหยั่งรากลึก ระบบโครงสร้างการเมือง เศรษฐกิจ สังคมที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อ ปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐ กฎหมาย บางส่วน ล้าสมัยและขาดประสิทธิผลในการบังคับใช้ ทำให้ประเทศไม่สามารถก้าวข้ามประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ อีกหนึ่งปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาความยากจนของประชาชน เกิดความ เหลื่อมล้ำทางสังคม ในขณะเดียวกัน มีปัญหาความสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนในกลุ่มต่างๆ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังขาดกำลังสำคัญของชาติที่จะนำพาประเทศก้าวข้ามกับดักในมิติต่างๆ จึงมีความจำเป็นต้องทบทวนปัญหาและบทเรียนที่ผ่านมา รวมทั้งสร้างองค์ความรู้เพื่อปฏิรูปประเทศให้เดินหน้าต่อไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. ๒๕๖๐ ใน “หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ” ได้บัญญัติถึงเป้าหมายในการปฏิรูปไว้ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒) สังคมมีความสงบสุขเป็นธรรม และมีโอกาสอันดี ดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ ๓) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขประกอบกับได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งกำหนดการปฏิรูปประเทศไว้ ๑๑ ด้านสำคัญ และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้านเพื่อเป็นกลไกร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้มีความต่อเนื่อง

กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติได้เล็งเห็นความสำคัญของภารกิจสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ของคณะทำงานต่างๆ เพื่อการปฏิรูป สู่สาธารณะ จึงจัดทำแผน ออกอากาศ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ให้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประเด็นองค์ความรู้ต่างๆ ในรายการมองรัฐสภา สถานีโทรทัศน์รัฐสภา และรายการวาระปฏิรูป ...วาระประเทศไทย ทางสถานีวิทยุรัฐสภา ทั้งนี้ กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ได้จัดทำสรุปการสัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์รัฐสภา ช่วงเดือน ธันวาคม ๒๕๖๐ - มีนาคม ๒๕๖๑ เพื่อเผยแพร่ต่อไป

การสัมภาษณ์รายการโทรทัศน์และวิทยุรัฐสภา

๑.รายการมอกรัฐสภา (รายการโทรทัศน์)

รายการ มอกรัฐสภา ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๐๙.๐๐-๑๐.๐๐ น. สถานีโทรทัศน์รัฐสภา
ระบบทีวีดิจิทัล ระบบดาวเทียม เคเบิลทีวี รับชมได้ที่ช่อง ๑๐ www.radioparliament.net/ Application
ระบบ iOS และระบบ Android App : TPchannel

๑.๑ ประเด็น “การขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล”

โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ (ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล)

(ออกอากาศเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๑)

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล เดินทางมาทำงานรัฐบาล ขับเคลื่อนปฏิรูปเชิงระบบโครงสร้างกลั่นกรองบูรณาการนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ทั้งแก้ไขการบุกรุกปัญหาที่ดิน ปรับโครงสร้างองค์การภาครัฐสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ทั้งแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน ปรับโครงสร้างองค์การภาครัฐ แก้ไขปัญหาความยากจน ส่งเสริมระบบการเกษตรอย่างยั่งยืน ปฏิรูประบบภาษีการใช้จ่ายของรัฐบาล เพิ่มความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำ ขจัดปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน หวังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ภาพรวมการดำเนินการทั้งหมดจะไปในทิศทางใด ประชาชนจะได้ประโยชน์จากการขับเคลื่อนครั้งนี้อย่างไร ติดตามพร้อมกันในมองรัฐสภา

๑. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลมีที่มาอย่างไร

เป็นการทำงานเรื่องการปฏิรูปให้มีความต่อเนื่อง แต่เดิมกลไกที่รัฐบาลจัดตั้งไว้คือ คณะเตรียมการปฏิรูปประเทศ ต่อมาเมื่อกฎหมายและขั้นตอนแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศประกาศใช้ มีการตั้งกรรมการขึ้นมา ๑๑ ชุด ตัวการเตรียมการปฏิรูปก็ยุบลงไป อบป . ซึ่งเคยอยู่ภายใต้เตรียมการปฏิรูปจึงต้องปรับสภาพยุบตามไปด้วย รัฐบาลเห็นว่าในระหว่างที่แผนปฏิรูปประเทศยังไม่ได้ประกาศใช้ จำเป็นที่จะต้องมีการกลไกที่เชื่อมการทำงานที่เคยทำงานภายใต้เตรียมการปฏิรูป มีกลไกอยู่ชุดหนึ่งที่รัฐบาลไว้ตั้งตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ คือ คณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล คือ กขร. มีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เห็นว่ากลไกชุดนี้ น่าจะเหมาะสมในการทำงานสานต่อของ อบป. จึงตั้งเป็นอนุกรรมการภายใต้ กขร. เรียกว่า กขร. อนุกรรมการขับเคลื่อนเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล

๒. บทบาทและหน้าที่มีอะไรบ้าง

สำนักงานของการปฏิรูปประเทศซึ่งรับมาจาก สปช . สปท. จนมาถึง อบป . มีหลายเรื่องที่ยังทำงานติดพันอยู่จำเป็นต้องผลักดันต่อเนื่องก็ทำงานต่อ อีกส่วนหนึ่งงานภายใต้ กขร . ต้องดูนโยบายเร่งรัดของรัฐบาลซึ่งมีหลายด้าน ยกตัวอย่างเรื่อง ความยากจน ไปขับเคลื่อนและสานงานต่อ เป็นการ

ประกอบกันระหว่างกลไกการทำงานนโยบายรัฐบาล การปฏิรูป ซึ่งหลายเรื่องก็เป็นเรื่องเดียวกัน
แก้ปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ อีกส่วนหนึ่งไปเชื่อมกับชุดการ
ปฏิรูปกฎหมายเร่งด่วน นี้ภาพต่อเชื่อมการทำงานที่รัฐบาลมีอยู่

๓. ถ้าเปรียบเทียบ อกขร. กับ อบป. มีความเหมือนหรือแตกต่างกัน

ส่วนใหญ่เป็นงานที่เหมือนกันและเพิ่มเติมจา กประเด็นเร่งรัดของรัฐบาล เช่น การเร่งรัดแก้ไข
ปัญหาความยากจน รัฐบาลมีนโยบายเรื่องบัตรสวัสดิการผู้ยากไร้ ขณะนี้ต้องเติมเครื่องมือที่จะไปช่วยผู้
ยากไร้ ระบบสวัสดิการของภาครัฐมีอยู่ทั้งหมดกว่า ๔๐ ระบบสวัสดิการ เรื่องการกู้ยืมเพื่อการศึกษา
เรื่องกองทุน เรื่องหนี้สินเกษตรกร สิ่งเหล่านี้ต้องมาจัดระบบเพื่อให้ไปรองรับกับการแก้ไขปัญหาความ
ยากจนอย่างยั่งยืน ไม่ได้ให้เงินอย่างเดียวต้องไปแก้ไขเรื่องอาชีพ การศึกษา เพื่อให้มีอาชีพที่มั่นคง มี
การศึกษา มีการฝึกฝนอาชีพด้านทักษะ

๔. อบป.ต้องเกี่ยวข้องกับหลายคณะฯ ใช่หรือไม่

ถ้าพูดถึงกลไกของรัฐบาลมีทั้งกรรมการขับเคลื่อนเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล
กขร. คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วน คณะกรรมการไทยนิยมยั่งยืน และคณะกรรมการ
พัฒนาที่ยั่งยืน ที่รองรับกับเป้าหมายของสหประชาชาติที่เรียกว่า SDG จะเป็นภาพระยะยาว ๑๕ ปี
กลไกทั้งหมดจะทำงานเชื่อมโยงกันเพื่อตอบโจทย์แต่ละเรื่อง ถ้าเป็นเรื่องระหว่างประเทศเป็นหน้าที่ของ
กรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน ถ้าเป็นเรื่องภายในประเทศงานกฎหมายก็เป็น คปก .เร่งด่วน ถ้าเป็นตาม
นโยบายรัฐบาล กขร. และ อกขร.ก็ทำหน้าที่สอดประสานงานต่างๆ เข้าด้วยกัน

๕. ที่ผ่านมา อบป.ทำอะไรบ้าง และต้องไปสานต่อจากเรื่องใดบ้าง

มีเรื่องสำเร็จแล้ว เรื่องระบบยุติธรรมชุมชน กลไกที่ทำให้เข้าถึงระบบยุติธรรมเกิดขึ้นระดับที่
ใกล้ตัวที่สุดในระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน ระบบยุติธรรมชุมชนที่ต้องพัฒนาตัวกฎหมายยุติธรรม
ชุมชน กฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการไ ก่ล่เกลี่ยข้อพิพาทนำเสนอผ่านไปพิจารณาของคณะกรรมการ
กฤษฎีกา ส่วนที่ยังทำไม่เสร็จก็มีหลายเรื่อง เป็นความต่อเนื่องที่ปรากฏอยู่เช่น เรื่องธนาคารที่ดิน
กฎหมายวิสาหกิจเพื่อสังคม กฎหมายป่าชุมชน เป็นงานที่ยกร่างไว้แล้วจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนตาม
กฎหมาย ต้องทำการรั บฟังความคิดเห็น ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ยังมีความเห็นต่างมาหาข้อสรุป
ร่วมกัน เป็นงานต่อเนื่องที่จะต้องไปเชื่อมโยงกับกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายเร่งด่วน ที่เรียกว่า
คปก.เร่งด่วน ระหว่างนี้จำเป็นต้องมีกฎหมายเป็นรูปธรรมใช้กลไกที่มีอยู่ผลักดันกฎหมาย บังคับใช้

กฎหมายเพื่อลดอุปสรรคในทางราชการ กฎหมายที่เป็นภาระของประชาชนจะอยู่ภายใต้คณะกรรมการ
ดำเนินการปฏิรูปกฎหมายเร่งด่วน ภายใน ๑ ปี ประกาศใช้ก่อนการเลือกตั้ง

๖. การติดตามเรื่องของผังเมืองเป็นอย่างไรบ้าง

กฎหมายผังเมืองเกิดขึ้นมาตั้งแต่ชุดสภาปฏิรูปแห่งชาติ สปช. และต่อเนื่องมาที่ สปท. ในส่วน
ของตัวกฎหมายดำเนินการมาถึงขั้นของ สนช. แล้วซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณา สภานิติบัญญัติ
แห่งชาติรับวาระที่หนึ่งตั้งคณะกรรมการซึ่งเป็นผลงานที่ทำร่วมกันมา สปช. สปท. และชุดเตรียมการ
ปฏิรูปประเทศ อบป. งานที่ต้องต่อเนื่องคือการเพิ่มเติมให้ระบบการผังเมือง รองรับกับยุทธศาสตร์ชาติ
เป็นกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งวางแผนไว้มองระยะยาว ผังเมืองจะเป็นตัวที่นำเนื้อหาลงไปอยู่
ในภาคพื้นที

๗. คาดว่ากฎหมายผังเมืองจะแล้วเสร็จเมื่อใด

งานเร่งด่วนในตอนนี้อยู่ก่อนการเลือกตั้งประมาณต้นปี ๒๕๖๒ เร่งรัด ๑ ปีก่อนการเลือกตั้ง

๘. ความมั่นคงทางอาหารมีความคืบหน้าอย่างไรบ้าง

เรื่องความมั่นคงทางอาหารต้องดูตั้งแต่ต้นทาง คือ การรักษาพันธุ์กรรมพืช ความหลากหลาย
ของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์เอาไว้ให้ได้เพื่อเอาไว้ใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ ต้องทำกฎหมายความหลากหลาย
ทางชีวภาพมีการยกเว้นไว้จะเสร็จภายในเดือนมีนาคมนี้ ตัวกลางทาง คือ ระบบการผลิต เราต้อง
ส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืน เป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ตอนนี้เป็น ต้องขยาย
พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนให้ได้ ๕ ล้านไร่

๙. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนแตกต่างจากที่ทำมาอย่างไรบ้าง

การเกษตรที่ทำอยู่จะเน้นแบบปลูกพืชเชิงเดี่ยวและใช้สารเคมีส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ
สิ่งแวดล้อมและอาจส่งผลถึงสารตกค้างในอาหารที่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย เกษตรกรรมยั่งยืนเป็น
เกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เกื้อกูลกับระบบนิเวศ เช่น ระบบเกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์
รวมทั้งเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชทาน ขณะนี้มีอยู่ประมาณ ๑ ล้านไร่ และ
ทำอย่างไรให้ขยายไป ๕ ล้านไร่ การขยายต้องมีการส่งเสริมมาตรการต่างๆ การสนับสนุนพันธุ์พืช
ระยะปรับเปลี่ยน การที่เปลี่ยนจากเกษตรเคมีเชิงเดี่ยวมาเป็นเกษตรยั่งยืนจะต้องมีการเตรียมพืช การ
เตรียมความรู้ การไปฝึกอบรมสนับสนุนเรื่องของการปรับระบบการผลิตตรงส่วนนี้จะอยู่ในตัวกฎหมาย
และอยู่ในมาตรการที่จะต้องออกมา ซึ่งจะไปเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศระยะ ๕ ปี

๑๐. ความคืบหน้าในเรื่องการศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง

คณะทำงานด้านการศึกษาที่อยู่ภายใต้ ๒ หน่วยงานอยู่ ๒ เรื่อง คือการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการปฏิรูปด้านเด็กปฐมวัย ทำงานร่วมกับคณะกรรมการอิสระด้านปฏิรูปการศึกษา การทำงานที่ผ่านมาได้ข้อเสนอว่า การจัดการศึกษากลุ่มเด็กปฐมวัย กับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กต้องปรับเปลี่นอย่างไร ได้ข้อเสนอมาหารือและนำไปดำเนินการต่อภายใต้กลไกปฏิรูป และชุดไทยแลนด์ ๔.๐ ได้นำเอาแนวคิดเริ่มไปปฏิบัติการทดลองแบบ sandbox ขณะนี้มีพื้นที่ทดลองปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวน ๗๗ แห่ง

๑๑. สิ่งที่ยอยากได้จากการปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างไร

มีกำหนดไว้แล้วในรัฐธรรมนูญตั้งแต่เรื่องเด็กปฐมวัยไปจนถึงคุณภาพการศึกษาเด็กที่เรียนแล้วมีความสุข นอกจากนี้ยังมีเรื่องความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นจากการศึกษาในต่างจังหวัดกับการศึกษาที่เน้นหนักในเรื่องการติวอยู่ในพื้นที่ส่วนกลางหรือในเมืองใหญ่ ในรัฐธรรมนูญได้ กล่าวถึงเรื่องกองทุนด้านการศึกษาที่จะไปช่วยเติมเต็มผู้ที่มีปัญหาเรื่องรายได้ โจทย์การศึกษาจึงมีทั้งเรื่องคุณภาพ สวัสดิภาพ และเรื่องความเหลื่อมล้ำ

๑๒. เรื่องการปฏิรูประบบภาษีเป็นอีกหนึ่งกลไกที่ลดความเหลื่อมล้ำได้

เรื่องภาษีเป็นหัวข้อที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเรื่องการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ ที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญก็คือ ปฏิรูปภาษีเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เนื่องจากระบบภาษีมีความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้มีรายได้สูงกับผู้มีรายได้น้อยในการคิดคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในการคิดลดภาษีผู้ที่มีรายได้น้อยมากกลับมีมาตรการช่วยเหลือดีกว่า เมื่อเปรียบเทียบแล้วดีกว่าผู้มีรายได้น้อย คณะทำงานฯ ได้ศึกษาจนได้ข้อสรุปเพื่อนำเสนอไปพิจารณาถึงคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ขณะนี้อยู่ในแผนปฏิรูปที่เตรียมจะประกาศใช้ เมื่อประกาศใช้จะนำไปสู่การปรับแก้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้

๑๓. เรื่องการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความคืบหน้าอย่างไร

มีทั้งเรื่องความเสื่อมโทรมของปะการัง ระบบนิเวศ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ชายฝั่งทะเลของประเทศไทย หลายพื้นที่ที่ถูกกัดเซาะโดยธรรมชาติ และมีมือนมนุษย์จัดระบบ ว่าหน่วยงานที่จะดูแลหลายหน่วยงานจะทำงานร่วมกันอย่างไร ปัญหาขยะพลาสติกในทะเลซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก ส่วนใหญ่มาจากทางบกทิ้งกันตามต้นน้ำลำธารในเมืองทั้งหมดไหลรวมมาอยู่ในทะเล ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในทะเล seal cap ขยะเหล่านี้พอหลุดไปอยู่ในทะเลสิ่งมีชีวิตในทะเลคิดว่าเป็นอาหารกลายเป็นปัญหาตามมา มีข้อเสนอเรื่องการจัดการว่าจะทำอย่างไรให้แก้ไขปัญหาตรงนี้ได้ หลายเรื่องที่เกี่ยวข้อง

ทะเลต้องทำให้เสร็จภายใน ๑ ปี และนำไปเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

๑๔. ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำติดตามความคืบหน้าเป็นอย่างไรบ้าง

เป็นนโยบายที่รัฐบาลให้การติดตามเร่งรัด เช่น การไป กรม . สัจจรส่วนใหญ่นั่งจังหวัดที่มีความยากจน การดำเนินการของรัฐบาลก็ออกมาในรูปบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้น้อย จำนวน ๑๑.๔ ล้านคน นอกจากนี้ยังต้องไปพิจารณาว่ามีปัญหาความยากจนจากเรื่องอะไรบ้าง เช่น การเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา มีการศึกษาแต่ไม่มีอาชีพจะต้องไปจัดการให้ลงตัว ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ซึ่งเรื่องต่าง ๆ จะต้องจัดให้อยู่ในฐานข้อมูลวิเคราะห์ว่าปัญหาแต่ละคนอยู่ด้านใดบ้าง ซึ่งปัจจุบันกำลังทำเรื่องฐานข้อมูล ศูนย์อิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติเข้ามาช่วยทำฐานข้อมูลร่วมกับสภาพัฒน์ฯ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่เป็นผู้ขึ้นทะเบียน ๑๑.๔ ล้านคน

๑๕. ผลงานต่าง ๆ ที่ทำ ณ วันนี้ ในฐานะประธานคิดว่ามีความเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นกับประเทศไทย

เรื่องการต่อเนื่องระยะยาวจึงเป็นที่มาที่ดำเนินการ ทำการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง คือ เรื่องกฎหมาย ระบบงบประมาณ การเปลี่ยนแปลงในเชิงองค์กร สิ่งเหล่านี้แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองก็ยังคงอยู่ ตัวกฎหมายถ้าสามารถนำไปสู่เรื่องการออกแบบกฎหมาย แก้ไขปัญหาเรื่องการไร้ที่ดิน การมีธนาคารที่ดินเกิดขึ้นได้ องค์กรเหล่านี้ก็จะดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว หลายเรื่องเป็นเรื่องที่ต้องทำวันนี้และทำต่อเนื่องในระยะยาว และเรื่องจำเป็นที่ทำต่อเนื่องจะอยู่ในแผนปฏิรูปประเทศ กรอบกฎหมายคือ ความต่อเนื่อง ๕ ปี และมีข้อลงโทษชัดเจนตามบทบังคับในการไม่ปฏิบัติตาม

๑๗. สาระสำคัญของกฎหมายป่าชุมชน จะทำให้คนกับป่าอยู่ร่วมกันอย่างไร

กฎหมายฉบับนี้จะรับรองสิทธิของประชาชน ชุมชนที่ดูแลจัดการป่าได้เป็นอย่างดี สิทธิของกฎหมายฉบับนี้คือ ให้ชุมชนมีวิถีชีวิต มีวิถีปฏิบัติ มีจารีตประเพณีที่ดูแลป่ามาขอจัดตั้งป่าชุมชน ป่าชุมชนเป็นป่าที่ชุมชนร่วมกันดูแล ชุมชนเข้าไปร่วมใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กรมป่าไม้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว ๘ พันกว่าแห่ง กฎหมายฉบับนี้จะไปช่วยทำให้สถานะทางกฎหมายที่เข้มแข็งเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

๑๘. ปริมาณเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่พอเราเอาชุมชนมาช่วยกันดูแลป่าไม้และตอบแทนให้เป็นสิ่งที่ได้จากกฎหมายฉบับนี้ใช่หรือไม่

กรณีเรื่องป่าเจ้าหน้าที่ ๑ คนต้องดูแลป่า ๒ พันไร่ ชุมชนจะเป็นกำลังที่ไปช่วยเสริมพลังของเจ้าหน้าที่ในการดูแลจัดการป่า

ประเด็นคำถามจากผู้ชมที่บ้าน

-คนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปฏิรูปสังคมจริยธรรมสร้างได้โดยใช้นักโทษกลับใจยกระดับสังคมโดยใช้เครื่องมือควบคุมไปอยู่นอกคุกเพื่อทำหน้าที่สันติบาลไปชี้เบาะแสคนไม่ดีเพื่อเป็นผลงานนำไปสู่การลดโทษจะเป็นกุศโลบายทางเลือกปฏิรูปสังคมในอนาคต

ปัจจุบันเริ่มเห็นกระทรวงยุติธรรมมีเครื่องมือติดตามอิเล็กทรอนิกส์ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในเรือนจำอย่างเดียว สามารถเข้ามาในสังคม สังคมก็คอยดูแล กระบวนการยุติธรรมที่มีการฟื้นคืนความสัมพันธ์ร่วมกันในสังคมกระทรวงยุติธรรมมีบทบาทนี้โดยตรง มีหลากหลายโครงการที่ดำเนินการ มีภาคเอกชนหลายส่วนเข้ามาร่วมและยินดีที่จะรับคนเหล่านี้เข้าไปประกอบอาชีพ

-คุณลุงเยี่ยม จังหวัดพิจิตร

อยากเสนอแนวคิดตั้งธนาคารตำบลโดยงบประมาณที่จะลงมาสู่ตำบลเข้าธนาคารให้บริหารจัดการกันเพราะปัจจุบันเงินลงมาจริงแต่อยู่กับส่วนราชการไม่ลงมาถึงมือตำบลอยากฝากรัฐบาลไปทบทวนแนวคิด

กลไกของ กพร. เพิ่งพิจารณาและนำเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชน ในชุมชนมีกองทุนมีการจัดการเงินของชุมชนกันหลากหลายรูปแบบ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สหกรณ์ ที่นายกรัฐมนตรีลงไปจังหวัดตราด เห็นกองทุนสัจจะออมทรัพย์สะสมวันละบาทผ่าน ไป ๑๐ ปีมีเงินจำนวน ๒๗๐๐ ล้านบาท โดยท่านพระอาจารย์สุบิน ได้ฐานเปลี่ยนจากจิตใจตอมนี่รัฐบาลที่จะเข้าไปสนับสนุนเดินหน้าต่อให้เกิดความเข้มแข็งก็คือ มีกฎหมายไปรับรองสถานะให้มีสภาพเป็นนิติบุคคลจะได้ทำการจัดการได้อย่างเข้มแข็งมากขึ้น

-คุณนรินทร์ จังหวัดอยุธยา

การปฏิรูปที่สำเร็จแล้วมีอะไรบ้างขอให้ยกตัวอย่าง และการปฏิรูปมาจากสาเหตุอะไร วางผังเมืองระยะยาวจะทำให้ชุมชนเดือดร้อนหรือเปล่าเพราะเค้าอยู่มานาน

เรื่องผังเมืองชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดผังเมือง เป็นหัวใจของกระบวนการผังเมือง ราชการโดยกรมโยธาและ ผังเมืองลงไปวางผังเมืองก็ขึ้นอยู่กับประชาชน ชุมชน อย่างไรก็ตามต้องให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนว่าพื้นที่นั้นมีศักยภาพมีข้อจำกัด มีแหล่งน้ำมีศักยภาพที่จะใช้พื้นที่นั้นเพื่อประโยชน์อะไร บางพื้นที่ไม่สมควรจะขยายเป็นเมือง เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ทางน้ำทำไปเป็นฟลัดเวย์ (Floodway) ก็จะได้เดือดร้อน วันหนึ่งอาจได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ดังนั้นข้อมูลทั้งหมดก็ต้องให้ชุมชนในพื้นที่ได้รับรู้ และให้ชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันออกแบบ หรืออีกเหตุผลหนึ่งบางพื้นที่มีศักยภาพ

ที่เป็นพื้นที่เกษตร รัฐลงทุนทำระบบชลประทาน โครงสร้างพื้นฐาน ถ้าจะเปลี่ยนพื้นที่เกษตรตรงนี้ไปสู่พื้นที่อื่นเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นก็น่าเสียดายเงินภาษีที่ใช้ก็จำเป็นที่ต้องดูแลคุ้มครองไว้ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนชนิดประเภทเพราะเป็นการเสียโอกาส เสียเงินที่เราลงทุนไป แล้วในอนาคตก็ต้องเป็นข้อมูลแบบนี้ในบางพื้นที่ไม่เคยมีฝนตกชุกแต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศปริมาณฝนที่เคยอยู่อีกพื้นที่หนึ่ง จะมีการเปลี่ยนแปลงไปอีกพื้นที่หนึ่งตรงนี้เป็นข้อมูลใหม่ที่จะให้ประชาชนรับทราบและนำไปสู่การออกแบบวางผังเมืองในอนาคต

-คุณคนสุราษฎร์

ผังเมืองจะทำอย่างไรให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นเมืองพิเศษ ที่เมืองอยู่กับพื้นที่ชุ่มน้ำประมงชายฝั่งอ่าวบ้านดอน

ผังเมืองในระบบใหม่จะมี ๕ ระดับ มีผังเมืองในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และในจังหวัดจะแยกเป็นผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ ดังนั้นผังเมืองตามคำถาม การออกแบบให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ความต้องการของ ท้องถิ่นจะเกิดในผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ แต่ละพื้นที่ที่มีความพิเศษต่างกัน มีคุณค่าศิลปวัฒนธรรมส่วนนี้ไปกำหนดในผังเมืองเฉพาะ

-คุณคงฤทธิ จังหวัดสุรินทร์

อยากทราบว่า จะแก้ไขปัญหาครูที่ซื้อหวยรวมชุดได้อย่างไร แล้วจะไปสอนเด็กเกี่ยวกับจริยธรรมได้อย่างไร

อยู่ในชุดปฏิรูปการศึกษา คุณภาพของครู

-คุณผู้ชมทางบ้าน

เรื่องการศึกษาปฐมวัยทางคณะกรรมการอิสระปฏิรูปการศึกษาก็ทำอยู่จะซ้ำซ้อนกันหรือไม่ทำไมไม่ทำงานร่วมกันงานจะได้เดินที่เดียวเป็นระบบด้วย

ทำงานร่วมกันอยู่แล้ว คณะทำงานที่ดูแลในชุด อบป .และ ออกขร. ได้ประสานการทำงานกันอยู่แล้ว ออกขร. ได้ตั้งคณะทำงานย่อยตามความจำเป็น ชุดที่มีอยู่ตอนนี้ได้แก่ ชุดด้านการศึกษา ด้านทะเลชายฝั่ง และชุดผังเมืองเพราะต้องการการเจาะลึกจึงได้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกันในคณะนี้

-คุณวิยะดา จังหวัดศรีสะเกษ

ผลจากการออกกฎหมายต่าง ๆ เป็นเรื่องของระบบราชการเพื่อการปฏิรูปการทำงานประจำสู่การพัฒนาประเทศเป็นเรื่องที่กว้างมาก แต่คิดว่าเวลาที่มีในการออกกฎหมายไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่

การปฏิรูปกระบวนการในรัฐสภาเกี่ยวกับการออกกฎหมายโดยคำนึงถึงประเด็นเรื่องประสิทธิภาพ เรื่องความล่าช้า เรื่องของต้นทุนซึ่งก็หมายถึง ต้นทุนเวลา ทรัพยากร เบียดเบียนในการประชุมเป็นโจทย์หนึ่งในเรื่องการปฏิรูป ซึ่งกำลังทำอยู่

อยากทราบว่านักการเมือง พรรคการเมือง ควรจะนำกฎหมายเหล่านี้ไปเป็นนโยบายพรรคเพื่อสอดคล้องต่อการวางแผนเป้าหมายได้หรือไม่

กฎหมายที่ออกมาบังคับใช้กับทุกคน ประชาชนทุกคน ทุกอาชีพ รวมทั้งนักการเมือง

-คุณสุมล จังหวัดนครปฐม

อยากทราบว่ากฎหมายเกี่ยวกับธนาคารที่ดินจะออกมาอย่างไร จะช่วยคนที่ไม่มีที่ดินทำกินได้มากน้อยแค่ไหนเพราะปัจจุบันที่ดินเป็นของนายทุน

ตอนนี้เป็นงานที่ทำต่อเนื่องตั้งแต่ สปช. สปท. อบป. ก็จะไปโยงกับปัญหาเรื่องความยากจน ถ้าสาเหตุของความยากจนเกิดจากไม่มีที่ดิน หรือมีที่ดิน แต่ที่ดินใกล้จะหลุดมือคือเอาไปจำนองไว้ แล้วการผลิตด้านการเกษตรเกิดปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ก็กลายเป็นหนี้สิน หนี้สินที่กู้ยืมมาก็พอกพูน ธนาคารที่ดินจะเข้ามาช่วยตรงนี้ ตัวร่าง กฎหมายมีไว้แล้ว วิธีช่วยเหลือคือจะเข้าไปรับเรื่องภาระหนี้สินก่อน หลังจากนั้นจึงมาดูแลหนี้สินที่เกิดขึ้น เกิดจากอะไรจึงจะนำหน่วยงานราชการที่มีอยู่ไปช่วยฟื้นฟู ถ้าเป็นปัญหาจากระบบการผลิต จำเป็นต้องเปลี่ยนระบบการผลิตหรือไม่ให้มีรายได้เพียงพอที่จะไปชดเชยหนี้สิน ธนาคารที่ดินก็จะเข้าไปดูแลหนี้สินไม่ให้เกิดเพิ่มทวีคูณ เอามาดูแลในเบื้องต้นก่อน ทำยสุดต้องไปฟื้นฟูคนที่หนี้ให้สามารถใช้หนี้ได้ด้วยตัวเอง

-คุณมาลี จังหวัดนครปฐม

เวลาที่มีเรื่องร้องเรียนชาวบ้านก็ไปหน่วยงานกลางไปกทม. สุดท้ายเรื่องก็ส่งไปที่จังหวัดในพื้นที่นั้นๆ ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรอยู่ดีจะแก้ไขปัญหอย่างไร

ตัวระบบที่กล่าวไปแล้วจะช่วยให้เข้าถึงคนที่ยากจน และมีความจำเป็นจริง ๆ และมีความเหมาะสมว่าประชาชนต้องการอะไรในการแก้ไขปัญห

-คุณผู้ชมทางบ้าน

เสนอเรื่องการจัดขยะ ถ้ามีแบบไหนอัดเป็นแท่งลงน้ำทำเป็นปะการังเทียมให้สัตว์ได้อยู่อาศัย
ได้จะช่วยลดปริมาณขยะบนบกด้วย

มีหลากหลายวิธีและที่สำคัญที่สุดเลยคือ การลดตั้งแต่ต้นทางในฐานะที่ทุกคนเป็นผู้บริโภคเราสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและนำไปสู่การลดการใช้จนนำไปสู่ขยะ การลดใช้ถุงพลาสติก ขวดน้ำ

-คุณอุบล จังหวัดนครปฐม

ทำอย่างไรถึงปฏิรูปวัด โดยเฉพาะวัดที่ค้ำนึ่งถึงพุทธพาณิชย์มากเกินไป เน้นวัตถุมากเกินไปทำให้คนเกิดความโลภ อยากให้คนไทยมีจิตสำนึกมากขึ้นโดยยึดพระราชดำรัสในหลวงรัชกาลที่ ๙

-คุณพัชรี จังหวัดลพบุรี

กฎหมายสหกรณ์ออมทรัพย์คุ้มครองเงินฝาก จำนวน ๑๐ ล้านหรือไมโดยเฉพาะเงินฝากของสหกรณ์ต่าง ๆ ถ้าสหกรณ์ล้มไปจะมีเงินชดเชยหรือเปล่า

จะกำหนดเพดานไว้ว่าสหกรณ์ที่มีเงินจำนวนหนึ่ง ที่เกินจำนวนเงินที่กำหนด แต่มีข้อท้วงติงว่าไม่ควรกำหนดตายตัวไว้ในกฎหมาย ๑๐ ล้านบาทอาจจะไม่ใช้ในการพิจารณาปรับปรุงตัว สาระกฎหมายจะยืดหยุ่นกว่านั้น

เรียบเรียงโดย นางสาวศิริพร แสงสัจจา

๒.รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย (รายการวิทยุ)

รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย ออกอากาศทุกวันอังคารพฤษภาคม เวลา ๑๖.๓๐-๑๗.๐๐ น. สถานีวิทยุรัฐสภา
คลื่น ๘๗.๕ MHz. กระจายเสียงด้วยระบบ FM ๘๗.๕ MHz. และต่างจังหวัด ระบบ AM ๑๐๗.๑ KHz.
www.radioparlament.net/ Application ระบบ iOS และระบบ Android App : TPchannel

๒.๑ ประเด็น “การจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ (ตอนจบ)”

โดย ศ.ดร.เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล

และชายฝั่ง)

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐)

เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมามีโอกาสได้คุยเรื่องการจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ ซึ่งได้พูดถึงความรุนแรงของปัญหาขยะของประเทศไทยว่าเป็นอย่างไร รวมไปถึงประสิทธิภาพการกำจัดขยะของไทยอยู่ในระดับไหน และที่สำคัญสถานการณ์ของทะเลไทยเป็นอย่างไร แล้วทำไมในปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยจึงถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีขยะทะเลมากเป็นอันดับที่ ๖ ของโลก ได้พูดในภาพรวมของเหตุผลและที่มา บุคคลที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในขยะเหล่านั้นมีการจัดการขยะอย่างไรรวมถึงวิธีการแนวทางแก้ไขปัญหาคือมีแนวทางการดำเนินการอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ รวมถึงข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งด้วย วันนี้จะคุยในเรื่องดังกล่าวต่อการจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะกับ ศ.ดร.เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ ประธานคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑. หลังจากที่ทราบแล้ว ว่าสถานการณ์ความรุนแรงของขยะในประเทศไทยเป็นอย่างไร รวมไปถึงประสิทธิภาพการจัดการขยะของไทยอยู่ในระดับไหน รวมถึงผลการจัดอันดับให้กับประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๖ ของโลก และที่ผ่านมาบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้ขยะเกิดขึ้น บุคคลท้องถิ่น หรือผู้อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น ที่ผ่านมามีบุคคลเหล่านั้นมีส่วนช่วยในการจัดการอย่างไร

ประเด็นดังกล่าวมองเป็น ๒ ส่วน คือ คนส่วนใหญ่ กับคนในท้องถิ่น คนส่วนใหญ่เมื่อเรามองปัญหาขยะมักจะคิดว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาล หรือเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงทำให้คิดว่าเรื่องดังกล่าวไม่ใช่ เรื่องของตนเอง แต่ความเป็นจริงประชาชนและชุมชนส่วนใหญ่ในบริเวณนั้นได้รับผลกระทบจากขยะโดยตรงและมองว่าจะช่วยจัดการได้อย่างไร จึงเป็นจุดที่สำคัญที่ทำให้เปลี่ยนแนวคิดแก่ประชาชนว่า ความเป็นจริงแล้วเรื่องขยะไม่ได้เป็นเรื่องของภาครัฐ ไม่ใช่เรื่องของเทศบาล ไม่ใช่เรื่องของ อบต. แต่เป็นเรื่องของทุกคนและต้องป้องกันการเกิดขยะตั้งแต่ต้นน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะจัดการที่ปลายทาง จึงต้องอาศัยความตระหนัก ความร่วมมือ และจึงจัดการเก็บซึ่งเป็นสิ่งสุดท้าย ปริมาณขยะก็จะได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง

๒. จะเข้าไปหรือไม่ว่าจะเริ่มสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องของขยะ มีการอบรมเรื่องขยะให้กับคนในชุมชน

เราจะไม่มองเรื่องการสร้างความตระหนัก แต่เราจะมองเรื่อง action (การปฏิบัติ) การสร้างความตระหนักควรจะดำเนินการควบคู่กันไป แต่จะให้น้ำหนักในเรื่องการปฏิบัติการ ตอนนี้อย่างไรทุกคนคิดว่าขยะไม่ใช่ความรับผิดชอบของตัวเอง ประเด็นนี้จึงสำคัญ แต่ก่อนเรามีแคมเปญเกี่ยวกับขยะเรื่องตาวินิจฉัยซึ่งทำมาดีพอสมควร อาจเป็นช่วงที่เรามีการพัฒนาเรื่องเศรษฐกิจและเร่งสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จนเรามองข้ามผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมา วันนี้เรื่องขยะไม่ใช่เรื่องใหม่เป็นเรื่องที่มีแนวทางในการจัดการเดิมอยู่แล้วเพียงแต่จะทำจริงกันหรือยังคือประเด็นที่ ๑ ประเด็นที่ ๒ การมีส่วนร่วม ๓ ฝ่าย วันนี้ถ้ามองว่าขยะเป็นเรื่องของแต่ละคนแยกส่วนกัน จึงเกิดปัญหาขึ้นมา แต่ถ้าคิดว่าเป็นเรื่องของทุกคนจึงต้องร่วมมือกัน ซึ่งความจริงภาครัฐได้ทำทุกวิถีทางแต่ไม่สำเร็จแต่เนื่องจากขาดประสิทธิภาพของการร่วมมือของทุกภาคส่วน ซึ่งหมายความว่าภาครัฐต้องเป็นผู้จัดการกับเรื่องนี้ ภาคธุรกิจให้ความสำคัญกับเรื่องนี้และมีกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง CSR หรือการบริหารจัดการในพื้นที่รับผิดชอบ เช่น ในโรงงาน นิคม หมู่บ้านที่ดูแล แม้กระทั่งบุคลากรในบริษัท ชุมชนเป็นผู้อยู่ใกล้กับตัวปัญหาตรงนี้ต้องมีวิธีการร่วมกันไม่ใช่ต่างคนต่างทำ บางกรณีมีบทเรียนที่ทำสำเร็จแล้วและสามารถนำมาใช้ได้ไม่จำเป็นต้องคิดใหม่

๓. การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นการสร้าง MOU กัน ตรงนี้ถือเป็นบทบาทอีกหนึ่งรูปแบบที่ถือว่าทำได้อยู่แล้ว แต่ในขณะเดียวกันมีการบทบาทของภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะของกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้มีมากขนาดไหน เป็นผลดีหรือไม่อย่างไร

มีความจำเป็นและคงต้องดำเนินการ ความจริงเรื่องขยะถ้าเรามองย้อนกลับไปก่อนที่จะเป็นขยะ การบริหารจัดการที่ต้นทางถ้าจัดการผิดมันจะเป็นขยะ แต่ถ้าจัดการถูกให้ดี มีการจัดเก็บ มีการแยกส่วนและนำกลับไปใช้ จะเป็นมุมมองของการเป็นวัตถุดิบหรือเป็นต้นทางของการนำไปสู่การผลิตในมิติหนึ่งได้เหมือนกัน แนวคิดนี้จึงสำคัญ ถ้าคิดเพียงว่าจะกำจัดขยะ ไปจ้างบริษัทเอกชน ให้ทำบ่อเก็บขยะ นั่นคือจัดการขยะแต่ไม่จัดการก่อนที่จะเป็นขยะ แต่ถ้าจัดการก่อนเป็นขยะได้อย่างน้อยก็มีน้อยสำคัญก็จะไม่กลายเป็นขยะให้ต้องตามเก็บกัน

๔. ภาพที่เผยแพร่ทางสื่อกลายเป็นขยะไปแล้วและมีภาคเอกชนเข้ามาจัดการเพื่อที่ให้ขยะเหล่านั้นมีประโยชน์กลับมาอีกเท่านั้น แต่ตรงต้นทางแทบจะไม่มี ตรงนี้ขาดปัจจัยอะไรอีกบ้าง

ความจริงสองส่วนนี้เป็นเรื่องเดียวกัน แม้กระทั่งเอกชนที่เคยได้บอกไปว่าแทนที่จะมองขยะเป็นเพียงขยะ ให้มองขยะเป็นวัตถุดิบได้หรือไม่ ก่อนที่พลาสติกจะทิ้งลงสู่ถังขยะและไปปนเปื้อนกับอย่างอื่น ความจริงก็คือพลาสติก ทำให้เป็นขยะแล้วจึงไปจัดการขยะเลยทำให้ทุกอย่างยาก ควรใช้วิธีป้องกันมากกว่าแก้ไข แต่ตอนนี้ไปยอมรับว่ามันเป็นคือขยะ แต่ต้องคิดว่ามันไม่ใช่ขยะ หลักการตรงนี้ คือ หลักการเรื่องของเศรษฐกิจสีน้ำเงิน บางคนคิดว่านั่นคือเศรษฐกิจในภาคทะเล ตรงนั้นถูกส่วนหนึ่งแต่ความจริงความสำคัญของคำว่า “blue economy” คือการนำของเหลือจากการใช้ มาเป็นวัตถุดิบในการผลิตของระบบผลิตอีกอันหนึ่ง คือการทำให้ขยะทุกอย่างเป็นศูนย์ ประเทศไต้หวันเจอกับปัญหาแยกขยะแล้วเอาไปรวมใหม่ คือแยกเสร็จแล้วไม่มีการไปจัดการต่อ คือลักษณะขยะจะมีการปนเปื้อนกับเศษอาหารไปกับตัวพลาสติก ที่ทำให้กระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้ถูกได้เลยต้องกลายเป็นต้องแพง และเรื่องของการสร้างแรงจูงใจที่จะลงไปดำเนินการก็จะทำได้ยากขึ้น ระบบตรง นี้จึงควรมีความเข้มแข็งก่อนที่จะจัดการไปตามเก็บ ถ้าตามเก็บไปเรื่อย ๆ ๒๐ ปี ขยะก็ไม่หมดไปจากประเทศไทย

๕. การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษบริเวณชายฝั่งและเกาะปัจจุบันมีวิธีการดำเนินการกันมาหลายรูปแบบและมีหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง มีปัญหาอุปสรรค หรือข้อจำกัดใดอีกหรือไม่ที่ให้ไม่สามารถไปถึงจุดสำเร็จ

คือทุกภาคส่วนก็มีความพยายาม แต่ความพยายามยังไม่ไปแบบ partnership หรือว่าการร่วมมือกันแบบเคียงบ่าเคียงไหล่ ยังมีลักษณะที่ใครจะเป็นผู้นำและมีคนตาม ซึ่งในบางครั้งผู้นำอาจจะอ่อนประสบการณ์กว่าผู้ตาม ยกตัวอย่าง ่าง ถ้ามีการรวมตัวระหว่างพื้นที่เอกชนกับประชาชนและมีตัวอย่างสำเร็จอยู่แล้ว ก็ไปส่งเสริมหรือขยายขอบเขตให้กว้างขึ้น แนนอนถ้าภาครัฐมีองค์ความรู้ในบางส่วนของการบริหารจัดการเรื่องขยะที่นำไปสู่เรื่องการใช้ประโยชน์ได้ ทุกฝ่ายต้องแลกเปลี่ยนกันไม่เป็นการยึดเอาวิธีการ ของคนใดคนหนึ่งเป็นหลักและใช้ไปอย่างเดียว ภาคประชาชนก็มีการบริหารจัดการขยะหน้าบ้าน ถ้าลักษณะนี้ภาคเอกชนและภาครัฐจะเสริมสนับสนุนได้อย่างไร จึงเป็นส่วนที่สำคัญเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ทุกคนควรมีบทบาทนำและมีบทบาทตามได้ในทุกบริบทแล้วแต่ประเด็น

๖. เรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจสีฟ้า ตรงนี้คืออะไรเกี่ยวข้องกับขยะอย่างไร

ประเทศไทยในยุคแรกที่มีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องจักรกลอุตสาหกรรม ช่วงนั้นเรียกยุคเศรษฐกิจสีแดง เป็นช่วงของ redeconomy พอมีเครื่องทุ่นแรงผลิตผลผลิตได้เป็นผลิตภัณฑ์สิ่งต่างๆ ที่ใช้บริโภค เมื่อมีอุปกรณ์ผ่อนแรงและเร่งการผลิตจึงได้มาซึ่งเงินและทรัพย์สินต่างๆ แนวคิดตอนนั้นคือถ้าต้องการให้มีเงินมากคือต้องเอาวัตถุดิบมาผลิตเยอะ แต่ลืมนึกว่าในกระบวนการผลิตนั้นมีของเสียที่

เหลือจากการผลิตด้วย redeconomy จึงตามมาด้วยสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงไปทุกระดับ จึงเป็นแนวคิดที่ว่าทำอะไรให้ลด waste ตัวนั้นน้อย ก็คือการเพิ่มประสิทธิภาพ greentechnology จึงหมายถึงยุคเศรษฐกิจสีเขียวที่เน้นทำ แต่ลืมคิดไปว่าถึงอย่างไรก็ตามเมื่อคนเติบโตขึ้นอีก คนอีก ๒ พันล้านคนที่กำลังจะเกิดขึ้นในโลกในระยะเวลา ๒๕ ปี ต่อให้ทำอย่างไร waste นั้นก็ยังคงมีอยู่ จึงเป็นหลักของเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงิน โลกเราประกอบด้วยการผลิตหลายอย่าง จะทำอย่างไรให้การผลิตสิ่งหนึ่ง ซึ่งผลิต waste ที่เป็นของเสีย แต่ของเสียนั้นเรามาบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการผลิตอีกอย่างหนึ่ง คล้ายกับเรื่อง Recycling ลักษณะนั้น เพียงแต่ว่า Recycling นั้นไม่ใช่ขยะ การเกิด zero waste concept บริหารจัดการได้ ตัวอย่างเรื่องยานพาหนะเป็นหลัก เชื้อเพลิงใช้ในการขับเคลื่อนให้รถวิ่ง แต่ลืมคิดว่าการนำเชื้อเพลิงมาใช้ในการขับเคลื่อนให้รถวิ่ง ๒๐% เท่านั้นเอง ๘๐% เป็นเรื่องของความร้อน เรื่องของการสึกหรอขององค์ประกอบต่าง ๆ นำ waste หรือของที่เหลือจากการผลิตต่างๆ นำมาใช้ในกระบวนการผลิต หลักการลักษณะนี้ก็จะดำเนินการได้ ยกตัวอย่าง กรณีแผงโซลาร์เซลล์ หรือพลังงานแสงอาทิตย์ ณ วันนี้ยังมองว่าเมื่อแผงโซลาร์เซลล์หมดอายุการใช้งานคือขยะ ถ้ามองจริงๆ ตัวแผงโซลาร์เซลล์ประกอบด้วยสารหรือวัสดุหลายอย่างที่ไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการอะไรเลย เพียงแต่แยกเป็นวัตถุดิบสำหรับการจัดการต่อไปได้พวกโลหะหรืออลูมิเนียม กระจกหรือแก้ว หลักการนี้ใช้เรื่องขององค์ประกอบของตัวขยะ อย่างเช่น พลาสติกนำมาผ่านกระบวนการได้มากมาย การเผาไม่ใช่วิธี การที่ถูกต้องในการบริหารจัดการ

๗. แล้วใครจะเป็นคนเริ่มต้นในแนวคิดดังกล่าว

ปัจจุบันก็มีการพูดคุยกันในภาคเอกชน เนื่องจากภาคเอกชนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงและมีแนวทางต่าง ๆ ในส่วนภาคธุรกิจเองก็มีการรวมตัวกันที่นำไปสู่การลดปริมาณเรื่องของที่เหลือจากระบบการผลิต ไม่มีผู้ชนะกับผู้แพ้แล้ว เป็นหลักที่ใช้กับไทยแลนด์ ๔.๐ หลักที่ใช้กับเศรษฐกิจสีน้ำเงินใช้หลักนี้ทั้งสิ้นก็คือทำอย่างไรให้เกิดสภาพ win win ธุรกิจก็ win ชุมชนก็ win รัฐบาลก็ win ความจริงแนวคิดเรื่องประชารัฐอย่างที่ว่ารัฐบาลพยายามใช้อยู่ เพียงแต่คิดถึงหลักนั้นจริง แต่เวลามองเรื่องขยะ กลับมองเป็นขยะไม่ได้มองย้อนกลับไปและมองหลักความจริง วันนี้มีการพูดถึง blue business แล้ว และมีความพยายามที่จะเริ่ม แต่ถ้าถามเริ่มได้อย่างไร นโยบายจากภาครัฐในเรื่องการรับเอาเรื่องหลักคิดในเรื่อง blue economy หรือเศรษฐกิจสีน้ำเงินไม่ใช่เฉพาะแค่ทางทะเลอย่างเดียวแต่เป็นหลักเศรษฐกิจสีน้ำเงินในภาพใหญ่ แล้วก็มาชอยย่อยลงมาเป็นเรื่องของทะเล ของป่า แต่หลักคิดหลักเดียวกัน

๘. ข้อเสนอหรือความเห็นต่าง ๆ ของคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ มีผลต่อการปฏิรูปในเรื่องของการจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ การแก้ไขปัญหาเป็นอย่างไรบ้าง

ถ้าเป็นแนวคิดตรงนี้แบ่งเป็น ๒ ส่วน เรื่องขยะไม่ได้เป็นเรื่องของชายฝั่งทะเล แต่เป็นเรื่องของประเทศ ประเด็นที่ ๑. ต้องร่วมมือกันไม่คิดว่าเป็นเรื่องของใครคนใดคนหนึ่ง ๒. แนวคิดในการป้องกันมากกว่าแก้ไข และ ๓. ใช้หลักเรื่องของ zero waste หรือเรื่องของ economy concept ซึ่งเป็นพัฒนาการมาจากเศรษฐกิจสีแสดและเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งตรงนั้นจะต้องนำนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ และหลักใหญ่ต้องไม่มองขยะเป็นขยะ

๙. ความสืบหน้าต่อไปของคณะกรรมการ ที่ดูแล มีการพูดคุยกันเรื่องขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะจะเป็นอย่างไรต่อไป

สิ่งที่ควรดำเนินการคือ พิจารณาประเด็นที่มีบทสำเร็จหรือว่าตัวอย่างที่ทำอยู่ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นตัวอย่างใหญ่โตซึ่งความจริงมีบทเรียนหรือกรณีศึกษาที่ได้ทำสำเร็จตั้งแต่ระดับเล็กจน ระดับหมู่บ้าน จนถึงระดับของธุรกิจ ตรงนี้ต้องพยายามชูประเด็นและนำมาใช้ ส่งเสริมและพยายามสื่อสารไปสู่ระดับนโยบายให้เห็นภาพ ความจริงส่วนนี้เป็นเรื่องการบริหารจัดการของเหลือใช้แต่ไม่ใช่ขยะ

เรียบเรียงโดย นางสาวศิริพร แสงสว่าง

๒.๒ ประเด็น “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๓/๓”

โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง (ประธานคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา)

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐)

วันนี้เราจะไปติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา ประเด็นมีอยู่ว่าประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๓/๓ โดย ผศ.ดร. สมหมาย จันทรเรือง ประธานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายในระบบรัฐสภา

๑. อยากให้อธิบายถึงการตรากฎหมายตามมาตรา ๓/๓ ให้ผู้ฟังได้รับรู้ว่าเป็นอย่างไร

การมีรัฐธรรมนูญ มาตั้งแต่ พ .ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน ก็ ๒๐ ฉบับ ยังไม่เคยมีการตรากฎหมายที่ชัดเจนว่าให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเลย แต่รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ .ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดมาตรา ๓/๓ โดยเฉพาะ วรรค ๒ บัญญัติว่า ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในระบบการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วรัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไป

๒.ทำไมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และผู้ที่มีส่วนร่างรัฐธรรมนูญในขณะนั้น ถึงได้เห็นความสำคัญของการตรากฎหมายมาตรา ๓/๓ โดยที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย เพราะเหตุใด

เพราะเท่าที่ผ่านมาในการตรากฎหมาย อาจจะตราโดยรูปแบบ วิธีการ ถ้ามีการรับฟัง ก็ต้องรับฟังให้ครบกระบวนการ เช่น จำนวนคนเยอะๆ แล้วให้ลงชื่อ แต่ประชาชนไม่ทราบถึงความหมายของกฎหมาย พอมีการประกาศใช้ก็ไม่ว่าอะไร เหมือนถูกบังคับให้ใช้กฎหมาย

๓. แล้วต่างอย่างไรกับก่อนหน้านี้ของรัฐธรรมนูญที่ถูกยกเลิกในการบังคับใช้ไปแล้วที่ว่า ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ มีความเหมือนหรือแตกต่างในขณะนั้นอย่างไร

ตอนที่เขียนว่าเข้าชื่อเสนอกฎหมายเป็นภาพกว้างๆ ไม่ได้บอกว่าจะเข้าชื่อเสนอกฎหมายอย่างไร ปัจจุบันนี้เลยมีรายละเอียดว่าการเข้าชื่อเสนอกฎหมายนั้นเป็นกระบวนการหนึ่ง โดยเพิ่มให้ชัด เจนว่าใน

การเสนอกฎหมายให้มีการรับฟังความคิดเห็นที่เกี่ยวข้อง มาตรา ๓/๓ วรรค ๒ กำหนดไว้ชัดเจนว่าถ้ามีการตรากฎหมายก็ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

๔. ถ้าหน่วยงานหลายหน่วยงานมีการพูดถึงการตรากฎหมายตามมาตรา ๓/๓ จะมีผู้คนที่ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก การตรากฎหมายดังกล่าว ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างไร

มาตรา ๓/๓ บอกไว้ค่อนข้างชัดว่าในการเสนอกฎหมายทุกฉบับอย่างไรก็ต้องมีการรับฟังความคิดเห็น ถ้ายังไม่มีมีการรับฟังความคิดเห็นก็ต้องย้อนมาใหม่ คืออย่างไรก็ต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนตั้งแต่ขั้นตอนแรกเลย คืออาจจะมีการ ประชุมเรียกว่าประชาพิจารณ์ ก็มีสิทธิ์แสดงความความคิดเห็นได้ถ้าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับเรา โดยเจ้าของกฎหมายจะเป็นผู้เสนอหัวข้อเรื่อง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติด้านไหนก็ตามก็ต้องรับฟังว่ามีผลกระทบต่อใครบ้าง แล้วก็ลงไปประชาพิจารณ์ในพื้นที่นั้นๆ

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายมีอยู่ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ประชาชน หน่วยงานของรัฐก็มีสิทธิ์เข้าชื่อเสนอกฎหมาย แต่ในส่วนของมาตรา ๓/๓ วรรค ๒ นี้เป็นกระบวนการอีกส่วนหนึ่งในการเสนอกฎหมาย ไม่ว่าจะเข้าชื่อโดยประชาชนหรือหน่วยงานรัฐเสนอกฎหมายก็ตามต้องมีการรับฟังความคิดเห็นมาให้เรียบร้อยมาก่อน รวมทั้งประชาชนที่เสนอกฎหมายด้วยก็ต้องไปรับฟังความคิดเห็นมาก่อน โดยการที่จะรับฟังความคิดเห็นมากน้อยเพียงใดต้องดูบริบทก่อนว่ามีผู้เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด อย่างน้อย ๘๐ % ขึ้นไป

๕. มีการกำหนดค่ากลางหรือไม่ว่าการประเมินผลในการรับฟังความคิดเห็นจะต้องมีการกำหนดแบบฟอร์มหรือไม่ หรือใครเป็นผู้กำหนด

ไม่มีการกำหนดแบบฟอร์ม ขึ้นอยู่กับกฎหมายฉบับนั้นหรือผู้จัด แต่ขอให้มีการลงชื่อผู้เสนอความคิดเห็น ส่วนการอภิปรายจะมีแบบสอบถามหรือการบันทึกการสัมภาษณ์ก็ได้ แต่ต้องมีจำนวนที่นำเชื่อถือได้

ในรัฐธรรมนูญเขียนไว้ว่าผู้เกี่ยวข้อง โดยผู้เกี่ยวข้องอาจจะมิบริบทของกฎหมายฉบับนั้นที่จะบังคับใช้ คิดว่าน่าจะ ๘๐ % ขึ้นไป โดยคนที่รับฟังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ และเป็นตัวแทนของกลุ่มนั้นๆ ที่จะสามารถเสนอกฎหมายได้ แต่ไม่ได้ระบุไว้ว่าต้องใช้กี่เปอร์เซ็นต์

๖. คนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกฎหมายฉบับนั้นๆ จะต้องอ้างถึงผู้ที่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละครั้งหรือไม่ หรือว่ามีผลพวงมาจากอะไร อย่างไรบ้าง

การที่จะรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยอายุต้องมีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่ มีสิทธิ์เลือกตั้ง แต่ไม่ต้องถูกตัดสิทธิ์ในการเลือกตั้งไม่ครบ ขอแค่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและมีผลกับผู้จัดนั้นๆ แต่ขอให้อายุ ๑๘ ปี

ขึ้นไป ไม่ว่าจะเรื่องที่จะรับฟังมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหนต่อประชาชน จะต้องผ่านการรับฟังซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกที่ต้องไม่ว่ากฎหมาย นั้นจะออกเป็นกฎหมายหรือไม่ มีผลกว้างขวางหรือไม่ก็ว่ากันอีกเรื่องหนึ่ง

๗. การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ กับกฎหมายฉบับก่อนๆ มีข้อดี – ข้อเสีย แตกต่างอย่างไรบ้าง

ในการประชุมคณะทำงานด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภาที่มีการเสนอมาว่าถ้าเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาจะเกิดความล่าช้าหรือไม่ ก็ตอบได้ว่าในการเสนอกฎหมายตามมาตรา ๗๗ วรรค ๒ นั้นก็สื่อถึงความเป็นประชาธิปไตย โดยประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยกระบวนการที่ผ่านมาก็สามารถผ่านไปได้ แต่ผลออกมาว่าจะล่าช้าหรือไม่ ตอบเลยว่า การรับฟังความคิดเห็นได้ผลอย่างสมบูรณ์มีประสิทธิภาพ ขั้นตอนในการเข้าสู่สภาจะง่ายขึ้น และจะทำให้กฎหมายนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย และสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งคิดว่าน่าจะเร็วขึ้นกว่าเดิม

๘. ในกรณีที่รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนไปแล้ว ขั้นตอนในการเข้าสู่ ฝ่ายนิติบัญญัติก็เป็นไปตามกระบวนการในการร่างกฎหมายฉบับนั้นๆ โดยอาจจะมีผลกระทบคือ ผลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นกับการเสนอเข้าไปอาจจะมีผิดเพี้ยน ในตรงนี้ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องจะสามารถแก้ไขระหว่างทางได้หรือไม่

ตรงนี้เป็นประเด็นที่ทางคณะทำงานพยายามแก้ไข ว่าถ้าเข้าไปแล้วไม่ตรงตามความต้องการกฎหมายออกมาไม่ชัดเจน และไม่สามารถครอบคลุมได้ ก็เลยมีมาตรา ๗๗ วรรค ๒ โดยหวังว่าเมื่อกระบวนการแรกจากการรับฟังอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพแล้ว ตอนเข้าไปน่าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๙. สมมุติว่าถ้ามีกฎหมายที่ออกมาแล้ว แต่ประชาชนมีทั้งฝั่งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยซึ่งก็มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นไปแล้ว แต่ตอนรับฟังความคิดเห็นอาจจะไม่ครอบคลุมทั่วถึงทั้งผู้ที่เห็นด้วยกับผู้ที่ไม่เห็นด้วย ท่านมองกฎหมายประเภทนี้อย่างไร

กฎหมายที่ผ่านมาก็เป็นอย่างไรที่เห็น แต่ในมาตรานี้เขียนต่อไปว่า ข้อมูล ต่างๆ ที่รับฟัง คงมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย และต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน และวิเคราะห์ให้เห็นด้วยว่า เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยมีผลดีผลเสียอย่างไร เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในทุกขั้นตอน หมายความว่าที่ส่งไปไม่ใช่

ส่งไปแค่ที่เห็นด้วย แต่ไม่เห็นด้วยก็มี เวลาว่างในสัปดาห์ก็จะดูว่าผลเป็นอย่างไร และง่ายต่อการพิจารณา โดยกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่ขององค์กร หรือหน่วยงานนั้นๆ ที่เสนอเข้ามาให้ที่ประชุมพิจารณา

๑๐. การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรากฎหมายตามมาตรา ๗๗ ทางคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา มีข้อเสนอไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว อย่างไรบ้าง

ข้อเสนอของคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภาก็คือ ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และการเสนอกฎหมาย ควรจะมีหน่วยงานที่ให้ความรู้และส่งเสริมเรื่องการรับฟังความคิดเห็น กรรมการเห็นว่า ๑. ๓ หน่วยงานที่ถูกยกเลิกไปเมื่อเร็วๆ นี้มี สภาพัฒนาการเมือง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย โดยมีทั้งสถานที่และบุคลากรที่มีความสามารถ ก็น่าจะมาจัดเป็นหน่วยงานใหม่ที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการเสนอกฎหมาย และการรับฟังความคิดเห็น เมื่อกฎหมายเข้าสู่สภา ก็จะมียกกฎหมายนิติบัญญัติ เพื่อช่วยเหลือ ส.ส. หรือ ส.ว. ที่ยังไม่เข้าใจกระบวนการในเรื่องกฎหมาย

๑๑. ผลดีที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ คืออะไร

ทางคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภาเห็นว่า ถ้ามีการดำเนินการตามนี้ กฎหมายก็จะสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ และมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ น่าจะดีกว่าที่ผ่านมา

๑๒. ภายหลังจากนี้ทางคณะกรรมการจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

ทางคณะกรรมการจะเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเพื่อดำเนินการต่อไป และอยากจะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ โดยติดตามความเคลื่อนไหวของคณะกรรมการได้ทางเว็บไซต์ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ www.nesac.go.th

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองมั่น

๒.๓ ประเด็น “การปฏิรูปการวางแผนและการผังเมืองของประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดย ศ.ดร. นพพันธ์ ตาปานานท์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมือง เพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ) (ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๑)

วันนี้เราจะกล่าวถึงแนวทาง การดำเนินงานปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ ได้ลงพื้นที่สำหรับการดำเนินงานอีกหนึ่งรูปแบบนั้น คือ การลงพื้นที่เพื่อศึกษากรณีของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในการลงพื้นที่ได้มีโอกาสคุยกันแล้วว่าทำไมทางคณะกรรมการฯ ถึงได้ลงพื้นที่ที่กรณีการศึกษาที่จังหวัดเพชรบุรีเพราะอะไร แต่วันนี้หลังจากลงไปมาแล้วเจออะไรมาบ้าง เราจะกลับมาคุยกัน และเป็นจริงอย่างที่เราคาดเดาและคาดการณ์เอาไว้หรือไม่ สำหรับจังหวัดเพชรบุรีนั้น สืบเนื่องผลพวงของจังหวัดหลายๆ จังหวัด เป็นจังหวัดนาร่องที่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีหลายๆ จังหวัดอยู่ในจังหวัดเดียวกันไม่ว่าจะติดทะเล ติดป่า ติดภูเขา ติดตึก หรืออุตสาหกรรม รมต่างๆ มีผลพวงมาหมดวันนี้ โดย ศ.ดร.นพพันธ์ ตาปานานท์ ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ

๑. แผนการที่ตั้งเอาไว้จะลงไปจังหวัดเพชรบุรีศึกษาข้อมูลอะไร อย่างไรบ้าง ตรงนี้ได้ผลตอบรับหรือได้ผลตามที่คาดการณ์ตั้งแต่เริ่มต้นไว้หรือไม่

ในการลงพื้นที่คราวนี้มุ่งเน้นในสิ่งที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ ๑๒ ซึ่งกำหนดจังหวัดเพชรบุรีไว้ ๓ ประเด็นหลักๆ ดังนี้

๑. เรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะมุ่งเน้นในพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรีตอนบน จะเน้นการพัฒนาเชื่อมต่อกับจังหวัดราชบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี เป็นเรื่องของการพัฒนาอุตสาหกรรมในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านตอนล่าง และเป็นการเชื่อมต่อยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ เมียนมาร์ที่เหมาะสมกับการดำเนินการ ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการสำรวจพื้นที่อุตสาหกรรมแล้วจะเชื่อมโยงกันได้อย่างไร

๒. เรื่องด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการส่งเสริมจังหวัดเพชรบุรี แนวชายหาด คือการยกระดับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล และการเชื่อมโยงของจังหวัดเพชรบุรี

๓. เรื่องแนวการพัฒนาต่อเนื่องกับจังหวัดที่อยู่ในแนวฝั่งของไทย และจะดูบริเวณพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเชื่อมโยงมาจะเป็นแนวป่าชายเลนแนวยาวต่อเนื่องกัน

ซึ่งใน ๓ ประเด็นหลักๆ ของจังหวัดเพชรบุรีต้องวางแผนให้ตอบรับกับเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติว่าต้องทำอะไรบ้าง

๒. สำหรับการลงพื้นที่ใน ๓ ประเด็นหลักๆ ตรงนี้ สิ่งที่ตั้งใจยกเอาไว้ก่อนการลงพื้นที่เป็นไปตามนั้นหรือไม่

ต้องเรียนว่าทางทีมงานได้เข้าไปหารือกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเข้าใจถึงทิศทางการทำงานของคณะทำงานฯ เพราะอาจจะเข้าใจใช้วิธีการถ่ายทอดผ่านแผนการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีความเข้าใจตรงกันในสิ่งที่จะต้องโยงการวางแผนกับการวางแผนเข้าด้วยกัน ด้วยทางจังหวัดก็เข้าใจในการทำงานว่าการ ทำผังจะสามารถสร้างทิศทางที่ชัดเจน โดยทำให้เกิดใน ๓ ประเด็นที่เรียนให้ทราบ เบื้องต้น ว่ามีการชี้เป้าไว้ ๓ เรื่อง อาจจะถ่ายทอดการทำงานสู่ระดับจังหวัด และในกลุ่มจังหวัดด้วยในการทำงานร่วมกัน

๓. ขออนุญาตลงไป ๓ ประเด็นพร้อมๆ กันได้หรือไม่ คุณผู้ฟังทางบ้านจะได้เห็นภาพว่า แล้วจังหวัดที่เขาอยู่ อยู่ในประเด็นไหน อย่างไรบ้าง เริ่มตั้งแต่ประเด็นแรกคือ เขตติดต่อกันระหว่างอุตสาหกรรมมีจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี ที่จะเล่าให้ฟังตรงนี้อาจารยลงไปพื้นที่ ไปทำอะไร อย่างไร

ในเบื้องต้นจะดูประเด็นของจังหวัดเพชรบุรี บริเวณชายฝั่งจะต่อเนื่องกับจังหวัดเพชรบุรีกับจังหวัดราชบุรีซึ่งใน **ประเด็นแรก** จะระบุงการเชื่อมโยงในจังหวัดเพชรบุรีขาดอุตสาหกรรมอะไรอยู่ แล้วจะเชื่อมโยงกับ ๒ จังหวัดได้อย่างไร แล้วจะเป็นพื้นที่เป้าหมายในการผลิตทางอุตสาหกรรมการส่งออกทางเมียนมาร์ได้อย่างไร แนวทางเพชรบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และมีแนวโน้มการเติบโต ฉะนั้นตรงนี้ จะเป็นจุดเริ่มต้นของการพยายามสร้าง การพัฒนาอุตสาหกรรม อาจจะมีการพัฒนาสร้างอุตสาหกรรม เพื่อทำให้เกิดการทำงานร่วมกันตามจังหวัดเพชรบุรี และตอบรับในอุตสาหกรรมที่จะเชื่อมโยงกับราชบุรีอย่างไร แล้วหน่วยงานภาครัฐเช่น เรื่องของการส่งเสริมด้านการอุตสาหกรรม และในเรื่องของภาคพลังงาน ภาคระบบการขนส่งหรือโลจิสติกส์ และเรื่องของการป้องกันผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมว่าจะต้องทำอะไรบ้าง เพราะฉะนั้น ๓ จังหวัดต้องมาหารือร่วมกันในเรื่องอุตสาหกรรม แล้วต้องวางแผนอุตสาหกรรมต่อเนื่องกัน เรื่องนี้เป็นประเด็นใหญ่ของอุตสาหกรรมที่จะต้องขยายผลความชัดเจนที่จะต้องทำอะไรบ้าง ที่ไหน อย่างไร แล้วจะมาบรรจุอยู่ในแผนการพัฒนาจังหวัด พร้อมทั้ง มีการวางแผนและปรับผัง โดยรวมแล้วจังหวัดทำให้เกิดอุตสาหกรรมในพื้นที่คาบเกี่ยวกันอย่างไร เป็นการวางแผนด้านบนทุกจังหวัดร่วมกัน

๔. กรณีของเขตอุตสาหกรรมเขตนี้จะต้องดูถึงผลพวงที่ได้ตอบรับกลับมาด้วยไหม ว่าในขณะที่วางแผนทั้งผังเมืองไปพร้อมๆ กันจะต้องสนับสนุนในเรื่องอะไร ในขณะเดียวกันในอุตสาหกรรมนั้นๆ จะต้องมิตผลตอบรับที่ดีไม่ใช่วางไปแล้วถึงแม้จะขาด แต่เผชิญไม่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ได้สอดคล้องกับวัตถุดิบที่เรามีรวมไปถึงเศรษฐกิจที่จะขยายตัวต่อไป หลังจากที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแล้ว ในขณะเดียวกันผลพวงสำหรับพี่น้องประชาชนที่เดิมอาจจะย้ายถิ่นฐาน ในเรื่องของการเป็นสาวโรงงาน หนุ่มโรงงาน ย้ายไปทำที่อื่น ถ้าวันนี้ถูกตั้งเป็นอุตสาหกรรมขึ้นมาพวกเขาเหล่านี้จะกลับมาพื้นที่แล้วจะรองรับพอหรือไม่ ตรงนี้ต้องดูถึงขนาดนั้นหรือไม่

เรื่องอัตราการเจริญเติบโตของประชากร และในส่วนของแรงงาน ทางภาคตะวันตกมีพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ต่อเนื่องกับกาญจนบุรี เพชรบุรี ๓ จังหวัดนี้ต้องสร้าง

ฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมร่วมกัน คงจะต้องเป็นการฝึกแรงงานเข้าไป แล้วจะมีแรงงานที่เป็น
แรงงานส่วนเกินในภาคเกษตร ซึ่งจะเข้าสู่แรงงานภาคการค้าการบริการเข้ามา เพราะฉะนั้นจะเหมือน
เป็นการนำแรงงานในภาคตะวันตกให้มางานที่เป็นภาคนอกเกษตรเข้ามาด้วย

**๕. ถ้าย้ายไปอีกมุมหนึ่งคนในพื้นที่หรือแม้กระทั่งพ่อเมืองในจังหวัดนั้นๆ อาจจะมีมุมมองว่าจังหวัดเขา
ไม่อยากจะประเทษอุตสาหกรรม เข้ามายู่ในพื้นที่ จะเป็นสิ่งที่กลับกันหรือไม่ เพราะบางทีคณะทำงาน
ฯ เองมองว่าในเรื่องของปฏิรูปการวางแผนและการผังเมืองของประเทศไทย น่าจะมีอะไรอยู่ตรงนี้ น
ตรงนี้ น่าจะขยายในเรื่องของเศรษฐกิจ เรื่องของรายได้ของพี่น้องประชาชนได้ แต่ในขณะที่เดียวกันบาง
จังหวัดเขาก็ไม่ต้องการสิ่งนี้ เพื่อที่จะอนุรักษ์สิ่งเดิมๆ ไว้ อยู่ จะสวนทางกันหรือไม่**

ซึ่งที่จริงแล้วอาจจะเป็นกรณีเฉพาะพื้นที่ ที่จะพัฒนาด้านอุตสาหกรรม เป็นพื้นที่ อยู่ค่อนข้าง
ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว คือภาคเกษตร และในการพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรีนั้น จะมีที่ตั้ง
ต่อเนื่องของจังหวัดเพชรบุรีอยู่ที่ตำบล จังหวัด ในบริเวณนั้นจะมีที่ตั้งค่อนข้างห่างไกลจากแหล่ง
ท่องเที่ยว และการพัฒนาด้านเกษตรกรรม ฉะนั้นผลกระทบในเรื่องของอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่
ค่อนข้างน้อย ประกอบกับพื้นที่ต่อเนื่องกับราชบุรี กาญจนบุรี มีศักยภาพในการรวมกลุ่มพัฒนา
อุตสาหกรรม การดำเนินการในรายละเอียดจะมีการรับฟังเหตุผลประชาชนในพื้นที่อุตสาหกรรม ที่
เกิดขึ้นควรจะต้องอยู่ที่ไหน อย่างไร ควรจะมีการจัดการในเรื่องของผลกระทบ ในเรื่องของการตักงาน เรื่อง
จัดการสิ่งแวดล้อมคงจะต้องเป็นการทำงานอย่างเป็นระบบ

๖. นอกเหนือจากนี้แล้วกรณีที่สองที่อาจารย์ลงไปศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง

เป็นกรณีที่น่าสนใจประเด็นที่สอง ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากลคนไทย
จะรู้จักดี ซึ่งจะเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลเนื่องจาก ๒ จังหวัด ในวันนี้ตัวเลขน่าสนใจมีจำนวน
นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ซึ่งในคำนิยามเป็นนักท่องเที่ยว ส่วนที่คนจะไป - กลับ มีจำนวนนัก
ท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว ของจังหวัดเพชรบุรี โดยเฉพาะจะไปมุ่งเน้นอยู่ตรงชายห าดชะอำจำนวนที่
มากกว่าหัวหิน แต่ว่าถ้าเปรียบเทียบรายได้ที่ตกลงไปในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวปรากฏว่าหัวหินทำรายได้
มากกว่าชะอำ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าเพชรบุรีสามารถจะยกระดับคุณภาพเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาที่
มากขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันต้องเรียนว่าชายหาดชะอำกำลังประสบปัญหาเรื่องการกัดเซาะชายฝั่งทะเล
เป็นปัญหาหนึ่งที่จะต้องมีการแก้ไข เพื่อจะทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเพชรบุรีชายหาดชะอำ
ยังดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นต้องมีการยกระดับของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชะอำ
และต้องมีการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งควบคู่กัน

**๗. ถ้าเปรียบเทียบระหว่างชะอำจังหวัดเพชรบุรี กับหัวหิน ทำไมชะอำคนเยอะ หัวหินคนน้อย เรื่องของ
ค่าหัวในการเดินทางไปท่องเที่ยว ค่าภาษีค่อนข้างจะแพงเพราะอะไร เศรษฐกิจของเขาเปรียบเทียบกัน
ซึ่งตรงนี้เป็นประโยชน์อีกแบบหนึ่งว่าจะทำอย่างไร หรือจัดการอย่างไร ให้ช ะอำหรือพื้นที่ใกล้เคียงใน
ลักษณะแบบนี้ สามารถเอาไปตัดเทียบกับเขาได้ และก็ต้องหาอะไรที่เป็นเอกลักษณ์หรือบูรณาการ**

เพื่อให้ชะอำหรือหัวหิน จังหวัดที่ใกล้เคียงกันกับจังหวัดเพชรบุรีหรือชะอำ สามารถที่จะสร้างตัวตนของตัวเองขึ้นมาและให้โดดเด่นกว่าหัวหินได้เหมือนกัน ถือเป็นอีกหนึ่งรูปแบบที่เราจะบูรณาการร่วมกัน

ใช้ครับ

๘. ในหัวข้อที่ ๓ ที่อาจารย์ลงไปจะเจออะไรบ้าง

สำหรับประเด็นที่สาม เรื่องของการปรับปรุงพื้นที่ทรัพยากรชายฝั่งทะเล จากข้อมูลตัวเลขเรามีข้อมูลว่าเริ่มมีการลดลงของ พื้นที่ป่าชายเลนในหลายๆ ประเด็นหนึ่งจะเป็นเรื่องของการขยายพื้นที่ ทำพื้นที่เมือง พื้นที่ๆ เคยเป็นป่าชายเลน และจะเป็นเรื่องของการกัดเซาะชายฝั่งทะเลเป็นปัญหาภัยธรรมชาติ วิธีการสำคัญ วิธีการหลักที่ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของชายฝั่งทะเล คือเรื่องของการฟื้นฟูป่าชายเลน และพื้นที่ลุ่มน้ำ บริเวณด้านตะวันออกของจังหวัดเพชรบุรีตอนบน แถวตำบลบางแก้ว เป็นต้น เรื่องของการเข้าไปฟื้นฟูป่าชายเลน การกัดเซาะชายฝั่งทะเลและมีการควบคุมการประมงชายฝั่งก็ คงจะเป็นประเด็นในเรื่องการทำงานของจังหวัดเพชรบุรีซึ่งทำให้เกิดการฟื้นคืนของอ่าวไทย

๙. กรณีการลงพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรีลงไปและก็รับฟังผลของการหารือต่างๆ ของผู้ว่าราชการจังหวัด มีอุปสรรคอะไรที่ติดขัดในเรื่องแผนและผังเมืองในกรณีของคณะทำงานฯ บ้างหรือไม่ แล้วจะมีวิธีหรือแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

ระบบการวางแผนในตอนนี้มีความเข้าใจตรงกันว่าระบบการวางแผนกับการวางแผนผังในพื้นที่เดียวกัน เห็นพ้องต้องกันในความจำเป็นการเชื่อมโยงการวางแผนกับการวางแผนผังเข้าด้วยกันเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี เป็นความเข้าใจถึงการใช้เครื่องมือในเรื่องของการวางแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งตอนนี้จะมีข้อขัดแย้งที่ไม่เห็นตรงกันจะมีการสานให้ตรงกันในอนาคตจะมีความชัดเจนเรื่องของการดำเนินการพื้นที่ เช่น พื้นที่อุตสาหกรรมควรจะต้องทำอย่างไร และทางภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือแม้แต่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะร่วมกันในเรื่องการทอเกี่ยว การทำงานร่วมกัน ระหว่างจังหวัด และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการยกระดับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี ทำให้เป็นการท่องเที่ยวเป็นมาตรฐานสากลและสร้างไปให้ได้กับท้องถิ่นและส่วนท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น

ส่วนสุดท้ายจะเป็นเรื่องของการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเล การฟื้นคืน การสร้างเสริมพื้นที่ป่าชายเลนให้เพิ่มมากขึ้น บริเวณพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างจังหวัดเพชรบุรีกับจังหวัดสมุทรสงครามเป็นพื้นที่อ่าวไทย เพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นแหล่งกำเนิดของทรัพยากรชายฝั่งทะเล ถ้าสามารถปกป้องพื้นที่ตรงนี้ ซึ่งเป็นต้นแบบของการฟื้นคืนทรัพยากรชายฝั่งทะเลจะสามารถขยายผลไปได้ในชายฝั่งทะเล

๑๐. ในกรณีของการศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ในขณะที่ตั้งเป้าเอาไว้ใน ๓ เรื่อง ประเด็นในการศึกษาเองก็ดี ทั้งนี้ทั้งนั้นอาจจะมียางงอกขึ้นมา มีประเด็นอะไรที่น่าสนใจหรือว่าทางผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นพอ

เมืองของจังหวัดเพชรบุรีได้ นำเสนอใหม่ว่าตรงนี้คณะทำงานฯ น่าจะมีการเพิ่มเติมข้อมูลเพื่อให้เป็นประโยชน์มากที่สุดและปรับปรุงเพื่อที่จะให้ตอบรับกับแผนและผังเมืองเพชรบุรีได้

เป็นประเด็นที่จังหวัดเพชรบุรีประสบภัยมา คือเรื่องปัญหาอุทกภัยในคณะทำงานฯ เราพิจารณาในเรื่องระบบการจัดการน้ำ ในเบื้องต้นไว้แล้วเพราะว่าทรัพยากรน้ำเป็นฐานในการพัฒนาในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมและแหล่งท่องเที่ยว ผังเมือง และการจัดการคุณภาพน้ำที่ปล่อยออกสู่แหล่งธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อป่าชายเลนทรัพยากรทางทะเล ตอนนี้มีความเห็นในเรื่องของการบริหารจัดการน้ำเป็นระบบจะมี ลต่อการป้องกันปัญหาอุทกภัย แล้วทำให้มีน้ำพอเพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการใช้ประโยชน์ในชุมชน เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ ๓ ประเด็นถูกถ่ายทอดออกมาจะมีตัวเชื่อมโยงในระบบคือจะใช้ระบบน้ำเป็นตัวเชื่อมโยง

๑๑. ใช้ระยะเวลาในการลงพื้นที่นอกเหนือจากนี้แล้วจะต้องลงไปซ้ำๆ เพื่อที่จะได้ข้อมูลมากกว่านี้หรือไม่หรือคณะทำงานฯ ตั้งเป้าไว้อย่างไรบ้าง

ทางทีมงานเพิ่งลงพื้นที่ไปได้แค่ ๒ วัน เป็นการทำงานในเบื้องต้น ตอนนี้เราเข้าใจว่าจากข้อมูลที่ได้ จากการสำรวจและทำความเข้าใจ จะมีการลงพื้นที่เพื่อทำรายละเอียดเฉพาะเรื่อง โดยเฉพาะเรื่อง อุตสาหกรรม อาจจะเป็นการหารือร่วมกันระหว่างจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี ในเรื่องการท่องเที่ยวจะหารือกับทางเพชรบุรี ในเรื่องของการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลจะต้องมีการลงพื้นที่ในเฉพาะเรื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดข้อคิดเห็นเพื่อให้เกิดการสร้างแนวทางการวาง แผน และขยายผลต่อไป

๑๒. สิ่งที่คุณคิดไว้ในใจและเป็นกังวลในเรื่องอะไร ดัดจริตเรื่องอะไร อาจารย์กังวลในเรื่องอะไร

เวลาการทำงานค่อนข้างจำกัด เพราะฉะนั้นการทำงานต้องรีบสรุปผลในระยะเวลาอันสั้น การทำงานจะมีเรื่องราวค่อนข้างเฉพาะ มีด้วยกันอย่างน้อย ๓ เรื่องใหญ่ๆ เช่น เรื่องการบริหารจัดการน้ำ เป็นสิ่งสำคัญ การเชื่อมโยงของระบบ การวางแผน ซึ่งจะเป็นเรื่องข้อจำกัดของเวลา เพราะฉะนั้นจะพยายามให้ได้แนวทางให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๑๓. กังวลหรือไม่กับการทำงานในเรื่องการวางแผนนโยบายและการผังเมืองจะมีผลกระทบต่อกระบวนการวางแผนเราจะตั้ง เริ่มต้นใหม่ทุกครั้งทีพอเมืองในแต่ละจังหวัดเข้ามา ตรงนี้ถือเป็นปัญหาและอุปสรรคอีกหนึ่งรูปแบบหรือไม่

ถ้าจะมองเป็นปัญหาและอุปสรรค จะเป็นประเด็นมหากาพย์ในวิธีการบริหารจัดการในเชิงนโยบาย และภูมิภาค มีการโยกย้ายผู้บริหารอยู่เป็นระยะๆ แต่ถ้าจะทำให้เกิดการพัฒนาจังหวัดและเกิดความเข้าใจในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะช่วยแก้ไขได้ในระดับหนึ่ง และทำให้หน่วยงานในพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นฐานในการร่วมประสานการดำเนินการในภาคประชาชนจะเป็นเป้าหมายหนึ่งในการทำงานในเรื่องของการวางแผนการวางผัง ในเป้าประสงค์ต้องการ

เกิดการบูรณาการตททตนโยบายของหน่วยงานกลาง หน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงานท้องถิ่น สามารถบูรณาการเกิดขึ้นได้ และทำให้เป็นต้นแบบการบูรณาการทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันใน ทิศทางหลักๆ และจะมีแนวนโยบายเฉพาะ ซึ่งจะให้ความสำคัญบางกรณี บางประเด็น เป็นสิ่งที่จะ ทำได้ แต่ในทิศทางในภาพรวมจะเป็นแนวนโยบายหลักไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางส่วนภูมิภาค ส่วนอื่น ส่วน ท้องถิ่นที่เกิดจากการอยู่ร่วมกันในท้องที่

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๔ ประเด็น “การปฏิรูประบบงานสอบสวนตามหลักสากล”

โดย โดย ดร.น้ำแท้ มีบุญสร้าง (คณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม)

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๑)

วันนี้เราจะไปติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ในประเด็น การปฏิรูประบบงานสอบสวนตามหลักสากล โดย ดร.น้ำแท้ มีบุญสร้าง คณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

๑. การสอบสวน หรือระบบงานสอบสวนตามหลักสากล คืออะไร

กระบวนการยุติธรรมแบ่งออกเป็นสารบัญญัติ กับ วิธีบัญญัติ โดย **สารบัญญัติ** เป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายอาญา การเอาผิดคนในคดีความผิดต่างๆ ส่วน **วิธีบัญญัติ** เป็นเรื่องวิธีการดำเนินการ การจับ การชั่ง การฟ้องคดี การสอบสวน การดำเนินคดีในศาล การพิจารณาคดีพิพากษา โดยที่จะกล่าวถึงนี้จำกัดวิธีการตามหลักสากล ไม่จำเป็นต้องผูกติดกับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกาถ้าผู้เสียหายสามารถแสวงหาได้ แต่ประเทศไทยไม่ได้ โดยมาตรฐานต่างประเทศจึงวางหลักสากลไว้ว่า การที่จะจับคนจะต้องทำอะไร จะสอบสวนต้องทำอะไรบ้าง คำว่า มาตรฐานสากลไม่ใช่ประเทศใดประเทศหนึ่งแต่เป็นทุกประเทศในโลกที่พัฒนาแล้ว โดยประเทศในโลกแบ่งเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ **กลุ่มดำเนินคดีแบบระบบเก่า** เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ส่วน **ประเทศที่ใช้ระบบไต่สวน** เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน รวมถึงภาคพื้นยุโรปทั้งหลาย ซึ่งทั้ง ๒ กลุ่มประเทศเหมือนกันในเรื่องวิธีพิจารณาคดีในเรื่องหลักการ แต่วิธีการอาจจะแตกต่างกันเล็กน้อย ดังนั้นการปฏิรูปการสอบสวนให้ได้ตามหลักสากล คือ การปฏิรูประบบการสอบสวนให้ได้วิธีการที่เป็นไปตามมาตรฐานของประเทศที่ใช้ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน

๒. ถ้าเราไม่ทำตาม โดยยังยึดหลักการสอบสวนตามแบบประเทศไทยปัจจุบัน จะเกิดอะไรขึ้น

ระบบสอบสวนของประเทศไทยเป็นระบบที่ล่าช้า ละเมิดสิทธิเสรีภาพประชาชน และมีโอกาสที่จะทำให้คนชั่ว ลอยนวลคนดีติดคุกเยอะ มีการช่วยพรรคพวกเพื่อนฝูง เชื้อคนรวย คนมีอำนาจ ปกติต่างชาติจะไม่ยอมรับกฎหมายไทย ในระบบกระบวนการการสอบสวนในประเทศไทยเราไม่เชื่อว่าล่าช้า เฉพาะเรื่องการสอบสวนอย่างเดียว ในชั้นของอัยการ การฟ้องคดี การดำเนินคดีในศาล การพิจารณาพิพากษาทุกอย่าง ยังล่าช้าหมดเลย แต่วันนี้เราจะจำกัดเฉพาะในเรื่องการสอบสวน ถ้าพูดทุกเรื่อง อาจจะยาว การปฏิรูปจะใช้วิธีการปะผุไม่ได้แล้ว อย่างทุกวันพยายามแก้ปะผุแก้กันนิดแก้กันหน่อย ความไม่ถูกต้องในเชิงโครงสร้าง ปรัชญา หลักการ แนวคิด วิธีคิด แนวนี้ของประเทศเรามันผิดไปหมด

๓. จากการศึกษาของท่าน จะรู้ได้อย่างไรว่าอย่างไรบ้าง อย่างไรก็ตาม ควรจะดำเนินการต่อไป

เรื่องแรก คือ การจับ ในต่างประเทศทั้ง อังกฤษ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ เมื่อไหร่ก็ตามเมื่อเจ้าหน้าที่จับกุม ไม่ว่าจะจับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานใด ภายใน ๒๔ ชั่วโมงจะต้องแจ้งการจับกุมไปยังอัยการทันที ซึ่งอัยการไม่ได้เป็นหน่วยจับกุมแต่เป็นหน่วยที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย จะต้องไปคุ้มครองทันที เพื่อให้อัยการดูว่า (๑) คุณใช้กำลังทำร้ายเขาหรือเปล่า (๒) พยานหลักฐานเพียงพอที่จะจับกุมเขาหรือเปล่า (๓) ข้อกล่าวหาที่แจ้งนั้นมากเกินไปกว่าความเป็นจริงที่จะต้องถูกดำเนินคดีหรือไม่ (๔) มีเหตุจะต้องขังหรือไม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจของตำรวจ ซึ่งต่างประเทศจะไม่ยอมให้ตำรวจเพียงหน่วยเดียวจับ ซึ่งต้องมีอัยการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย โดยผู้ต้องหาสามารถให้การกับอัยการได้ทันทีว่าโดนข้อหาอะไร อัยการก็สามารถบันทึกให้เขาได้ ถ้าให้แต่ตำรวจ ซึ่งตำรวจไม่บันทึกให้เขาสิ่งเหล่านั้นก็ไม่ปรากฏขึ้นมาในสำนวน ซึ่งถ้าเขาถูกขังไป ๑ สัปดาห์ หรือ ๒ สัปดาห์ แผลหาย พอคดีไปถึงชั้นศาล โดยเอาทนายความมาสู้ซึ่งบอกว่าถูกทุบ ถูกบังคับให้รับสารภาพ แล้วแผลอยู่ตรงไหน ซึ่งแผลหายไปแล้ว นี่เป็นเพียงแค่เรื่องการจับกุมเรื่องเดียว

๔. ถ้าเปลี่ยนวิธีการสอบสวนให้เร็วขึ้น มีความรวดเร็ว และทันสมัยมากขึ้น สามารถใช้ได้หรือไม่

สามารถใช้ได้ แต่อย่าลืมว่าการจับกุมเป็นขั้นที่หนึ่งของการสอบสวน ต้องมีการแสวงหาหลักฐานมาใช้ในการจับกุม ซึ่งไม่มีประเทศใดในโลกแบ่งหน้าที่กันทำระหว่างตำรวจและอัยการ ยกตัวอย่าง สมมุติว่าตำรวจไปจับใครคนใดคนหนึ่งแล้วกล่าวหาเขา แล้วพยานหลักฐานที่เขาจะใช้ยืนยันว่าไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ปรากฏว่าตำรวจไม่ยอมบันทึกให้ แต่ตัวเขาถูก ขังอยู่ ผมถามว่าคนแบบนี้จะมีปัญญาอะไรไปให้ตำรวจสอบปากคำ นาย ก . หรือ นาย ข . ซึ่งเป็นพยานได้ว่าเขาไม่ใช่ผู้กระทำความผิด แต่ถ้าอัยการไปดูแลแต่แรก เขาแจ้งอัยการไปว่า มีนาย ก . นาย ข . อัยการสั่งตำรวจสอบสวนเพิ่มเติมได้นับตั้งแต่วันแรกเลย พยานหลักฐานเหล่านี้ก็จะผูกติดกับสำนวนขึ้นมา หัวใจสำคัญคือว่า จะต้องไม่มีหน่วยงานใด มีอิสระในการบิดเบือนหลักฐาน

๕. เราจะรู้ได้อย่างไรว่ากระบวนการสอบสวนตามหลักสากลนั้นดีจริง

ลองใช้วิจารณ์ดูว่าพอเกิดเหตุแจ้งอัยการว่ามีการยิงกันตาย อัยการต้องลงไปดู ถามญาติผู้ตายว่าเขาทะเลาะกับใครบ้างหรือ ปล่อยให้ญาติบอกว่ามีทะเลาะกับ นาย ก . ไม่ใช่ให้ตำรวจรู้ฝ่ายเดียว แต่ต้องให้อัยการรู้ด้วย อัยการก็ไปแจ้งตำรวจให้สอบ นาย ก . โดยให้ นาย ก . ไปตรวจเขม่าดินปืนมา ซึ่งไม่ต้องรอถึง ๑ ปีในการให้อัยการรู้ว่ามี นาย ก . เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ที่นี้ก็จะไม่ใช่หน่วยงานเดียวที่ร่วมสอบสวนแต่มีหลายหน่วยงาน การปฏิรูประบบสอบสวนไม่ใช่แค่อัยการอย่างเดียว แต่ต้องมี

หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนอีกหลายๆ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ได้แบบตำรวจ เช่น ป่าไม้ มีรถบรรทุกไม้ คันหนึ่งมียาเสพติดซุกซ่อนอยู่ ซึ่งได้จ่ายส่วยให้ตำรวจเรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่าถูกป่าไม้ จับกุมก็ดำเนินคดียาเสพติดได้ด้วย ถ้าเป็นบ้านเรา จับได้ แต่ต้องส่งตำรวจ ซึ่งตำรวจก็อาจตั้งเรื่องไว้เพราะว่าจ่ายส่วยอยู่ แต่ถ้าเป็นต่างประเทศ พอป่าไม้จับก็ส่งสำนวนแก่อัยการเลย ดังนั้นทางขึ้นของกระบวนการยุติธรรมสามารถขึ้นได้หลายทาง ป่าไม้ก็ขึ้นได้ และสามารถทำ คดียาเสพติดได้ด้วย เพราะว่าผู้กระทำความผิดคนเดียว วัน เวลา สถานที่ ทุกอย่างอันเดียวกัน จะเห็นได้ว่าความยุติธรรมขึ้นได้หลายทาง ขึ้นสู่ศาล ขึ้นสู่อัยการได้หลายเส้นทาง ไม่ได้ถูกจำกัดเส้นทางในการขึ้น ไม่มีใครมีอิสระแต่เพียงหน่วยงานเดียวในปิดเปื้อน กลบเกลื่อน ซุกซ่อน พยานหลักฐาน

๖. การขึ้นของข้อมูลสามารถมาได้หลายทาง เสมือนเป็นการลตทอนหน้าที่ของเขา ลตทอนบางอย่างของเขา ตรงนี้มีเสียงสะท้อนกลับมาถึงคณะทำงานชุดนี้บ้างหรือไม่

ความจริงแล้วเป็นการเข้าใจผิด ไม่ได้เป็นการลตทอนหน้าที่ เขายังมีอำนาจหน้าที่เหมือนเดิม เพียงแต่จะมีหน่วยงานอื่นมาทำแทน ถ้าคุณไม่ทำก็จะมีหน่วยงานอื่นมาทำ เช่น ป.ป.ช. ถ้าตรวจสอบไม่ตรง มีการช่วยเหลือพรรคพวก สีลา ไม่ยอมดำเนินคดี ดีเอสไอก็สามารถมาตรวจสอบได้ อัยการก็สามารถสอบสวนได้ ดังนั้นทุกคนย่อมมีความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย

๗. คณะทำงานการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม มีข้อเสนอในเรื่องระบบการสอบสวนตามหลักสากลอย่างไรบ้าง

คณะทำงานการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมได้เสนอไปทั้งกระบวนการรวมทั้งหมด ที่คุยกันนี้เป็นเพียงแต่ตัวอย่างหนึ่งเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่นการดำเนินคดีของอัยการ หลักในต่างประเทศอัยการจะสั่งฟ้องคดีอะไรจะต้องปราศจากข้อสงสัย ส่วนบ้านเราคิดแต่เพียงว่าศาลจะต้องลงโทษโดยปราศจากข้อสงสัย ในความเป็นจริงแล้วไม่ว่าจะฝั่งยุโรป หรืออเมริกา การฟ้องคดีของอัยการจะต้องปราศจากข้อสงสัย หมายความว่า เปอร์เซ็นต์ในการที่ศาลยกฟ้องน้อยมาก เช่นในญี่ปุ่น ๙๙.๙๙ % เลยศาลลงโทษ ทั้งนี้ เพราะญี่ปุ่นใช้หลักการปราศจากข้อสงสัย การปราศจากข้อสงสัยใช้เมื่อไหร่ ใช้เมื่ออัยการมั่นใจว่าคนนี้เป็นผู้กระทำความผิด สามารถดำเนินคดีนำมาซึ่งการถูกลงโทษได้แน่ๆ ถ้าไม่ใช่แบบนี้จะเสียหายอย่างไร ผลเสียที่จะตามมา (๑) ถ้าเราฟ้องผิดตัว ไปดำเนินคดีกับคนถูก คน ถูกจะต้องมาเจ็บปวดกับการถูกกระทำทางคดีอาญา ทั้งการถูกจับ ค้น ชัง ประกันตัว นี่คือรัฐใช้อำนาจไปรังแกคนบริสุทธิ์ (๒) ถ้าคนๆ นั้นเป็นคนผิดจริง เป็นอาชญากรจริง เราดำเนินคดีกับเขาแบบอ่อนๆ ก็ถูกยกฟ้อง เพราะว่าอัยการและศาลยังสงสัยอยู่กผลประโยชน์แห่งความสงสัยให้ กับจำเลย ก็ยกฟ้องคนชั่วลอยนวล พอพุงนี้มีพยานหลักฐานใหม่ก็ฟ้องเขาไม่ได้อีกแล้ว ตามหลักสากลคือฟ้องได้คราวเดียว

ดังนั้นการดำเนินคดีมั่วๆ อันตรายกว่าการไม่ฟ้อง ถ้าเราไม่ฟ้อง พรุ่งนี้ก็ฟ้องได้ อาทิตย์หน้าก็ฟ้องได้ ถ้าเรามีพยานหลักฐาน แต่ถ้าเราฟ้องมั่วๆ วันนี้ พรุ่งนี้ศาลยกฟ้อง มะรีนนี่มีพยานหลักฐานชัดเจนว่าคนนี้กระทำความผิดจริงก็เอาผิดเขาไม่ได้แล้ว คือดำเนินคดีได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น

๘. คณะทำงานการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ได้ระบุหรือไม่ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องเร่งด่วน เร่งด่วนระยะปานกลาง และเร่งด่วนท้ายสุด

จริงๆ แล้วเรื่องพยานหลักฐานเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการยุติธรรม เพราะเวลาศาลจะตัดสินโดยปราศจากข้อสงสัยก็ต้องใช้พยานหลักฐาน และการที่อัยการจะสั่งฟ้องคดีก็ขึ้นอยู่กับกรณีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะให้ศาลลงโทษหรือเปล่า ดังนั้นการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นตำรวจที่ต้องเร่งเรื่องตั้งแต่แรก นี่คือหัวใจของงานสอบสวน คือต้องปฏิรูปตั้งแต่ต้นทาง ห้ามปิดเปื้อนข้อเท็จจริง เพราะงานสอบสวนไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับหน่วยงานตำรวจเพียงหน่วยงานเดียว เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอัยการ เกี่ยวข้องกับหลายๆหน่วยงาน เราจะพูดถึงงานสอบสวนโดยที่ไม่พูดถึงถึงหน่วยงานอื่นที่ตรวจสอบกันและกันได้อย่างไร เพราะในต่างประเทศเขาตรวจสอบซึ่งกันและกัน

๙. การปฏิรูประบบงานสอบสวนในประเทศไทยคล้ายคลึงกับประเทศใดบ้างในเขตอาเซียน หรือประเทศใดที่ดีที่เราน่าจะเอาเป็นแบบอย่าง

ในอาเซียนอัยการจะมีอำนาจหน้าที่มากกว่าตำรวจทั้งนั้น โดยเฉพาะประเทศลาว อัยการมีหน้าที่สอบสวนคดีตั้งแต่ต้น โดยใช้หลักสากลเป็นหลัก

๑๐. เมื่อดำเนินการปฏิรูประบบงานสอบสวนตามหลักสากลแล้วประชาชนจะได้ประโยชน์อย่างไร

ทุกวันนี้เหมือนทางตัน ไม่มีความเป็นธรรม ประชาชนจะต้องไปเดินรณรงค์สู้ หาทนาย ซึ่งวิธีคิดแบบนี้บอกได้เลย ว่าเป็นนักกฎหมายที่ไม่มีความรู้จริง จะไปเอาทนายที่โหดมาสู้คดีซึ่งไม่มีอำนาจที่แท้จริง ต้องเอาหน่วยงานรัฐหลายๆ หน่วยงานเข้าไปตรวจสอบ เอาอัยการซึ่งรู้ดีในกระบวนการสอบสวนเข้าไป การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไม่อาจเกิดขึ้นได้จริงเกิดจากสาเหตุ (๑) ไม่มีคนที่มีความรู้จริงเท่าที่ผ่านมาระบบการทำงานอย่างไรตั้งแต่ต้นจนจบ (๒) ไม่มีคนทำจริง ในบ้านเราคนที่มีความรู้ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมืองหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ยังมีความสุขอยู่กับสิทธิพิเศษในการปิดเปื้อนหลักฐานในการสอบสวน คนเหล่านี้ไม่ยอมให้กระบวนการสอบสวนโปร่งใส ตรวจสอบได้ มันเป็นความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ของประชาชนกับผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ ประชาชนต่างหากที่เป็นฝ่ายเรียกร้องให้เกิดความเสมอภาคกัน เพราะคนมีอำนาจมีสิทธิพิเศษในการสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำคดีแบบไม่เป็นธรรม แต่ประชาชนคนทั่วไปไม่มีสิทธิ์

๑๑. ทำไมเราถึงต้องนำหลักการปฏิรูประบบงานสอบสวนตามหลักสากลทั้งของยุโรป และอเมริกามาใช้ สามารถเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งได้หรือไม่

เพราะว่าตามหลักสากลแล้วทั้ง ๒ กลุ่มนี้เหมือนกัน จับกุมแล้วส่งอัยการทันที เกิดคดีอะไรก็แจ้งอัยการทันที ไม่แจ้งหน่วยงานเดียว แจ้งท้องที่ แจ้งฝ่ายปกครองให้ค ในพื้นที่ได้รับรู้ เพราะคนเหล่านี้อาจจะมาช่วยในการให้ข้อมูล และมาช่วยตรวจสอบพยานหลักฐานอะไรที่เจ้าหน้าที่ทำหรือไม่ยอมทำ ในต่างประเทศจะแจ้งให้รู้ในหลายๆหน่วยงาน ไม่ใช่รู้เองทำเองเพียงหน่วยงานเดียว

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองแมน

๒.๕ ประเด็น “การผลักดันพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน และพระราชบัญญัติความปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช”

โดย นายไพสิฐ พาณิชย์กุลย์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๑)

วันนี้ถือเป็นวาระปฏิรูปและเป็นวาระแห่งประเทศไทยที่จะต้องไปจับตามองกันไปด้วยกันในเรื่องคณะกรรมการปฏิรูปการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งมีการพูดคุยกันรวมถึงมีการผลักดันพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและการพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน และพระราชบัญญัติ ความปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่ง ๒ ฉบับ นี้มีความเป็นมาอย่างไร และรวมไปถึงคณะกรรมการฯ ชุดนี้ทำไมไม่มีการผลักดันในเรื่องนี้วันนี้ได้รับเกียรติจากท่าน ไพสิฐ พาณิชย์กุลย์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการสร้างความมั่นคงทางอาหาร)

๑. ทำไมคณะกรรมการฯ ชุดนี้ถึงได้ให้ความสำคัญกับพระราชบัญญัติ ทั้ง ๒ ฉบับอย่างที่ได้กล่าวมา

ประเด็นเรื่องผลักดันนั้น มีหลายประเด็นด้วยกัน มีประเด็นหนึ่งที่พูดถึงความเหลื่อมล้ำของความมั่นคงทางอาหาร การที่จะมีความมั่นคงทางอาหารได้นั้น มีอยู่ ๒ -๓ ประเด็นที่เป็นเรื่องเฉพาะหน้าที่ต้องเร่งทำดังนี้ ๑. การผลักดันให้มีกฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองอาหารเพื่อให้เกิดความปลอดภัยซึ่งดูตั้งแต่ต้นทางกระบวนการผลิตกระบวนการแปรรูป และกระบวนการที่นำไปสู่ผู้บริโภค ๒. ความปลอดภัยทางด้านอาหาร ไม่ได้มีเฉพาะเรื่องสารเคมีอย่างเดียว ๓. ระบบการผลิต ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้อยู่ภายใต้ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง ต้องมีการผลักดันกฎหมายที่รับผิดชอบอยู่ และกระทรวงยุติธรรมจะดำเนินการต่อในเรื่องของการจัดทำร่างให้สมบูรณ์ แล้วนำเสนอเข้าสู่คณะรัฐมนตรี แล้วไปสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต่อไป

คณะกรรมการปฏิรูปการสร้างความมั่นคงทางอาหารมีร่างกฎหมายอยู่ ๒ ฉบับ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการผลักดัน คือ ๑. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องเกษตรกรรมยั่งยืน ๒. ร่างกฎหมายว่าด้วยเรื่องการควบคุมการใช้สารพิษ ร่าง ๒ ฉบับ ได้มีการจัดทำร่างขึ้นมารับฟังความคิดเห็นในระดับหนึ่งแล้ว แต่หลังจากนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างหลากหลาย ในขณะเดียวกันมีการปรับคณะรัฐมนตรี ทำให้เป็นโอกาสในการหยิบเรื่องการแก้ปัญหาในเชิงระบบไม่ใช่มีเฉพาะกฎหมายอย่างเดียว มีกลไกที่ทำให้การบังคับใช้ตามกฎหมายการปฏิบัติตามกฎหมายเกิดขึ้นมาด้วย จึงถือโอกาสนำเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร และเกษตรกรรมยั่งยืนที่ควรมีการปรับปรุงระบบของภาครัฐกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กับ

การควบคุมการใช้สารเคมีไปกราบเรียนปรึกษากับท่านนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้นำประเด็นไปกราบเรียน ท่าน และได้ตั้งคณะทำงานฯ ร่วมกันในความมั่นคงทางอาหารและชุดปฏิรูปทางกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ เป็นความคืบหน้าที่ได้ดำเนินการต่อไป

๒. ในขณะที่จะไปคุยกับทางผู้ใหญ่ว่าเราให้ความสำคัญในเรื่องนี้คณะทำงานฯ มองว่าถึงวิกฤต ถึงจุดที่ จะต้องมาช่วยกันออกกฎหมายมาบังคับใช้ จะถึงขนาดนั้นหรือไม่

ตรงนี้โยงเรื่องของประเด็นของความปลอดภัยทางอาหาร โยงเรื่องของความเหลื่อมล้ำ การ แก้ปัญหาวิกฤต เศรษฐกิจ ที่จะต้องกลับมาฟื้นฟูเรื่องระบบเกษตร และตรงนี้เป็นโอกาสทางด้าน เศรษฐกิจด้วย เพราะฉะนั้นความสำคัญของเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับประเด็น และกระแสให้ ความสำคัญของสุขภาพในอาหารปลอดภัย ถ้าจะกล่าวถึงการแก้ปัญหาของความเหลื่อมล้ำ การลุกขึ้นมา ดูแลประชาชนทั้งหลาย และที่หึงไม่ได้ คือ ความมั่นคงทางอาหาร และคุณภาพชีวิตของผู้คน จะดีได้ต้อง อยู่บนอาหารที่มีความมั่นคงและปลอดภัยด้วย ถ้าดูชีวิตปัจจุบันมีอาหารที่ไม่ปลอดภัยอยู่หลายอย่าง ระบบนี้เป็นระบบที่อยู่ภายใต้อุตสาหกรรมเกษตร และอาหารที่นำไปสู่การทำให้เกิดการบริโภค และนำไปสู่โรคต่างๆ เพราะฉะนั้นความเข้าใจเรื่องนี้จึงมากกว่าเรื่องของกฎหมาย แต่เป็นเรื่องการปรับ ระบบพื้นฐานทางสังคม คือ ความมั่นคงทางอาหาร จึงจำเป็นต้องมีการออกกฎหมาย มีการปรับอะไร ต่างๆ มากมาย ซึ่งสามารถไปดูกระแสของประเทศต่างๆ ที่ถูกยกประเด็นในเรื่องความปลอดภัย ทางด้านอาหาร เป็นการบริโภคนำไปสู่การสร้างคุณภาพให้ กับสุขภาพของคน และดูแลเรื่องของการ ป้องกันโรคต่างๆ เป็นแนวโน้มที่เห็นอยู่ในประเทศต่างๆ

๓. ถ้าไม่ได้ผลักดันกฎหมายตรงนี้ก็ไม่ได้ผิดใช่หรือไม่

ไม่ผิด แต่เสียโอกาสเพราะมีตัวอย่างจากการศึกษาว่ามีสินค้าจากการเกษตรของประเทศไทย หลายรายการที่ส่งไปยังประเทศที่เป็นผู้บริโภค ไม่สามารถส่งไปได้เนื่องจากมีสารเคมีปนเปื้อน เป็นกรณี การผลิตที่อยู่ในกระบวนการไม่ปลอดภัย ซึ่งตรงนี้จะทำให้เสียโอกาสถ้าไม่ลุกขึ้นมาดำเนินการดังกล่าว ประกอบกับการผลิตทางด้านการเกษตรที่ให้ความสำคัญการผลิตแบบ Products แต่ไม่ผิดที่จะทำ แต่ จะทำอย่างไรให้คำนึงถึงพี่น้องเกษตรกรที่อยู่ภายใต้การผลิตแบบ Mesh ขนาดใหญ่ ให้ได้รับการดูแลมี ระบบขนาดใหญ่ที่ได้รับความคุ้มครอง มีช่องทางกฎหมายที่ทำให้เกิดการลดความเหลื่อมล้ำที่น้อยลง ประเทศไทยถูกจัดลำดับว่ามีความเหลื่อมล้ำอยู่ในลำดับที่ ๒ หรือ ๓ ซึ่งจำนวนเกษตรกร จำนวนผู้ที่ ทำงานด้านการเกษตรแล้วนับวันจะสูญเสียที่ดินมากขึ้น

เพราะฉะนั้นการลุกขึ้นมาให้ความสำคัญกับเรื่องของระบบการผลิตในระบบเกษตรยั่งยืน ซึ่ง ไม่ใช่ระบบการผลิตที่เป็นแบบ Mesh แบบเดียว แต่ทำให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในการ

ผลิต และคุณภาพชีวิต และในเรื่องของความหลากหลายทางชีวภาพ ในมิติต่างๆ เหล่านี้ไม่เคยถูกหยิบ ขึ้นมาก่อน และที่บอกว่าเป็นโอกาสที่ทำให้เกิดการแก้ปัญหาทางโครงสร้าง ในเรื่องของความเหลื่อมล้ำ ในเรื่องของความยากจน ในเรื่องของผลกระทบต่อระบบนิเวศ ที่เกิดขึ้นจากขบวนการผลิต ในการผลิต แบบ Mesh ยกตัวอย่าง เช่น เรื่องข้าวโพดในเมืองน่าน ข้าวโพดในภาคเหนือ แม้การมีน้ำที่ดีอยู่ในลำ คลอง แต่ปนเปื้อนไปด้วยสารเคมีที่เกิดขึ้น จากการเกษตร ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่ผ่านมาในอดีต แต่ถ้า ปลดล็อคตรงนี้ได้ แก้ปัญหาหรือยับยั้งได้ เราจะประหยัดเงินได้มหาศาล ในการที่ตัด งบประมาณไปดูแลสุขภาพคน ไปแก้ปัญหา ไปเยียวยา ไปบำบัด ถ้าหากปรับตรงนี้ใหม่จะถือว่าเป็นเรื่องของการ ปฏิรูปฯ ในแง่ของขบวนการผลิตในภาคเกษตร ที่สำคัญจะนำไปสู่การสร้างความเพิ่มพูนมากขึ้น ของ ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นหัวใจสำคัญของระบบการเกษตรที่มีฐานตรงนี้ อยู่แล้ว ควรจะใช้ ประโยชน์จากตรงนี้อย่างไร ถ้าหากไม่ลุกขึ้นมาทำจะเป็นการเสียโอกาส

๔. เวลาที่ต่างชาตร่วมลงทุนหรือทำธุรกิจอะไร ถ้ามองในเรื่องความปลอดภัยหรือการเกษตรแบบยั่งยืน ที่มีอะไรครอบคลุมหรือกำหนดเอาไว้ มีกฎและมีเกณฑ์ ถ้าเขาดูว่ามีกฎหมายฉบับนี้ ทำตามเก ณฑ์นี้ เข้าหลักสากล เขาอาจจะผูกพันต่อไปเรื่อยๆ และมองว่าเป็นเรื่องดีๆ ที่เขาจะได้รับประโยชน์ไปพร้อม กันแต่ในขณะเดียวกันถ้าไม่มีอย่างที่ท่านบอก แต่ก็ไม่ได้คิดอะไร วันนี้มีผลพวงที่เกิดขึ้นในภายภาคหน้า ซึ่งเราอาจจะคาดการณ์ไว้ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจหรือเรื่องอะไรที่จะเกิดขึ้น แล้วเอาเรื่องตรงนี้ขึ้นอ้าง อาจทำให้เสียผลประโยชน์ไปก็ได้ตรงนี้ถูกหรือไม่

จะมองอย่างนั้นก็ได้ เพราะในเรื่องของการแข่งขันในอนาคตข้างหน้าเขาไม่ได้ใช้มาตรการ ในเรื่องของการกีดกันทางการค้า แต่หยิบมาตรการเรื่องสิ่งแวดล้อม มาตราการเรื่องการลดผล กระทบที่ จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมมาเป็นเงื่อนไขหนึ่งทำให้เกิดการกีดกันทางการค้า ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นมากมาย ที่ประเทศไทยเคยโดนแบนสินค้า จากการส่งสินค้าเข้าไปแล้วมีการปนเปื้อนของสารเคมี หรือแม้กระทั่ง สินค้านั้นถูกผลิตโดยการใช้ขบวนการผลิตที่ใช้แรงงานเด็ก ใช้ขบวนการแรงงานที่ไม่เป็นธรรม เป็นประเด็น ของความไม่เป็นธรรมแฝงเข้ามาทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งที่จะกราบเรียน คือ แนวทางในการพัฒนาตรงนี้ เป็นสิ่งที่พยายามจะวางระบบ หรืออีกอย่าง การนำเอาแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาวางรากฐาน ทางการเกษตร แล้วกลับมาดูแลการผลิตที่ไม่ใช้ลักษณะอุตสาหกรรมทางการเกษตร และทางอาหาร มี ให้เห็นจากพื้นที่ต่างๆ มากมาย ในผลกระทบระยะยาวมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง เช่น กรณีหมอก คว้น กรณีสูญหายไปของพื้นที่ป่า กรณีนี้เป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้แนวคิดเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดของเกษตรกรรมยั่งยืน จะเกิดขึ้นได้ ต้องปรับโครงสร้างต่างๆ เหล่านี้ อย่ปล่อยให้อยู่ภายใต้ กลไกของการผูกขาด โดยระบบการผลิตเชิงอุตสาหกรรม ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ ๑๒ มีเรื่องนี้อยู่แต่จะทำอย่างไรให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ดังกล่าวนำไปสู่การบังคับใช้ได้จริง ไปสู่การปฏิบัติได้จริง

๕. วันนี้จะไปทำความรู้จักพระราชบัญญัติ ทั้ง ๒ ฉบับ ได้ไหม ว่ามีความสำคัญอย่างไรที่ท่านเล่าให้ฟัง มากน้อยแค่ไหน ในฐานะที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในกฎหมายหรือว่าร่างพระราชบัญญัติ ทั้ง ๒ ฉบับนี้ จะต้องปรับอย่างไรบ้าง ความสำคัญของพระราชบัญญัตีดังกล่าว หลักการที่สำคัญ จะหยิบยกมา พร้อมกันหรือจะให้กล่าวไปตั้งแต่ร่างพระราชบัญญัติหรือไม่

ขอแยกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตร เรื่องนี้จะโยงเรื่องของสุขภาพประชาชน ต้นทางของการผลิตอาหาร ไม่ว่าจะผลิตแบบ Mesh แบบอุตสาหกรรมการเกษตรที่ยังใช้สารเคมี แต่ที่ใช้ยังไม่ปลอดภัย หรือจะยกระดับการผลิตไปสู่เกษตรกรรมแบบปลอดภัย กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ แต่ถ้าหากต้องการวางกติกาเกี่ยวข้องกับการควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตรควรมีหลักการต่างๆ อย่างไรก็ตามฉบับนี้เป็นหัวใจสำคัญที่กระทรวงสาธารณสุข โดยท่านรัฐมนตรีสาธารณสุข ท่านได้ยกตัวอย่างขึ้นมาเกี่ยวกับวัตถุอันตรายซึ่งจะมีหน่วยงานเข้ามาดูแล ๓ หน่วยงาน ๑.กระทรวงสาธารณสุข ๒.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ๓. กระทรวงอุตสาหกรรม

๒. ส่วนที่มีการพูดถึงกันมากและเป็นข้อกังวล คือคนที่บริโภคอาหารที่มาจากการผลิตด้านการเกษตร คืออาหารปนเปื้อนด้วยสารเคมี นี่คือหัวใจสำคัญว่าจะมีการควบคุมอย่างไร ในต่างประเทศที่มีการควบคุมการใช้สารเคมีที่ใช้ในการเกษตร และทุกชนิดที่มีอันตรายต่อชีวิต เขาจะมีมาตรการที่เข้มงวดมาก ใครจะ นำไปใช้ ใช้เท่าไร ใครจะนำไปขาย ต้องมีการลงทะเบียน ในขณะที่เดียวกันใช้จะต้องมีใบอนุญาตผ่านการอบรม เช่น ใช้ยาฆ่าแมลงต่างๆ เหล่านี้ สิ่งที่เราจะมานี้จะตรงกันข้ามกับการปฏิบัติของบ้านเรา การนำเข้า จะนำเข้าอย่างไร การลักลอบเข้ามาหรือเปล่า เพราะฉะนั้นในแง่นี้จะ เป็นจุดเริ่มของการลุกขึ้นมาดูแลด้านนี้

ซึ่งเป็นหลักการของร่างกฎหมายนี้ และมีกรรมการเข้ามาดูแลร่างกฎหมายฉบับนี้ทำการศึกษา และมีการยกร่างเรียบร้อย มีการรับฟังความคิดเห็นไปแล้วระดับหนึ่ง ในการทำงานของคุณะท่านฯ กำลังประสานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข ในการนำร่างกฎหมายฉบับนี้ให้เป็นร่างที่นำไปสู่การนำเสนอเข้าสู่คณะรัฐมนตรี ว่าในการจะนำเสนอเข้าสู่รัฐมนตรีนั้น ต้องมีกระบวนการ และและมีเอกสารต่างๆ เสริมเข้ามา คงต้องใช้ระยะอีกระยะหนึ่ง

๖. กฎหมายฉบับนี้เดิมที่มีอยู่แล้วใช้หรือไม่ หรือว่าทางคณะทำงานฯ มีการปรับปรุงขึ้นมาใหม่หรือร่างขึ้นมาใหม่

เป็นกฎหมายใหม่ ต่อยอดจากกฎหมายวัตถุอันตรายพระราชบัญญัติที่มีอยู่ คือ พระราชบัญญัติวัตถุที่มีพิษ ซึ่งตรงนี้ครอบคลุมทั้งหมดไม่ว่าจะเรื่องอุตสาหกรรมทางการเกษตรเหล่านี้ ในกรณีการควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตร ว่าด้วยผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะ ซึ่งจะลงไป ดูตั้งแต่กระบวนการที่บอกเรื่องสารเคมีตัวไหนบ้างที่ห้ามนำเข้ามา ซึ่งจะมีรายชื่อของตัวยา สารต่างๆ นี่คือนี่คือ สิ่งที่อยู่ในหลักการกฎหมาย แต่ในรายละเอียดต่างๆ จะต้องขอเวลาสำหรับการชี้แจง

๗. กฎหมายอีก ๑ ฉบับที่อยากรู้

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นเจ้าของเรื่อง มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเรื่องของการเกษตรกรรมยั่งยืน มีการศึกษาโดยการจ้างสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ขึ้นมาศึกษา โดยการยกร่างกฎหมายฉบับนี้มีการออกแบบตัวกฎหมายมีคณะกรรมการระดับชาติเข้ามา ทำให้เกิดการส่งเสริม การเข้าไปคุ้มครองการผลิตแบบยั่งยืน เป็นร่างที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่างอยู่ อีกร่างเป็นร่างของสภาเกษตรกร สภาเกษตรกรเป็นตัวแทนของพี่น้องเกษตรกรที่ถูกคัดเลือกเข้ามา ซึ่งเห็นความสำคัญของเรื่องนี้จึงยกร่าง ในจุดเด่นร่างสภาเกษตรกรนั้น คือ ไปออกแบบกฎหมายให้เข้าไปส่งเสริมผู้ที่ทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นมา และส่งเสริมการรวมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และเข้าไปดำเนินการใน การส่งเสริม เรื่องการผลิตภายใต้เกษตรกรรมยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญเรื่องการใช้สารเคมี ให้ความสำคัญในเรื่องของมาตรฐานต่างๆ ที่เป็นมาตรฐานงานที่ปลอดภัย เพราะฉะนั้นมีร่างอยู่ ๒ ฉบับ ดังกล่าว หลังจากที่ได้ไปพบท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ มีการเสนอแนวทางภายในระยะเวลาที่ทำเรื่องนี้มาระยะเวลา ๒ - ๓ เดือน ตรงนี้อยู่ในกระบวนการที่ยังต้องประชุม

ซึ่งเป็นการตั้งคณะทำงานฯ ขึ้นมาอาจเป็นคณะทำงานฯ ย่อย ทำ ๒ ร่าง นี้จะอยู่ในกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ การผลักดันร่างกฎหมายครั้งนี้จะทำให้มีหน่วยงานมารองรับและคนที่เกี่ยวข้อง คือ พี่น้องเกษตรกรภายใต้เกษตรกรรมยั่งยืน ทำให้มีความสุขซึ่งเป็นจุดที่คิดว่าสามารถยกระดับของการขับเคลื่อนงานระดับหนึ่ง ก่อนหน้านี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะให้ความเห็นชอบ แต่ปัจจุบันเป็นนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๘. ทั้ง ๒ วาระนี้ วาระหนึ่งมีส่วนในการคุยกันไปแล้วใช้หรือไม่

คุยกันก่อนหน้าที่จะมีการปรับคณะรัฐมนตรี ไปแล้วรอบหนึ่งฟังความเห็นไปแล้วรอบหนึ่ง แต่ คณะทำงานยังหนักใจในเรื่องการผลักดันร่างให้เป็นของกระทรวงเกษตรได้อย่างไร ตอนนั้นกำลังหาหรือว่าจะไปพบท่านปลัดกระทรวง ไปพบกับรัฐมนตรีช่วย ซึ่งจะทำให้ร่างนี้เป็นร่างของหน่วยงาน ทั้งนี้เรื่อง

กระบวนการผลักดันกฎหมายในการเสนอเข้าสู่รัฐมนตรี ถ้าหากว่าหน่วยงานยังเห็นแย้งกันอยู่ร่างนี้จะไปไม่รอด แต่ว่าคณะทำงานฯ พยายามทำงานทั้ง ๒ ด้าน คือ ๑. **ทำร่างนี้ให้เป็นร่างที่สมบูรณ์ที่สุด** ๒. **จัดกระบวนการให้ความคิดเห็นหรือให้เกิดการยอมรับ โดยหน่วยงานต่างๆ** ให้เกิดขึ้นให้ได้ที่ผ่านมามีคิดว่าจะทำอย่างไรให้ร่างนี้หน่วยงานให้การยอมรับ แต่โชคดีที่มีการปรับครุธรรมนูญแล้วท่านที่มา ดูแลเรื่องการเกษตร ท่านเข้าใจ ถึงเรื่องนี้อย่างถ่องแท้เป็นนโยบายของกระทรวงลงมาว่าจะต้องหยิบ ๒ ร่างฉบับนี้เป็นสิ่งที่ผลักดันในนามของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข

๙. ทั้ง ๒ ร่างนี้จะต้องไปคู่กัน หรือสามารถแยกออกจากกันได้ ในเวลาที่ทำงานหรือไม่

แยกออกจากกันได้ คือมีอยู่ ๒ ข้อ ดังนี้ ๑. **กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการใช้สารเคมีในการเกษตร** ๒. **กฎหมายว่าด้วยเรื่องการส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืน** ร่าง ๒ ฉบับในกฎหมายฉบับนี้มีอยู่ ๒ ร่าง กำลังอยู่ในกระบวนการที่ทำให้เกิดการบูรณาการ ๒ ร่าง เข้ามาด้วยกัน แล้วหลังจากนั้นจะผลักดันเข้าสู่กระบวนการในการดำเนินการผลักดันให้เป็นร่างกฎหมายต่อไปแต่เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐมนตรีใหม่ก็เป็นนโยบายของท่านที่อยากให้มีการรับฟังเพราะว่ามีการปรับด้านต่างๆ ไปแล้วนั้น ในเรื่องของท่านที่ดูแลรับผิดชอบอยู่ในฐานะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องเป็นผู้เสนอร่างนี้ เพราะฉะนั้นท่านต้องมั่นใจว่ากระบวนการต่างๆ ทำครบตามที่กฎหมายกำหนด เป็นเรื่องที่คุณะทำงานๆ ต้องไปรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม

๑๐. การรับฟังความคิดเห็นที่ผ่านมาได้ผลมาแล้วครั้งหนึ่งจากที่เล่ามา ในเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐมนตรีใหม่ อยากที่จะได้ว่าผลที่เกิดขึ้นตรงความต้องการของพี่น้องประชาชนจริงๆ ดีหรือไม่ อย่างไร ดีมากดีน้อยอย่างไร

คือการรับฟังความเห็นตามมาตรา ๗๗ เป็นการรับฟังความเห็นที่เกี่ยวข้องเพื่อต้องการที่จะนำเอาผลกระทบที่เกิดขึ้น มาหาทางว่าจะป้องกันแก้ไขเยียวยาอย่างไร เพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นเรื่องปกติธรรมดาของขบวนการในการผลักดันร่างกฎหมาย อาจมีบางประเด็นที่ไม่ตรงกัน บางเรื่องที่มีความเห็นร่วมกันได้ก็มีข้อยุติแล้ว เพราะฉะนั้นก็เป็นเรื่องปกติธรรมดาของขบวนการในการรับฟังความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องกฎหมาย ขึ้นอยู่กับทางนโยบายรัฐมนตรีว่าท่านจะเคาะเรื่องนี้ออกมาอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น ถ้ามีประเด็นขัดแย้งกันอยู่ เรื่องนี้จะทำอย่างไร เติมนอะไรเข้าไป คือ กระบวนการผลักดันร่างกฎหมายที่เปิดให้มีความคิดเห็นร่วมกันเข้ามาเพื่อทำให้ร่าง กฎหมายฉบับดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ที่สุด

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๖ ประเด็น “เทปการสัมภาษณ์ การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”

โดย นายจิรัชย์ มูลทองโร่ยประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (ออกอากาศเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑)

วันนี้จะไปติดตามบรรยากาศการสัมภาษณ์การรับฟังความคิดเห็นการทำแผนปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจัดเมื่อ **วันจันทร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม วายุภักษ์ ๓ ชั้น ๔ ศูนย์การประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ** ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้มีการระดมความคิดเห็นกันในหลายรูปแบบ และเป็นอีกหนึ่งรูปแบบที่อยากได้ ความคิดเห็นจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมไปถึงด้านสื่อสารมวลชนมาร่วมให้ความคิดเห็นกัน

ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ในการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ซึ่งได้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินงานการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศของ สำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อช่วยในการดำเนินการด้วย ทั้งหมดมีส่วนร่วมร่วมของประชาชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้วย และมีส่วนร่วมในการติดตาม การตรวจสอบ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ และมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

นอกจากการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้มีการจัดทำร่างประเด็นการปฏิรูปสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้ง ประเด็น ซึ่งคณะกรรมการเห็นควรที่จะมีกำหนดการเกิดขึ้น ในวันจันทร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ในปีที่ผ่านมา เพื่อที่จะได้ฟังความคิดเห็นทำแผนการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้ดำเนินการไปบ้างแล้ว

แต่อยากทราบบรรยากาศในวันนั้น บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการฯ เรื่องของการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ใน

เรื่องอะไร อย่างไรบ้าง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องสื่อสารมวลชน มีการนำเสนอเรื่องนี้อย่างไรจะไปติดตามบรรยากาศในวันนั้น โดย นายจิรัชย์ มุลทองโรย (ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

ซึ่งวันนี้ได้คุยกันระหว่างกรรมการแล้วว่ามีแนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการ ซึ่งเริ่มประชุมเมื่อเดือนกันยายน ในการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ประสบ ความสำเร็จมาเป็นลำดับ รอบแรกดำเนินการในส่วนของคณะกรรมการ ที่จะวางกรอบ และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับเลือกมา เพราะว่ากรอบที่วางและแนวทางการสังเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำไปรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่ม ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มภาครัฐ กลุ่มสื่อ กลุ่มภาคประชาชน และได้เชิญผู้ มีเกียรติหลายท่านมาทำงานร่วมกัน และมีการประชุมไปแล้ว ๔ ถึง ๕ ครั้ง และครั้งนี้เป็นมติของคณะกรรมการ ที่จะรับฟังความคิดเห็นโดยกว้างจากทั้ง ๓ ภาค ซึ่งปัญหาของคณะกรรมการ จะเป็นเรื่องของคณะกรรมการ จะนำไปวิเคราะห์กันแต่ปัญหาของการดำเนินงานของสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีปัญหาอยู่ ๒ ระยะ

ระยะ ๑ ปัญหาที่สังคมคาดหวังให้สื่อทำอย่างนั้น อยากให้สื่อทำอย่างนี้ อยากให้สื่อมีจริยธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเอาข้อมูลมาจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ได้วิเคราะห์และนำมาสรุปผล

ระยะ ๒ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาวะปัจจุบัน ซึ่งเป็นคู่ขนานกันการแก้ปัญหาเป็นของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศใช้ทำเฉพาะในเรื่องของข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศเพียงอย่างเดียว ให้ทำเหตุการณ์ปัจจุบัน คู่ขนานกันไปด้วยในส่วนตรงนี้เราได้มีการดำเนินการที่จะสรุป วิเคราะห์ข้อมูลของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ซึ่งกำหนดไว้ ด้านด้วยกัน

๑. การปฏิรูปรู้เท่าทันสื่อ กำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชนในการให้ความรู้ การรู้เท่าทันสื่อ การผลิตสื่อเอง ซึ่งประชาชนเองไม่ได้รับสื่อฝ่ายเดียว เป็นผู้ผลิตสื่อขึ้นมาด้วยเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องร่วมบูรณาการจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคสื่อ และภาคประชาชน เพราะฉะนั้นการให้การศึกษา การอบรม การสร้างจิตสำนึก ซึ่งมีหลายมิติจากภาครัฐ แต่ภาครัฐยังคงต่างคนต่างทำ ซึ่งกองทุนต่างคนต่างใช้

๒. การปฏิรูปวิชาชีพกำกับดูแลสื่อมวลชน ซึ่งในนามสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ มีร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อสารมวลชน และได้แก้ไขร่างพระราชบัญญัติจัดแจ้งสิ่งพิมพ์

ตามด้วยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ รศ.ดร.เสรี วงษ์มณฑา (กรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

ก่อนอื่นคงต้องทำความเข้าใจกันก่อนว่า การวางแผนครั้งนี้จะวางแผนเป็น ๓ ชั้นดังนี้

๑. ชั้นยุทธศาสตร์ ซึ่งหมายถึงกรอบการทำงานของคณะทำงานฯ และหลังจากนั้นจนถึงเดือนเมษายน

๒. ชั้นยุทธวิธี เมื่อมีกรอบแล้วต้องลงรายละเอียดที่จำเป็นต้องทำ และหลังจากเดือนเมษายน เป็นต้นไป จนกระทั่งครบ ๕ ปี หน้าที่ในการทำงานตรงนั้นจะเป็น Action Plan ซึ่งสื่อเป็นแผนปฏิบัติการ เรื่องของการนำเอายุทธวิธี ที่กำหนดเอาไว้เป็นรายละเอียดในแผนที่ทำนั้น คือ แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศขอเริ่มต้นด้วยความคิดแรกในการปฏิรูปครั้งนี้หวังว่าจะเกิดคุณภาพแห่งเสรีภาพบนพื้นฐานของจริยธรรมหมายความว่าต้องการให้สื่อมีเสรีภาพ แต่เป็นเสรีภาพภายใต้สำนึกแห่งความรับผิดชอบ เพราะเสรีภาพไม่ได้แปลว่าทำอะไรก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงจริยธรรมและการกำกับดูแลบนพื้นฐานประชาธิปไตย ถึงแม้จะมีเสรีภาพอะไรก็ตาม แต่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้เกิดโซเชียลออเดอร์ เรื่องการกำกับดูแลของเรกูเรต (Regulator) เป็นสิ่งที่จำเป็นแต่การกำกับดูแลนั้น จะต้องอยู่บนพื้นฐานของประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นแก่นในการทำงาน คืออะไร คำตอบคือพลังประชาชน (People Power) และเชื่อว่าภาพของสื่อมวลชนจะสะท้อนภาพของประชาชน

ซึ่งต้องใช้คำว่าคุณภาพ สื่อมีเสรีภาพด้วยสำนึก แห่งจริยธรรม ซึ่งภาครัฐ ภาคประชาชน ช่วยกันกำกับ แต่การกำกับอย่างไรต้องไม่ไปริดรอนเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชน ยังคงดำรงอยู่และเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะขาดหายไปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจึงเกิดเป็นภาพ ๓ เหลี่ยมเกิดขึ้น ในภาพสามเหลี่ยมนี้จะต้องการเน้นให้การปฏิรูป ซึ่งต้องการให้ ๓ ส่วน เป็นตัวแสดงที่สำคัญ สื่อภาครัฐ ประกอบด้วยรัฐบาล ภาคสื่อมวลชน ซึ่งเป็นผู้ผลิตและภาคประชาชน ซึ่งเป็นทั้งผู้ผลิตผู้บริโภค ตรงกลางวงกลมถ้าจะใช้ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Prosumer แปลว่าทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ไม่ว่าจะอยู่ในภาคของสื่อ ในภาคผู้บริโภค เป็นทั้ง Producer และเป็นทั้ง Consumer คือ เราเป็นผู้สร้างเนื้อหาข่าวสร้างสาระในสื่อ ขณะเดียวกันก็เป็นผู้บริโภคสื่อ เพราะฉะนั้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับสื่อมวลชนนั้น ภาครัฐต้องให้เสรีกับสื่อมวลชน

สื่อมวลชนจำเป็นต้องมีจริยธรรม เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าระหว่างภาครัฐกับผู้ผลิตสื่อใช้คำว่าเสรีภาพและความสุจริตทางวิชาชีพ เพราะฉะนั้นรัฐเป็นผู้ให้ Freedom ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับประชาชนจะต้องไม่ริดรอนสิทธิในการรับรู้ของประชาชน แต่ขณะเดียวกันประชาชนต้องมีสิทธิมีความสามารถในการเลือก เพราะการเลือกของประชาชน คือ การกำกับสื่อที่เหนือกว่าการกำกับภาครัฐ เพราะถ้าประชาชนมีสิทธิมีความรู้เท่าทันสื่อ สามารถเลือกสื่อได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสื่อที่มีคุณภาพสามารถดำรงอยู่ได้ แต่สื่อใดก็ตามที่ไม่ได้ทำงานภายใต้จริยธรรม ไม่มีจรรยาบรรณ ไม่มีคุณภาพ จึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้

ขณะเดียวกันระหว่างความสัมพันธ์กับสื่อ ความสัมพันธ์ของผู้บริโภคนั้น สื่อจะต้องมีความรับผิดชอบ เวลาที่สื่อจะนำเสนออะไรก็ตาม มีความรับผิดชอบทั้งในเรื่องของความถูกต้อง เรื่องผลกระทบในการนำเสนอ ผลกระทบทางด้านความมั่นคง ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านสังคม และผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม ทัศนคติ และพฤติกรรมทางสังคม สื่อจึงต้องรับผิดชอบต่อ แต่ในขณะเดียวกันประชาชนผู้ที่เป็นผู้บริโภคจะเป็นผู้รู้เท่าทันสื่อ เข้าใจในสิ่งที่นำเสนอ แยกแยะได้ วิเคราะห์ได้ เมื่อบริโภคไปแล้วจะต้องคิดว่าอะไรบริโภคเพื่อการเรียนรู้ อะไรบริโภคเพื่อการเลียนแบบ อะไรบริโภคเพื่อการหลีกเลี่ยง อะไรบริโภคแล้วจะเชื่อ อะไรบริโภคแล้วจะแชร์ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ

พันธกิจ คณะทำงานฯ มีพันธกิจอะไร คือ สิ่งที่เราคาดหวังว่าหลังจากทำงานกัน ๕ ปี ต้องการพัฒนากาของสื่อทุกประเภท ออฟไลน์ ออนไลน์ สื่อส่วนบุคคล สื่อองค์กร สื่อธุรกิจ ต้องการให้สื่อทุกประเภทมีเสถียรภาพ แต่เป็นการให้เสถียรภาพอย่างมีสำนึก มีจรรยาบรรณ เป็นการให้เสถียรภาพด้วยสำนึกความรับผิดชอบต่อ ยึดหลักธรรมาภิบาลโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจริยธรรม คือ สิ่งที่ต้องการ โดยผู้ผลิตสื่อทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์กรจะมีจิตสำนึกเพียงพอที่จะทำให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชน จะไม่นำเรื่อง Personal agenda เป็นหลัก แต่จะนำเรื่อง Public agenda เป็นหลักในการทำงาน

ในขณะเดียวกันต้องการวางแผนทางการรณรงค์ผู้ผลิต ผู้บริโภคข่าวสารบนพื้นที่ Mass Media และ Digital Media ทั้งหลาย ให้สำนึกความรับผิดชอบต่อ ซึ่งในพันธกิจจะต้องทำความเข้าใจ เนื่องจากได้รับโทรศัพท์จากผู้ใหญ่บางท่าน รู้สึกท้อใจเป็นห่วงคณะกรรมการฯ พูดถึงหน่วยงานของท่านมีการปฏิรูป จึงเรียนท่านว่าการปฏิรูปนี้ ใครก็ตามที่ถูกแตะ และคิดว่าไม่ดีจึงถูกแตะ แต่การปฏิรูปจะไม่ประสบความสำเร็จ ขอให้ท่านคิดเสียใหม่ เพราะเราต้องการเห็นศักยภาพที่ดีกว่านี้ เพราะฉะนั้นวันนี้ท่านทั้งหลาย ที่ถูกแตะจะบอกว่าบริโภคไม่ใช่ใหม่ถึงมาปฏิรูปกัน หรือหน่วยงานภาครัฐว่าทำงานไม่ดีใช่ใหม่ กรุณาอย่าคิดเช่นนั้น ถ้าคิดเช่นนั้นจะปฏิรูปไม่ได้ ทุกคนบอกว่าทำดีแล้วอย่ามาปฏิรูปเลย ซึ่งก็เหมือนที่จัดอบรมตามบริษัทต่างๆ เด็กบางคนไม่อยากเข้าอบรมบอกว่า อบรมทำไม ไม่ดีแค่นี้ถึงต้องอบรม เราอยากให้เด็กเหล่านั้นมองใหม่ มองว่าเด็กมีศักยภาพที่ดีกว่านี้ บริษัทพร้อมที่จะลงทุน ถ้าไม่มีศักยภาพที่ดีกว่านี้ จะไม่เสียตั้งค่าบริการ เพราะฉะนั้นคณะกรรมการฯ แต่ละใครกรุณาอย่ามีอาการน้อยใจ ไม่ดีใช่ใหม่จึงมาปฏิรูป ขอบอกว่าไม่ใช่ ให้คิดว่าเป็นผู้มีศักยภาพที่พร้อมจะเสียเวลา แรงกาย แรงใจ ความสามารถ การไปดูเพื่อจะให้เกิด Implement การปฏิรูปจริงถึงจะเกิด

วิสัยทัศน์ แปลว่าเรากำลังวาดภาพอนาคตที่งดงาม อยากอยู่ในสภาพใด เมื่อจะปฏิรูปด้านนี้เป็นเวลา ๕

ปี ประเทศไทยจะมีสื่อสารมวลชนที่มีเสรีภาพในการทำหน้าที่ตามหลักการของประชาธิปไตย โดยผู้ที่ทำหน้าที่เหล่านี้มีสำนึกความรับผิดชอบในการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนอย่างครบถ้วนดังนี้ **๑. นำเสนอข่าวอย่างมีจริยธรรมและมีเสรีภาพ ๒. เมื่อมีอะไรเกิดขึ้นไม่เพียงแต่รายงานว่า What Happen แต่ต้องวิเคราะห์ว่า What Next**

ซึ่งปัจจุบันมีแต่การเล่าข่าว จึงขาดการวิเคราะห์จริยธรรมข่าว ทำให้เกิดผลกระทบข่าว เหมือนที่ท่านประธานพูดไป รายการโทรทัศน์นั้นมีการสืบทอดด้านวัฒนธรรมที่ทำให้คนไทยมีความรู้ ความเข้าใจ มีความภูมิใจ และมีสำนึกแห่งวัฒนธรรมน้อยมาก จะปรากฏอยู่ช่อง ๑๑ ที่ไม่มีคนดู เพราะฉะนั้นเราจะต้องพยายามให้สื่อมีส่วนร่วม ในขณะเดียวกันยุคนี้เป็นยุคนวัตกรรมประเทศไทย ๔.๐ แต่วัฒนธรรมไม่สามารถแพร่กระจายได้ถ้า ไม่มีสื่อช่วยขับเคลื่อน จะมีการดำเนินชีวิตแบบใหม่อย่างไร จะมีเครื่องจักร เครื่องกลใหม่ จะมีข้าวของเครื่องใช้อย่างไร เราจะใช้ปุ๋ยอะไร แบบไหน อย่างไร เราจะมีวิธีการทำไรทำนาอย่างไรให้ดีขึ้น สื่อต้องทำหน้าที่ขับเคลื่อน และการให้ความบันเทิง แต่สิ่งหนึ่งที่ประเทศไทยขาดมานาน คือ หน้าที่ในการปลูกฝังวัฒนธรรม พฤติกรรมและทัศนคติ ซึ่งไม่ค่อยมี รายการวิทยุโทรทัศน์ คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ที่จะบอกว่ามีพฤติกรรมอย่างไร หรือควรจะมี ค่านิยมหลักการในการดำเนินชีวิตอย่างไร ซึ่งในต่างประเทศทำหน้าที่นี้กันเยอะแล้ว ซึ่งถ้าทำสิ่งเหล่านี้ทั้งหมด และไม่ได้หวังว่าจะเกิดขึ้นเฉพาะในสื่อสารมวลชนแต่จะเกิดขึ้นใน Digital Media ด้วย เพราะปัจจุบันผู้บริโภคสื่อระหว่างสื่อสารมวลชนกับ Digital Media นั้น อาจจะพบว่าบางส่วนมากจะบริโภค Digital Media เช่น Twitter Instagram Facebook ดังนั้นในการปฏิรูปในครั้งนี้จะมองแค่ Mass Media อาจจะมอง Digital Media ด้วย

เรื่องปรัชญา ซึ่งเป็นพื้นฐานการทำงานคณะทำงานฯ เราต้องการสร้างดุลยภาพระหว่างการกำกับที่มีความชอบธรรม และภาครัฐกำกับอย่างชอบธรรม ในขณะเดียวกันสื่อต้องมีเสรีภาพไม่ว่าจะเป็นสื่อสารมวลชน หรือว่าพื้นที่ Digital ทุกคนที่เป็น Producer เป็นผู้ผลิต ไม่ว่าจะออนไลน์ ออฟไลน์ องค์กรจะต้องมีจรรยาบรรณ ทำให้เขาเป็นประเทศที่มีเสรีภาพในการแสดงออก โดยที่เชื่อว่าเสรีภาพของสื่อมวลชน คือ เสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย ซึ่งนโยบายในการทำงาน ทิศทางของคณะทำงานฯ หวังว่ารัฐบาลและหน่วยงานของภาครัฐจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อ ภาครัฐต้องมีทัศนคติใหม่ ต้องมีมโนทัศน์ใหม่ อย่างมองว่าสื่อ คือ เครื่องมือของการบริหาร เครื่องมือของการประชาสัมพันธ์ เครื่องมือของการรณรงค์เพราะฉะนั้นการทำงานของภาครัฐ จะต้องเปลี่ยนแนวความคิดของการทำงานมาจากการ Control มาเป็น Support การทำงานของเราหลีกเลี่ยงในการที่จะควบคุม แต่จะใช้คำว่ากำกับ คือ จะปล่อยเสรีโดยไร้การกำกับเลยไม่ได้ ตัวอย่าง เช่น นักแสดงจะ

แสดงเก่งแต่ไหนต้องเชื่อผู้กำกับ เพราะฉะนั้นต้องใช้การกำกับเรกูเรต (Regulator) ไม่ใช่ Control และในขณะเดียวกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ได้แก่รัฐบาล หน่วยงานภาค รัฐ เป็นผู้ผลิตสื่อ ผู้บริโภคสื่อ ทั้งสื่อมวลชนและ Digital จะต้องมีส่วนแห่งความรับผิดชอบทั้งสิ้น

นั่นคือสิ่งที่เป็นนโยบายหรือทิศทางการทำงานของคณะทำงานฯ สิ่งที่น่ามาจากการที่มีคณะกรรมการทางด้านการศึกษาประเทศ เป็นการออกแบบเชิงยุทธศาสตร์ในภาพรวมที่ต้องการให้สื่อที่มีเสรีภาพบนความรับผิดชอบ ต้องการให้รัฐมีการกำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ปรารถนาให้รัฐนั้นเข้ามาแทรกแซงการทำงานของสื่อ ซึ่งใช้ทางด้านกฎหมาย ใช้มาต รฐานวิชาชีพ ใช้ทางด้านการทำงาน เพื่อประชาชน และเราใช้ด้านจิตสำนึกที่จะก่อให้เกิดเสรีภาพบนความรับผิดชอบ ซึ่งจะมีกฎหมายจะมีการกำกับดูแลกันเองจะมีการกำกับโดยองค์กรอิสระ กำกับโดยประชาชน ซึ่งข้อนี้ถือว่าสำคัญที่สุด รสนิยมในการเลือกบริโภค ของประชาชนเท่านั้น ที่จะทำให้การปฏิรูปสื่อมีคุณภาพ ได้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นคนที่ไม่ Follow ในข้อความโซเชียลมีเดีย หรือคนที่อ่านสื่อสารมวลชน ดูสื่อสารมวลชน ฟัง สื่อสารมวลชน และต้องการให้ ๓ ส่วนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การใช้กฎหมายไม่ได้ใช้เพื่อการแทรกแซงการทำงานของสื่อ แต่ใช้ เพื่อสนับสนุนการทำงานของสื่อใช้เพื่อดูแลสวัสดิ ภาพ สวัสดิการต่างๆ โดยที่มีประชาชนเป็นผู้เฝ้าระวัง

ทางด้านกรอบยุทธศาสตร์นั้น จะปรับทัศนคติและแนวทางในการทำงานกับสื่อ และประชาชน ของรัฐเพราะเราเชื่อว่าที่รัฐทำอยู่นี้ยังสามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีกว่านี้ได้ อยากให้รัฐมองสื่อเป็นเครื่องมือไม่ใช่เป็นศัตรู อยากให้รัฐมองประชาชนให้เป็นผู้รับผิดชอบ เพราะฉะนั้นคนที่อยู่ในภาครัฐต้องเข้าใจการทำงานของสื่อ ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสื่อ และสิ่งหนึ่งที่ประชาชนกังวลตลอดเวลา คือ คำว่าสื่อของรัฐ กับคำว่าสื่อของรัฐบาล การทำงานครั้งนี้ การแยกแยะครั้งนี้จะต้องกระฉ่างแจ้ง ในขณะเดียวกันภาครัฐต้องเข้าใจเสรีภาพของสื่อมวลชนอย่างแท้จริง กำกับได้ แต่ไม่ควรควบคุม และแทรกแซง ต่อไปคณะทำงานฯ ต้องการปฏิรูปด้านสื่อ ขอให้สื่อ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างมีขอบเขต ควบคุมการทำงานกันเองทางด้านวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจรรยาบรรณนี้เมื่อไม่ต้องการกฎหมายต้องสร้างจิตสำนึก ที่ได้ก็ตามที่คนทำหน้าที่มีจิตสำนึกกฎหมายก็เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น แต่เมื่อไร คนทำงานทำหน้าที่ไร้จิตสำนึกกฎหมายก็จะเกิดขึ้น ถ้าไม่ต้องการกฎหมายมาควบคุม ก็ต้องควบคุมตนเอง ต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อ จิตสำนึกสาธารณะ เช่น ในการเลือกข่าวต้องเข้าใจ Public agenda

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๗ ประเด็น “เทปการสัมมนา การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”

โดย รศดร. เสรี วงษ์มณฑา(กรรมการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ)

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑)

จากสัปดาห์ที่แล้วได้มีโอกาสได้นำบรรยากาศการสัมมนาการรับฟังความคิดเห็นการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ **ในวันจันทร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเซ็นทรา ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐** ซึ่งวันก่อนได้มีโอกาสได้นำบรรยากาศสำหรับพิธีกรผู้ทรงคุณวุฒิได้มากล่าว ในประเด็นที่ท่านได้มาพูดให้ฟัง คือ รศ.ดร.เสรี วงษ์มณฑา กรรมการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งรูปแบบการฟังความคิดเห็นในวันนั้นได้แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๓ กลุ่ม คือกลุ่มประชาชน กลุ่มสื่อ และกลุ่มรัฐ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้ากลุ่ม ประธานกลุ่ม ในการเปิด ให้รับฟังความคิดเห็นให้ประชาชนหรือหน่วยงานภาครัฐเข้ามาแสดงความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งเป็นบทบาทอีกหนึ่งเวที เพื่อจะเอาผลสรุปขึ้นมาจะได้รู้ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง

วันนี้มาฟังประเด็นการสัมมนาการประชุม รับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้ที่จะมาให้ความรู้เรื่องนี้ คือ **รศ.ดร.เสรี วงษ์มณฑา กรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ**

ด้านประชาชนจำเป็นต้องมีการปฏิรูปสื่อ ให้มีจริยธรรม ให้เลือกเป็น ให้แยกแยะสื่อมีคุณภาพ และไม่มีคุณภาพ ให้รู้เท่าทันสื่อ ไม่ถูกครอบงำโดยสื่อ รู้จักเลือก เมื่อไรจะเลียนแบบ เมื่อไรจะหลีกเลี่ยง ซึ่งต้องใช้การรณรงค์ การให้ความรู้นอกโรงเรียน ในโรงเรียน ต้องเข้าใจจริยธรรมสื่อ สุนทรียของสื่อจะได้การพัฒนาจริยธรรม แล้วกลายเป็นผู้ผลิต ผู้ Post ข้อความใน Face book, instagram จึงต้องการปลูกฝังจริยธรรมนี้ให้ด้วย และอยากให้ ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ ซึ่งก่อนแชร์ ก่อนจะกดไลค์ กรุณาตรวจสอบความถูกต้องอย่าหลงเชื่ออะไรง่ายๆ นี่คือยุทธศาสตร์ ที่วางไว้ ด้านยุทธวิธี มีหน้าที่ต้องครอบคลุมกลุ่มเหล่านี้ โดยเฉพาะวิทยุ โทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุและสื่อวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นของรัฐและเอกชน และในส่วนของภาพยนตร์ หนังสือพ็อกเก็ตบุ๊ก และโฆษณาต่างๆ ควรต้องดูด้วยกัน

สื่อดิจิทัล มีทั้งสื่อองค์กรที่เป็นภาคธุรกิจ สื่อภาคประชาชน Website, Google, Youtube และที่สำคัญที่สุดคือโซเชียลมีเดียเพราะปัจจุบันมีประชาชน เข้าชมโซเชียลมีเดียกันในลักษณะแบบเสฟติด และควรต้องรู้ว่าโซเชียลมีเดีย นั้น ลักษณะการทำงานเป็นการให้ประชาธิปไตยในการแสดงออกไร้ข้อจำกัด เพราะฉะนั้นภาพ ที่ไม่สมควร ถ้อยคำที่ไม่สมควรจึงปรากฏอยู่มาก จำเป็นต้องมานั่งคุยกันใน

เรื่องนี้ เนื่องจากประเทศไทยเป็นเมืองพุทธวิธีการง่าย ๆ คือ นำเอา อริยสัจ ๔ มาใช้ ซึ่งตำราการจัดการทั้งหลายในโลกนี้ ใช้ อริยสัจ ๔ กัน ถึงแม้ว่าจะไม่รู้จัก ถ้าไปดูตำราการจัดการจะเขียนขั้นตอนการแก้ปัญหาและข้อเท็จจริง ซึ่งใช้วิธีการจัดการอันเดียวกัน เช่น **ทุกข์** อะไรคือปัญหาสื่อสารมวลชน อะไรคือปัญหาเรื่องสื่อดิจิทัล **สมุทัย** อะไรเป็นเหตุ ให้ทำอย่างนั้น เป็นเพราะกำลังแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ เป็นเพราะกำลังมุ่ง Rating ส่วนเยาวชนกำลังเซ็กซี่ยอด Like ว่ามีคน Like เท่าไรเช็คจำนวน View ซึ่งเป็นค่านิยมที่ผิดหรือไม่ เป็นเป้าหมายที่ผิดหรือไม่ เรื่องสมุทัย **นิโรธ** ที่จะทำงานกัน ๕ ปี แนวทางการแก้ไข ควรเป็นเช่นไร และถ้าได้แนวทางแก้ไขแล้วจะดำเนินการอย่างไร คือ อริยสัจที่จะนำไปใช้ดังนี้

ทุกข์ ปัญหาคืออะไร ยกตัวอย่างได้ดังนี้

๑. รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐยังไม่เข้าใจในการทำงานของสื่อ เช่น สื่อถามอะไร ยังไม่เข้าใจ หรือสื่อที่กำลังตอบสนองของโลกที่มีความอยากรู้ หรือเมื่อข้อเท็จจริงหายไปข่าวสื่อจะเข้าแทนที่ ภาครัฐจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้

๒. สื่อสารมวลชนกับรัฐบาลกำลังใช้ ๒ Concept ซึ่งทฤษฎีการสื่อสาร ๔ ทฤษฎี คือ ๑. ทฤษฎีอำนาจนิยม ๒. ทฤษฎีเสรีนิยม ๓. ทฤษฎีคอมมิวนิสต์ ๔. ทฤษฎีความรับผิดชอบ ซึ่งไม่ใช่ทฤษฎีคอมมิวนิสต์แน่นอนเพราะรัฐทำสื่อขึ้นมาเอง แต่ทั่วไปมักจะมองเป็นทฤษฎีอำนาจนิยม มีการขอตรวจสอบ ขอ Sensor ซึ่งต้องการทฤษฎีเสรีนิยม ขอทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ แค่คน ๒ กลุ่ม นี้ที่เป็น Exeter อยู่ในกระบวนการสื่อสารใช้คนละ Concept ในการทำงานจะไปด้วยกันได้อย่างไร ทั้งที่มีทฤษฎีความรับผิดชอบต่อตรงกลาง คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะฉะนั้นต้องแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ความเชื่อใน Concept ในทฤษฎีนี้ใช้แก้ปัญหาได้

๓. ความเข้าใจผิดในเรื่องสื่อของรัฐ และสื่อของรัฐบาลทำให้เกิดความขัดแย้ง ทุกครั้งที่ช่อง ๑๑ ออกมาทำอะไรจะยื่นเชิงข้างกับรัฐบาล ซึ่งประชาชนจะถามว่าเข้าใจผิดหรือเปล่า นี่คือนโยบายของรัฐ ไม่ใช่สื่อของรัฐบาลขณะเดียวกันรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐบางแห่งต้องการกำกับสื่อ ให้สื่อทำตามของตัวเอง ต้องการ เข้าข่ายคำว่าลิดรอนต้องแก้ไขตรงนี้

๔. การแทรกแซงสื่อ บางครั้งที่สื่อทำงานคนที่สอนวิชาสื่อกำลังคิดว่าสื่อทำงานถูกต้อง แต่ภาครัฐมองว่าสื่อ ทำงานไม่เหมาะสม ซึ่งประชาชนบางส่วนเห็นดี วยกับรัฐบาล แต่สื่อมองว่ารัฐบาลแทรกแซงและประชาชนบางส่วนเห็นด้วยกับสื่อ แล้วปัจจุบันสื่อแยกข้างอย่างชัดเจน ไม่ได้ทำหน้าที่ตามหลักการ มีสื่อบางรายที่แสดงแยกข้าง

๕. สื่อต้องทำงานภายใต้การควบคุมของนายทุน เพราะธุรกิจสื่อมวลชนนั้นเป็นธุรกิจที่ตกอยู่ในอำนาจของเจ้าของ เพราะฉะนั้นเสรีภาพในการทำงานของสื่อจึงไม่ค่อยมีเท่าไร รายการอะไรทำได้ รายการอะไรทำไม่ได้ เพราะกลัวไม่ได้โฆษณา สิ่งเหล่านี้มีอยู่เป็นปัญหา เพราะสื่อต้องการคะแนนนิยม ซึ่งเห็นรายการบางรายการนั้น ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมไม่ควรเพียงแต่ต้องการ Rating เท่านั้น จึงต้องแก้ความคิดนี้และปัจจุบัน เรื่อง เร็ว และลึกเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานของสื่อจนกระทั่งไม่เช็คความ

ถูกต้อง และลงลึกจนกระทั่งไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องส่วนตัวสื่อต้องเข้าไปเจาะให้ได้เพราะลึก เพราะฉะนั้นความเร็วและลึก เป็นเรื่องที่ดี ไม่ถูกต้องในเรื่องความเป็นส่วนตัวของบุคคล

นอกจากนี้ยังมีสื่อบางราย หากินกับความขัดแย้ง เช่น สัมภาษณ์โจทก์และสัมภาษณ์จำเลย เข้ามาคู่กัน เพื่อเรียก Rating เพราะผู้บริโภคนั้นมีรสนิยม We like war เราชอบสงคราม คือ สิ่งที่กำลังเกิดขึ้น แต่บางรายกำลังทำหน้าที่ในการเลือกข่าว ไม่เลือกข่าวตาม Public agenda แต่เลือกข่าวตาม Personal agenda นั่น คือ เหตุผลส่วนตัว ส่วนประชาชนสำคัญมากมีส่วนทำให้สื่อดีขึ้น แต่ประชาชนจำนวนหนึ่งไม่เข้าใจเรื่องจริยธรรม ไม่เข้าใจเรื่องคุณภาพ สนับสนุนสื่อที่ไม่มีคุณภาพ ทำให้คนทำสื่อไม่มีคุณภาพ เราเคารพสิทธิของเขาแต่ถ้าเชื่อว่าให้ความรู้ที่ดีแก่เขา เขาจะเลือกดีขึ้น ซึ่งจะไม่บังคับให้เขาเลือก แต่อยากให้มีความรู้เป็นพื้นฐานในการเลือกทั้งหมดนี้คือทุกซ์

สมุทัย เหตุแห่งปัญหานั้นมี ๓ ด้าน รัฐบาลไม่มีความรู้ความเข้าใจสื่อ การทำงานของ สื่อ ผู้บริโภค ไม่รู้การแยกแยะและเลือกมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง มีมุมมองไม่ทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง หรือมุ่งเน้นประโยชน์กันมากเกินไป ความสัมพันธ์ระหว่าง ๓ ส่วนนี้ไม่ดี ในขณะที่เดียวกันมีปัญหาเรื่องรสนิยม เหตุมาจากอคติการลำเอียง การมุ่งเน้น Rating การแบ่งแยกเป็นกลุ่มเป็นก้อน การขาดธรรมาภิบาล และขาดจรรยาบรรณสรุปได้ว่าเป็นสมุทัย

นิโรธ การแก้ปัญหาอย่างไร ในการแก้ไขปัญหานั้น ให้การศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาระยาว คือ ต้องมีหลักสูตรระดับมัธยมปลายและอุดมศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสื่อ โดยเฉพาะมัธยมศึกษาที่เรียนศิลปะศาสตร์ วิชาที่เกี่ยวกับการบริโภคสื่อ หรือแม้แต่การบริโภคอย่างอื่น ในหลายประเทศมีบ้างแล้ว จึงจำเป็นต้องให้การศึกษา นอกจากนั้นต้องมีการรณรงค์ ซึ่งต้องใช้แผนรณรงค์ วิธีการสื่อสารอย่างครบถ้วนทั้งโฆษณาประชาสัมพันธ์ การใช้โซเชียลมีเดียปรับปรุงกฎหมายเพื่อสะท้อนเสรีภาพเป็นการกำกับมากกว่าเป็นการคอนโทรลและอาจจะต้องมีการสัมมนา มีการทำ Workshop ต่างๆ และในขณะเดียวกันในโซเชียลมีเดียนี้ สามารถสร้างชุมชนเสมือนขึ้นมา ชุมชนเสมือนคือ คนที่คุยกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แลกเปลี่ยนข้อมูลกันในพื้นที่โซเชียลมีเดีย

มรรค คือ ในการไปทำงาน ในการตอบคำถาม ซึ่งจะเน้นขั้นตอนในการทำงาน ต้องทำอะไรบ้าง และถ้าจะทำใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ และเมื่อมาทำอะไรอย่างไร ใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง ทรัพยากรเหล่านี้มาจากไหนและทำให้สาธารณชนเข้าใจแนวทางในการทำงานว่าทำไมถึงดำเนินการ ปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไร จะดำเนินการเมื่อไร ที่ไหน อย่างไร และจะบอกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รู้เงื่อนไขการปฏิรูปครั้งนี้จะสำเร็จได้ต้องมีอะไรบ้าง

การเปิดใจกว้างของรัฐบาล ความสำนึกรับผิดชอบของสื่อจากรัฐกิจบริโภคของประชาชนการรู้เท่าทันสื่อ คณะกรรมการ ปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งจะลงทุนสมอง จิตใจ และจะใช้ศักยภาพให้เต็มที่จึงมีการปฏิรูปฯ เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ ถ้าไม่เป็นไปตามเงื่อนไขนี้คงไปต่อไม่ได้ ในขณะเดียวกันจะทำประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความร่วมมือได้อย่างไร

เป้าหมายเมื่อทำสำเร็จจะได้สื่อมวลชน ที่ทำหน้าที่ในฐานะเป็นโรงเรียนของสังคม ให้ความรู้ประชาชน ปฏิบัติวัฒนธรรม การประพฤติ และค่านิยม การดำเนินชีวิต คติธรรมที่ถูกต้อง ปฏิบัติทัศนคติ และพฤติกรรมต่างๆ นี่คือนี่ที่เป็นหลักการ

อีกท่านหนึ่งจะมากล่าวในการรับฟังความคิดเห็นในเรื่องการจัดทำแผน การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ โดย ศ.ดร.ปรีชาดา สถาปัตตานนท์ (กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ)

ประเด็นที่ ๑ เจตนาใช้เทคโนโลยี ๑.๐, ๒.๐, ๓.๐, และ ๔.๐ คือถ่ายทอดสดให้เห็นทั้งหมด คือให้สถานีโทรทัศน์ทั้งหลายมาตั้งกล้องถ่ายทอด แต่จะให้ท่านและเราร่วมกันพิมพ์บ้าง ถ่ายทอดทาง Facebook live ของตนเองบ้าง ของคนอื่นบ้าง นี่คือนี่ที่น่าสนใจ แต่จะขอพูดถึงช่องว่างระหว่างมนุษย์หนึ่ง ซึ่งมีพฤติกรรมที่ขอกระดาษเอกสาร ขอจดหมายเชิญขอให้ส่ง Fax กลับมา กับมนุษย์อีกพันธ์หนึ่งบอกว่า ขอลงทะเบียนออนไลน์ ถ่ายทอดออนไลน์ แต่คนไทยด้วยกันต้องฟังตระหนกกว่า วันนี้เรามีช่องว่างทางการสื่อสารที่จำเป็นต้องปฏิรูปฯ และเพิ่มศักยภาพในการอยู่ร่วมกันและเคารพความคิดเห็น

ประเด็นที่ ๒ เอกสารที่พิมพ์ไปอาจจะยังมีคำบางคำที่สะกดผิด กรรมการต้องขออภัยไว้ด้วย เพราะยังเป็นการทำงานระบบราชการ ที่ยังมีกระบวนการในการตรวจเช็ค และทุกอย่างต้องส่งในเวลาราชการ เพราะฉะนั้นในส่วนที่เป็นเอกสารเปรียบเทียบ ไม่สามารถลงไปแก้ไขได้ และขอประกาศให้ทราบว่าเรื่องของปฏิรูปแนวทางการจัดทำแผน การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามที่คณะทำงานฯ กลุ่มสื่อได้เสนอมาขอ ปฏิรูปแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมมาตรฐานสื่อมวลชน ถ้าจะเปลี่ยนคำอีก ขอให้ใช้ในห้องประชุม ซึ่งทางคณะทำงานฯ กล่าวเรื่องเบี้ยประชุม ค่าเดินทาง ไม่มี ขออภัยที่เรียกว่ากลุ่มสื่อ แต่ทราบชื่อคณะทำงานฯ แล้ว ซึ่งทั้งหมดได้ทุ่มเทกับคณะทำงานฯ ในการที่จะทำสาระหลากหลายเหล่านี้ออกมาให้ได้

ประเด็นที่ ๓ ท่านรู้จักใครในทีมงานในที่นี้ หรือท่านจะเป็นคนที่เข้ามาในที่นี้ ท่านมีใครที่รู้จักแวดวงสื่ออีก ถ้ามองว่าให้ท่านทำอะไรช่วยพิมพ์มา หรือจะให้มันเป็นระบบราชการเก็บเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วให้เขียนชื่อและเบอร์โทรศัพท์ตรงนี้เป็นหลักฐานในการเก็บไว้ สิ่งที่ทำอยู่ คือ ให้ประเทศไทยเดินหน้าสู่อารยะและจำเป็นต้องมีมาตรการซ่อม สร้าง และเสริม ดังนี้

ซ่อม คือ ช่วยซ่อมอุตสาหกรรมดิจิทัล ๒.๐ เป็นต้น ซ่อมอย่างไรให้ประเทศไทยอยู่รอดปลอดภัย

สร้าง คือ การสร้างเป็นสิ่งสำคัญ ต้องช่วยกันสร้างเสริมศักยภาพสื่อที่ไปไหน ปลอดภัยคอกไกของรัฐที่ไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการไปแข่งขันระดับนานาชาติ

เสริม คือ การที่จะนำไปสู่โลกได้ต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งของคนที่อยู่ในอุตสาหกรรมติดอาวุธทางปัญญาทางเทคโนโลยี เพราะฉะนั้นมันให้ไกลไปให้ถึง ต้องมีระบบกลไกที่ช่วยส่ง เสริม ว่าใครควรเสริมอะไร อย่างไร ควรที่จะปลดล็อกการส่งเสริมแบบไหน เชื่อว่าไปกันได้

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๘ ประเด็น “เทปการสัมมนา การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้าน สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”

โดย พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตรกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
(ออกอากาศเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑)

วันนี้มาฟัง เทปการประชุมรับฟังความคิดเห็นการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้าน

สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ๓ ชั้น ๔ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทาราคอนเวนชันและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ ในวันนั้นมี การแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ ภาคสื่อ และภาคประชาชน วันนี้มาฟังกลุ่มภาครัฐ ซึ่งมี พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร เป็นประธานกลุ่ม มาสรุปถึงการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มว่า มีข้อเสนออย่างไร

ในการประชุมคณะกรรมการฯ ๒๐ ครั้งที่ผ่านมา ผมได้ขออภัยในกลุ่มภาครัฐมาแล้วว่าเอกสารที่แจกให้ทุกท่านวันนี้อาจจะกว้างและเป็นนามธรรม อาจจะทำให้ท่านเสนอหรือวิพากษ์วิจารณ์ลำบากที่ชัดเจน คือ พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้รับช่วงต่อจาก สปช. ซึ่งใน ๒๒ เดือนที่ สปช. ได้ดำเนินการ หน้าที่หลักก็คือสานต่อ งานของ สปช. ซึ่งมีวาระ ๓๒ ๓๓ และ ๓๔ ซึ่งท่านเทียนฉาย ก็ระงับมันได้นำเสนอ โดย สปช. มีอายุแค่ ๑๑ เดือนแล้วสิ้นสภาพไปเพราะร่างรัฐธรรมนูญของท่านบวรศักดิ์ไม่ผ่านความเห็นชอบ จึงเกิด สปช. ๒๒ เดือน แล้วสิ้นสภาพไปตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่เขียนไว้ว่า ใน ๑๒๐ วันหลังจากรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้ให้ สปช. สิ้นสภาพ แต่มีอยู่มาตรานึงได้เขียนไว้ว่า ให้มีการจัดทำแผน และขั้นตอน จึงเกิด พ.ร.บ.แผนและขั้นตอนขึ้น มีคณะกรรมการ ๑๓ คณะ ซึ่ง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี สารสนเทศ เป็น ๑ ใน ๑๓ คณะ ในเอกสารที่นำเสนอในวันนี้มีเนื้อหาและสาระของเอกสารจาก สปช. ไม่ชัดเจน มีที่ชัด คือ พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ ที่มีการเทียบให้เห็นว่า สปช. เสนออะไร แล้วกลุ่มสื่อมวลชนเสนออย่างไร ส่วนเอกสารด้านสื่อออนไลน์อีก ๕ เล่มซึ่งไม่ได้แจกในที่นี้ เพราะว่าคณะกรรมการนำไปสังเคราะห์และแยก ลงใน ๖ หัวข้อ แต่วันนี้ไม่มีเนื้อหาให้ท่านวิจารณ์ นอกจากนั้นยังมีเอกสารอีก ๕ เล่มของด้านทั้ง วิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม คือ (๑.) การขอแก้ไข พ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ ๒๕๕๑ (๒.) การขอแก้ไข พ.ร.บ.องค์กร กสทช ๒๕๕๓ (๓.) การเสนอให้มืองค์กรอวกาศแห่งชาติ(๔.) โครงสร้างพื้นฐานที่มี ความสัมพันธ์อย่างยิ่งยวดด้านสื่อสาร (๕.) การเสนอให้ใช้คลื่นความถี่ ๘๑๔ - ๘๒๔ ความกว้าง ๑๐ เมก ที่ใช้ตามมาตรฐานโลกของ ITU (International Telecommunication Union) ซึ่งทั้งหมดไม่มีในนี้ให้ ท่านวิจารณ์

เรื่องของสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ โทรคมนาคม ซึ่งทุกวันนี้เทคโนโลยีเชื่อมต่อตรงเข้าหากันแล้ว ในโลกใบนี้ ๑๙๓ หรือ ๑๙๗ ประเทศ ซึ่งเป็นสมาชิก ITU ไม่ว่าจะเป็นประเทศแถบใดก็ตาม สิ่งหนึ่งในโลกที่ธรรมชาติได้ให้เท่าๆ กันก็คือคลื่นความถี่ ตั้งแต่ ๔ เฮิรตซ์ ถึง ๓๐๐๐ กิกะเฮิรตซ์ ทุกประเทศได้เท่ากันหมด ดังนั้นจะอย่างไรในการบริหารคลื่นความถี่ จึงเป็นที่มาที่รัฐบาลให้ความสำคัญของคำว่า ๔.๐ ความสำคัญของเทคโนโลยี ดังนั้นชื่อคณะกรรมการไม่มีแต่ด้านสื่อสารมวลชน จึงมีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาด้วย

ทุกวันนี้เวลาต่างประเทศจะเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยไม่ได้ดูแต่เพียงเรื่อง ถนน ไฟฟ้า เท่านั้น แต่จะดู เรื่องสื่อสารมวลชนของประเทศนั้นเป็นอย่างไร ดังนั้นในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญทางด้านการศึกษา สื่อสารมวลชน เทคโนโลยี ถ้าเรื่องพวกนี้ดี เศรษฐกิจก็จะดีตาม สังคมก็มั่นคง ประเทศชาติก็มั่นคง

ในการประชุมของคณะกรรมการรัฐซึ่งมีการพูดคุยกัน โดยท่านแรก **รศ.ดร.อุษา จากนิต้า** เสนอในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ การปฏิรูปมาตรฐานวิชาชีพ การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อมวลชน รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียน รับเรื่องร้องทุกข์แม้จะมีระบบ แต่ไม่เคยรู้ผลว่าภายหลังจากการรัฐทุกข์เป็นอย่างไร เรื่องข้อมูลคุณภาพถือเป็นประเด็นอ่อนไหว เรื่องเครือข่ายและการร่วมมือในการเฝ้าระวัง เรื่องกิจการอวกาศของประเทศซึ่งท่านได้เสนอว่าไม่เห็นเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนเลย เรื่องของการบรรเทาสาธารณภัย เรื่องการบูรณาการโครงข่าย ระบบกลไกในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารภาครัฐ ซึ่งเป็นหัวข้อใหญ่ๆ ในการนำเสนอ

ท่านที่ ๒ **คุณอุ้มมณี กรรมการนโยบาย Thai PBS** เสนอให้มีการปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อ เรื่องมาตรฐาน วิชาชีพโดยเสนอว่าต้องสร้างมาตรฐานจากตนเองก่อน การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อมวลชน การกำกับสื่อออนไลน์และการจัดการข้อมูลข่าวสารให้สอดคล้องกับความเป็นจริงตรงตามความต้องการของประชาชน

ท่านที่ ๓ **พ.ต.อ.ดร. นิตพัทธ์ วุฒิบุญยสิทธิ์** จากกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เสนอในเรื่อง พ .ร.บ.คอมพิวเตอร์ แม้ว่า พ .ร.บ.คอมพิวเตอร์ จะมีกฎหมายต่างๆ แล้ว แต่หน่วยงานภาครัฐยังขาดบุคลากรในด้านนี้ ขาดเครื่องมือ ปัญหาในปัจจุบันคือประชาชนไม่รู้ว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นผิดกฎหมายได้มีการพูดคุยถึงการผลิตซ้ำ คือท่านได้รับข้อมูลมาแล้วท่านผลิตซ้ำ คือเอาของคนอื่นมาผลิตแล้วส่งไป ท่านต้องระวังเรื่อง พ .ร.บ.ลิขสิทธิ์ด้วย การส่งซ้ำท่านจะผิดในเรื่อง พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ด้วย

ท่านที่ ๔ **คุณนิพนธ์ นาคสมภพ** เสนอว่า การปฏิรูประบบสื่อสารมวลชนอย่างเดียวไม่พอต้องมีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาด้วยจึงจะครอบคลุม สิ่งที่จะกำกับคือภาพและเสียงที่เผยแพร่ออกไปไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะ ๒ อย่างนี้ ส่วนข้อเสนอของ สปท . ไม่เห็นด้วยกับที่มาของผู้แทน เพราะเวลาประชุมเจ้าของตำแหน่งไม่มาประชุมแต่ส่งผู้แทนมาก็ให้รายละเอียดไม่ครบทุกประเด็น

ท่านที่ ๕ **คุณสุทธิชัย จากสปริงนิวส์** เสนอว่า การปฏิรูปจะต้องพิจารณาเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา องค์กร กำกับดูแลในลักษณะของสภาวิชาชีพไม่จำเป็นต้องตั้งหน่วยงานภาครัฐเข้ามา เพราะภาครัฐเข้าไปกำกับดูแลหลายองค์กรแล้ว การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมในปัจจุบันอาจจะมีปัญหา

ท่านที่ ๖ **คุณชาญณรงค์ จากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์** เสนอถึงเรื่องการเฝ้าระวังและการรู้เท่าทันนั้นแยกออกจากกันไม่ได้ต้องเกี่ยวเนื่องกัน สิ่งที่ต้องกระทำคือการนำ PULL DATA มาบูรณาการทั้งหมดให้เกิดเป็นรูปธรรม เกิดระบบDATAกลาง จรรยาบรรณวิชาชีพจะต้องมีความชัดเจนตั้งแต่บุคคลในหน่วยงานว่าคนๆ นี้มีคุณสมบัติอะไร มีหน้าที่อะไร โขเสียลมีเดีย กองทุนสื่อจะตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ

ท่านที่ ๗ **คุณภูมิ จวงใจ จากกระทรวงมหาดไทย** เสนอเรื่องทะเบียนประวัติ ประชาชนจะมีรสนิยมในการบริโภคเหมือนกัน รัฐจะมีกติกา มีระเบียบปฏิบัติในการที่จะพัฒนาสื่ออย่างไร

ท่านที่ ๘ **คุณสุวิทย์** เขียนข้อเสนอมาสั้นๆ ว่าควรแก้ไขกฎหมาย ช่องทีวีมากเกินไปจริงจะแก้ไขอย่างไร

ท่านที่ ๙ **จากกระทรวงคมนาคม** เสนอว่าเราต้องทำให้ประชาชนรู้สึกให้ข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึง ควรใช้อินเทอร์เน็ตให้ทั่วถึง มาตรฐานวิชาชีพควรจัดตั้งหน่วยงานกลางที่จะกำกับดูแลในเรื่องนี้ ควรกำหนดมาตรฐานให้ครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านวิชาชีพและการกำกับดูแล เมื่อมีองค์กรกลางแล้วควรจะมีขีดการติดตามและประเมินผล การสร้างนวัตกรรมควรมีการถ่ายทอดอย่างจริงจัง สื่อออนไลน์ควรมีองค์กรกำกับให้ถูกต้อง กระแสสังคมต้องมีองค์กรกลางในการกำกับทั้งหมด

ท่านสุดท้าย ท่านที่ ๑๐ **คุณพงษ์ศักดิ์ พยัทธิเชียร** เสนอว่าการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของมนุษย์ ความแตกต่างเกี่ยวกับการสื่อสาร ควรพิจารณาถึงเรื่องระบบคุณภาพของเนื้อหาและผู้ส่งสารให้มีคุณภาพ และควรควบคุมด้านเนื้อหาผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ของหน่วยงานต้องมีกฎเกณฑ์ จรรยาบรรณ

ทั้งหมดเป็นการเสนอของ ๑๐ ท่านจากภาครัฐซึ่งส่วนใหญ่ทางคณะกรรมการจะเป็นการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองมั่น

๒.๙ ประเด็น “เทปการสัมมนา การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ”

โดย นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ กรรมการการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑)

สัปดาห์ก่อนหน้านี้ได้มีโอกาสนำเทปการสัมมนาการรับฟังความคิดเห็นในเรื่องของการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งในการปฏิรูปประเทศด้านนี้ ตามที่ได้มีโอกาสฟังเทปการสัมมนาเวทีสัมมนาในวันนั้น เป็นการเปิดให้ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอนในการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ นำข้อมูลขึ้นมาจัดทำแผนร่างการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งการสัมมนา **จัดขึ้นเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ๓ ชั้น ๔ ศูนย์การประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ**

ในวันนี้หลังจากที่มีการรับฟังไปแล้วหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นอย่างไร หรือมีส่วนร่วมอย่างไร ในการให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี สารสนเทศอย่างไร ซึ่งเป็นตอนสุดท้ายในการสัมมนาฯ ทั้งหมดได้มีการพูดคุยและได้แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ **กลุ่มสื่อ กลุ่มประชาชน กลุ่มภาครัฐ** ซึ่งจะมาฟังกลุ่มสื่อว่ามีแนวคิดในเรื่องนี้อย่างไร โดย **นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ (กรรมการการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ)**

วันนี้มี ๓ ประเด็นใหญ่ภายใต้เวลาที่จำกัด ที่จะขอความเห็นดังนี้

๑. การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ทั้งหมด ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

๒. ขอความเห็นเรื่องปฏิรูปแนวทางการกำกับปฏิรูปแนวทางการส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อ

๓. มาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนควรเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ ๑ การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ทั้งหมด ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ไม่มีเสียงใดคัดค้านในกลุ่มสื่อ ทุกวันนี้เกิดภาวะล่มสลายของอุตสาหกรรมทีวีดิจิตอล การเปลี่ยนผ่านจากระบบอนาล็อกไปสู่ดิจิทัลไม่ประสบความสำเร็จไม่เป็นไปตามแผน ไม่ใช่แค่อุตสาหกรรมทีวีเท่านั้นที่ล้มลงแต่ทำให้คุณภาพของเนื้อหารายการ และข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับ

ล้มลงไปด้วย เจอวิกฤตด้วยสภาพที่วีเปรียบเสมือนกล่องวงจรปิด เอาคลิปหรืออะไรก็แล้วแต่มาใส่เข้าไปแต่ไม่ได้มีคุณภาพ ไม่ได้เนื้อหาที่สอดคล้องความต้องการของประชาชน เช่น บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เห็นด้วยกับปัญหานี้ ด้วยเพราะการแข่งขันสูงซึ่งสื่อกำลังแข่งขันกันทำ Rating แต่ไม่ได้สนใจคุณภาพที่จะสื่อสารให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง คือ สภาพปัญหาที่สรุปจากภาพรวมที่กลุ่มสื่อให้ความเห็นวิธีการแก้ไขมีดังนี้

กฎหมาย กฎหมายที่เกี่ยวกับคลื่นความถี่ เกี่ยวกับการกำกับคลื่นความถี่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโทรคมนาคม และสถานประกอบการวิทยุโทรทัศน์ต้องแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาวะการที่เปลี่ยนแปลงไป มีข้อเสนอที่ออกมา คือ การเปิดโอกาสให้คลื่นคลื่น หรือการคืนใบอนุญาตเพื่อไม่ให้อุตสาหกรรมได้รับผลกระทบ การคืนคลื่นจะนำมาทำทีวีสาธารณะ หรือรายการสาธารณะให้กับประชาชน เป็นการลดภาคทีวีธุรกิจ มาเพิ่มภาคสังคมภาคประชาชน

อุตสาหกรรมสื่อ ถ้าอุตสาหกรรมสื่อทั้งหมดตงงาน นักข่าวเป็นแนวชีวิตอาจจะได้รับความเดือดร้อน แต่ทั้งหมดในกลุ่มสื่อมีความเห็นร่วมกันว่าต้องปกป้องอุตสาหกรรมสื่อ แต่จะทำเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสังคมในการเดินทางไปในทิศทางปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรม

ประเด็นที่ ๒ คณะทำงานฯ ใช้เวลายังไม่มากพอเรื่องแนวทางการส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อ ส่วนใหญ่ในที่ประชุมเห็นด้วยที่จะมีการปฏิรูปแนวทางการกำกับ ปฏิรูปแนวทางการส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อ เห็นด้วยที่จะยอมรับให้มีกฎหมายเข้ามาเสริมกำกับกันเองให้วิชาชีพสื่อมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นและเสียงคัดค้านมีอะไรบ้างดังนี้

๑. ไม่ควรมีฝ่ายอำนาจรัฐเข้ามายุ่งเกี่ยว
๒. ควรเพิ่มอัตราส่วนตัวแทนภาคประชาชนและคุ้มครองผู้บริโภคให้มากขึ้น
๓. องค์กรวิชาชีพ ให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิชาชีพสื่อมวลชน และควรเพิ่มสัดส่วนผู้บริโภคกับประชาชนให้มาเป็นกรรมการมากขึ้น และมีความเห็นว่าองค์กรวิชาชีพควรให้เป็นองค์กรมหาชนมากกว่านิติบุคคล และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจก็พอ ซึ่ง เป็นไปตามร่างสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท) เพราะฉะนั้นสิ่งที่หลายคนให้ความเห็นเรื่องแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมสื่อส่วนใหญ่เห็นด้วยที่มีมาตรการเสริมแต่เน้นไปทางกำกับ มีกระบวนการไตสวนเป็นเรื่องเป็นราว เพราะฉะนั้นถ้าอยู่ในทิศทางอาจจะมีฝ่ายอื่นๆ เข้ามายุ่งเกี่ยวในภาคประชาชนและภาคสังคม

ประเด็นที่ ๓ เรื่องมาตรฐานจริยธรรม ให้กลุ่มสื่อช่วยเขียนแบบสอบถามที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อฯ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการและควรเพิ่มสัดส่วนผู้บริโภคเข้ามาอยู่ในกรรมการมากขึ้น กฎหมายจะเป็นอย่างไรกรรมการจะนำไปพิจารณาต่อไป

สุดท้ายกับกลุ่มภาคประชาชนที่มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่อง **การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ** อย่างไร โดย ศ.ดร.ปริชาติ สถาปัตตานนท์ (กรรมการและเลขานุการคณะปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ)

ขออนุญาตนำเสนอในนามตัวแทนของกลุ่มภาคประชาชนและการคุ้มครองผู้บริโภค โดยท่านประธานฯ ได้ดีกรอบให้เห็นว่างานเป็นอย่างไร และอธิบายให้เห็นว่าแนวหลักที่จะยึด และพื้นฐานการศึกษาที่กลุ่มภาคประชาชนกำลังนำเสนอ ขอให้นำเสนอในลักษณะที่ไม่เป็นการเรียกร้องให้ใครคนอื่นทำเท่านั้น แต่จะพยายามส่งเสริมการร่วมมือกัน ซึ่งตัวกรอบที่ให้ไม่ใช่คิดแต่จะให้คนอื่นทำอะไร แต่ต้องคิดว่าจะทำอะไร จากจุดนี้จะมีการนำเสนออยู่ประมาณ ๓ ถึง ๔ ประเด็น ด้วยกันซึ่งทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับเรื่อง ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. การเรียนรู้ หรือที่นักวิชาการกล่าวว่าการรู้เท่าทันสื่อ
๒. กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ
๓. นวัตกรรม

แต่อย่างไรในที่ประชุมคำว่าสื่อ ไม่ได้คิดเห็นอะไรที่เกี่ยวข้องกับคลื่นความถี่ ไม่มีคำพูดคลื่นความถี่ขึ้นมาในการประชุมแต่การเข้าใจของประชาชนควรมองพฤติกรรมการใช้สื่อ และการบริโภคสื่อ ซึ่งวันนี้ต้องยอมรับว่าสื่อมีหลากหลาย และพฤติกรรมการบริโภคประชาชนก็หลากหลายมีตั้งแต่กลุ่มที่เป็น Citizen ในเรื่องของการใช้สื่อ และกลุ่มที่เป็น Non Active กลุ่มกระตือรือร้นไปถึงกลุ่มที่ไม่กระตือรือร้น หรือกลุ่มที่ไม่ได้มีโอกาส ในการที่จะเข้าถึงสื่อ และสื่อที่เรียกว่าโทรทัศน์วิทยุที่ กล่าวในที่ประชุมและดิจิทัล Platform เป็นภาพรวมที่นำเสนอ ถ้ามองประชาชนจากพฤติกรรมและอะไรคือสื่อเก่าอะไรคือสื่อใหม่ แต่สิ่งสำคัญจะต้องเติบโตไปด้วยกันและจะต้องมีกระบวนการในการส่งต่อ ซึ่งทุกอย่างสามารถใช้บน Platform ดิจิทัลร่วมกัน ซึ่งเป็นหลักการมองประชาชนจากพฤติกรรม

ประเด็นที่ ๑ การรู้เท่าทันสื่อ ข้อสังเกตคนรุ่นใหม่ให้ข้อสังเกตในลักษณะการรู้เท่าทันสื่อแบบการ เรียนการสอนในลักษณะเดิมๆ เพราะพื้นฐานความเชื่อต้องคิดกันในเรื่องของสื่อ เรื่องของแพลตฟอร์ม (Platform) ใหม่ ไม่มีใครผิด ไม่มีใครถูก แต่ทำแล้วออกมาไม่มีใครสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องร่วมกันแก้ไข คือสิ่งที่บอกในที่ประชุมร่วมกันแก้ไขอย่างไรและควรกระตุ้นการรู้เท่าทันสื่อผ่านการใช้

ยิ่งใช้มากเท่าไร ยิ่งเจอข้อผิดพลาด ข้อถูกมากเท่านั้น ต้องนำไปสู่การขวนขวายหาช่องทางผ่านตัวระบบของตัวเอง ในการที่จะเรียนรู้ให้มากขึ้นแต่ถ้ามาจุดยืนที่ผิดหรือถูก จะต้องถูกสอนแต่จะไม่ก้าวเข้าไปสู่สิ่งที่เรียกว่า Platform ใหม่ หรือ Platform ดิจิทัลร่วมกัน

ประเด็นที่ ๒ การนำเสนอว่ามีระบบที่เรียกว่า Platform และมีผู้ให้บริการ Platform ต่างๆ ซึ่งเป็นข้อเสนอ คือ ความร่วมมือ และ Platform ในทุกระดับ ทุกสถานการณ์เพื่อจะทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า การดึงคนเข้ามาสู่ระบบ ในระบบนั้นจะทำให้เป็นระบบสาธารณะแบบเปิดขึ้นมา ระบบคืออะไร คือ การที่ไปจับมือใน ด้าน Platform เอกชน และพัฒนาทั่วโลกในการที่จะให้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมเป็นตัวนำในการที่จะให้เกิดระบบในการกำกับ ในการตรวจสอบ จากที่เรารู้มาเรียกว่านวัตกรรมบนพื้นฐานไม่ใช้การบังคับ ไม่ใช้การควบคุม แต่เป็นคำว่าร่วมมือกัน ในการก้าวไปสู่โลกใหม่ ซึ่งกลุ่มประชาชนที่มองกฎหมายเกี่ยวกับสื่อและข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง และขอฝากข้อคิดไปถึงนักกฎหมายว่าต้องแยกให้ออกระหว่างสิ่งที่เรียกว่ากฎหมายอาชญากรรมไซเบอร์กับสิ่งที่เรียกว่ากฎระเบียบพื้นฐานที่ทุกคนจะเข้ามาอยู่บน Platform ใหม่ จำเป็นจะต้องแยกเพราะอะไร ซึ่งตรงนี้เป็นกรยกตัวอย่างกิจการของประเทศหนึ่งมา คือ ประเทศสิงคโปร์ ขออนุญาตเล่าให้ฟังว่าหมายถึงอะไร ซึ่งเรียกว่า Platform ดิจิทัล จะทำให้คนมีพฤติกรรมรู้สึกแต่ไม่รู้รอบ แล้วคนที่รู้สึกแต่ไม่รู้รอบคนเหล่านี้จะทำอะไร เขาจะทำทุกอย่างเพื่อให้สามารถเรียนรู้ในเรื่องที่น่าสนใจ และอยู่รอดได้ แต่ไม่ได้มองกว้าง

ประเด็นที่ ๓ เชิงนวัตกรรมที่ประชุมสนใจคำว่า Media Lab การที่เป็นตลาดพื้นที่กลางที่จะบ่มเพาะหนุนเสริมให้ความคิดใหม่ สามารถหยิบยกไปต่อยอดได้ เพื่อให้การปฏิรูปสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถหนุนฝีมือของคนไทยก้าวไปสู่ Worldclass แล้วกลับมามีผลต่อเศรษฐกิจไทย ในที่ประชุมสื่อคำว่าจัดระเบียบการเข้ามาของผู้เล่นที่อยู่บน Platform ดิจิทัล อีกสิ่งหนึ่งที่รัฐต้องทำ คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเคารพในวัฒนธรรม ซึ่งแบ่งตามลักษณะที่เรียกว่าเพศสภาพ กายภาพ และพฤติกรรม พฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้นจะต้อง หนุนให้เกิดการเกื้อกูลและใช้ Platform ใหม่ ในการที่จะอยู่ร่วมกัน การอยู่ร่วมกันอาจมีข่าวจริง และข่าวลวง สิ่งที่เสนอก็คือ ควรจะมีกลไกของรัฐในการที่ไม่กำกับ แต่จะเข้าไปตรวจสอบและยืนยัน คือ ของจริง ของแท้ หรือข่าวเทียม แล้วในขณะที่เดียวกันกลไกต้องสนับสนุนให้เกิด ที่บ้าน ซึ่งต้องเตือนญาติ เตือนคนใกล้ชิดว่าเป็นข่าวลวง ต้องหยุดการเผยแพร่ นี่คือการกำกับหรือเรียกว่าระบบในการจัดระเบียบ ซึ่งต้องจัดตั้งแต่นอกบ้านถึงในบ้าน มีกลไกที่จะช่วยยืนยันว่าอะไรคือข้อมูลจริง อะไรคือ ข้อมูลเท็จ แต่ถามว่าต้องการข้อมูลแบบไหนที่ต้องการคือ ข้อมูลคุณภาพและต้องการเห็นกลไกของรัฐในการที่จะสร้างระบบหนุนเสริมสื่อที่ดี ตั้งแต่เรื่องของการใช้ภาษาไทย ไปจนถึงเรื่องคุณธรรม จริยธรรมที่ดีในสังคมอยากเห็นการอัปเดตในพื้นที่เหล่านี้มากขึ้น และ

ในเรื่องของพ่อค้าแม่ค้าในโลกออนไลน์ผ่าน facebook/Instagram ซึ่งไปทำกันเองแล้วกลไกของรัฐไม่สามารถตามทัน แต่อย่างไรถ้าจะเอาคนเข้าสู่ระบบ ให้มีกระบวนการที่เรียกว่าการจัดการ ในการเก็บภาษีหรือจดทะเบียนประกอบการธุรกิจให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ประเด็นที่ ๔ Platform ใหม่ ในโลกใหม่ ในโลกดิจิทัลยังคงมีอาชญากร ยังคงมีอาชญากรรมอยู่ ยกตัวอย่างเช่น ท้องก่อนวัย การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ถึงขนาดอายุ ๑๒ ปี เป็นต้น สิ่งที่น่าสนใจคือ จะต้องไปคุยกันว่า จะทำอย่างไร ให้เข้าถึงข้อมูลการใช้ข้อมูลการบริหารจัดการเรื่องข้อมูลต่างๆ เพราะแค่ใช้ก็มีข้อมูลเหล่านี้ผุดขึ้นมาแล้วล่อให้เราไปสู่ช่องทางที่ไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม ศีลธรรม ทั้งเด็กและวัยรุ่น มีพื้นที่อยู่บนโลกออนไลน์ค่อนข้างเยอะ

ประเด็นที่ ๕ การใช้ไอดี ใช้คำว่าดิจิทัลไอดีเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นจะต้องมี แต่จะต้องไปหิบบดู Platform ของต่างประเทศ ในระดับนานาชาติขอประเทศประชาธิปไตย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ว่าเขาทำดิจิทัลไอดีอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นความเป็นตัวตนต้องปรากฏชัด แต่ไม่ใช่ ๑ คนมีหลายไอดี แล้วไม่รู้ใครเป็นใครแล้วใส่ความให้ประชาชนเดือดร้อน นั่นคือข้อมูลทั้งหมดในกลุ่มที่เรียกว่าประชาชน

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๑๐ ประเด็น “ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่”

โดย ดร.พะโยม ชิณวงศ์ (รองประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษา)

(ออกอากาศเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑)

วันนี้จะไปติดตามถึงข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ โดยคณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษา ในคณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง โดย ดร.พะโยม ชิณวงศ์ รองประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษา ในคณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง

๑. ปัญหาการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีอะไรบ้าง ทำไมถึงหยิบยกประเด็นนี้มาคุยกัน

ถ้าพูดถึงเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐานขณะนี้ประเด็นที่เป็นปัญหาอยู่ คือเรื่องของโอกาสทางการศึกษา คือทำอย่างไรจะให้เด็กทุกคนได้รับโอกาสพัฒนาโดยการศึกษาเพื่อจะได้พัฒนาเต็มศักยภาพตามความถนัดของบุคคลโดยการสร้าง โอกาสเพื่อความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ไหนก็ตามไม่ว่าในเมือง ชนบท หรือพื้นที่ห่างไกล

๒. ก่อนหน้านี้เคยได้ยินคำว่าโอกาสทางการศึกษาซึ่งหลายคนมองว่าเป็นสิ่งที่จับต้องได้ แต่ถ้ามาพูดถึงปีนี้ หรือปีปัจจุบัน หรือในอนาคต เวลาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาบ่อยๆ คำว่าโอกาสทางการศึกษา จะแตกต่างกับโอกาสก่อนหน้านี้ เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

แตกต่างกันมากโดยขณะนี้จะเห็นได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ขับเคลื่อนไปหลายเรื่อง เช่น การสร้างโรงเรียนคุณภาพในทุกพื้นที่ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในทุกพื้นที่ ลักษณะอย่างนี้จะเห็นได้ว่าเด็กๆ ได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น แต่เราจะสร้างคุณภาพทางการศึกษาให้เท่าเทียมกัน เรื่องของสถานศึกษา ครู งบประมาณ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่จะลงไปถึงพื้นที่จริงๆ อันนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดคุณภาพได้

๓. ปัญหาเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีหลายประเด็น เวลาแก้ปัญหาจะมองภาพรวมของปัญหาเหล่านั้นเป็นภาพรวมใหญ่ของประเทศ ทำไมไม่แก้ไขให้ตรงจุดเพื่อที่จะได้ขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กันหลายหน่วยงาน มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

เดิมทีการปฏิรูปการศึกษาตามโครงสร้างหรือระบบยังมีหน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบจำนวนมาก ขณะนี้มีกระทรวงถึง ๑๑ กระทรวง มี ๕๐ หน่วยงานที่จัดการศึกษา จะเห็นได้ว่ามีความหลากหลายใน

เรื่องของระบบการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามการปฏิรูปที่เน้นเชิงพื้นที่เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีศึกษาธิการจังหวัดเพื่อทำการบูรณาการ มีสภาการศึกษา มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) มีคณะกรรมการในพื้นที่ในแต่ละจังหวัดเพื่อดูแลในเรื่องการศึกษา

ในขณะนี้ มีหน่วยงานต่างๆ ที่จัดการเรื่องการศึกษาอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว เช่น กระทรวงศึกษาธิการมีหน่วยงานหลักที่ดูแลสถานศึกษาก็คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีถึง ๓๐,๐๐๐ กว่าโรงที่กำกับดูแลในส่วนพื้นที่ในแต่ละจังหวัด ยังมีหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนก็ดูแลโรงเรียนเอกชน กศน . ดูแลการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ อีก

จะเห็นได้ว่าการที่มีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการศึกษาในแต่ละพื้นที่จำนวนมาก ก็จะต้องมีหน่วยงานหนึ่งที่จะเป็นหน่วยงานกลางในการที่จะบูรณาการในการพูดคุยร่วมกัน น่าจะสอดคล้องกับสิ่งที่คณะทำงานฯ กำลังศึกษาเรื่องการปฏิรูปโครงสร้างและระบบ

๔. หน่วยงานใดที่จะเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการในเรื่องการบริหารจัดการเชิงพื้นที่

คสช. ได้มีคำสั่งให้มีศึกษาธิการจังหวัดเกิดขึ้น และมีคณะกรรมการในระดับจังหวัดที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

๕. การที่จะมีหน่วยงานหลายโรงเรียนย้ายไปสังกัดกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกลับมาส่วนกลางก่อนหรือไม่ เวลาที่จะพูดถึงเรื่องการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานในเชิงกลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จะต้องกลับมาที่ส่วนกลางก่อนหรือไม่แล้วค่อยไปเริ่มต้นที่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในเรื่องนี้ดำเนินการได้อย่างไร

ในความคิดเห็นส่วนตัวคิดว่าการกลับมาส่วนกลางก็เชื่อว่าไม่มีผลกระทบ อาจจะมีผลกระทบก็ได้ อย่างไรก็ตามในแต่ละพื้นที่นั้นมีหน่วยงานส่วนหนึ่งที่ดูแลสนับสนุนงบประมาณ ดูแลในการบริหารจัดการโรงเรียนอยู่แล้ว กรรมการที่เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาในแต่ละพื้นที่ในแต่ละจังหวัดน่าจะเป็นภาพรวมที่สามารถทำการเชื่อมโยงกันได้ภายในพื้นที่

๖. ก่อนหน้านี้ที่ไม่มีคณะกรรมการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เรื่องของการศึกษามีปัญหาเพิ่มมากขึ้น ถ้าเอาเรื่องของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ลงไปบริหารจัดการ สิ่งที่คาดหวังและตั้งเป้าเอาไว้สำหรับคณะทำงานฯ คืออะไร

เป็นความคาดหวังหนึ่งของคณะทำงานฯ ที่ต้องดำเนินการใน ๓ ส่วน คือ (๑) เชิงนโยบาย (๒) หน่วยงานแต่ละสังกัดที่รับเชิงนโยบายไปสู่การขับเคลื่อนเพื่อปฏิบัติ (๓) พื้นที่ โดยพื้นที่ที่สำคัญที่สุดใน

เรื่องการจัดการศึกษา คือ สถานศึกษา การที่สถานศึกษานั้นขับเคลื่อนได้ก็ด้วยองมีหน่วยงานที่เป็นตัวแทนของสังกัดต่างๆ หน่วยงานที่จะต้องมาดูแลในเชิงบูรณาการทั้งหมดในเรื่องของการจัดการศึกษา เพื่อที่จะให้การศึกษายู่ในมาตรฐานเหมือนกัน แต่ว่าในส่วนหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรที่ตอบสนองต่อพื้นที่ต่อชุมชน ตรงนี้ก็เป็นหลักสูตร ที่ให้ความยืดหยุ่นอยู่แล้ว ดังนั้นในแต่ละพื้นที่ต้องไปดูว่าจะจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อท้องถิ่นอย่างไร

๗. โอกาสทางการศึกษาเป็นคำตอบที่เราจะเดินไปหาเป้าหมายพร้อมๆ กัน แล้วจะสามารถลบค่าลบประมาทได้หรือไม่จากการลดความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษาในพื้นที่แบบนี้

ตอนนี้องค์คณะทำงานการปฏิรูประบบการศึกษา กำลังติดตามข่าวคราวอยู่ และก็ได้มีการพูดคุยในเรื่องนี้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญที่ว่าจะลดความเหลื่อมล้ำให้ความเสมอภาค จะเห็นได้ว่าทางคณะกรรมการอิสระได้ตั้งกองทุนและผ่านมติคณะรัฐมนตรีเข้าไปแล้ว นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะดูในเรื่องงบประมาณ ดูในเรื่องของกลุ่มเด็กที่ยังด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับโอกาสมากขึ้น โดยนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเองซึ่งทำโรงเรียนขนาดเล็ก ทำโรงเรียนประชารัฐ ทำโรงเรียนดีใกล้บ้าน ลักษณะแบบนี้จะเห็นได้ว่าจะมีโรงเรียนคุณภาพเพิ่มขึ้นในทุกพื้นที่ เรื่องของโอกาสทางการศึกษาขณะนี้ก็ได้มีความคืบหน้ามากทีเดียว

๘. มีโอกาสหรือไม่ที่จะให้มีการแข่งขันกันทั้ง ๗๗ จังหวัด สำหรับการพัฒนาในแต่ละจังหวัดพื้นที่นั้น โดยเอาคณะกรรมการมาเป็นตัวแข่งขัน เพื่อที่อยากจะให้เรื่องของการพัฒนาการศึกษาการจัดการในแต่ละพื้นที่จังหวัดนั้นดี จะมีโอกาสเป็นไปได้หรือไม่

ต้องมีระบบการประเมิน หมายถึง การประเมินที่จะต้องรับรองคุณภาพสถานศึกษา หรือการประเมินจากบุคคลภายนอก อย่างเช่นมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในเรื่องของการที่จะสร้างผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นยกระดับขึ้น การประเมินต่างๆ ก็จะเป็นตัวชี้วัด โดยภาพรวมก็จะเห็นอยู่แล้วว่าจังหวัดไหนจัดระบบการศึกษาได้ดี เขตพื้นที่ไหนจัดการศึกษาได้ดีก็จะมีภารกิจลำดับให้เห็นภาพอยู่แล้ว ตรงนี้ก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างขวัญและกำลังใจที่ทำให้ประสบความสำเร็จซึ่งแต่ละพื้นที่ก็จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป

๙. การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ข้อเสนอของคณะทำงานการปฏิรูประบบการศึกษา รวมถึงการมีกลไกในการประเมินผลอย่างไรก็แล้วแต่ สรุปสุดท้ายจะได้มาซึ่งประสิทธิภาพรวมถึงประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากผลผลิตจากสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน สถานศึกษา จะทราบได้อย่างไรกับข้อเสนอที่เสนอไปจะมีผลกลับมาอย่างไร ทางคณะทำงานการปฏิรูประบบการศึกษามีความคาดหวังกับสิ่งเหล่านี้

อันที่จริงมีผลทางการศึกษาหลายเรื่อง ต้องศึกษาถึงเรื่องคุณภาพทางการศึกษาว่าผลสัมฤทธิ์ ขณะนี้เป็นอย่างไร คุณธรรมจริยธรรมเด็กที่ได้รับการศึกษาเป็นอย่างไร ที่สำคัญผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนรู้รวมถึงเรื่องความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม อีกส่วนหนึ่งที่เป็นห่วงกันมากคือเรื่องของ สุขภาพและพละอนามัย ปัจจุบันนี้ประสบกับปัญหาการโภชนาการเกิน โรงเรียนต้องจับมือกับทาง ครอบครัว เด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่บ้านส่วนการเรียนรู้อันนี้ เด็กก็เชื่อมโยงกันในเรื่องของการที่จะ ดูแลสุขภาพ จากผลการสำรวจเด็กมีปัญหาการโภชนาการเกินจำนวนมาก โรคอ้วนในเด็ก การมีไขมัน ในเลือดสูงตั้งแต่ยังเด็ก นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาต้องดูแลให้เกิดคุณภาพด้วย ที่สำคัญเราจัด การศึกษาเพื่อให้เด็กมีอาชีพมีงานทำให้เป็นไป ตามความถนัด ตามความสนใจของเด็กๆ อันนี้เป็นส่วน หนึ่งที่น่าเสนอในเรื่องของคุณภาพการศึกษา

เรื่องคุณภาพทางการศึกษาต้องควบคู่ไปกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณธรรมจริยธรรม สุขภาพพละอนามัยที่สมบูรณ์ ต่อเนื่องไปจนถึงอนาคตมีงานทำ และตอบโจทย์ความต้องการของ ประเทศด้วย

๑๐. ทำไมถึงมีข้อเสนอรวมถึงกระบวนการในการเข้าไปเสริมที่จะให้เด็กมีอาชีพควบคู่ไปกับการสร้าง โอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แทนที่จะไปเริ่มต้นเรียนอุดมศึกษาแต่กลับเริ่มควบคู่กันไป เพราะ เหตุใด

เพราะต้องการให้เด็กค้นพบความถนัดของตนเอง อันที่จริงต้องเริ่มตั้งแต่ระดับอ นุบาลโดยเริ่ม สำรวจว่ามีอาชีพอะไรที่ใกล้ตัว แต่จบระดับประถมศึกษาก็น่าจะค้นพบตัวเองแล้วในบางคน ระดับ มัธยมตอนต้นต้องมีการฝึกทักษะเข้ามาเสริมในสิ่งที่ตนเองถนัดและก็รู้เส้นทาง เมื่อถึงระดับมัธยมตอน ปลายก็แยกเส้นทางว่าจะเลือกสายไหน สายวิชาการ หรือสายอาชีพก็เริ่มจะเห็นภาพชัด

จากการที่ได้ฟังท่านนายกรัฐมนตรีพูดในหลายๆ รายการถือเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ เช่น อาชีพในพื้นที่ในท้องถิ่นต่างๆ ต่อไปประเทศไทยต้องวิเคราะห์ศักยภาพในพื้นที่นั้นว่าจะทำอาชีพอะไร ต้องพัฒนาคนให้ตรง กลุ่มเป้าหมายของกำลังคนต้องดูว่ากลุ่มที่จะจัดนำกำลังคนเข้าสู่การแข่งขันก็คือ กลุ่มที่จะต้องจัดการศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย พวกนวัตกรรมต่างๆ ก็ไปอีกกลุ่มหนึ่ง กลุ่มนักฝีมือ แรงงาน นักเทคนิค เกี่ยวกับการจัดการโรงงาน อุตสาหกรรมก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่ง ขณะนี้ประเทศไทย มี ศักยภาพพื้นที่ทุกพื้นที่เพราะฉะนั้นการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมองให้ออกถึงตรงนี้ ถึงได้เกิดการปฏิรูป ลักษณะเชิงพื้นที่ขึ้น โดยต้องวิเคราะห์และสังเคราะห์อาชีพในท้องถิ่น ศักยภาพในพื้นที่แล้วหลังจากนั้น ก็จัดการศึกษาให้สอดคล้อง เป็นข้อดีถึงการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ นที่ทำให้ไม่กระจุกตัวไม่ใช้อยู่แต่ใน

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทุกพื้นที่เข้มแข็งขึ้นทำให้เกิดการกระจายรายได้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็เกิดมาจากรากฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๑. สิ่งที่คุณะทำงานการปฏิรูประบบการศึกษาเสนอไปในเรื่องข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลไกในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จะต้องมิตันแบบก่อนหรือทำไปพร้อมกันอย่างไร ขั้นตอนตรงนี้เป็นอย่างไร

การมีต้นแบบก็เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งขณะนี้ก็ได้มีจังหวัดที่นำร่อง เช่น จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดภูเก็ต ก็ประสบความสำเร็จ แต่การนำร่องก็ต้องทำควบคู่กันไป การนำร่องเกิดขึ้นแล้วในหลายๆ พื้นที่ โรงเรียนวิทยาศาสตร์ โรงเรียนจุฬาภรณ โรงเรียนพระราชรัฐที่อยู่ในพื้นที่ โรงเรียนดีใกล้บ้าน ซึ่งขณะนี้ก็ได้เห็นภาพที่จะสร้างความสำเร็จในด้านคุณภาพของโรงเรียน ด้านคุณภาพของการพัฒนากำลังครู เรื่องหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน คิดว่า ขณะนี้ก็พร้อมมากแล้ว การนำร่องเพื่อที่จะให้เห็นภาพในสิ่งที่ทำมาทั้งหมดในพื้นที่น่าจะขยับตัวทั้งระบบแล้ว นั่นก็คือเรื่องประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ

๑๒. สิ่งหนึ่งที่จะมาล้มล้างในเรื่องของการศึกษานั้นคือความเชื่อของผู้ปกครอง ซึ่งอยากส่งเด็กไปเรียนในโรงเรียนดังๆ โรงเรียนดีๆ ในตรงนี้จะทำอย่างไรเพื่อที่จะไขข้อข้องใจและไปถึงจุดเป้าหมายที่แท้จริงที่ได้วางไว้

ตรงนี้ผู้ปกครองก็เริ่มเปลี่ยนแปลงแล้ว เริ่มให้เด็กเรียนโรงเรียนใกล้บ้าน โรงเรียนที่จัดการศึกษาด้วยตนเอง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องทำให้เห็นจริงๆ ไม่ว่าจะป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน โรงเรียนที่รัฐจัดให้ หรือโรงเรียนเอกชนก็แล้วแต่ ต้องทำให้เห็นเรื่องคุณภาพและก็ชี้ให้เห็นจริงๆ ว่านี่คือคุณภาพของโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน อีกอย่างหนึ่งคิดว่าที่ทำกันมาในหลายๆ เรื่องที่เป็นประสิทธิภาพการบริหารไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กก็ตาม หรือแม้แต่เรื่องงบประมาณที่จะลงในพื้นที่ให้มากขึ้น ถึงโรงเรียนให้มากขึ้น ถึงตัวเด็กให้มากขึ้น เรื่องการพัฒนาครูในหลักสูตรต่างๆ ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการอยู่ หรือแม้แต่เรื่องการพัฒนาครูที่จัดการครูคืนถิ่นเพื่อที่จะให้ครูเก่งๆ ดีๆ กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ สิ่งเหล่านี้เริ่มชี้ให้เห็นว่าผู้ปกครองเริ่มเห็นช่องทาง ซึ่งเรื่องนี้คณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษาไม่สามารถนำสู่การปฏิรูปได้ แต่กำลังมีข้อเสนอให้กับคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งก็ได้มีการประชุมหารือกับท่านประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อกา รปฏิรูปการศึกษา ซึ่งท่านก็ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้คณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำเสนอต่อไป

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองแมน

๒.๑๑ ประเด็น “การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล และสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวน และสัตว์คุ้มครอง (ตอนที่ ๑)”

โดย ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์(ประธานคณะกรรมการทำงานปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑)

พื้นที่คุ้มครอง คือ ภูมิภาคหรือบริเวณที่ได้รับการพิทักษ์หรืออนุรักษ์ เพราะมีคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เช่น อุทยานเขตรวมธรรมชาติรวมไปถึงเขตอนุรักษ์สัตว์ทั้งหมดที่เป็นประเด็นน่าสนใจคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีการพูดคุยกันในเรื่องพื้นที่คุ้มครองแล้วถ้าพื้นที่คุ้มครองทางทะเลชายฝั่งมีด้วยไหม ถูกจำกัดความหรือขีดกรอบไว้แคไหนของพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล รวมไปถึงสัตว์สงวน สัตว์คุ้มครองมีด้วยหรือไม่ ทั้งหมดจะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน แต่กรอบทั้งหมดนี้จะตีกว้างและเป็นวาระปฏิรูปได้อย่างไรนั้น จะไปคุยกับท่าน ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ (ประธานคณะกรรมการทำงานปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

๑. เรื่องการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล สัตว์สงวนและสัตว์คุ้มครอง พื้นที่คุ้มครองคืออะไร และถ้าคุ้มครองไปถึงทางทะเล และสัตว์ทะเล สัตว์สงวน สัตว์คุ้มครองคืออะไร

เรื่องพื้นที่คุ้มครองไม่ใช่เรื่องใหม่ทางคณะกรรมการฯ มีแนวคิดและให้นิยามพอสมควรในสิ่งที่สำคัญ คือ พื้นที่ใดๆ ก็ตามที่มีการศึกษาต้องยอมรับว่ามีคุณค่า คุณค่าในปัจจุบันแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน ๑. **คุณค่าทางธรรมชาติ** ๒. **คุณค่าทางวัฒนธรรม** เพราะฉะนั้นพื้นที่ใดก็ตามมีความสำคัญในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งมีความจำเป็นต้อง อนุรักษ์ไว้ รักษาไว้ที่ต่างๆ เหล่านั้น คือ เป็นพื้นที่คุ้มครอง ซึ่งมีกระบวนการในการจัดการเปรียบเทียบได้ว่าพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ๐ % ของพื้นที่ทางบก เพราะฉะนั้นแนวคิดเดียวกันก็สามารถนำมาใช้ได้ในเรื่องการบริหารจัดการได้

๒. ในขณะที่เดียวกันพื้นที่คุ้มครองจำเป็นหรือไม่ ที่จะต้องอยู่ในพื้นที่หรือห่างไกลจากชุมชน

ได้ทั้ง ๒ อย่าง ต้องยอมรับว่าวันนี้พื้นที่ที่น่าเรียนให้ทราบ ปัจจุบันหลีกเลี่ยงไม่ได้อาจจะต้องมีการใช้ประโยชน์มีการเข้าถึงประชาชนอยู่แล้ว เพราะเวลาใช้คำว่าวัฒนธรรมมาจากการใช้ การดำเนินการเข้าไปเกี่ยวข้องในภาคประชาชนเพราะว่าความจริงแล้วพื้นที่ ๒ ส่วน อาจจะไม่มีใครใช้ และมีคุณค่าคุ้มครองทางธรรมชาติ แต่ในส่วนที่มีการใช้แล้วก็สามารถเป็นพื้นที่คุ้มครองได้เหมือนกัน เพียงแต่ว่าอาจจะมีการตั้งหรือกำหนดระดับในการเข้าไปใช้ประโยชน์ในสิ่งต่างๆ เหล่านั้น

**๓. มีมาตรการหรือไม่ ที่จะตั้งเซ็นติเมตรที่เมตร หรือจะต้องเป็นกฎหมายรับรองเลยหรือไม่
ว่าให้พื้นที่ตรงนี้เป็นพื้นที่คุ้มครองหรือแม้กระทั่งคนที่อยู่ในชุมชนเองบางครั้งอาจไม่ใช่ และจะรู้ได้
อย่างไรว่าเหยียบเข้าไปในพื้นที่คุ้มครองแล้ว**

ปกติเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอยู่ จะต้องเป็นตัวนิยามก่อนว่าถ้าพื้นที่คุ้มครอง
อาจจะอิงไปทางเขตพื้นที่น้ำขึ้น น้ำลง รวมไปถึงพื้นที่ท้องทะเล และสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์รวมถึง
ความเป็นไป เป็นมาทางประวัติศาสตร์และสังคม ซึ่งจะเป็นตัวนิยาม ถ้าถามว่ากำหนดแล้วเป็นอย่างไร
ความจริงพื้นที่คุ้มครองหน่วยงานที่รับผิดชอบในปัจจุบันเรื่องประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองมีอยู่ ^๓
หน่วยงานหลักๆ คือ ๑. สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒. กรมอุทยานสัตว์
ป่าและพันธุ์พืช ๓. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งแต่ละส่วนความเข้มข้นของการประกาศเขต
พื้นที่คุ้มครองจะแตกต่างกันออกไป ซึ่งใน ^๓ ส่วนมีการประกาศ ถามว่ารู้ได้อย่างไร ซึ่งจะมีแผนที่แนบ
ท้ายประกอบลักษณะบริเวณไหนอย่างไร

**๔. ต้องย้อนกลับไปดูก่อนหน้าที่เคยกล่าวเรื่องของพื้นที่ ที่เป็นหลักสากล ตรงนั้นจะเป็นตัวชี้ชัดอีก
รูปแบบหนึ่งหรือไม่**

ใช้ครับ ที่จริงแล้วเขตพื้นที่หลักสากลที่นำมาใช้ โดยเฉพาะมีการใช้และแบ่งประเภทในการใช้
พื้นที่อยู่ในหลายระดับด้วยกัน เพราะฉะนั้นจะขึ้นอยู่กับพระราชบัญญัติและกฎหมายของหน่วยงานนั้น
และลำดับความเข้มข้นไม่เหมือนกัน วัตถุประสงค์ที่นำไปใช้ก็ไม่เหมือนกัน

**๕. ถ้าย้อนกลับไปถ้ามี ^๓ หน่วยงานที่เข้ามาดูแลจัดการในเรื่องของพื้นที่คุ้มครองทางทะเล
โดยส่วนมากคนไทยอ้างหลายหน่วยงานจะเกิดปัญหา ถ้าทำหน่วยงานเดียวก็จะมีระบบการจัดการและ
หาผู้รับผิดชอบได้โดยตรง ตรงนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่พูดหรือไม่**

อาจจะใช้หรือไม่ใช้ในเวลาเดียวกัน ต้องยอมรับว่าอาจจะพื้นที่ที่มีปัญหาในเรื่องการ
บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และจำเป็นต้องใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติในการบริหารจัดการ การเป็นการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่วนกรณีอุทยานส่วนใหญ่การประกาศเขตอุทยานต่างๆ ซึ่งเป็นการทำงานใน
เชิงป้องกันเพื่อจะอนุรักษ์รักษาไว้ เพราะบริเวณนั้นมีสัตว์ป่าและพันธุ์พืชสำคัญมีระบบนิเวศที่สำคัญ
ต้องสงวนรักษาเก็บไว้ สำหรับกรณีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งพ. ระราชบัญญัติเป็นสิ่งที่
สำคัญ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมหรืออีกนัย คือ พื้นที่นั้นอาจจะมีการจัดการเพื่อเข้าไปใช้ประโยชน์ได้แต่
ต้องมีการคุ้มครอง เพราะฉะนั้นความสำคัญของกฎหมาย ความรุนแรง แนวคิด วัตถุประสงค์จะไม่
เหมือนกันในเชิงป้องกันและการแก้ไขปัญหา

**๖. ทำไมวันนี้ยกประเด็นการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นการปฏิรูป
อย่างไร**

ต้องยอมรับว่าประเด็นนี้สำคัญบริบทของโลกการพูดถึงพื้นที่คุ้มครองกลายเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในแผนการ พัฒนยั่งยืนในบริบทไทย ซึ่งกำหนดว่าเป็น ๐.๕ ของระบบพื้นที่คุ้มครองทางทะเลที่มีการบริหารจัดการอย่างน้อย ๑๐ % ของพื้นที่ทางทะเลทั้งหมดของประเทศไทยในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ ซึ่งเป็นเป้าระดับโลก โดยรัฐมนตรีได้ตกลงสัญญาว่าจะต้องมีอีกประเด็นหนึ่ง คือ แม้ว่าการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองจะคล้ายกัน แต่ลำดับไม่เท่ากัน เพราะฉะนั้นในบางประเด็นพื้นที่ตรง นี้ถ้ามีการประกาศควรใช้พระราชบัญญัติไหน หรือใช้น้ำหนักในการบริหาร จัดการในระดับไหน ถึงจะเป็นเรื่องเดียวกัน แต่มีหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องมากแต่ละหน่วยงานอาจมีอายุในการเกิดขึ้นในการใช้ ในการแก้ปัญหา ในการป้องกันปัญหาไม่เท่ากัน ตกลงใครจะเป็นเจ้าภาพในการบริหารจัดการ และเป็นเจ้าภาพดำเนินการ ต้องครบถ้วนตามสิ่งที่ควรจะเป็น คือ เรื่องการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเชิงผู้ปฏิบัติหรือภาคีรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนที่ใช้ประโยชน์ อยู่เพราะมีหลายที่ ที่มีความพยายามตามภาคีรัฐว่าจะประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครอง แต่ว่าทางภาคประชาชนไม่เห็นด้วย ในการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองจึงกลายเป็นประเด็นที่ไม่ได้ข้อสรุป

๗. วันนีสถานการณ์พื้นที่คุ้มครองในทะเลของประเทศไทยเป็นอย่างไรบ้าง

พื้นที่คุ้มครองในทะเลประเทศไทยล่าสุดตัวเลขของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ต้องยอมรับว่าเรามีพื้นที่คุ้มครองอยู่หลายประเภทด้วยกัน เช่น อุทยานแห่งชาติทางทะเลจะชัดเจน ในเรื่องห้ามล่าสัตว์ป่าบริเวณป่าชายเลน หรือพื้นที่สงวนที่รักษาพันธุ์พืช และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมมีการดำเนินการร่วมกันอาจจะมีพื้นที่ซ้อนทับกันอยู่ แต่พื้นที่ที่มีอยู่ทั้งหมดประมาณ ๑๘,๒๓๖ ตารางกิโลเมตร สัดส่วนคิดเป็น ๕% หรือ ๖% ในพื้นที่ทั้งหมดทางทะเลของประเทศไทย เพราะฉะนั้นถ้าจะให้ เป็นไปตามประสงค์พื้นที่ยังขาดอีก ๑๔,๒๑๒ ตารางกิโลเมตร ที่ต้องดำเนินการให้ได้ภายในปี ค .ศ. ๒๐๓๐

๘. ทางคณะทำงานฯ ได้มีการศึกษาข้อมูลหลายทิศทางกับเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล รวมไปถึงสัตว์สงวนทางทะเล และสัตว์คุ้มครองด้วย ขออนุญาตถามในส่วนพื้นที่คุ้มครองทางทะเลว่าข้อเสนอคณะทำงานฯ ได้ข้อสรุปเป็นอย่างไรบ้าง

การที่มีข้อมูลการที่จะเริ่ม โดยเพราะพื้นที่คุ้มครองในคำนิยามความเข้าใจเนื่องจากพื้นที่คุ้มครองทางทะเลมีพัฒนาการมาจากอดีตมีการประกาศเขตและพื้นที่ซ้อนทับกันทำให้เกิดความคลุมเครือในพื้นที่โดยรวม ทั้งหมดต้องใช้เวลาพอสมควรในการตกลงว่า ๕.๖ เปอร์เซ็นต์ ที่มีอยู่ตอนนี้ ต้องทำความเข้าใจในนิยามของพื้นที่คุ้มครองทางทะเลเป็นอะไรบ้าง ในแต่ละพระราชบัญญัติ อีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญ คือ เรื่องของการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะในบางจุดที่จะเสริมเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนหรือรักษาพื้นที่ต่างๆ ซึ่งจะต้องนำไปพิจารณา

๙. บทสรุปของคณะทำงานที่มีข้อเสนอสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้างหรือไม่

ขอเสนอว่าเมื่อเป็นพื้นที่คุ้มครองทางทะเลลำดับน้ำหนัของความคุ้มครองตามหลักแล้ว โดยกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ในพระราชบัญญัติต้องการป้องกันสงวนรักษาไว้ในลักษณะนี้ ปกติ เขตอุทยานหลักการจะไม่ให้ใครเข้าไปยุ่ง ในส่วนของสำนักงานนโยบายและแผนธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจะต้องลงไปป้องกันและแก้ไข ประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองของสิ่งแวดล้อมที่ภูเก็เกิดขึ้นต้น เนื่องจากวันนี้เรามีกรมทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ได้ ซึ่งในการบูรณาการตรงนี้ได้ให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีตัวเลขชัดเจนและมีแนวทางบริหารจัดการ เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการต่างๆ เหล่านี้ แต่นั่นไม่ใช่หมายความว่าทุกคนต้องมาตาม แต่หมายความว่าอย่างนี้ อยยังมีหน่วยงานหลักเข้ามาบูรณาการ เสร็จแล้วถ้า พื้นที่ตรงนี้จำเป็นจะต้อง ขยายประกาศเป็นอุทยานและได้รับการสนับสนุนในภาคประชาชน ในเรื่องการดูแลรักษา อีกส่วนหนึ่งที่ สำคัญ คือ บางครั้งความสามารถในการลงไปดูแลรักษาหรือเป็นไปตามประกาศ ซึ่งทำไม่ได้ เพราะฉะนั้นอย่างน้อยให้มีจุดเริ่มต้นและสิ่งใดที่เร่งประกาศใช้ โดยเฉพาะพื้นที่ ที่น้ำเรี่ยนยังมีอย่างน้อย เกาะในบ้านเรามีจำนวนประมาณ ๒๘๐ กว่าเกาะจาก ๙๐๐ กว่าเกาะ ที่ไม่ได้มีการดูแล ซึ่งการทำงานของ คณะทำงานฯ เป็นเชิงรุกชัดเจนในเรื่องการบริหารจัดการ

๑๐. สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลก่อนที่จะมีข้อเสนอของ คณะทำงานฯ ออกมาปัจจุบันตรงนี้ หมายความว่าคนข้างนอกเช่นประชาชนที่ไม่รู้ระบบการบริหาร จัดการ แล้วตอนนี้มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับไหนอย่างไร

ภาพที่เป็นมาจากอดีตคล้ายกับเป็นการบริหารจัดการฝ่ายภาครัฐที่เข้าไปดูแล และเป็น ความต้องการภาครัฐเป็นตัวตั้งที่กล่าวไปก่อนหน้าแล้ว เพราะฉะนั้นปัจจุบันประกาศไปเรียบร้อยแล้วและมี บางส่วนยังคงใช้ประโยชน์อยู่ พอ จะพยายามขยายพื้นที่คุ้มครอง ปัญหาจะเริ่มเกิดขึ้น ซึ่งจะต้องใช้ กระบวนการในการมีส่วนร่วมเพราะว่าที่ผ่านมาอยู่หลายที่เหมือนกัน โดยพระราชบัญญัติที่ประกาศ โดยอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืชไม่สามารถ ดำเนินการได้ต่อเพราะไม่ผ่านกระบวนการและความเห็นด้วย ของประชาชนในพื้นที่ และระยะหลังๆ มีความพยายามใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองทางทะเลที่ดูแล โดย พระราชบัญญัติฉบับใหม่ที่เป็นตัวเสริม ซึ่งตรงนี้อาจจะถูกบ้าง ไม่ถูกบ้างจะต้องมาคุยกัน

๑๑. ถ้าพูดถึงข้อเสนอตรงนี้ได้มีการรายงานไปยังคณะกรรมการชุดใหญ่รวมไปถึงภาครัฐบาลด้วย ต่อไปอาจจะมีการปรับปรุงทั้งระบบอาจจะต้องคุยกันใหม่ในเรื่องของพระราชบัญญัติที่มีการคุมกันอยู่ แล้ว หรือมีบางหน่วยงานที่เสนอ พระราชบัญญัติใหม่ขึ้นมาได้หรือไม่

ความจริงคุยกันมาเป็นเวลาพอสมควรและให้ข้อเสนอแนะไป ความจริงมีการตอบรับจาก หน่วยงาน เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ขึ้นมา ซึ่งคณะทำงานฯ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจากพื้นที่และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับรอง แล้ว วตั้ง โดยคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ ซึ่งเริ่ม เห็นความเป็นไปได้ ความนิ่ง ความสอดคล้องของข้อมูลกับแนวทางในการปฏิบัติประกอบกับการพูดคุย

ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความร่วมมือเพราะเจอปัญหาเดียวกัน ตอนนี้ปัญหาที่ติดขัด คือ การทำฐานข้อมูลกับแผนที่แสดงข้อมูลความเป็นจริงในปัจจุบัน โดยรวมได้เห็นพัฒนาการไปในทางที่ดี

๑๒. ภาคประชาชนได้เข้าไปคุยกับคณะทำงานชุดนี้ด้วยหรือไม่

ไม่เลย เพราะว่าตัวคณะทำงานฯ ที่ตั้งมีองค์ประกอบของภาคประชาชน คือ ภาคประชาชนเลือกมาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของ คณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ ซึ่งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่แล้วบางท่านเป็นตัวแทนจากจังหวัดเข้ามาช่วยกันละมาช่วยกันคิดหาแนวทางในการหาทางออกที่ดีได้ และอีกหนึ่งเรื่องที่สำคัญ คือ ความสามารถดูแลให้เงินไปตามวัตถุประสงค์ได้ขนาดไหน ซึ่งคิดว่าถ้าในส่วนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ตรงนั้นแล้วมีการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะเห็นความเป็นไปได้มากกว่าพระราชบัญญัติ

๑๓. มีบางสถานการณ์เรื่องของการที่จะเข้าไปคุ้มครองสิทธิใดสิทธิหนึ่งที่ประชาชนมี

สิทธิอยู่ในพื้นที่นั้นๆ อย่างกรณีพื้นที่ทรัพยากรทางทะเลไปผนวกกับบุคคลหรือประชาชนที่เขากำลังใช้พื้นที่อยู่ในขณะนี้ บางครั้งถ้ามีประกาศออกไปแล้ว กลัวว่าจะมีการบริหารจัดการที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ในขณะเดียวกันอีกมุมหนึ่ง คือ ภาคประชาชนบางที่จะไม่ได้ตอบรับถึงแม้จะมีประชาชนบางส่วนเข้ามาเป็นคณะทำงานฯ แต่บางพื้นที่ประชาชนอาจจะไม่รู้ข้อมูลจริงอาจจะมองว่าถ้าเกิดภาครัฐลงไปอาจเสียผลประโยชน์เสียเปรียบได้ ทางคณะทำงานฯ มีข้อเสนออย่างไรบ้าง

ความจริง คือ อาจจะย้อนกลับไปนิยามของคำว่าพื้นที่คุ้มครองทางทะเล โดยเฉพาะภายใต้พระราชบัญญัติของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จะเห็นได้ว่าไม่ได้เปิดโอกาสในการเข้าไปร่วมใช้ เพียงแต่ว่าต้องชัดเจนและต้องคุยกันตั้งแต่ต้น เรื่องลักษณะของการประกาศถ้าประกาศกับสิ่งที่ไม่มีความเสี่ยงเลย คือ ง่าย แต่วันนี้พื้นที่ทางทะเลที่เรามีการใช้ประโยชน์อยู่แล้วเช่นกันในบางส่วน แล้วขณะเดียวกันต้องมาซึ่งน้ำหนักว่าถ้าบริเวณนั้นมีสัตว์ทะเลที่ใกล้สูญพันธุ์ วิธีการในการประกาศคล้ายๆ กับต้องยอมเสียผลประโยชน์ในการที่จะใช้ประโยชน์ ซึ่งต้องมาคุยกันว่าใช้หรือไม่ใช้แต่เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการ

๑๔. ไม่ได้หาคำตอบ หนึ่งบวกหนึ่งจะได้สอง หนึ่งบวกสองจะได้สี่มัน เหมือนจะต้องดูสถานการณ์ ณ ปัจจุบันว่า ความเป็นไปได้ว่าหนึ่งบวกหนึ่งจะได้สองมาจะหาคำตอบได้อย่างไร

ถึงจะมีเจ้าภาพในการบูรณาการไม่ว่าจะตัดสินใจตามแผน เจ้าภาพในการบูรณาการ คือ หน่วยงานหลัก

๑๕. คณะทำงานฯ ได้เขียนไปด้วยไหมว่าให้ใคร

ให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหน่วยงานในการบูรณาการในเรื่องดังกล่าว

๑๖. กรณีมี ๓ หน่วยงาน ที่เข้ามาดูแลในการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลความเป็นประชาชน คนหนึ่งมองว่าทำไม ๓ หน่วยงาน ไม่รวมกันจะได้ดูแลอย่างเดียวย่างนี้เป็นไปได้หรือไม่

ในอนาคตต้อง บูรณาการกันให้ได้แต่เนื่องจาก ๓ หน่วยงาน การเกิดขึ้นหรือการมีพระราชบัญญัติไม่พร้อมกันและนโยบายของสำนักนโยบายแผนฯ คือการป้องกันการแก้ไขปัญหาส่วนอุทยานแห่งชาติชัดเจนในเรื่องของพื้นที่ในการที่จะดูแล แต่สิ่งที่น่าสนใจ คือ เมื่อมีหน่วยงานหลักแล้ว ๓ ส่วน ในระดับท่านปลัด ท่านผู้บริหารระดับสูง ท่านรัฐมนตรีที่เคยกล่าว ท่านก็รับข้อเสนอเรื่องที่เป็นไปได้ในการบริหารจัดการตรงนี้แล้วเอาน้องใหม่ขึ้นมาเป็นเจ้าภาพเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องทะเลโดยตรงและบทบาทก็ชัดเจนแล้วมีหน้าที่ในการบูรณาการส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องไม่ได้คิดเองทำเองทั้งหมด

๑๗. อาจารย์เป็นประธานคณะทำงานฯ ซึ่งจริงแล้วหน่วยงานภาครัฐกำลังผลักดันเรื่องกฎหมายหรือที่เรียกว่ารัฐบาลดิจิทัลออกมา ๓ หน่วยงานนี้อาจจะบูรณาการร่วมกันได้ว่าบางที่ข้อมูลทางทะเลจะสื่อทั้ง ๓ หน่วยงานด้วยกันไม่ว่าจะเกิดจากตรงไหนหรือร้องเรียนจากตรงไหน ๓ หน่วยงานจะต้องเห็นแต่ความเป็นจริงแล้วประชาชนในฐานะเราคนไทยคนหนึ่งเวลาจะเดินทางเข้าไปทำไมจะต้องเดินทางไปติดต่อ ๓ หน่วยงาน น่าจะเป็นแค่หน่วยงานเดียวแล้วก็รับเรื่องไปทั้งหมดนี้ คือ บูรณาการร่วมกัน อาจจะเป็นแผนข้าง หน้าที่จะเกิดขึ้นได้ในส่วนตัวเหตุผลเรามองภาพจากคนภายนอกที่ไม่ใช่บุคคลที่คร่ำหวอดในเรื่องของทางทะเลปั่นกังวลเรื่องอะไรบ้างหรืออยากจะฝากรัฐบาลในเรื่องอะไรบ้างหรือไม่

ประเด็นที่จะเห็นสำคัญ คือ เราพูดกันมากในเรื่องของตัวข้อมูล แต่ไม่ใช่แค่ข้อมูล ณ วันนี้ในเรื่องของ ทะเลพูดในเรื่องเดียวกันแต่มองภาพไม่เหมือนกัน แล้วภาพนั้นต่างคนต่างมอง ต่างคนต่างทำในเวลาที่ไม่เหมือนกัน และการแก้ไขไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นปัญหาเพราะจากการที่เข้าไปประชุมกันในคณะทำงานฯ หรือแม้กระทั่งในกลุ่มที่จะทำงานใน เรื่องของข้อเสนอแนะก็ยังเจอปัญหาค่อนข้างเยอะ กลายเป็นว่าเป็นปัญหาที่ไม่ได้วางแผนแต่พยายามทำฐานข้อมูลให้ตรงกัน ควรจะพร้อมในการดำเนินการต่อไป ถ้ามว่าวันนี้พร้อมไหม ซึ่งในเชิงเทคโนโลยีเครื่องมือพร้อม เพียงแต่จะทำให้เกิดกระบวนการในการเอาข้อมูลประกอบเข้ารวมกันได้อย่างไร

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๑๒ ประเด็น “การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล และสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวน และสัตว์คุ้มครอง (ตอนจบ)”

โดย ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์(ประธานคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๑)

ขอต้อนรับคุณผู้ฟังเข้าสู่รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย วันนี้ไปติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในประเด็น “การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวนและสัตว์คุ้มครอง” โดย ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ ประธานคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑. ในสภาพปัจจุบันของสังคมไทยพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ไม่ว่าจะเป็นพีช สัตว์ต่างๆ รวมถึงสัตว์ทะเล สัตว์สงวน และสัตว์คุ้มครอง สิ่งเหล่านี้ที่อาศัยรวมกันเรียกว่าอะไร

ในพื้นที่คุ้มครองที่กำหนดก็จะมีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ด้วยกันอย่างเป็นระบบ การที่จะสามารถดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สิ่งมีชีวิต และสัตว์ต่างๆ เหล่านี้ก็คือเป็นทรัพยากรด้วย และอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นด้วย ดังนั้นเวลากำหนดพื้นที่คุ้มครองตรงนั้นก็คุ้มครอง เฉพาะพื้นที่ ก็ยังมีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ในบางประเด็นยังมีสิ่งมีชีวิตบางชนิดที่มีความจำเป็นที่จะต้องสงวนไว้เพราะอาจจะหายากและใกล้สูญพันธุ์ ดังนั้นจึงต้องดูทั้งสองส่วนควบคู่กัน แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าดูพื้นที่คุ้มครอง และสิ่งมีชีวิตนั้นๆ ในทางตรงกันข้ามสิ่งมีชีวิตที่อาจจะข้ามบริเวณไปในหลายๆ ส่วนของพื้นที่คุ้มครอง เพราะว่ามีอิสระจึงต้องมุ่งไปที่สิ่งมีชีวิตชนิดนั้นๆ ในเรื่องพื้นที่คุ้มครองจึงต้องมีการดูแลสัตว์คุ้มครอง และสัตว์สงวนจึงต้องมองควบคู่กันไป

๒. สัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวนหรือสัตว์คุ้มครองระบุตามสิ่งที่หายาก อะไรเป็นตัวบ่งบอกว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสัตว์สงวนหรือสัตว์คุ้มครองในพื้นที่คุ้มครองทางทะเล

เริ่มจากพระราชบัญญัติสัตว์สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีนิยาม ๒ ส่วน คือ (๑) **สัตว์สงวน** หมายถึง สัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์หรือสัตว์ป่าที่หายาก ตามบัญชีแนบท้ายของ พ.ร.บ.ฉบับนี้ที่กำหนดชื่อสัตว์อะไรบ้าง (๒) **สัตว์ป่าคุ้มครอง** หมายถึง สัตว์ป่าเพื่อการอนุรักษ์ และสัตว์ป่าตามกฎหมายกระทรวงที่กำหนดให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ประเด็นหลักเมื่อนำมาใช้กับสัตว์น้ำก็คล้ายกัน เพียงแต่ว่าหน่วยงานที่เข้ามาดูแลจัดการ แต่เดิมเป็นสิ่งมีชีวิตที่เกี่ยวข้องกันกับกรมอุทยาน กรม

อุทยานก็จะประกาศโดยอาศัยตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว ถ้าเป็นสัตว์น้ำที่ผ่านมาก็เป็นกรมประมงดำเนินการ เพียงแต่ว่ามีข้อจำกัด คือ พ.ร.บ. สัตว์สงวน เวลากำหนดสัตว์สงวนมีบัญชีแนบท้าย โดยกำหนด ระยะเวลาในการประกาศไว้ ๖๐ วันในตัว พ.ร.บ. ดังกล่าว ดังนั้นสิ่งที่ผ่านมาก็คือ ประเทศไทยมี พยูน เป็นสัตว์น้ำรายการที่ ๑๔ หรือ ๑๕ หลังจากที่ประกาศแล้วก็จะไม่มีประกาศอีกเพราะหมดระยะเวลาที่กำหนด อันนี้เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. ดังกล่าวเพื่อให้ครอบคลุม เพราะปัจจุบันนี้มีสิ่งมีชีวิตที่ใกล้จะสูญพันธุ์ซึ่งต้องรอประกาศต่อไปโดยเฉพาะสัตว์ทะเล

๓. ปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้สัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวนและเป็นสัตว์คุ้มครองเป็นหนึ่งในประเด็นในการปฏิรูป ทำไมถึงยกประเด็นนี้มาเป็นประเด็นในการปฏิรูป

จากสถานการณ์จะเห็นชัดเจนว่าสิ่งมีชีวิตหลายชนิดมีการตาย หรือสูญเสียชีวิตในปริมาณที่ค่อนข้างมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะมีกิจกรรมทางทะเลต่างๆ เพิ่มขึ้น สภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เปลี่ยนไป ประเด็น คือ มีการลดลงของทรัพยากรบางชนิด คำถามคือในทรัพยากรบางชนิดอยู่ในขั้นวิกฤติหรือมีจำนวนน้อยมาก เช่น พยูน แต่พยูนอยู่ในการดูแลอยู่แล้ว มีความพยายามในเรื่องของวาฬคู่ดำ โลมาอิรวดี กระเบนน้ำต่างๆ ล่าสุดมัน้ำ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าอยู่ในขั้นวิกฤติ พอมีประเด็นขึ้นมามองว่าไม่มีหน่วยงานหลักในการมองประเด็น นี้ เพราะการจะประกาศว่าสัตว์ใดควรจะเป็นสัตว์สงวนหรือสัตว์คุ้มครองต้องมีข้อมูลประกอบทั้งในส่วนของการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่จะมองเพียงการใช้ประโยชน์เป็นหลัก ถ้าไม่มองประเด็นนั้นแล้วประกาศไปแล้วสิ่งมีชีวิตนั้นมีการใช้ประโยชน์ก็จะไปขัดกับในเรื่องการ จัดการ แต่ถ้าจำนวนหรือพิสูจน์ได้ว่าลักษณะที่มีความต้องการเร่งด่วนถ้าไม่มีการดำเนินการก็อาจจะทำให้สูญพันธุ์หรือเป็นอันตรายได้ อาจจะสวนกันกับประกาศสัตว์คุ้มครองในบัญชีหรือบริบทของต่างประเทศ ที่ผ่านมาก็ไม่มีลักษณะนี้ ทำให้เห็นว่าการประกาศสัตว์สงวนหรือสัตว์คุ้มครองโดยเฉพาะสัตว์ทะเล มีการตอบสนองที่ช้าไม่ทันการณ์ แต่ต้องมองมิติอื่นๆควบคู่ไปด้วย

๔. ทำไมไม่มองภาพรวมในการปฏิรูป แต่เป็นการหยิบยกสองประเด็นออกมา ทั้งพื้นที่คุ้มครองทางทะเล กับสัตว์ทะเลที่อยู่ในพื้นที่

ตรงนี้เป็นประเด็นที่ต้องปฏิรูป เพราะเป็นส่วนที่อย่างน้อย ๓ หน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และกรมประมง ถ้าเอาสัตว์น้ำที่สมควรที่จะมีการประกาศหรืออยู่ในขั้นที่มีอันตราย หน่วยงานที่มีข้อมูลและเป็นหลักควรเป็นกรมทรัพยากร

ทางทะเลและชายฝั่ง แต่ที่ผ่านมากระบวนการต รงนี้ยังไม่สมบูรณ์ ดังนั้นจึงต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จในตรงนี้

๕. ประเทศไทยในปัจจุบัน สถานการณ์สัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวน และสัตว์คุ้มครอง เป็นอย่างไร

สำหรับประเทศไทยมีรายงานฉบับล่าสุด รายงานสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการกัดเซาะชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๙ มีแนวโน้มชัดเจนว่าสิ่งมีชีวิตที่เป็นสัตว์ทะเลหลายชนิดมีการลดลงในเรื่องของจำนวน เกิดการตาย การเกยตื้นขึ้นมาในหลายๆ บริเวณ ส่วนหนึ่งไปเกี่ยวข้องกับเรื่องของขยะกิจกรรมประมง อาจจะไม่เกี่ยวเนื่องจากกิจกรรมของมนุษย์ในหลายส่วนด้วยกัน การเกิดตรงนี้ไม่ใช่เฉพาะในเขตอู ทยานอย่างเดียวนอกเขตก็มี เวลามองคือมองพื้นที่เป็นหลักหรือสิ่งมีชีวิตเป็นหลัก โดยรวมแล้วคือต้องมองทั้งตัวสิ่งมีชีวิตทั้งระบบเพื่อบริหารจัดการ บางครั้งเมื่อมาจัดการที่ปลายทางหรือจัดการที่ต้นทางก็ตามแต่ไม่มองภาพรวมทั้งหมดก็จะทำให้แก้ปัญหาได้ไม่ครบถ้วน ที่ชัดเจนคือกิจกรรมของมนุษย์ในหลายๆ ส่วนทำให้สิ่งมีชีวิตมีจำนวนลดลง

๖. ทำไมถึงยกประเด็นสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวนและสัตว์คุ้มครอง และพื้นที่ทะเลมาปฏิรูปทั้งที่จริงแล้วน่าจะสวนทางกับภาคเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ แล้วอย่างนี้จะสามารถปฏิรูปได้อย่างไร

การปฏิรูปในประเด็นนี้ต้องคิดร่วมกัน โดยเอาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานที่มีข้อมูล หน่วยงานที่มีกฎหมายหรือเกี่ยวข้องโดยตรงในแต่ละลำดับของกฎหมาย เพราะกฎหมายบางอย่างจะมีความอ่อนกับแข็งไม่เท่ากันในการบริหารจัดการ ดังนั้นจึงต้องร่วมกันหาทางออกให้ดีที่สุด ใน ส่วนของด้านเศรษฐกิจ ด้านท่องเที่ยวก็ปฏิเสธไม่ได้ คือจะต้องสมดุลกัน เช่น ในบางบริเวณเป็นบริเวณที่มีความสำคัญในการที่จะสนับสนุนให้มีการคงอยู่ของสิ่งมีชีวิตชนิดนั้นๆ ได้ ขั้นตอนในการดูแลก็จะต้องเข้มงวดเกี่ยวกับการทำมาหากินคือไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของวัยอ่อนของสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดซึ่งมีความซับซ้อนและใช้บริเวณที่กว้างในการหากิน จึงต้องดูว่าการบริหารจัดการในแต่ละส่วนจะทำอย่างไรให้เหมาะสม

ถ้าให้แต่ละหน่วยงานที่มีกฎหมายอยู่และดูแลเฉพาะเป็นส่วนๆ ไป มาตรการในการคุ้มครอง มาตรการในการจัดการที่เป็นระบบ มีความสามารถในการรองรับแรงกดดันในการที่จะใช้ประโยชน์ ประเด็นแบบนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

๗. คณะทำงานการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีข้อเสนอแนะต่อสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวน และสัตว์คุ้มครอง อย่างไร

ข้อเสนอที่คณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เสนอ คือ (๑) ต้องดูประกาศแนบท้าย ตอนนี้น่าจะอยู่ในกระบวนการปรับปรุงกฎหมายฉบับดังกล่าว เช่นเดียวกัน (๒) เนื่องจากเป็นกลุ่มของสัตว์ทะเล หน่วยงานแรกที่จะต้องบูรณาการ คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งควรจะเป็นหน่วยงานแรกที่เป็นบริหารจัดการและบูรณาการเพื่อไปเชื่อมต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ช่วงที่คณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สรุปรายงานเพื่อนำเสนอต่อ อปป. เรื่องประกาศแนบท้ายเป็นประเด็นหนึ่งที่เสนอไป คิดว่าหน่วยงานที่รับเรื่องมีการตอบสนองต่อเรื่องนี้แล้วในการที่จะปรับปรุง พ.ร.บ. ดังกล่าว เป็นกระบวนการที่อยู่ระหว่างเสนอและดำเนินการอยู่

๘. การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวนและสัตว์คุ้มครอง จะสามารถปฏิรูปอย่างยั่งยืนให้สำเร็จได้อย่างไร

ถ้าใช้ว่าปฏิรูปอย่างยั่งยืน จากสถานการณ์ตอนนี้คิดว่าไม่น่าจะได้ก็ต่อได้ คือไม่ได้อยู่ในสถานะที่เลือกได้ ต้องทำ ต้องหาทางออกให้ได้ ขั้นตอนและแนวทางของรัฐบาลที่พยายามปฏิรูปต่อเนื่องมาโดยตลอดพอจะเห็นชัดเจนมากขึ้นในเรื่องของทะเล พื้นที่คุ้มครองและสัตว์ทะเล เพราะมีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีความสอดคล้องกัน

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองแมน

๒.๑๓ ประเด็น “การปฏิรูปการศึกษาในด้านการประเมินการเรียนรู้และรับรองคุณภาพการศึกษา”

โดย รศ.ดร. ศิริเดช สุชีวะ(คณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษา

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

ซึ่งถ้าประเมินการเรียนรู้และการรับรองคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาซึ่งทำหน้าที่กระตุ้นการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวินิจฉัยข้อบกพร่องในการเรียนรู้ ตลอดจนการปรับปรุง รูปแบบการสอนของครู และการออกแบบของผู้เรียน รวมทั้งการแสดงถึงการรับผิดชอบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ประเด็นนี้ถือว่าเป็นประเด็นปฏิรูปการศึกษา ในเรื่องของการประเมินผลการเรียนรู้และรับรองคุณภาพการศึกษา วันนี้จะไปพูดคุยกับท่านซึ่งเป็นกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ท่านเป็นคณะบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมไปถึงคณะทำงานปฏิรูประบบการศึกษาภายใต้อนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง โดยรศ.ดร. ศิริเดช สุชีวะ

๑. ทำไมในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นภาคส่วนใดก็แล้วแต่ถ้าพูดถึงเรื่องปฏิรูปการศึกษา และให้ความสำคัญในเรื่องของการประเมินการเรียนรู้ รวมไปถึงการรับรองคุณภาพการศึกษาเพราะอะไร

การประเมินการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการจัดการศึกษานั้นอยู่ปลายทางในความเข้าใจของคนทั่วไป แต่ในความเป็นจริงการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนคือสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมกรเรียนรู้ ซึ่งทราบกันดีอยู่แล้วจริงๆ แล้วสิ่งที่เด็กๆ และผู้ปกครองให้ความสำคัญผลการสอบมากกว่าไม่ว่าจะเป็นการสอบเล็กๆ จนถึงเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งถือว่ากลับหัวกลับหางพอสมควร ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการวัดผลการเรียนรู้ จึงจะเป็นกลไกสำคัญที่จะเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลง รวมถึงพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียน และพฤติกรรมกรจัดการเรียนรู้ของครู

๒. ถ้าเป็นอย่างที่อาจารย์เล่าให้ฟัง โดยปกติคนทั่วไปสมัยก่อนจะนึกถึงเรื่องประเมินการเรียนรู้หรือการรับรองคุณภาพเป็นผลของปลายทาง วันนี้ขออนุญาตยกเรื่องกลับหัวกลับหางได้หรือไม่

ในการที่จะจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนควรมีตัวตั้งที่ชัดเจน ทุกวันนี้ส่วนใหญ่จะบอกได้ว่าเรียนเพื่อไปสอบ หรือสอบไปเพื่อให้เกิดการสอบได้ ซึ่งก่อนที่จัดการเรียนรู้ต้องตั้งด้วยความคิดก่อนว่าผลลัพธ์ที่อยากให้เกิดกับผู้เรียนมีอะไรบ้าง นอกเหนือจากเนื้อหาสาระความรู้ที่คิดว่าผู้เรียนจะใช้ในการสอบ ซึ่งความสามารถหรือคุณสมบัติ คุณลักษณะที่อยากให้เกิดกับผู้เรียนในปลายทางจะเรียกว่าตัวสมรรถนะ ซึ่งต้องตั้งต้นก่อนว่า ตั้งสมรรถนะอะไรกับผู้เรียนแล้วที่เหลือ คือ การจัดการเรียนรู้อการประเมินผลเป็นไปได้จากการพัฒนาสมรรถนะนั้นที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจจะมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลได้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดทั้งหมด เมื่อก่อนถ้าพูดถึงการวัดประเมิน ค่าง่ายๆ ที่คนนึกถึงคือการสอบ และการสอบส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ตัดสินว่าคนคนนี้มีผลการเรียนรู้ใน

ระดับไหน ผ่านหรือไม่ผ่าน ซึ่งในความเป็นจริงตัววัดและการประเมินผลควรจะต้องให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือตัวหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

๓. กรณีที่พูดถึงกัน คือ การศึกษาในด้านการปฏิรูปการศึกษา ในด้านการประเมินการเรียนรู้และการรับรองคุณภาพการศึกษา เวลาที่พูดถึงประเด็นในการปฏิรูปแสดงว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคต้องหยิบขึ้นมาเพื่อที่จะปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลง หรือเกิด อะไรขึ้น เพื่อให้มีทิศทางและเป้าหมายที่ดีขึ้น เพราะฉะนั้นการประเมินคุณภาพ ไม่มีผลอะไรให้เด็กตอบได้หรือไม่ได้ เพียงแต่รู้ว่าเด็กคนนั้นเก่งหรือไม่เก่ง หรือว่าสอบผ่านหรือสอบไม่ผ่านอย่างไรบ้าง แต่วันนี้ถูกหยิบยกขึ้นมาไว้ด้วยเหตุผลนี้ที่อาจารย์เล่าให้ฟังว่าเป็น กลไกสำคัญในการจัดการศึกษา แล้วก่อนหน้านี้ถ้าอยู่ปลายทางปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีปัญหาอุปสรรคอะไรหรือไม่

อุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ การสอบเป็นเหมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งครูและนักเรียนจะมุ่งไปที่การสอบ ซึ่งครูจะสอนอย่างไรให้เด็กสอบได้ เด็ก ก็จะเรียนอย่างไรให้สอบได้ หรือไปหาความรู้เพิ่มเติมอย่างไรเพื่อให้สอบได้ การสอบจึงเป็นตัวตั้งของทุกเรื่อง การที่เรามีหลักสูตรในรูปแบบต่างๆ ที่จะส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละด้านจึงไม่บรรลุผล บรรลุเป้าหมายเพราะทุกคนมุ่งอย่างเดียว คือ การสอบได้

๔. อาจารย์เล่าให้ฟังว่าพ่อแม่ไม่สนใจว่าลูกสอบผ่านหรือสอบไม่ผ่าน มองผลที่ปลายทาง ซึ่งแย้งกับบุคคลที่คร่ำหวอดในเรื่องการศึกษามองผลที่ปลายทางที่อยากจะทำให้คุณภาพและการประเมินการเรียนรู้มีทิศทางตรงกับเป้าหมายที่วางไว้จะสวนทางกันหรือไม่

คือในผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมองภาพของการวัดและการประเมินผลออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่พูดถึงแต่ดั้งเดิม คือ การสอบเมื่อกระบวนการเรียนรู้จบขึ้นแล้วและใช้ในการตัดสินผลกระทั่งการสอบเพื่อปลายทาง เมื่อผู้เรียนรู้ เรียนรู้ทุกอย่างหมดสิ้นแล้ว ขอเรียกว่าการสอบประเมินแบบรวบยอด แต่สิ่งที่ให้ความสำคัญน้อยไป คือ การประเมินที่เรียกว่าการประเมินเพื่อพัฒนาหรือเรียกว่าการประเมินระหว่างทาง การประเมินลักษณะนี้ไม่มีเป้าหมายที่จะตัดสินผู้เรียน ว่าผู้เรียน เรียนรู้ได้มากน้อยแค่ไหน แต่เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของเด็กแต่ละคนเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็ง แล้วครูจะนำการประเมินทั้งหมดมาส่งเสริมเด็กให้เรียนรู้ได้เต็มที่ ถูกจุด ถูกแผนการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

๕. ขออนุญาตถามในส่วนของกระบวนการประเมินการเรียนรู้ รวมไปถึงการรับรองคุณภาพ ถ้าพูดถึงคำสองคำนี้ ความเป็นจริงการศึกษาบ้านเราต้องแบ่งเป็นระดับไหนอย่างไร

ใน Concept การวัดผลการประเมินเรียนรู้ก่อน ซึ่งเป็นภาพรวมได้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับไหน ให้การวัดการประเมินผลทำให้เกิดขึ้นระหว่างทางด้วย ซึ่งจะพัฒนาและปรับปรุงให้เกิดผลสูงสุดในแต่ละบุคคล ก่อนที่จะปิดท้ายในการประเมินผลรวบยอดในการตรวจสอบ เช่น ตรวจสอบสำเร็จการศึกษา นั่น คือ ภาพการประเมินผลการเรียนรู้ อีกส่วนหนึ่ง คือ การรับรองคุณภาพ หรือการประกันคุณภาพ

อาจมีความแตกต่างกันสำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับอุดมศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นภาคบังคับที่เด็กไทยทุกคนต้องอยู่ในกระบวนการศึกษา

ฉะนั้นจึงต้องมีเครื่องมือที่ทำให้สาธารณชนเชื่อมั่นได้ว่าการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กและเยาวชน มีคุณภาพเป็นที่ไว้วางใจได้ ซึ่งจะมีคุณลักษณะรวมที่จะบ่งชี้ได้ว่าสถานศึกษาในทุกแห่งจะต้องมีสิ่งนี้เพื่อยืนยันได้ว่าการจัดการศึกษานั้นมีคุณภาพ ซึ่งตัวรวมไม่จำเป็นต้องมีมาก แต่ขณะที่แต่ละสถานศึกษา อาจจะมีตัวเฉพาะที่เป็นเครื่องชี้จุดเด่น หรือลักษณะเฉพาะ เอกลักษณะ หรือความโดดเด่นของสถานศึกษา แต่ละแห่งได้ ในขณะที่เป็นระดับอุดมศึกษา เรื่องของการรับรองคุณภาพการศึกษาจะรับรองเป็นรายหลักสูตร ที่เรียกว่าการรับรองวิทยฐานะ ซึ่งในระดับสากล จะรับรองเป็นรายหลักสูตร ไม่ได้รับรองในภาพรวมของมหาวิทยาลัย

๖. ถ้าเป็นแบบนี้แล้วการประเมินผลจะมีกระบวนการขั้นตอนอย่างไร รวมไปถึงเครื่องมือต่างๆ ที่เข้ามาช่วยในการประเมินรวมถึงการรับรองด้วย ความเป็นจริงแล้วการประเมินผลระดับสากล กับตัวรับรองคุณภาพการศึกษาระดับสากลทางประเทศไทยจะต้องไปอิงในตัวระบบนั้นด้วยหรือไม่

กรณีระดับอุดมศึกษาเป็นวิชาชีพเป็นการศึกษาระดับวิชาชีพชั้นสูง ยกตัวอย่างทางด้านการบัญชี เป็นการสร้างบัณฑิตที่มีสมรรถนะระดับสากล หมายความว่าสามารถมีสมรรถนะในการทำบัญชีหรือทำวิชาชีพทางบัญชีได้ทั่วโลก ซึ่งสมรรถนะที่เป็นข้อตกลงร่วมกันคนที่สามารถทำบัญชีได้ โดยได้รับใบอนุญาต ถ้าเป็นเช่นนี้จะสามารถเห็นได้จากมาตรฐานสากลในการรับรองคุณภาพของหลักสูตร โดยทั่วไปแล้วเป็นการยอมรับกันในบัณฑิตทางด้านการบัญชี ซึ่งจะดูตัวชี้วัดอะไรที่จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่ามีคุณภาพสามารถยอมรับได้

๗. ขอลาแบบภาษาชาวบ้านว่า บ้านเราจะไปอิงบ้านเขาได้อย่างไร ทำไมเราไม่มีมุมมองในบ้านเรา อาจจะมีข้อมูล ๑. ๒. ๓. ๔. ในการวัด ในการให้คุณภาพ ในการรับรองการศึกษา เป็นเพราะอะไรทำไมถึงต้องไปอิงแบบนั้น

ขอพูดถึงระดับอุดมศึกษาในตอนนี้เป็นกรณีที่เป็นหลักสูตรวิชาชีพชั้นสูง อย่างวิชาชีพแพทย์ วิชาชีพวิศวกรรมบางแขนง เชื่อมั่นว่าหลักสูตรของเราเป็นหลักสูตรระดับสากล คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสามารถสอบได้รับใบประกอบวิชาชีพ สามารถประกอบวิชาชีพได้ทั่วโลกอาจจะมีมหาวิทยาลัย บางแห่งที่อาจมีปรัชญาต่างไปจากนี้ ไม่นับวิชาชีพชั้นสูงในระดับสากล แต่เน้นการผลิตบัณฑิตเข้าไปพัฒนาท้องถิ่น สมมุติว่าเป็นเช่นนั้น การที่จะบอกว่าสถาบันแห่งนั้น ผลิตบัณฑิตมีคุณภาพหรือไม่อาจจะไม่ใช้กับสากลสามารถออกเกณฑ์ที่เหมาะสมสังคมบ้านเรา ถ้าหากว่ามีปรัชญา ในการผลิตบัณฑิตเช่นนี้แล้ว ในกระบวนการผลิตบัณฑิตมีคุณภาพเพียงพอแล้วหรือยังจะทำอย่างไรให้ได้บัณฑิตตามปรัชญาและที่ตั้งปณิธานเอาไว้สามารถจะอิงกับตัวสถาบันนั้นได้

๘. สิ่งที่จะได้มาตัวไหน World Wide อันไหนจะสากล ตัวไหนอยู่ในระดับใด และเครื่องมือนวัตกรรมที่บอกได้ว่าสามารถจะเดินไปเส้นทางไหน ตัวนี้วัดอย่างไร

คือ ในส่วนแรกที่ยกเป็นวิชาชีพชั้นสูงต้องการผลิตบัณฑิตวิชาชีพชั้นสูง โดยส่วนมากจะมีองค์กรวิชาชีพที่ดูแลโดยเฉพาะ ทั้งระดับประเทศและระดับสากลอยู่ที่องค์กร ว่าจะผลิตบัณฑิตแบบนี้ ซึ่งองค์กรที่ชื่อสากลถึงแม้จะเป็นค่ายยุโรปหรือค่ายสหรัฐอเมริกาก็ตามจะมีลักษณะคล้ายๆ กันและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก การที่จะออกแบบระบบและกลไกในการรับรองคุณภาพของหลักสูตรเดียวกันนี้ก็ควรอิงกับมาตรฐานสากลเหล่านั้น ซึ่งมาตรฐานสากลเหล่านั้น ในบางมาตรฐานสามารถบอกถึงระดับของสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพได้ บางวิชาชีพก็ไม่สามารถระบุเป็นระดับของสมรรถนะได้

๙. สมมุติว่าวันนี้มีตัววัดขนาดนี้และได้คำตอบแล้ว แต่ว่าจะต้องระบุมากน้อยแค่ไหน อะไรที่เดินไปเส้นทางไหนได้ สามารถตอบ World Wide ตามหลักสากลได้ แล้วในขณะที่เดียวกันสมมุติว่าทำอยู่แบบนี้แล้ววันหนึ่งมีข้อมูลหลักสากลมากกว่านี้เพราะเหตุผลด้วยนวัตกรรมอื่นๆ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแสดงว่าจะต้องติดตามข้อมูลหลักสากลของทั่วโลกไปพร้อมๆ กัน หรือว่าจะเอาแค่นี้ หรือว่าจะมีการขอของใครเป็นผู้กำหนด คือ หลักสากลของทั่วโลกเขาใช้ต้องมีการติดตามข้อมูลอย่างนี้หรือไม่

องค์กรวิชาชีพระดับสากลเขาจะมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ทุกระดับเพราะฉะนั้นเรื่องของนวัตกรรม ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงปีจะมีผลต่อมาตรฐานการกำหนดหลักสูตร เพราะฉะนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวกระโดด ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรเฉพาะทางคณะที่รับผิดชอบหลักสูตรนั้น จะมีการติดตามโดยอัตโนมัติอยู่แล้ว ซึ่งมาตรฐานองค์กรในสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในยุโรปเปลี่ยนแปลงอย่างไรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคนในวิชาชีพนั้นต้องรู้

๑๐. ไม่ต้องทำบันทึกข้อตกลง หรือไปเซ็นต์สัญญาระหว่างประเทศหรือไม่

ไม่ต้อง แต่โดยหลักจริงๆ ในมหาวิทยาลัยใหญ่ๆ บางโปรแกรมจะเชิญองค์กรวิชาชีพมาประเมินหลักสูตร และสามารถเปิดเผยต่อสาธารณะชนว่าหลักสูตรได้รับการรับรองโดยองค์กรวิชาชีพระดับโลกแล้ว

๑๑. สำหรับประเด็นการปฏิรูปการศึกษาในเรื่องของการประเมินผลเรียนรู้และการรับรองคุณภาพ การศึกษาทางคณะทำงานในส่วนการปฏิรูปคณะทำงานภายใต้อนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง มีข้อเสนอที่อาจารย์เล่าให้ฟังต่อไปอย่างไร รวมไปถึงหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับระดับระบบ การศึกษามีความเชื่อมโยงอย่างไร มีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะทั้ง ๒ ชุด เชื่อว่าได้เดินทางมาในทิศทางเดียวกัน ถ้าจะพูดถึงการวัดการประเมินผลแบ่งได้ ๒ ระดับ **ระดับแรก** ในระดับชั้นเรียนซึ่งเป็นหน้าที่ของครูและโรงเรียนจะทำ **ระดับสอง** คือ ระดับชาติ

๑๒. ทั้ง ๒ ระดับจะต้องมีหน่วยงานเข้าไปรับผิดชอบเพื่อจะออกเครื่องมือวัดต่างๆ หรือว่าทางโรงเรียนเป็นผู้กำหนดเองหรือไม่

ระดับแรกชั้นเรียนหรือโรงเรียนให้ครูหรือโรงเรียนสามารถที่จะสร้างเครื่องมือในการวัดผลผู้เรียนได้ การวัดผลผู้เรียนนั้นให้แนวโน้มในเรื่องพัฒนาของผู้เรียน

๑๓. ซึ่งจริงๆ แล้วสามารถให้เด็กวิเคราะห์แก้ปัญหา และหาคำตอบได้ด้วยตัวเอง และบางครั้งอาจจะช้าหน่อยแต่สามารถไปถึงเป้าหมายได้เหมือนกัน ซึ่งเวลาที่เด็กสามารถหาคำตอบเรื่องของเลขคณิตศาสตร์ได้ และทำถูกหมด แต่ไม่รู้ที่มาที่ไป และแหล่งที่มาของคำตอบอาจจะไม่เหมือนกัน ต รงนี้ถือเป็นอีกหนึ่งกระบวนการเป็นการทำทนายสำหรับประเมินการเรียนรู้รวมถึงตัวผู้เรียน ผู้ปกครอง อาจารย์ หรือครู โรงเรียนด้วยหรือไม่

ซึ่งแนวความคิดของเด็กเขาจะไม่รู้ว่าตอบผิดหรือตอบถูกเขาอาจไม่ผ่าน แต่ถ้าเป็นแนวคิดที่กำลังคุยกันกลุ่มข้อสอบนั้นไม่ได้มีไว้เพื่อวินิจฉัยขบวนการคิดในหัวของเด็กว่าเขามีวิธีคิดอย่างไร หรือมีโมทัศน์ที่ชัดเจน ถ้าเขามีความคิดสร้างสรรค์การแก้ปัญหาส่วนนั้น โดยวิธีการของเขา ซึ่งก็สมเหตุสมผลในทางคณิตศาสตร์ เพราะฉะนั้นกระบวนการที่จะได้คำตอบในการคิดของเด็กผ่านการประเมินเพื่อการพัฒนาและให้ความสำคัญแล้ว

๑๔. แบบนี้เหมือนกับที่คุยกันไม่ว่าจะเป็นคณะทำงานภายใต้อนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง รวมไปถึงรัฐบาลและภาคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกำลังประเมินคุณครูในรูปแบบใหม่หรือไม่

การประเมินครูมี ๒ ส่วน คือ ๑. การประเมินการปฏิบัติงาน ๒. การประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ

๑๕. เพราะว่าจะแตกต่างจากเมื่อก่อนจะต้องทำผลงานเป็นเล่มๆ ว่าจะสอนอะไรเด็ก แต่วันนี้เหมือนให้เด็กเป็นตัวบอกว่าคุณครูคนนี้สามารถทำให้เด็กคิดได้มากน้อยแค่ไหนคล้ายๆ เป็นการประเมินไปในตัวหรือไม่

ถูกต้องครับ สมมุติว่าเราวางแผนที่ให้ครูเดินตามแผนการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ที่จะพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลจะเป็นอย่างไร สามารถเดินตามเส้นทางนั้นได้ถูกต้อง จากนั้นจะเป็นขั้นตอนการประเมินครู และเชื่อว่าผลงานของครูหรือความก้าวหน้าของครูจะต้องเกิดขึ้นกับผลลัพธ์จากเด็กความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ และผลในการพัฒนาตนเองของครู

๑๖. นี่คือการประเมินการเรียนรู้ระดับห้องเรียน อีกหนึ่งข้อเสนอที่ทางคณะทำงานฯ ชุดนี้ได้เสนอคืออะไร

เป็นการประเมินการเรียนรู้ในระดับชาติ อย่างเช่นเด็กทุกคนในประเทศไทยต้องสอบ O - NET ในวัตถุประสงค์ของการสอบ O - NET คือ มีไว้เพื่อตรวจสอบคุณภาพของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าใน

ประเทศไทย และหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งหลาย สามารถจัดการศึกษาได้มากน้อยแค่ไหน และบังคับให้ผู้เรียนทุกคนต้องสอบในการทำข้อสอบทุกข้อ และมีการใช้ผล O – NET มากำหนดชะตาชีวิตของผู้ที่เกี่ยวข้องหลายๆ คน ซึ่งจะเป็นเด็กที่จะต้องไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ชะตาชีวิตของผู้บริหารสถานศึกษา ชะตาชีวิตของคุณครู ซึ่งจะเป็นการใช้ผลการทดสอบในทางที่ผิด

ข้อเสนอของคณะทำงานฯ ส่วนหนึ่งในการทดสอบระดับภาคถ้ามีวัตถุประสงค์จะตรวจสอบความก้าวหน้าในการจัดทำการศึกษาในระดับประเทศ ถ้าเป็นเช่นนั้น ไม่จำเป็นที่จะสอบนักเรียนทุกคน ในการสอบ O – NET ถ้ามีระบบการสุ่มอย่างเป็นระบบที่จะทำให้ได้ตัวแทนของเด็กไทยในแต่ละส่วน ในแต่ละภาคสังคม ในการทดสอบ O – NET ถ้ามีระบบการสุ่มให้ตัวอย่างและมีตัวแทนและมีกระบวนการที่ทำให้การทดสอบเกิดขึ้นทำให้เกิดประสิทธิภาพของเด็กแต่ละคน เพราะต้องยอมรับว่าเด็กปัจจุบันยังไม่ค่อยตั้งใจทำข้อสอบ ถ้ามีระบบสุ่มสามารถใช้จากการสอบจากกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ที่เป็น ตัวแทนและอ้างอิงไปหาประชากรของเด็กไทย ซึ่งจะช่วยประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลาได้อีกด้วย

๑๓. การประเมินการเรียนรู้และการรับรองคุณภาพการศึกษานำไปสู่ปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพในเรื่องของการศึกษาบ้านเราได้จริงหรือไม่

จริงครับ แต่ความยากคือแนวคิด ความยาก คือ การขับเคลื่อนไปสู่งานจริงต้องไปสู่โรงเรียนและการทดสอบระดับชาติ ไม่ว่าจะคณะกรรมการชุดใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปถ้าหากว่าข้อเสนอแนะนั้นยังคงเขียนอยู่ในกระดาษและส่งมอบให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เชื่อมั่นว่าจะกลับสู่รูปแบบเดิมไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไร เพราะหน่วยงานจะบอกว่า ถ้าทำแล้วจะมีปัญหาอุปสรรคอย่างนั้น อย่างนี้ขอทำแบบเดิมดีกว่า

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๑๔ ประเด็น “การปฏิรูปกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ: ระหว่างเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา

โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง (ประธานคณะทำงานด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา)

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

ขอต้อนรับคุณผู้ฟังเข้าสู่รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย วันนี้ไปติดตามการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา ในประเด็น “การปฏิรูปกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ : ระหว่างเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ” โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง ประธานคณะทำงานด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา

การปฏิรูปกระบวนการพิจารณากฎหมาย เพื่อรองรับการดำเนินการตามมาตรา ๗/๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ บอกว่า ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม และหนึ่งในขั้นตอนของการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา

๑. การปฏิรูปกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติระหว่างการเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา เพื่อรองรับการดำเนินการตามมาตรา ๗/๗ ต้องเจาะลึกกับหน่วยงานที่ออกกฎหมาย เพราะอะไร

กระบวนการออกกฎหมายก็คือ รัฐสภา ปกติจะเป็นสภาผู้แทนราษฎร กับ วุฒิสภา การพิจารณากฎหมายระบบใหม่ซึ่งต้องการจะให้อวดเร็วและมีประสิทธิภาพที่ผ่านมามีระยะเวลาในการพิจารณากฎหมายค่อนข้างล่าช้า ที่ล่าช้าเพราะว่า ใน รัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือฉบับก่อนไม่ได้กำหนดระยะเวลาการพิจารณากฎหมายของสภาผู้แทนราษฎร เพียงกำหนดไว้ ๓ วาระ คือ วาระรับหลักการ แปรญัตติ และลงมติรับกฎหมายเพื่อส่งให้วุฒิสภา แต่การพิจารณากฎหมายให้แล้วเสร็จเมื่อไหร่ไม่ได้บอกไว้ในแต่ละเรื่องที่ได้เสนอเข้ามา

๒. กรณีที่ว่าด้วยเรื่องของกฎหมาย เวลาประชุมรัฐสภาเต็มรูปแบบมีการพิจารณากฎหมาย จะเห็นว่ามี การนำกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาพิจารณาก่อน ฮีกลบไปก่อน กระบวนการในเรื่องของการออกกฎหมายการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ที่มาที่ไปจะเหมือนเดิมหรือแตกต่างออกไป

คณะทำงานด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภามองว่านี่ก็เป็นปัญหาในการพิจารณาที่ไม่ได้กำหนดไว้ในชั้นของสภาผู้แทนราษฎร จึงเสนอว่า น่าจะมีข้อกำหนด อาจจะเป็น ประธานรัฐสภาออกเป็นข้อบังคับของการประชุมว่าให้การประชุมของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนด

ระยะเวลาไว้ว่าจะให้มีการพิจารณาให้แล้วเสร็จเมื่อไร เช่น ให้สมาชิก หรือ ส.ส. เวลาจะแปรญัตติ หรือ อภิปราย ต้องส่งเรื่องมาก่อนภายใน ๗ วัน ส่วนเวลาจะแปรญัตติหรืออภิปรายระยะเวลาเท่าไรก็ได้ไม่ได้ กำหนดไว้ มีแต่กำหนดไว้ในชั้นวุฒิสมาชิก

ซึ่งในชั้นของสภาผู้แทนราษฎรพอได้รับเรื่องแล้วก็ไม่มีกำหนดไว้ว่าจะต้องให้แล้วเสร็จภายใน ระยะเวลาเท่าไร แต่ในชั้นของวุฒิสภากำหนดไว้ว่าต้องแล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน

ประธานรัฐสภาควรจะมีร่างกำหนดข้อประชุมว่าควรจะให้แล้วเสร็จเมื่อไร ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับ ความสำคัญของแต่ละกฎหมายซึ่งถ้าไม่ใช่เรื่องของงบประมาณก็มีกำหนดไว้พอสมควร **แต่ถ้าเป็นเรื่องของงบประมาณกำหนดให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐๕ วัน** ซึ่งอาจจะมีการหารือกันอีกทีระหว่าง ส .ว. กับ ส.ส. ในการประชุมเพื่อหาข้อกำหนดในการเสนอร่างของ ส.ส. ในการพิจารณาว่าควรจะเป็นเท่าไร

๓. นอกเหนือจากนี้ปัญหาเกิดจากที่ไปที่ไปของชั้นคณะกรรมการการตรึงนี้ถือเป็นข้อเสนอด้วยหรือไม่

เป็นครับ คือชั้นกรรมการกำหนดให้มีระยะเวลา ส่วนองค์ประกอบว่ากันอีกที ส่วนเรื่อง ระยะเวลาควรกำหนดไว้ในชั้นของสภาผู้แทนราษฎร

๔. คณะทำงานด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา มีข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิรูป กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ : ระหว่างเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ก็ข้อที่เสนอเข้าไป

คณะทำงานด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา ได้เสนอไป ๓ ข้อ คือ (๑) กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาร่างกฎหมาย (๒) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับกรรมวิธีการที่พิจารณากฎหมายในแต่ละฉบับ คือสัดส่วนแต่เดิมไม่มีความชัดเจนแน่นอน ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งมาจากพรรคการเมืองเป็นหลัก ทาง คณะทำงานด้านการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา เสนอให้มีผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิชาการ ประจำในคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นและเสนอแนะในแต่ละเรื่อง ซึ่งกฎหมายแต่ละประเภทก็แตกต่างกันออกไป (๓) งบประมาณประจำปี ที่มีปัญหามากคือการพิจารณางบประมาณประจำปีไม่ได้จัดลำดับหน่วยงาน และไม่ได้บอกเวลาเอาไว้

๕. อยากให้ยกตัวอย่างกรณีกฎหมายที่เห็นเด่นชัด ในสัดส่วนของคณะกรรมการเป็นอย่างไร มีผู้ทรงคุณวุฒิเท่าไร

กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงเกี่ยวกับเด็กและสตรี ใครก็ตามที่เสนอกฎหมายเข้ามาก็ต้องมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับด้านเด็กและสตรีอยู่ด้วย ประมาณ ๑ ใน ๔ ของกรรมการ

๖. สำหรับการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภาจากที่ได้ฟังแล้ว รวมไปถึงประสิทธิภาพของสมาชิกรัฐสภาในฐานะกรรมาธิการที่จะต้องเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นผู้ตรวจสอบฝ่ายบริหาร รวมถึงการทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติด้วย ทั้งนี้ทั้งนั้นจะมีความครบถ้วนอย่างไรในการที่จะให้กฎหมายสมบูรณ์แบบ

อันนี้เป็นส่วนสำคัญเพราะกรรมาธิการจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ตนเองรับผิดชอบ เป็นข้อเสนอในงานวิจัยแห่งหนึ่งที่สถาบันพระปกเกล้าได้จัดทำไว้เกี่ยวกับรัฐสภาระหว่างประเทศ มี ๖ ด้าน คือ (๑) ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน คือต้องมีความหลากหลาย ไม่ใช่มาจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (๒) มีความเป็นอิสระ คือ มีความเป็นอิสระในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร (๓) การทำหน้าที่นิติบัญญัติ จะต้องมีความเข้าใจเรื่องกฎหมายแต่ละฉบับด้วย เช่น ด้านการศึกษา ต้องตั้งคนที่มีความรู้ ด้านการศึกษาเข้ามาด้วย (๔) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา หมายความว่า การพิจารณาของกรรมาธิการต้องมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สู่สังคมให้รับทราบ (๕) ด้านความสำนึกและการรับผิดชอบ คือ ต้องมีจิตสำนึกทำเพื่อประชาชนทั้งประเทศ ไม่ใช่เฉพาะเขตที่ตนได้รับมอบหมาย หรือเฉพาะพรรคของตน ต้องมีจิตสำนึกคือทำเพื่อประชาชน ทั้งประเทศ และ (๖) ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ กฎหมายที่ออกไม่ว่าจะใช้แต่ภายในประเทศบางที่ที่ต้องการเชื่อมโยงระหว่างประเทศด้วย

๗. นอกเหนือจากนี้ ไม่เพียงแต่ประสิทธิภาพของสมาชิกเท่านั้น แต่รวมไปถึงประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการออกกฎหมายด้วย ในประเด็นนี้หมายความว่าอย่างไร

เช่นเดียวกันครับ บุคคลที่จะมาช่วยในการออกกฎหมายก็รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมาธิการแต่ละฝ่าย ต้องมีความเชี่ยวชาญรู้เรื่องเกี่ยวกับกฎหมายในแต่ละชุดของกรรมาธิการ ดังนั้นการคัดเลือก ผู้ช่วย ผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาของกรรมาธิการเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านด้วย

อีกอย่างการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา ฝ่ายเลขานุการมีความสำคัญในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ว่ากรรมาธิการในแต่ละชุดได้ดำเนินการไป ปถึงขั้นตอนไหนแล้ว มีประสิทธิภาพอย่างไร และประชาชนสามารถสอบถามและเข้าถึงได้อย่างไรบ้าง จะต้องมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ด้วยซึ่งเป็นหน้าที่หลักของฝ่ายเลขานุการ

รูปแบบ วิธีการ และภาษาในการเผยแพร่ของรัฐสภาต้องมีความเหมาะสม ขั้นตอนของกฎหมายต้องมีความกระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย ซึ่งฝ่ายเลขานุการจะต้องมีการศึกษาเรียนรู้หาข้อมูลใหม่ๆ อยู่เสมอเพื่อช่วยกรรมาธิการ

๘. ข้อเสนอทั้งหมดทางคณะกรรมการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา ได้ส่งต่อไปยังหน่วยงานใดบ้างแล้วหรืออย่างไร

ได้ส่งต่อไปยังคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในส่วนของด้านกฎหมาย ซึ่งทางคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้ให้ตัวแทนคณะกรรมการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภานำเสนอ ๒ ครั้งแล้ว

๙. ในการนำเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้างสำหรับใน ส่วนของการปฏิรูปกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ส่วนแรกที่เสนอไปคือ การเสนอกฎหมายตามมาตรา ๓๗/๓๗ ที่ประชุมเห็นดีด้วยและรับไปเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน อันนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทางคณะกรรมการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภาได้เสนอไป และก็จะนำเสนอต่อไปถ้าหากทางคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายเห็นสมควร

๑๐. หัวใจสำคัญสำหรับการปฏิรูปกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในขณะนี้หลายคนอาจจะมีมองเป็นสิ่งที่ใกล้เคียง ถ้าประชาชนอยากทราบถึงกระบวนการดำเนินงานควรทำอย่างไร

สอบถามมาที่เลขาธิการรัฐสภาว่าอยากจะรู้ว่ากฎหมายฉบับนี้ไปถึงไหน ความจริงแล้วก็เป็นการกิจของเลขานุการอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามถ้าประชาชนอยากทราบก็สามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการทราบไปศึกษาหาความรู้ได้จากทางเว็บไซต์

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองแมน

๒.๑๕ ประเด็น “ความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่”

โดย รศ.ดร. นพนนท์ ตาปนานนท์ (ประธานคณะกรรมการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมือง
เพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ)

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

วันนี้จะไปติดตามคณะกรรมการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหาร
ราชการอย่างเป็นระบบ ของความคิดเห็นพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่เหตุผลเพราะอะไร ทำไม
ถึงมีการพัฒนาผังเมืองเป็นอย่างไร ในการพัฒนาพื้นที่การตั้งถิ่นฐาน โดยถ่ายทอดผังเมือง โดยการ
พัฒนาประเทศไปแล้วอย่างไร ทำไมถึงมีร่างพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่เกิดขึ้น ซึ่งจะไปตามผู้รู้
ในเรื่องนี้ โดยรศ.ดร. นพนนท์ ตาปนานนท์(ประธานคณะกรรมการวางแผนเชิงนโยบายและการ
ผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ)

๑. ทำไมถึงมีกฎหมายหรือร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่มา คือ ร่างพระราชบัญญัติการผังเมืองแล้ว ฉบับก่อนหน้าไม่ดีหรืออย่างไร

ซึ่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นกฎหมายบังคับใช้ กฎหมายฉบับนี้มีการทำผัง
เมือง ๒ ระดับ ๑. *ผังรวม* การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผังเมือง
๒. *ผังโครงการดำเนินการ* ซึ่งจะทำต่อเนื่องจากผังรวมจะต้องวางกรอบการพัฒนาพื้นที่ในเมืองในกรอบ
กฎหมายเดิมและการวางผังทางกายภาพเชิงพื้นที่ เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ซึ่งเป็นเหตุให้มีการ
ปรับปรุงการผังเมืองเพื่อเป็นการแก้ไขยกเลิก เปลี่ยนแปลงทั้งฉบับ ซึ่งเป็นเนื้อหาการผังเมืองฉบับใหม่จะมี
การทำแผนผังที่ครอบคลุมผังนโยบายในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัดเนื่องไปจนถึงการวางผัง
รวมที่เคยดำเนินการอยู่เดิมในกฎหมายฉบับปัจจุบัน

๒. ร่างพระราชบัญญัติผังเมืองเดิมจะต้องยกเลิกหรือมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อไหนอย่างไร

ในวิธีการตั้งหรือยกเลิกทั้งฉบับไปแต่ด้วยเปิดฉบับผังเมืองทั้งฉบับ ดังนั้นจะมีส่วนอื่นเพิ่มเติม
เข้ามาให้เข้ากับผังเดิมให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งระบบ

๓. อย่างนี้แสดงว่า ถ้าเป็นไปได้ต้องลบความคิดสำหรับผังเมืองเดิมว่ามีอะไรอยู่ หรือสามารถที่จะเอา แนวจากผังเดิมมาปรับปรุงพระราชบัญญัติกับผังเมืองใหม่ได้

ความเป็นจริงแล้วตัวผังเดิมยังเป็นลักษณะการทำงาน เหมือนเดิม แต่มีการเพิ่มผังนโยบาย
ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด เพื่อจะถ่ายทอดนโยบายระดับประเทศลงมาสู่ภาคหรือจังหวัด
จากนั้นจะมีการวางผังเมือง โดยเฉพาะตามวิธีการเดิมให้สัมพันธ์กับกรอบใหญ่

๔. ผังเดิมที่เคยคุยกันก่อนหน้านี้นี้แสดงว่ามีผลพวงให้ร่างกฎหมายฉบับนี้เกิดขึ้นเมื่อลงไปศึกษาพื้นที่แต่ละพื้นที่แล้ว ซึ่งจะสามารถมองร่างพระราชบัญญัติผังเมืองฉบับใหม่ออกมาได้ว่าถ้าเป็นแบบนี้จะต้องทำแบบไหน แสดงว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทางคณะทำงานฯ หรือหน่วยงานใดที่เป็นผู้รับผิดชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อย่างไร

หน่วยงานโดย ตรง คือ สำนักงานคณะกรรมการผังเมืองและรัฐบาลเป็นหลักในการให้คณะกรรมการตรวจสอบรายละเอียดเพื่อขอความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อรวบรวมความคิดเห็นเสร็จเรียบร้อยแล้วใช้แผนปรับปรุงฉบับของรัฐบาลแล้วเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๕. ก่อนที่จะไปถึงความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหลายภาคส่วน ขออนุญาตลงไปร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในแต่ละส่วน แต่ละข้อที่เป็นร่างพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่ที่จะเกิดขึ้นกว่าจะได้กลับกรอกออกมาแต่ละข้อว่ามีหมวดใด สำคัญใดที่เป็นหัวใจหลักสำคัญ อาจารย์เล่าให้ฟังได้หรือไม่ว่าสำคัญนี้เป็นอย่างไร

ประการแรก คือ การเพิ่มผังนโยบาย ซึ่งจะมีพื้นที่ครอบคลุมระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ซึ่งทางผังนโยบายเป็นผังที่จะตอบรับกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด

๖. แล้วก่อนหน้าฉบับนี้ยกเลิกไปมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยหรือไม่หรือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ที่เกิดขึ้นให้ความสำคัญกับผังนโยบายเป็นเรื่องหลักหรือไม่

พระราชบัญญัติฉบับเดิมไม่มีผลอยู่ แต่ว่าการดำเนินการเดิมนโยบายและการผังเมืองได้วางผังระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และจะมีปัญหาเรื่องของการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎหมาย เพราะอยู่นอกขอบเขตอำนาจของพระราชบัญญัติการผังเมือง เพราะฉะนั้น คือ เหตุผลว่าทำไมถึงนำส่วนของ ผังนโยบายเข้ามาเติม ซึ่งระบบการวางผังแต่ละภาคจะมีผังนโยบายเข้ามาในตัวพระราชบัญญัติแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ ๑. ระดับประเทศ คือ ภาพรวมทั้งประเทศ ๒. ระดับภาค คือ พื้นที่ตั้งแต่ ๒ จังหวัดขึ้นไป เนื่องจากจะเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก ที่ได้ใช้ในการบริหารการพัฒนา ๓. ระดับจังหวัด ซึ่งจะมีพื้นที่ครอบคลุมในส่วนของท้องถิ่นจะดำเนินการทำผังรวมวางตามกรอบผังจังหวัดต่อเนื่องเพื่อการดำเนินการให้เป็นไปตามผังรวม เพราะฉะนั้นตามหลักการเดิมที่มีตัวผังอยู่ ๒ ระดับ คือ ๑. ผังรวม ๒. ผังสงเคราะห์ ซึ่งตอนนี้จะมีผังนโยบายเพิ่มขึ้นเป็นผังนโยบายระดับประเทศ

๗. แล้วหัวใจสำคัญที่จะลงไปดูสำหรับพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่อยู่ตรงไหนอย่างไรบ้าง

การให้ความเห็นจะมีส่วนหลักๆ ใน ๓ ส่วน ด้วยกัน ๑. โครงสร้างและองค์ประกอบของผังแต่ละระดับว่ามีองค์ประกอบมีการถ่ายทอดการวางผังระดับประเทศลงมาสู่ผังระดับภาค ผังระดับ จังหวัด

ในผังรวม ผังสงเคราะห์ มีการเชื่อมต่อกันอย่างไร โครงสร้างองค์ประกอบของผังแต่ละระดับเป็นสิ่ง ต้องมีการพิจารณาในรายละเอียดว่าการถ่ายทอดเชื่อมโยงกันทำให้ช่องในการถ่ายทอดระบบแผนผัง เป็นเรื่องของระบบผัง ๒. *คณะกรรมการที่ดูแลผัง* ซึ่งเดิมพระราชบัญญัติการผังเมือง ๒๕๑๘ การกำกับ ดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ซึ่งเรียกว่าคณะกรรมการผังเมืองเป็นคณะกรรมการ ระดับชาติที่อยู่ในบริหารส่วนกลาง เนื่องจากการทำงานเดิมผังมีจำนวนไม่มากนัก แต่ปัจจุบันจะมีการ เพิ่มผังจำนวนมาก ๓. *การเพิ่มตัวองค์กรคณะกรรมการ* จากเดิมที่มีคณะกรรมการผังเมืองเป็นหลักจะมี คณะกรรมการนโยบายผังเมืองระดับชาติ ซึ่งจะเป็นคณะกรรมการที่กำกับผังนโยบายทั้งหมด

๘. หมายความว่าจะมีเพิ่มขึ้นอีกชุดหนึ่ง หรือว่ายุบรวมเป็นชุดเดียวกัน

ตอนนี้เพิ่มขึ้นมามากกว่า ๑ ชุด จาก เดิมมีกรรมการผังเมือง จากนั้นจะมี คณะกรรมการนโยบาย ผังเมืองแห่งชาติ ตัวคณะกรรมการผังเมืองก็ยังมีเหมือนเดิม แต่ตอนนี้ในระดับ จังหวัดจะมีการถ่ายทอดอำนาจลงมาเป็นระดับจังหวัดอีกระดับหนึ่ง ซึ่งจะมีคณะกรรมการผังเมือง จังหวัด ซึ่งจะทำหน้าที่ถ่ายทอดการดำเนินการลงมาระดับจังหวัด เพราะฉะนั้นมีการรวมกลุ่ม คณะกรรมการผังเมืองแล้วจะมีการกระจายไปสู่คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด ซึ่งจะมีกรุงเทพมหานคร กับจังหวัดทั้งหมดในประเทศไทย ซึ่งทั้งหมดจะทำงานประสานงานกับคณะกรรมการผังเมือง คณะกรรมการกลาง

๙. ซึ่งจริงแล้วจำเป็นหรือไม่ ที่จะต้องมีให้ครบทุกจังหวัดในส่วนของคณะกรรมการที่จะสามารถดูแลใน เรื่องของผังเมืองในภาพรวมแต่ละจังหวัดได้ แล้วอยู่ภายใต้ระดับภาค รวมไปถึงระดับประเทศด้วย จริงๆ ต้องมีครบทุกจังหวัดหรือไม่

การผังเมืองมีความจำเป็นทุกจังหวัด ซึ่งจะบอกว่าวิธีการดำเนินการบริหารจัดการผังเมือง ทุกอย่างรวมอยู่ที่คณะกรรมการผังเมืองเป็นคณะเดียว เพราะฉะนั้นเกิดปัญหาในเรื่องของปริมาณงาน ที่ต้องพิจารณาค่อนข้างมากทำให้ผังเมืองเกิดความล่าช้าไม่สามารถไปบังคับได้ทัน เพราะฉะนั้นจะมี ปัญหาเรื่องปริมาณงานของคณะกรรมการ ซึ่งไม่สมดุลกันในการกระจายอำนาจลงไปทางปฏิบัติ จะถ่ายทอดลงส่วนภูมิภาค โดยให้ภูมิภาคเป็นผู้ กำกับในพื้นที่ภูมิภาคในการทำงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งการ วางผังเมืองในอนาคตมุ่งเน้นให้เป็นการถ่ายโอนภารกิจสู่ท้องถิ่น ท้องถิ่นจะมีหน้าที่กระจายงานผังรวม ผัง สงเคราะห์ของตนเองภายใต้การกำกับของคณะกรรมการที่อยู่ในภูมิภาค ซึ่งจะก่อให้เกิดการทำงานที่ รวดเร็วแล้วก็สามารถลงรายละเอียดได้ชัดเจนเพราะว่าผู้ดูแลบริหารจัดการงานทั้งหมดมีความเข้าใจใน พื้นที่บริบททำได้อกต้องและแม่นยำกว่าที่จะมารวมในหน่วยงานส่วนกลาง

๑๐. อย่างนี้ต้องมีสัดส่วนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองเข้าไปดูแลบ้างหรือไม่ หรือทางกฎหมายได้ กำหนดเอาไว้ว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบผังเมืองในแต่ละภาคในแต่ละจังหวัดรวมไปถึงประเทศด้วย มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองด้วยหรือไม่

ที่จริงแล้วในคณะกรรมการของผู้ที่เป็นข้าราชการประจำ อีกส่วนจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และองค์กรอิสระหรือภาคประชาชน เพราะฉะนั้นจะมีการจัดสัดส่วน นอาจจะเป็น ๑ หรือ ๒ หรืออาจจะเป็นเท่ากัน หรือแบ่งเป็น ๓ ส่วนเท่าๆ กัน ในบางกรณีจะแบ่งเป็น ๔ ส่วนเท่าๆ กัน เพราะฉะนั้นในการสร้างคณะกรรมการต้องสมดุลในเรื่องของข้าราชการประจำ ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรอิสระ หรือภาคประชาชน ให้มีความสัมพันธ์กัน ส่วนในกรรมการระดับนโยบาย ซึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส่วนที่เหลือจะเป็นการเมือง

๑๑. แล้วจุดนี้เวลาที่เปิดรับฟังความคิดเห็นกับร่างพระราชบัญญัติผังเมืองฉบับใหม่ที่ได้มา ประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นว่าเขาจะเข้าไปมีส่วนร่วมตรงนั้นได้มากน้อยแค่ไหน ตรงนี้ถือเป็นเรื่องหลักสำคัญหรือไม่

ที่จริงแล้วในประเด็นสำคัญ คือ ช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะตอนนี้กฎหมายเขียนไว้ค่อนข้างชัดเจนระบุว่าให้เป็นการดำเนินการสร้างรายละเอียดในภายหลัง ซึ่งยังมีความชัดเจนของช่องทางการมีส่วนร่วม ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยากให้ ระบุให้ชัดเจนของช่องทางการมีส่วนร่วม ไม่เปิดให้เป็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายเขียนระบุว่าภาคที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ให้ระบุความชัดเจนว่าต้องมีส่วนร่วมจะทำได้อย่างไร ให้มีความชัดเจน มีการตรวจสอบสร้างความสมดุลในประเด็นสำคัญ

๑๒. แล้วอย่างนี้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมไปถึงภาคประชาชนอย่างกรณีอาจารย์เล่าให้ฟัง คือ ช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการระบบการผังเมืองของบ้านเขากับผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟังข้อมูลตรงนี้ แต่อยากรู้เหมือนกันว่า ถ้าประชาชนเข้าไปแล้วจะมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้าง ทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตอบว่าอย่างไร

ในหลักการของตัวพระราชบัญญัติผังเมืองในปัจจุบันกำหนดช่องทางการมีส่วนร่วมไว้หลายลักษณะ ตั้งแต่การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีกระบวนการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขหรือยกเลิกข้อกำหนด ทั้ง มติคือการดำเนินการยื่นคำร้องแม้กระทั่งการตั้งกรรมการผังเมืองส่วนท้องถิ่น แต่สิ่งที่ต้องการ คือ รายละเอียดที่ชัดเจนของช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดต่างๆ ได้มากกว่าการไปยื่นคำร้องที่หลัง ซึ่งการเปิดช่องทางการรับคำร้องเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

๑๓. จำนวนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เขาเดือดร้อน ร้องทุกข์ หรืออยากให้เปลี่ยนแปลงระบบของการผังเมือง เรื่องที่จะมีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องนั้นๆ จะต้องแรงแค่ไหน จะต้องมีคนเข้าไปแสดงความคิดเห็นเข้าไปเรียกร้องเข้าไปมีส่วนร่วมในระบบตรงนี้มากน้อยแค่ไหน กฎหมายฉบับนี้ให้สิทธิและครอบคลุมได้มากน้อยแค่ไหน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตรงนี้มีการตั้งคำถามเกิดขึ้นหรือไม่

พระราชบัญญัติเขียนไว้ในเรื่องของการมีส่วนร่วม เช่นการผลักดันสร้างองค์กรรมการทำให้เกิดความสมดุลตั้งแต่ต้นของตัวกรรมการ แต่การเข้าถึงข้อมูลเรื่องของการให้ข้อมูลข่าวสารที่จะทำให้เกิดความชัดเจน เข้าถึงได้อย่างไร ซึ่งเป็นประเด็นจะทำอย่างไรให้การผังเมืองมีความโปร่งใสในเรื่องของการดำเนินการการผังเมืองจะมีการได้ผลประโยชน์ การเสียผลประโยชน์ การสร้างสมดุล การชดเชย การให้ผู้ได้ประโยชน์จ่ายคืนมาสู่การบริหารจัดการในเรื่องของการจัดเก็บค่าธรรมเนียม โดยเฉพาะการสร้างสมดุลของการมีส่วนร่วม การได้รับประโยชน์การเสียผลประโยชน์

๑๔. หลังจากที่วันหนึ่งข้างหน้าพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่ได้ประกาศใช้ ซึ่งจะมองว่าประชาชนหลายคนได้อะไร แต่วันนี้มีอีกหนึ่งคำถาม คือ เวลาที่ประกาศใช้ไปแล้วกับหน่วยงานที่เริ่มต้นในการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กับเวลาที่ออกประกาศคนที่จะใช้กฎหมายร่างฉบับนี้จริงๆ จะต้องเป็นหน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย หรือกรม กองไหนเป็นพิเศษหรือไม่ ที่จะเป็นผู้มีอำนาจในการปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายฉบับนี้อย่างไร

คือ กฎหมายฉบับนี้หน่วยงานหลัก ซึ่งจะเป็นกระทรวงมหาดไทย นอกจากนั้นจะเป็นองค์กรอิสระ ทั้งหมดจะเป็นการบริหารของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งแกนหลัก คือ กระทรวงมหาดไทยในเรื่องของการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะพยายามทำให้เกิดการดำเนินการ ซึ่งเข้าใจว่าเราอยู่ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งมียุทธศาสตร์ชาติที่บังคับใช้แล้ว วิธีการนี้เป็นวิธีการให้เกิดการตรวจสอบในการดำเนินการของหน่วยงานราชการ อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีการตรวจสอบ มีการกำกับดูแลตามหลักการควรต้องใช้พระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ เป็นตัวกำกับในการดำเนินงานของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กันและเป็นเครื่องมือเพื่อจะทำให้เกิดการดำเนินการภาครัฐภายใต้พระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่องของการกำกับดูแล การให้ทุน การให้โทษ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามกรอบนโยบาย

๑๕. ขอลงในฐานประชาชนว่าพอฟังเรื่องราวตั้งแต่เริ่มต้นที่คณะทำงานฯ ชุดนี้ลงไปศึกษากรณีจังหวัดน่านรองอะไรก็แล้วแต่ รวมไปถึงข้อมูลต่างๆที่ เกี่ยวข้องสำหรับการผังเมืองรวมไปถึงร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ที่จะเกิดขึ้นนั้น คือ ร่างพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่เป็นไปได้อย่างไรถ้ามองในภาพรวมอาจารย์กำลังจะเล่าให้พวกเราฟังว่าใน ๗๗ จังหวัด ในส่วนของประเทศไทยถ้าเกิดมีร่างกฎหมายฉบับนี้แล้ว เขากำลังแข่งขันกันกับศักยภาพที่จะไปต่อสู้แข่งขันไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมอะไรก็แล้วแต่ภายในจังหวัดเขา กับจังหวัดอื่นสามารถที่จะทำอะไรให้เด่น ในเรื่องเด่นๆ ในเรื่องนั้นออกมา เพื่อที่จะให้จังหวัดเขาเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปหรือชาวต่างชาติก็ได้ นี่ เป็นผลพลอยได้หรือไม่

ในผังระบบใหม่จะมีการกำกับโดยผังนโยบายระดับประเทศ ภาพรวมต้องมีกรอบการพัฒนาเพื่อถ่ายทอดมาสู่การทำงานกลุ่มจังหวัด ซึ่งแต่ละกลุ่มจังหวัด แต่ละภาค อาจจะเป็นภาคเหนือ หรืออาจจะเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำ หรืออาจจะเป็นพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดที่จะต้องพัฒนาาร่วมกัน ซึ่งการวางแผนกรอบ

นโยบายท้ายสุดจะเป็นเรื่องของการวางกรอบนโยบายของจังหวัด เพราะฉะนั้นเรื่องของความสามารถแข่งขันจะถูกยกขึ้นมาในการ พัฒนาแบบบนลงล่างหรือล่างขึ้นบนก็จะมาประสานกันตรงกลางระดับจังหวัด เพื่อการทำให้การบริหารภาพรวมของรัฐบาถ่ายทอดลงมาสู่พื้นที่จังหวัด การสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาในระดับจังหวัด ซึ่งจะมาบูรณาการในพื้นที่ระดับจังหวัด เพราะฉะนั้นตอนนี้กำลังดึงศักยภาพในการแข่งขันออกมา แม้กระทั่งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับการเชื่อมต่อกันของจังหวัดในการทำงานร่วมกัน

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๑๖ ประเด็น “ความก้าวหน้าการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ โดย นายจิรัชย์ มูลทองโร่ย (ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ)

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

ก่อนหน้ามีรายการของวิทยุรัฐสภา ได้นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศไปบ้างแล้ว ตลอดจนที่มาของคณะทำงาน และที่สำคัญ คัญรายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย ได้นำบรรยากาศการสัมมนา ในช่วงของการจัดทำ (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนให้ท่านผู้ฟังได้รับฟัง และวันนี้มาติดตามความคืบหน้าของการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน มาพูดคุยกับ **ท่านจิรัชย์ มูลทองโร่ย (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ)**

๑. ถ้าประเทศไทย ไม่มีการปฏิรูปสื่อสารมวลชน จะเป็นอย่างไร

เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปว่าการส่งผ่านข้อมูลไปยังประชาชนต้องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และต้องรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อนที่ประชาชนเป็นฝ่ายรับข้อมูลเพียงฝ่ายเดียวไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ แต่ตอนนี้ประชาชนเองเป็นผู้ผลิตสื่อขึ้นมาเองแล้ว เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบันรัฐบาลจึงให้มีการปฏิรูปทั้ง ๑๓ ด้าน มี ๒ ด้านที่ได้ดำเนินการแล้วคือ การปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปตำรวจ อีก ๑๑ ด้าน ได้มีการแต่งตั้งขึ้นมภายหลัง ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา และการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน อยู่ใน การปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมามีการรับฟังความคิดเห็น และร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนที่ได้ดำเนินการใน ๓ กลุ่ม คือ รัฐ สื่อ ประชาชน ว่าแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร ฉะนั้นทุกภาคส่วนต้องลุกขึ้นมาปฏิรูปตนเอง

๒. ไม่ว่าภาคไหนๆ จะนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นแกนเป็นขาในการทำงาน แต่หลายคนมองว่าของเดิมดีอยู่แล้วทำไมต้องปฏิรูป

ยกตัวอย่าง การสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย สมัยก่อนสื่อสารผ่านการดูโทรทัศน์เพียงไม่กี่ช่องสัญญาณ ต่อมา มีโทรทัศน์ระบบดิจิตอลมีช่องสัญญาณมากมายให้เลือกดู การสื่อสารสมัยใหม่ขณะนี้มีปัญหาที่ชัดเจนคือ โทรทัศน์ดิจิตอล สาเหตุมาจาก ๑. มีการคาดการณ์ว่าจะมีรายได้จากการโฆษณาจากผู้ชม แต่ขณะนี้ไม่ใช่แล้ว ผู้ชมส่วนใหญ่หันไปสนใจโซเชียลมีเดีย อาทิ Facebook ทำให้โทรทัศน์ดิจิตอลประสบปัญหาขาดทุนอยู่ในขณะนี้ รัฐบาลจึงตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้าน

สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นมาเพื่อให้ขับเคลื่อนว่าสิ่งที่เป็นอยู่ควรขับเคลื่อนอย่างไร คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ศด้านสื่อฯ ได้ดำเนินงานต่อจาก สปท . ในกรอบการทำงานของ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าสื่อต้องเป็นโรงเรียนของประชาชน โดยแบ่ง ออกเป็น ๓ ส่วน คือ (๑) สื่อต้องเป็นผู้ให้ความรู้กับประชาชน ต้องมีความรู้ที่ถูกต้อง ความรู้ที่เหมาะสม ความรู้ที่ชัดเจน และความรู้ที่เป็นจริง (๒) สื่อจะต้องส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่ ดิงามของประเทศให้สังคมได้รับรู้ (๓) การส่งเสริมทัศนคติที่ดี ต้องเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะเข้ามา สนับสนุนสื่อ

๓. ขออนุญาตซักถามในข้อที่ ๑ สื่อจะต้องให้ความรู้ที่ถูกต้อง ความรู้ที่เหมาะสม ความรู้ที่ชัดเจน และ ความรู้ที่เป็นจริง และสามารถมีแหล่งข้อมูลอ้างอิงได้ ถ้ามีการมอบหมายให้หน่วยงานเดียวในการหา ข้อมูล และเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ แต่ในทางกลับกันให้ทุกหน่วยงานสามารถให้ความรู้ได้ จะเป็นการเพิ่ม ภาระงาน เรื่องนี้ถือว่าเป็นการปฏิรูปอย่างไร

กระผมในฐานะที่รับผิดชอบโดยตรง ทุกเรื่องจะต้องทำงานแบบ ๓๖๐ องศา ฉะนั้นเรื่องการ รู้เท่าทันสื่อเป็นส่วนที่สำคัญของการปฏิรูปด้านสื่อฯ อย่างไรก็ตามหากประชาชนรับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ประชาชนจะสะท้อนกลับมา และจะมีการตั้งหน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์กรณีนี้ สื่อกระทำการที่ไม่ เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันสื่อจะต้องมีหน่วยงานร้องทุกข์ในส่วนของตัวเองด้วยเช่นกัน จึงทำให้ประชาชน กำกับดูแลสื่อได้โดยตรงไม่ใช่หน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป การรู้เท่าทันสื่อมี ๒ มิติ คือ มิติแรก ประชาชนจะต้องทราบว่าจะอะไรควรเชื่อ อะไรไม่ควรเชื่อ มิติที่สอง การรู้เท่าทันสื่อในฐานะที่เป็นผู้บริโภค

การปฏิรูปด้านสื่อฯ มี ๖ ด้านด้วยกัน คือ ด้านที่ ๑ การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อ ด้านที่ ๒ สื่อ จะต้องมีมาตรฐาน ซึ่งมีด้วยกัน ๓ ช่วง คือ ช่วงที่หนึ่ง สื่ออยู่สังกัดไหน ให้ดูแลกันเอง ช่วงที่สอง องค์การสื่อ ทำหน้าที่รวบรวมสมาชิกเพื่อจัดตั้งเป็นองค์กรสื่อ และช่วงสุดท้าย สภาวิชาชีพสื่อ เป็น องค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง ที่หน้าที่กำกับดูแลสื่อมวลชนทุกแขนงเช่นเดียวกัน ซึ่งสื่อไม่ต้องการให้รัฐ เข้ามาควบคุม ดูแล สื่อต้องการกำกับกันเอง

๔. ในสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย ๒ เรื่องที่ท่านได้กล่าวไว้ข้างต้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ หรืออย่างไร

ขณะนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ กำลังจะนำเสนอ (ร่าง) กฎหมายการกำกับ จริยธรรมสื่อมวลชนเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชน เนื่องจากประเทศไทยมีกฎหมายจำนวนมาก เรื่อง ที่เกิดขึ้นจากการออกกฎหมายก็ให้กำหนดไปตามนั้น ส่วนเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องออกเป็นกฎหมายให้ใช้ กรอบจริยธรรมควบคู่กับการร่างจริยธรรมกลางขึ้นมา ซึ่งหลายภาคส่วนได้มีการร่างจริยธรรมขึ้นมา

บ้างแล้ว เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งเป็นลักษณะต่างคน ต่างทำ ฉะนั้นเห็นควรให้ มีมาตรฐานกลางขึ้นมา เรื่องดังกล่าวน่าจะถูกใจประชาชน เพราะประชาชนส่วนใหญ่มองว่าสื่อไม่สามารถแตะต้องได้ ต่อไปนี้ ถ้าสื่อประพฤติไม่เหมาะสม ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ กำลังดำเนินการในเรื่องเหล่านี้อยู่ครับ

๕. หลังจากนี้จะมีการปฏิรูปเรื่องอะไร

ต่อเนื่องจากด้านที่ ๒ ที่กำลังจะกล่าว คือ **ด้านที่ ๓ การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรม วิทยุ โทรทัศน์** ซึ่งเรื่องนี้ จะเชื่อมโยงนโยบายของ สปท . คือการปฏิรูปสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น การจัดทำผังรายการ ต่อไปเป็น **ด้านที่ ๔ การดูแลสื่อออนไลน์** ปัจจุบันมีหน่วยงานที่กำกับดูแลอยู่ คือ (ปอท.) **ด้านที่ ๕ การดูแล การบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์** เช่น ระบบอวกาศ เครื่องมือ ด้านการสื่อสารมวลชน ด้านโทรคมนาคม เพื่อส นับสนุนกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และ สุดท้าย **ด้านที่ ๖ การปฏิรูประบบบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ** การส่งข้อมูลจากภาครัฐถึง ประชาชน ควรมีรูปแบบเดียวกัน หรือมีความคล้ายคลึงกัน

๖. ทั้ง ๖ ด้านนี้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมไปถึงบทบาทของผู้บริโภคสื่อให้กลายเป็นผู้ผลิตสื่อได้หรือไม่

แต่เดิมผู้บริโภคเป็นเพียงฝ่ายรับเพียงอย่างเดียว แต่เดี๋ยวนี้ผู้ที่ผลิตสื่อขึ้นมาจะต้องรู้ กฎ กติกา เพื่อที่จะระมัดระวัง ขอนำเรียนว่าวันนี้ได้มีการประชุม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ ได้ มีการนำข้อมูลการปฏิรูปทั้ง ๑๑ และ ๑๓ ด้าน เข้ามาพิจารณาความเกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับ หน่วยงานไหนบ้าง ยกตัวอย่าง **การปฏิรูปด้านการเมือง** คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ สามารถเข้าไปเชื่อมโยงในเรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย การให้การศึกษาและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง การปกครอง ใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของพลเมือง การให้การศึกษาที่ผ่านโซเชียลมีเดีย ผ่านสื่อ จะใช้เครื่องมืออย่างไร การเลือกตั้งที่สุจริต เทียงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ และได้ระบุว่า การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของ คณะกรรมการปฏิรูป ประเทศด้วย **ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน** เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ

คือ ระบบข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ จะต้องมีความมาตรฐาน มีความทันสมัยและมีความเชื่อมโยงกัน
หลังจากนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ จะเชิญคณะทำงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาหารือกัน

๓. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ ถือว่าเป็นแขนงเป็นขาของทุกคณะทำงานก็ว่าได้ จริงหรือไม่

ถือว่าเป็นเครื่องมือ ซึ่ง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ ยอมรับอาสาให้นำส่งข้อมูลต่างๆ
ให้กับประชาชน คณะกรรมการแต่ละท่านมีความเชี่ยวชาญ มีความหลากหลาย และพร้อมที่จะจัดส่ง
ข้อมูลต่างๆ ของ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ทั้ง ๑๓ ด้านให้กับประชาชน ทำควบคู่กับหน้าที่หลักคือ
๖ ประเด็น ที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

๔. (ร่าง) แผนที่เสนอไปแล้วขณะนี้ถึงขั้นตอนไหน อย่างไร

สำหรับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อฯ คิด ว่าน่าจะสมบูรณ์แล้ว แต่จะต้องมีความ
เกี่ยวเนื่องกับ ยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้าน คือ (๑) ยุทธศาสตร์ความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์การสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนา การส่งเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๔)
ยุทธศาสตร์การให้โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์การสร้างการเติบโตบนพื้นฐาน
การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในส่วน
นี้กำลังรอผลว่าจะมีความสอดคล้องกับทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์หรือไม่ ขอให้ประชาชนอดใจรออีกระยะหนึ่ง

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองแมน

๒.๑๗ ประเด็น “สรุปการดำเนินงานคณะอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป)”

โดย ดร. บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ (ประธานอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง)

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

วันนี้จะไปคุยกันถึงเรื่องราวการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) ซึ่งจะมาฟังเรื่องราวของการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ชุดนี้กันว่าเป็นอย่างไร ติดตามกัน โดยดร. บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ (ประธานอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง)

๑. ถ้าพูดถึงคณะอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) ได้มีการพูดคุยกันมาซักระยะหนึ่ง รวมไปถึงคณะทำงานภายใต้ อบป . ความสำคัญที่ทำให้รู้ว่าวาระปฏิรูปประเทศไทยมีอะไร มีเรื่องอะไรกันบ้าง วันนี้มาถึงจุดหนึ่งสำหรับการดำเนินงานแล้วมีการทำรายงานไปสู่หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากการทำงานของคณะทำงานชุดนั้นๆ ที่สำคัญภาพรวมของคณะอนุกรรมการฯ ชุดนี้เป็นอย่างไรบ้าง

เป็นการทำงานในช่วงระยะเวลาประมาณ ๔ เดือน ที่ผ่านมาคณะอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) ได้ทำข้อเสนอในเชิงการปฏิรูปในระบบและโครงสร้างใน ๕ ถึง ๖ ด้าน ตอนนี้ได้ส่งข้อเสนอเหล่านั้นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปยังคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านที่รับผิดชอบ รวมทั้งยังเสนอเรื่องอื่นๆ ไปยังท่านรัฐมนตรีโดยตรงเพื่อที่จะนำข้อเสนอแนะ ไปสู่การกำหนดการตัดสินใจทางนโยบายและนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

๒. ก่อนที่จะลงลึกไปถึงผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ภายใต้ อบป . ปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับการดำเนินงานของคณะทำงานชุดต่างๆ มีสะท้อนมายังคณะอนุกรรมการชุดใหญ่อย่างไรบ้าง

ประเด็นเรื่องกลไกปฏิรูปที่เกิดขึ้นค่อนข้างหลายชุด ในช่วงเวลาต่างกันแล้วอาจจะทำให้เกิดความสับสนอยู่บ้างกับผู้ที่ไม่ได้ติดตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แล้วทำให้เกิดคำถามที่เกี่ยวข้องกับผลงานว่าเรื่องนี้ ประเด็นนี้ กลไกไหนดูแลกันแน่และกลไกทั้งหลายที่ตั้งขึ้น มา ซึ่งจะมีปัญหาลักษณะนี้อยู่บ้าง ซึ่งมีการแก้ไขโดยการทำความเข้าใจการสื่อสารให้มากขึ้นเพื่อให้รู้ว่าตอนนี้การเปลี่ยนผ่านในแต่ละช่วงกรรมการต่างๆ มาสู่ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) ซึ่งตอนนี้การปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ได้เกิดขึ้น กรรมการยุทธศาสตร์ชาติเกิดขึ้นกลไกเหล่านี้จะทำงานกันอย่างไร

๓. แต่ที่สำคัญไม่ว่าจะมีเสียงสะท้อน ทางคณะกรรมการฯ ชุดนี้ แต่จริงๆ หนึ่งสำหรับการดำเนินงานของคณะทำงานภายใต้ อบป . เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นรวมถึง การส่งรายงานในเรื่องนั้นๆ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการปฏิรูปในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งหนึ่งที่ถือว่าเป็นวาระการปฏิรูป และเป็นประโยชน์อย่างมากมาย ขออนุญาติถามถึงผลการดำเนินงานคณะกรรมการฯ ชุดนี้ได้ไหมว่าวันนี้ภาพรวมของการดำเนินงานของอนุกรรมการฯ เป็นอย่างไรบ้าง

ซึ่งมีหลายเรื่องเริ่มจากเรื่องความขัดแย้ง ปัญหาป่าไม้ที่มีอยู่ ความขัดแย้งของชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายเรียกว่าเป็น ป่า จะมีทางออกอย่างไรในการปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง มีทั้งเรื่องการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขตัวกฎหมายป่า ไม้ที่เกี่ยวข้อง ๒ ฉบับ รวมทั้งทำกฎหมายใหม่เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ก็มีการดำเนินงานและได้นำไปสู่การพิจารณาของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา หลังจากนั้นได้นำเสนอคณะกรรมการที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบและทิศทางการแก้ปัญหาควรจะเป็นลักษณะแบบนี้และได้นำเสนอเรียนท่านนายกรัฐมนตรี เพื่อที่จะได้สั่งการว่าแต่ละเรื่องที่ผ่านมาความเห็นชอบควรที่จะให้หน่วยงานไหนเป็นผู้รับผิดชอบไปดำเนินการและกำหนดให้เสร็จสิ้นในระยะเวลาเท่าใด

ถ้าขยายความเรื่องนี้จะมีตั้งแต่ว่ากา รปรับปรุงตัวกฎหมายที่มีอยู่เดิม ซึ่งไม่รองรับการแก้ปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันที่มีตัวพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ซึ่งตรงนี้ต้องปรับปรุงแก้ไข ในขณะที่เดียวกันที่เรียกว่ากฎหมายป่าชุมชนเพื่อที่จะรองรับสิทธิของชุมชนเป็นชุมชนที่ดูแลจัดการป่าที่พิสูจน์ให้เห็นว่าป่าดำรงอยู่ได้ โดยการที่ชุมชนช่วยกันรักษาดูแล ซึ่งมีกฎหมายที่จะไปรองรับที่เรียกว่ากฎหมายป่าชุมชน ซึ่งตอนนี้อยู่ในช่วงเตรียมนำเสนอเข้าคณะรัฐมนตรี ตัวอย่างเหล่านี้จะเป็นการแก้ไขความขัดแย้งของชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ ที่เรียกว่า ป่า ขยายความตรงกฎหมายป่าไม้พื้นที่ ที่ยังไม่ได้กรรมสิทธิ์ ตามกฎหมายที่ดินตาม พระราชบัญญัติป่าไม้ถือว่าเป็นป่าทั้งหมด แม้ว่าจะไม่มีต้นไม้ไม่มีป่าอยู่จริง ซึ่งชุมชนไปตั้งถิ่นฐานอาศัยมายาวนานแต่เขายังไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินตามกฎหมายที่ดิน วันนี้ตามกฎหมายป่าไม้ยังถือว่าชุมชนเหล่านั้นยังไม่มีสิทธิในป่า ทำให้เกิดความขัดแย้งตามมาเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ต้องปฏิรูป

๔. ในแต่ละเรื่องที่ถูกตั้งขึ้นมาก่อนจะลงรายละเอียดของคณะทำงานฯ ความสำคัญก่อนหน้านี้ที่เล่าให้ฟังว่ามีเรื่องอะไรที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องประชาชนอย่างไร ในแต่ละเรื่องหลังจากที่คณะทำงานฯ ในแต่ละคณะทำงานฯ ได้ทำออกมาแล้ว ซึ่งทาง อบป. ได้มีการเรียงลำดับความสำคัญของเรื่อง ๑ ๒ ๓ ๔ เป็นอย่างไรบ้าง เรื่องไหนให้ความสำคัญก่อน เช่น ต้องผลักดันให้เร่งไปก่อน

คือ ทาง อบป. เลือกเรื่องที่จะทำตั้งแต่ต้นแล้วว่าเรื่องหลักเป็นความสำคัญโดยรวมทั้งหมด ๘ หัวข้อใหญ่ๆ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ เรื่องระบบยุติธรรมชุมชน เรื่องการศึกษา เรื่องการปฏิรูปเรื่องกระบวนการยุติธรรม เพราะฉะนั้นการวางแผนการทำงานก็ คือ ทำให้เสร็จในทุกๆ เรื่อง แล้วต่อไปยังกรรมการปฏิรูปประเทศ ต่อไปยังรัฐบาล การดำเนินงานในแต่ละเรื่องความยากง่าย ระยะเวลาที่ใช้ใน

แต่ละเรื่องไม่เท่ากัน บางเรื่องอาจเสร็จได้โดยเร็ว บางเรื่องยังต้องใช้เวลาอีกซักกระยะหนึ่ง บางเรื่องต้องไปอยู่ในแผนปฏิรูปประเทศ ๕ ปี

๕. อบป. ที่ตั้งคณะทำงานฯ ขึ้นมาภายใต้ อบป. ชุดนี้ ให้ความสำคัญในส่วนของการดำเนินงานเท่าๆ กันอยู่แล้ว แต่มีกังวลในเรื่องวาระปฏิรูปในแต่ละเรื่องไม่เท่ากัน ซึ่งจะมีความยากง่าย มีกังวลหัวข้อไหน เป็นสำคัญหรือไม่

เรื่องที่เป็นจุดของคำยืนยันแต่ละเรื่องจะมีจุดเปลี่ยน ซึ่งต้องทำให้เจอแล้วนำไปแก้ทั้งระบบทั้งหมดในเวลาเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องทำให้ได้ว่าประเด็นใดในแต่ละหัวข้อปฏิรูปจะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในเรื่องรายนั้นๆ เพราะถ้าทำตรงนี้ได้ก็จะทำให้เรื่องอื่นๆ ที่เหลืออยู่ข้างขึ้นหรือมีผลกระทบที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย วิธีการทำงานก็จะ เป็นเช่นนั้น อย่างเรื่องป่าไม้ ที่ ดิน ปัญหาใหญ่จะอยู่ที่ข้อกำหนดหมายการแก้ปัญหาที่ผ่านมาโดยการออกมตรัฐมนตรี เป็นการรับปัญหาเฉพาะหน้า ไป แต่ปัญหาจริงๆ ไปอยู่ที่ตัวกฎหมายที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ เมื่อ ๕๕ ปีที่แล้ว เพราะฉะนั้นสถานการณ์และปัญหา กติการัฐธรรมนูญมีข้อจำกัดอยู่มากไม่จำเป็นต้องไปแก้ ตรงนี้ถ้าปลดล็อคตรงนี้ได้การแก้ไข ปัญหาอื่นๆ จะแก้ไขได้ง่าย

๖. ซึ่งจริงๆ แล้วแต่ละคณะทำงานฯ เหมือนสภาพภูมิอากาศที่จะปลูกผักชนิดใดชนิดหนึ่งไม่สามารถจะปลูกได้ทั่วกันทั้งประเทศ ซึ่งจะมีจุดอ่อนแจุดแข็งอยู่เหมือนกัน ความหมาย คือ ไม่ใช่เรื่องกฎหมายเรื่องเดียวที่ทุกหัวข้อจะแก้ไขในเรื่องนี้ บางทีอาจจะไม่ต้องแก้เลยก็ได้ อาจจะไปที่กลไกหรือตัวระบบก็ว่าไปนี่คือหัวใจสำคัญ เริ่มจากคณะทำงานบริหารราชการคณะทำงานชุดนี้ทำงานเป็นอย่างไรบ้าง

เป็นการมองว่ากลไกบริหารราชการ ซึ่งเลือกเอาประเด็นเรื่องของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น การที่จะให้ท้องถิ่นหมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ เข้มแข็ง ทำให้เกิดระบบธรรมาภิบาล ซึ่งจะเป็นข้อเสนอในลักษณะจะทำอย่างไร ให้การกระจายอำนาจ ซึ่งมีตั้งแต่ บทบาทภารกิจ หน้าที่ งบประมาณและทรัพยากรไปสู่เจตนารมณ์ได้จริง ข้อเสนอได้ถูกจัดทำขึ้นมาต่อไปยังคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในด้านบริหารราชการแผ่นดิน หลายส่วนต้องไปปรับปรุงแก้ไข ระเบียบกฎหมาย รวมทั้งการปรับในตัวระบบงบประมาณ คือ งานชุดแรกของระบบบริหารราชการแผ่นดิน

๗. มาถึงชุดที่ ๒ สำหรับคณะกรรมการปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ ตรงนี้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการดำเนินงานบ้านเมืองเป็นอย่างไรบ้าง

เรื่องการผังเมืองตัวกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลักจะมีกฎหมายฉบับการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งที่ผ่านมามีทั้ง สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ได้ทำข้อเสนอในการปรับโครงสร้างองค์กรและตัวร่างกฎหมาย ที่จะปรับปรุงกฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. .ศ.

๒๕๑๘ ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาช่วยเติมเต็มความสมบูรณ์ของตัวกฎหมายที่จะเสนอให้กับ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) พิจารณาและมีข้อเสนอแนะแง่มุมต่างๆ เพื่อจะทำให้กฎหมายนำไปปฏิบัติได้จริง มีความสมบูรณ์และเห็นความเชื่อมโยงระหว่างผังเมืองกับผังอื่นๆ ซึ่งผังอื่นๆ หมายความว่าทั้งตัวผังป่าไม้ ผังลุ่มน้ำ ผังคมนาคม ผังพลังงาน จะได้ไม่เกิดความขัดแย้งกันในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่และทรัพยากร ล่าสุดได้ทำข้อเสนอความคิดเห็นเตรียมเข้าไปสู่การพิจารณากรรมการปฏิรูปกฎหมาย เพื่อจะได้ส่งให้กับสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาและประกาศใช้กฎหมาย อีกส่วนนำไปบรรจุไว้ในแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรแห่งชาติและสิ่งแวดล้อม จะมีพื้นที่ปฏิบัติการที่จะนำเอาการผังเมืองใน รูปแบบใหม่ไปสู่การทำงานจริงและหวังว่าพื้นที่การทำงานจริงใน ๕ ปีจะมีจำนวนเท่าไร

๘. นอกจากนี้ได้มีโอกาส เข้าไปคุยกับคณะทำงานฯ ในเรื่องของการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบจะเห็นว่าคณะทำงานฯ ได้ลงไปปฏิบัติและสอบถามจังหวัดหนึ่งในการนำร่องเพื่อให้เห็นเป็นรูปเป็นร่างและได้เห็นเป็นตัวจริงว่าเป็นลักษณะแบบนี้ ภูมิภาคของจังหวัดแห่งนี้ได้มีพื้นที่อุตสาหกรรม มีพื้นที่การท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการอย่างไร ซึ่งวันนั้นในฐานะประธานรวมไปถึงคณะทำงานฯ ได้กล่าวไว้ด้วยว่าอยากให้มีส่วนร่วมระดับล่าง สะท้อนปัญหาไปสู่ข้างบนแล้วก็มีวิธีการแก้ไข คือ การปฏิรูปในเรื่องของการทำงานของคณะทำงานการปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ แสดงว่าต้องมีการติดตามรวมไปถึง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ในการผลักดันกฎหมายเร่งด่วนด้วยหรือไม่

ใช่ โดยกฎหมายหลายฉบับตอนนี้อยู่ในการพิจารณาของกรรมการชุดการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ซึ่งมีการประสานไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เพื่อที่จะตกลงเรื่องบัญชีกฎหมายที่เรียกว่าเป็นกฎหมายสำคัญ คือ การปฏิรูปควรเร่งรัดการพิจารณาเพื่อนำมาสู่ การสนับสนุนการปฏิรูปให้เห็นผลเป็นรูปธรรม และการผังเมืองเป็นหนึ่งในบัญชีกฎหมายที่ต้องเร่งผลักดันให้ได้

๙. อีกหนึ่งคณะทำงานปฏิรูปสร้างความมั่นคงทางอาหารคณะทำงานชุดนี้จะเห็นว่าความมั่นคงไม่ใช่เพียงว่าคุณมีอาหารมากเท่าไร คุณมีผังเมืองมากน้อยแค่ไหน แต่เรื่องของอาหารสามารถที่จะวัดความมั่นคงทางระบบต่างๆ ของประเทศได้เหมือนกันจุดตรงนี้เป็นอีกหนึ่งเรื่องที่หลายคนมองข้าม แต่วันนี้คณะทำงานฯ ชุดนี้ได้มีผลงานออกมาเป็นอย่างไรบ้าง

เรื่องความมั่นคงทางอาหารแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ **ตั้งแต่ต้นทาง** ต้นทางเป็นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพรักษาความหลากหลายของพัน ธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ซึ่งจะออกมาเป็น การปรับปรุงกฎหมายการทำกฎหมายฉบับหนึ่งที่เรียกว่ากฎหมายที่หลากหลายทางชีวภาพ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถรักษาพันธุกรรมไว้ได้เพื่อเป็นฐานในการผลิต ส่วนใน **กลางทาง** เรียกว่าการผลิตเป็นการผลิตระบบทางการเกษตร พืช สัตว์ ประมง ให้สามารถผลิตที่เรียกว่าระบบเกษตรกรรมยั่งยืนลดการใช้สารเคมีที่จะทำให้เกิดอันตรายต่อระบบนิเวศ และเป็นระบบเกษตรที่รองรับ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการที่จะปรับระบบให้มีความมั่นคงรองรับผลกระทบจากโลกร้อนได้ ส่วนที่ ๓ จะเป็น **ปลายทาง** คือ เมื่อผลิดอาหารมาแล้วอาหารต้องมีความปลอดภัยไม่มีสิ่งตกค้างและสารเคมีที่เป็นพิษ ซึ่งจะเป็นเรื่องของระบบอาหารปลอดภัย ทั้ง ๓ ส่วน บางส่วนเป็นเรื่องของการปรับปรุงกฎหมาย บางส่วนเป็นเรื่องการปรับปรุงการผลิต ซึ่งในตอนนี้มีข้อเสนอต่างๆ ที่ จะต้องต่อเชื่อมกับการทำงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีคณะกรรมการที่จะนำข้อเสนอไปสู่การปฏิบัติ สามารถติดตามผลได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรเป็นการผลักดันเรื่องนี้อย่างมานานแล้ว

๑๐. เรื่องนี้จะเข้าสู่สภาวะการทันสมัยมากขึ้นจะเห็นได้จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ซึ่งมีผลกระทบเรื่องของความมั่นคงทางอาหารด้วยเหมือนกันตรงนี้ทาง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้ทราบข่าวด้วยเหมือนกันจึงนำไปพิจาณาศึกษาและเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมและจะส่งต่อไป ลักษณะจะควบคู่ไปกับคณะทำงานชุดนี้อาจจะไปเจอกันปลายทางเพราะว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับมอบต่อไป ซึ่งเป็นการเข้าสู่สภาวะการที่หลายคนอาจจะมองข้ามในสภาพอากาศที่จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงต่อเรื่องราวในการผลิตอาหารด้วยเช่นกัน ซึ่งคนไทยไม่สามารถที่จะมองข้ามได้เลย อีกหนึ่งเรื่องคณะทำงานด้านการปฏิรูปพิจารณากฎหมายใน ระบบรัฐสภา ได้คุยกับท่านประธานคณะทำงานฯ หลายครั้งเรื่องการมีส่วนร่วมของพี่น้องประชาชนตามมาตรา ๓/๗ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ระบุว่าไม่ว่าจะเป็นกฎหมายใดก็ตามประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม รวมไปถึง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานในการเข้าสู่การพิจารณา ว่าจะในเรื่องของกฎหมายของรัฐสภาเองตรงนี้เป็นอย่างไรบ้าง

มีหลายโจทย์ในการปฏิรูปในการพิจารณากฎหมายในรัฐสภา ตรงนั้นไม่ได้เข้าไปเปลี่ยนแปลงอะไรส่วนที่จะเติมให้สมบูรณ์ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในรูปแบบที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณากฎหมาย เพื่อให้เกิดความโปร่งใสให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุดอย่างไร การมีส่วนร่วมเป็นผู้เริ่มกฎหมายเองตามรัฐธรรมนูญก็ให้สิทธิประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ ซึ่งจะเริ่มเห็นผู้ใช้สิทธิตามนี้แล้ว ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ กระบวนการตรงนี้จะทำให้กฎหมายที่ประชาชนเสนอมาแล้วเดินหน้าไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเรื่องประสิทธิภาพกฎหมายที่เข้าไปแล้วเกิดความล่าช้าในการพิจารณาบางฉบับยาวนานกว่า ๑๐ ปี ทำอย่างไรจะให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะความล่าช้าเป็นการสูญเสียโอกาสของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด คณะทำงาน ชุดนี้ใกล้ที่จะส่งงานภายในเดือนกุมภาพันธ์นี้ คณะทำงานชุดนี้จะทำข้อเสนอสรุปทั้งหมด เพื่อจะได้ไปสู่การปฏิบัติโดยร่วมมือกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำให้เป็นตัวอย่างจริงสามารถที่จะปฏิรูปกระบวนการนิติบัญญัติได้ สำหรับสภาที่จะเกิดขึ้นในการเลือกตั้งต่อไป

๑๑. อีกหนึ่งเรื่องที่จะต้องติดตามสำหรับคณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษาเปรียบเสมือนการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่มีขั้นพื้นฐาน การปฐมวัย รวมไปถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการประเมินคุณภาพในการศึกษา ภาพรวมตรงนี้เป็นอย่างไบบ้าง

ที่ผ่านมาภายใต้ระยะเวลา ๘ เดือน ทางคณะทำงานฯ ทำอยู่ ๒ หัวข้อ ซึ่งเรื่องการศึกษา มีโจทย์มากมาย จับไปตรงไหนก็มีประเด็นที่จะต้องแก้ไขและปฏิรูปอีกมาก ๒ ข้อที่มุ่งไปที่ **การศึกษาขั้นพื้นฐาน** ถ้าย่อยไปอีก คือ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นจุดหัวใจสำคัญที่จะต้องทำให้เห็นเป็นรูปธรรมในการปฏิรูป ซึ่งจะมีข้อเสนอชัดเจนกับการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการ การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดกลางขนาดเล็ก การยกระดับขีดความสามารถของครู เรื่องระบบฐานข้อมูลในการจัดการบริหารโรงเรียนนี้เป็นหัวข้อในการปฏิรูปโรงเรียนขนาดกลางขนาดเล็กในการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกโจทย์หนึ่ง คือ **การดูแลเด็กด้านปฐมวัย** ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่ดูแลอยู่ เช่น กระทรวงศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงพัฒนาสังคม โจทย์จะอย่างไร ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีเอกภาพในการบูรณาการในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ทั้ง ๒ เรื่อง ทำข้อเสนอออกมาสมบูรณ์แล้วไปเชื่อมโยงกับกรรมการปฏิรูปการศึกษา

๑๒. ไม่ใช่ว่าเรื่องอื่นไม่สำคัญแต่ว่ามีหลายเรื่องที่ยิบตรงไหนขึ้นมาจะเป็นเรื่องไปหมดแต่คณะทำงานฯ เองจะมีวิธีการศึกษาในแต่ละขั้นตอนแตกต่างออกไป ซึ่งจะมีการต่อยอดอย่างไรกันบ้าง
อีกหนึ่งเรื่องสำหรับคณะทำงานฯ ภายใต้ ๒ ข้อ . คือ คณะทำงานปฏิรูประบบภาษีให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำจุดตรงนี้เป็นอย่างไรบ้าง

มีประเด็นศึกษาทำข้อเสนอ ๒ เรื่อง **๑. การกำหนดเพดานของความคิดหักลดหย่อนภาษี ประเภทรายการหักลดหย่อนภาษี** ซึ่งที่ผ่านมาเรามุมมองว่าระบบที่เป็นอยู่ ช้อยกเว้นที่เป็นอยู่เป็นความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้มีรายได้มากกับผู้ที่มีรายได้น้อยกลายเป็นว่าผู้มีรายได้มากหักลดหย่อนได้มากกว่า เพราะฉะนั้นการเปรียบเทียบจึงมีความเหลื่อมล้ำ ซึ่งก็มีข้อเสนอว่าจะปรับตรงนี้อย่างไร **๒. วิธีการประเภทรายการคิดคำนวณการหักภาษี** ซึ่งทั้งหมดจะไปตอบโจทย์เรื่องความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม ข้อเสนอที่คณะทำงานฯ ทำมาได้เสนอไปสู่ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ว่าการปฏิรูปเศรษฐกิจจะต้องปฏิรูปภาษีเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรม คณะทำงานฯ นี้ได้ทำงานสำเร็จแล้ว โดยเข้าสู่การพิจารณา แล้วสู่การปฏิบัติต่อไป

๑๓. โดยผลงานของคณะทำงานฯ แต่ละชุดภายใต้ ๒ ข้อ . นอกเหนือจะมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงคณะกรรมการที่มีการปฏิรูปที่จะรับเรื่องต่อหรือสานงานต่อด้านต่างๆ ในเรื่องของการศึกษา ตรงนี้ทาง ๒ ข้อ. จะมีการสานงานต่ออย่างไรบ้าง

งานที่ส่งไป การติดตามจะอยู่ในระบบกลไกปฏิรูปประเทศมีกฎหมายรองรับชัดเจนว่าจะต้องมีการติดตามประเมินผลปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ และมีกลไกยุทธศาสตร์ชาติอีกชั้นหนึ่ง ใน

ขณะเดียวกันภารกิจงานที่ทำในชุด อบป. ที่จำเป็นต้องทำงานต่อเนื่องได้เสนอไปยังรัฐบาลว่าจะทำงานในรูปแบบใดต่อ ซึ่งรัฐบาลได้ พิจารณาแล้วว่าควรดำเนินงานต่อ ซึ่งกลไกที่ทำงานจะไปตอบรับกับคณะกรรมการชุดหนึ่งที่คณะกรรมการตั้งไว้แล้ว

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๑๘ ประเด็น “การขับเคลื่อนปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล”

โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ (ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล)

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

วันนี้จะทำความรู้จักกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (อกขร.) มีภารกิจหน้าที่อย่างไร จะมาสานงานต่อกับงานของคณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) อย่างไรกันบ้าง มาคุยกับ ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ประธานคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล

๑. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล คืออะไร

อนุกรรมการชุดนี้ตั้งขึ้นมาภายใต้กรรมการ กขร. โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดร. กอบศักดิ์ ภูตระกูล เป็นประธาน เหตุผลของการจัดตั้งคือ เมื่อการทำงานปฏิรูปภายใต้กลไก อบป. จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน เนื่องจากเดิมรัฐบาลตั้งคณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ อบป. คืออนุกรรมการบูรณาการขับเคลื่อนเชิงระบบและโครงสร้าง อยู่ภายใต้อนุกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายปฏิรูปประเทศ มีการตั้งคณะอนุกรรมการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้านเกิดขึ้นมาแล้ว ตัวกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศต้องยุติบทบาทลง อบป. ที่เคยอยู่ภายใต้กรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ มีงานต่อเนื่อง จึงได้หารือกับรัฐบาลว่าการต่อเนื่องของการทำงานจะไปอยู่ในกลไกไหน จึงมาลงเอยที่คณะกรรมการ กขร. คือ กรรมการขับเคลื่อนเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๗ โดยเห็นว่าต้องมีกลไกที่จะทำให้การปฏิรูป การดำเนินงานตามนโยบายเกิดผลโดยเร็วที่สุด เมื่อดูจากภารกิจชุดนี้แล้วเห็นว่า งานของ อบป. เดิมเหมาะสมที่จะมาอยู่ภายใต้ กขร. จึงยกชุด อบป. เดิมมาอยู่ภายใต้ กขร. และเรียกชื่อให้สอดคล้องว่า อกขร.

๒. แต่ละคณะทำงานที่อยู่ภายใต้ อบป. ยกตามมาด้วยหรือแต่งตั้งใหม่ อย่างไรบ้าง

พิจารณารายประเด็น เรื่องที่คิดว่าได้ทำข้อเสนอสมบูรณ์แล้วส่งต่อไปยังกลไกปฏิบัติก็ไม่จำเป็นต้องตั้งคณะทำงานชุดนั้นขึ้นมา เช่น เรื่องภาษี และผังเมือง ถือว่าจบไปแล้ว คณะที่ตั้งขึ้นใหม่จึงขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องทำงานกันต่อไป เช่น ขณะนี้มีการดูแลเรื่องการบูรณาการระบบสวัสดิการภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน อาจดูว่าต้องมีคณะทำงานเฉพาะในเรื่องนี้ก็ดูตามความจำเป็นของแต่ละเรื่องไป

๓. กษ.มีการกำหนดแนวทางและกรอบการทำงานแก่คณะอนุกรรมการฯ ชุดนี้อย่างไรบ้าง

โดยหลักแล้วภายใต้ชื่อกรรมการ กษร . คือการขับเคลื่อนเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล จึงนำนโยบายรัฐบาลเป็นกรอบใหญ่ เรื่องโจทย์การปฏิรูปที่จำเป็นต้องสร้างผลงาน สร้างความสำเร็จในเชิงรูปธรรม หลายเรื่องดำเนินงานมาเป็นเวลา ๒-๓ ปี โดย สปช . สปท. หลายเรื่องดำเนินงานมาจนใกล้จะสำเร็จกรรมการชุดนี้จึงทำหน้าที่เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ตัวอย่าง เรื่องสถาบันการเงินชุมชน ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีไปเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ในการประชุมกรม.สัจจร จังหวัดจันทบุรี

๔. คณะทำงานชุดนี้ต้องมีการติดตามนโยบายของรัฐบาลที่ประกาศออกมาเป็นระยะมีผลกระทบหรือติดขัดประการใดใช้หรือไม่

ตัวอย่าง เรื่องธนาคารที่ดิน ธนาคารที่ดินจะเป็นเครื่องมือใหม่ที่จะช่วยเรื่องการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม มีข้อเสนอจาก สปช และ สปท. ทำอย่างไรที่จะให้ข้อเสนอดังกล่าวไปสู่การตัดสินใจของรัฐบาลได้ จะเป็นหัวข้อในวาระการทำงานของ กษร.

๕. คณะอนุกรรมการชุดนี้ยังคงต้องกลับไปพิจารณาข้อเสนอของ สปช .และ สปท. เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาอย่างแท้จริงด้วยหรือไม่

อบป. ได้นำความรู้ในการทำงานมาต่อ ยอดจาก สปช.และ สปท. เนื่องจาก สปช. สปท มาจากภาคส่วนที่มีความหลากหลาย นักวิชาการ อดีตข้าราชการ ภาคประชาชน ภาคเอกชน กระบวนการทำงานคือการรับฟังความเห็นมากมาย ใช้ทรัพยากร งบประมาณในการจัดเก็บข้อมูลดังนั้นจึงใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

๖. บุคคลที่อยู่ในคณะอนุกรรมการฯ มาจากไหนบ้าง

ใช้องค์ประกอบหลักๆ ที่เคยทำงานร่วมกันใน อบป. ด้วยเหตุผลที่ว่า ท่านเหล่านั้นมาจากหลายภาคส่วน ทั้งนักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐที่มีหัวก้าวหน้า ทำการคัดเลือกมา

๗. แนวทางในการดำเนินงาน กษร . ได้กำหนดระยะเวลาในการทำงานแต่ละเรื่องให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาเท่าไรหรืออย่างไรบ้าง

แต่ละเรื่องจะมีประเด็นและความยากง่ายต่างกันไป บางเรื่องกำหนดเวลาตามแผนงานว่าเสร็จเมื่อใด บางเรื่องกำหนดเวลาจากการนำเสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีและเมื่อเสนอไปแล้วการทำงานผลักดันหลังจากนั้น นำไปสู่การพิจารณาของ สนช .ว่าเสร็จเมื่อไร ร์ ในความหมายนี้คือกำหนดเวลา

ในช่วงที่อยู่ในความรับผิดชอบของ กขร . และเมื่อส่งไปสู่การตัดสินใจทางนโยบายแล้วการดำเนินงาน หลังจากนั้นจะต้องกำหนดเวลาเท่าไรก็ต้องกำหนดไว้ด้วย

๘. หากไม่สามารถทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สามารถขยายระยะเวลาได้หรือไม่

ในทางปฏิบัติจริงมีหลายเรื่องที่เกิดปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ก็สามารถขยายเวลาได้ ถ้ากล่าวถึง ปลายทางท้ายที่สุด กขร. ตั้งขึ้นภายใต้กลไกของรัฐบาลถ้าพิจารณาตามโรดแมปจะมีเวลาเหลือไม่ถึง ๑ ปี ก็ต้องทำงานให้ผลสำเร็จมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เรื่องไหนที่สำเร็จก็ไปอยู่ภายใต้กลไกของ คณะทำงานปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน ซึ่งมีกรอบระยะเวลาการทำงาน ๕ ปี

๙. อบป. และ กขร. มีความแตกต่างกันอย่างไร

ความเหมือนกันในหลายส่วนก็คืออยู่ในฐานเดียวกัน รับงานต่อเนื่องจาก สปช . สปท. ข้อเสนอ จากกลไกปฏิรูปต่าง ๆ ที่ทำให้ผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากที่สุดคือเป้าหมายเดียวกัน ความต่างมี อยู่บ้างตรงกรอบภารกิจ จากเดิมอยู่ภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ โดยใช้โจทย์การ ปฏิรูปเป็นตัวตั้ง ทั้งการปฏิรูปก็มีมิติที่กว้าง ตามแผนปฏิรูปประเทศมี ๑๑ ด้าน บวกอีก ๒ ด้าน คือ ด้านตำรวจและด้านการศึกษา ส่วนที่อยู่ภายใต้กลไก กขร. การขับเคลื่อนเร่งรัดการดำเนินงานตาม นโยบายรัฐบาล กรอบคือการมองนโยบายรัฐบาลเป็นกรอบเฉพาะขึ้นมา อย่างไรก็ตามจะมีการทับซ้อน กับเรื่องปฏิรูปเนื่องจากปัจจุบันนโยบายรัฐบาลก็เป็นเพื่อการปฏิรูป ฉะนั้นนโยบายรัฐบาลกับกรอบ ปฏิรูปบางส่วนทับซ้อนกัน แต่ปัจจุบันเอา กรอบนโยบายรัฐบาลเป็นตัวตั้งมากกว่าที่จะเอากรอบปฏิรูป เป็นตัวตั้ง

๑๐. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล มีการตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ว่าต้องการทำอะไรที่เห็นว่าสำคัญ แต่ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลด้วย

ตัวอย่าง การประชุม กขร . ในครั้งหน้า ได้นำเสนอเรื่อง ปาชุมชน เพื่อที่จะใช้กลไก กขร . กำหนดให้ชัดเจนว่ากฎหมายฉบับนี้ยังติดขัดในขั้นตอนไหนบ้าง และหากจะให้กฎหมายฉบับนี้ผ่าน ขั้นตอนต่างๆ และเข้าไปสู่การพิจารณาให้ความเห็นชอบในชั้นของคณะรัฐมนตรี ควรกำหนดระยะเวลา การดำเนินงานไว้กี่เดือน ในระหว่างการทำงานที่กำหนดแน่ชัดมีประเด็นใดบ้างที่จะต้องแก้ไข ทาง กขร. ออกขร. จะได้เข้าไปช่วยทำงาน นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งและเป็นประเด็นที่เห็นตรงกันของโจทย์ปฏิรูปและ นโยบายของรัฐบาล ขอพิจารณาถัดไปที่จะเข้า กขร. ครั้งต่อไปเป็นเรื่อง ธนาคารที่ดิน เป็นโจทย์ปฏิรูป ที่มีมานานหลายรัฐบาลแล้ว พิจารณาว่าอยู่ในนโยบายรัฐบาลหรือไม่ นายกรัฐมนตรีได้ประกาศหลาย

ครั้งแล้วว่าจะทำเรื่องนี้เพื่อมอบเป็นของขวัญให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นการกระจายการถือครองที่ดิน
 อย่างเป็นธรรมมากขึ้น จึงเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่โจทย์ปฏิรูปกับนโยบายรัฐบาลนั้นตรงกัน

๑๑. ในส่วนของ กขร.ที่เป็นฝ่ายของรัฐบาลมีการรับเรื่องต่าง ๆ มาจากไหน

มีทั้งสิ่งที่รัฐบาลเคยประกาศไว้เป็นนโยบายตั้งแต่เมื่อครั้งที่เข้ามารับหน้าที่ในการบริหาร
 ราชการแผ่นดิน มีทั้งหมด ๑๑ ข้อ ส่วนใหญ่ก็เป็นโจทย์ที่สอดคล้องกับประเด็นปฏิรูป

๑๒. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล ได้มีการประชุมไป บ้างหรือยัง

ประชุมครั้งแรกเมื่อประมาณปลายเดือนมกราคม ๒๕๖๑ และขณะนี้มีการแบ่งโจทย์การบ้าน
 คณะย่อยทำงาน เช่น เรื่องของการบูรณาการระบบสวัสดิการ ได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์
 ๒๕๖๑ เพื่อที่จัดการเรื่องระบบข้อมูล การดำเนินงานของการจัดสวัสดิการ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ ๔๔ ระบบ
 สวัสดิการ และจะนำระบบสวัสดิการที่บูรณาการนี้ไปตอบโจทย์กับผู้มาขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้น้อยที่มี
 จำนวนอยู่ ๑๑.๔ ล้านคน

๑๓. หลังจากนั้นจะมีการตั้งคณะทำงานเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลอีก หรือไม่

ปัจจุบันที่เห็นความจำเป็นต้องตั้งคณะทำงาน ได้แก่คณะทำงานด้านการศึกษา คณะทำงาน
 ด้านชายฝั่ง เป็นตัวอย่างของโจทย์ปฏิรูปที่เป็นนโยบายเร่งด่วนและจำเป็นที่จะต้องมีคณะทำงานขึ้นมา
 รองรับ

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล เป็นคณะทำงาน
 ต่อเนื่องเพื่อตอบโจทย์การปฏิรูปการดำเนินงานเร่งรัดตามนโยบายของรัฐบาลมีความสอดคล้อง
 สัมพันธ์กัน ผลที่เกิดขึ้นก็จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโดยตรง เช่น เรื่องการ
 ถือครองที่ดิน ปัญหาเรื่อง ขยะในทะเล ปัญหาเรื่องความมั่นคงทางอาหาร เป็นเรื่องที่คณะทำงาน
 ดำเนินงานต่อโดยมีกลไกทำงานร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เวทีการมีส่วนร่วมในแต่ละโจทย์มี
 การออกแบบและพยายามสร้างให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้มีส่วนร่วมช่วยคิด
 ซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นเจ้าของเวลานำไปสู่การปฏิบัติจะได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้วย

เรียบเรียงโดย นางสาวศิริพร แสงสังข์จา

๒.๑๙ ประเด็น “การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อและแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ โดย นายจิรัชย์ มูลทองโร่ย ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ในเรื่องของการปฏิรูป สื่อสารมวลชนให้เป็นเสมือนโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติและปลุกฝังทัศนคติที่ดีเพื่อช่วยพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการส่งออกนวัตกรรม ผลผลิตจากอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทยในระดับนานาชาติเพื่อช่วยพัฒนาความสามารถการแข่งขันของประเทศ

วันนี้มีโอกาส ได้คุยกับท่านจิรัชย์ มูลทองโร่ย ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้าน สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เคยกล่าวมาแล้วว่า ๖ ประเด็นในการปฏิรูป เช่น ๑. การรู้เท่าทันสื่อของประชาชน ๒. แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ ๓. การปฏิรูป อุตสาหกรรมและสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมไปถึง ๔. ปฏิรูปแนวทางในการกำกับดูแล สื่อออนไลน์ ๕. การปฏิรูปบริหารจัดการความปลอดภัย Fiber กิจการอวกาศและระบบเครื่องมือ สื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สุดท้าย คือ ๖. การปฏิรูปการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

หลังจากที่กล่าวภาพรวมมาแล้วประเด็นย่อยๆ เหล่านี้จะลงลึกถึงแก่นแท้ๆ ในส่วนของ ข้อเสนอต่างๆ ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อ สารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความคิด ในเรื่องนี้อย่างไร รวมไปถึงส่วนประกอบ ตัวอย่าง อย่างไรบ้าง โดย **นายจิรัชย์ มูลทองโร่ย ประธาน กรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ**

๑. ประเด็นการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมี ๖ ประเด็นในการปฏิรูป เรื่องที่จะ กล่าวในวันนี้ คือ เรื่องปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนและแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมและ มาตรฐานวิชาชีพสาระของหัวข้อนี้เป็นอย่างไร

เรื่องนี้ก็กล่าวกับประชาชนว่าสิ่งที่รับข้อมูลจากสื่อต้องเลือกที่จะรับรู้ เลือกที่จะรู้เรื่องว่าเรื่อง เหล่านี้จริงหรือไม่ เลือกที่จะเชื่อว่าข้อมูลที่ส่งมาเชื่อได้หรือไม่ การเลียนแบบ หรือหลีกเลียง เป็นเรื่อง

ของการรู้เท่าทันสื่อในทุกมิติ อย่างไรก็ตามเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญสำหรับเหตุการณ์ปัจจุบันที่ประชาชนใช้สื่อเพราะสื่อสามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่าย รวดเร็ว และทุกที่ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่จำเป็น ไม่ใช่ว่าฟังจะรู้เท่าทันสื่อหรือจะทำโครงการรู้เท่าทันสื่อในการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนนี้ ซึ่งเรื่องนี้มีหลายหน่วยงานดำเนินการมาโดยตลอด ถึงแม้จะใช้งบประมาณในการดำเนินงานกันไป แต่พี่น้องประชาชน ยังแยกแยะสื่อว่าอะไรควรเชื่อ อะไรไม่ควรเชื่อ สื่อใดมีคุณภาพ สื่อใดไม่มีคุณภาพ ซึ่งตรงนั้นพี่น้องประชาชนได้รู้เท่าทันสื่อได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ จำเป็นต้องหาแนวทางในเรื่องนี้ให้กับพี่น้องประชาชน ซึ่งในพี่น้องประชาชนที่เป็นผู้รับสื่อจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบ รวมทั้งกำกับดูแลสื่อ ไม่ใช่เป็น ผู้รับอย่างเดียว หมายความว่าสื่อใดที่ส่งผ่านข้อมูลมายังพี่น้องประชาชน แล้วเป็นสื่อที่ไม่มีคุณภาพ พี่น้องประชาชนมีส่วนที่จะสะท้อนกลับมา ซึ่งทางคณะทำงานฯ จะมีการดำเนินการ คือ สื่อเหล่านั้นจะต้องตั้งหน่วยงานรับร้องทุกข์ของตัวเองขึ้นมา

๒. แม้ว่าทุกสื่อจะต้องมีหน่วยงานนี้ใช้หรือไม่

ใช้ครับ ซึ่งเป็นสื่อของใครก็ตามไปให้รู้ว่าคนของท่านส่งสื่อ ข้อความไปให้พี่น้องประชาชน พี่น้องประชาชนรับได้ หรือรับไม่ได้ คือ ภาครัฐจะต้องเป็นหน่วยรับร้องทุกข์ในเรื่องสื่อที่ส่งข้อมูลส่งภาพสาระสำคัญต่างๆ ไปยังพี่น้องประชาชน ซึ่งพี่น้องประชาชนจะรับได้หรือรับไม่ได้ และมีส่วนกระทบจิตใจและสังคมอย่างไร ซึ่งการกำกับดูแลโดยภาคประชาชนเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งยังไม่เคยมีมาก่อนในการปฏิรูปนี้

๓. สำหรับการจัดตั้งหน่วยงานรับร้องทุกข์ไม่ได้มีเพียงเท่านี้ใช้หรือไม่

ซึ่งตรงนี้เป็นแค่ประเด็นการรู้เท่าทันสื่อ การกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชน และยังมีกิจกรรม ซึ่งใช้ในการรณรงค์สื่อสารมวลชน สื่อสารบน Digitally ซึ่งเป็นรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ที่ดีและหลากหลาย วิธีการ ในขณะนี้ได้สอบถามไปยังหน่วยต่างๆ ได้การตอบรับกลับมามีกิจกรรมและโครงการเช่นกัน การมีเหมือนกัน จะต้องมีการเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม เช่น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อมีหรือไม่ ซึ่งได้คำตอบว่ายังไม่มียู่ระหว่างการดำเนินการ แต่หน่วยงานที่มีงบประมาณอยู่แล้วไปหยิบยกของกระทรวงศึกษาธิการมาอบรม สัมมนา แล้วเลิกทำกันไป เพราะฉะนั้นการรู้เท่าทันสื่อของกระทรวงศึกษาไม่ใช้รู้และใช้สื่อเท่านั้น ต้องรู้และแยกแยะข้อความที่สื่อส่งมา ซึ่งอะไรควรเชื่อ อะไรไม่ควรเชื่อ อะไรควรตรวจสอบ อะไรที่จะส่ง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ

๔. ทำไมมองว่าการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจริงๆ แล้วสิ่งนั้นก็ครอบคลุมอยู่ทั้งหมดของประชาชนทุกคน ซึ่งจะมุ่งไปที่เขารับรู้ข้อมูลของสื่อ แต่ถ้ามีการสอบถามไปที่กระทรวงศึกษาธิการเองมีการจัดประชาสัมพันธ์ในเรื่องนี้หรือไม่ ทำไมมุ่งไปที่กลุ่มแต่ละกลุ่มเพราะอะไร

ขอเรียนว่าเรื่องพี่น้องประชาชนได้จัดไว้ ๒ แบบ ๑. อยู่ในระบบการศึกษา ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปถึงมัธยม ซึ่งหลักสูตรจะมุ่งเน้นไปทางมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าในส่วนที่เด็กจะพอรับรู้รับทราบ การใช้สื่อ การแยกแยะสื่อ ซึ่งตรงนี้ค่อนข้างชัดเจนกว่า ๒. ในส่วนกระทรวงศึกษาธิการ เช่นการศึกษา นอกโรงเรียน พี่น้องประชาชน ซึ่งอยากแยกแยะในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อในทุกมิติในระบบการศึกษา ซึ่งในหน่วยงานภาครัฐ ประมาณ ๒๐ กระทรวง เป็นร้อยกรม สิ่งที่จะส่งข้อมูลไปบอกพี่น้องประชาชนว่า สื่ออะไรควรเชื่อ สื่ออะไรไม่ควรเชื่อ และให้พี่น้องประชาชนเป็นผู้กำกับดูแลสื่อ ถ้าหากเห็นว่าไม่เหมาะสม เช่น เสียง ภาพ สามารถส่งข้อมูลกลับมายังสื่อเหล่านั้นโดยตรง

๕. ถามในฐานะประชาชนคนหนึ่งจะแยกแยะได้อย่างไรว่าอะไรที่มีคุณภาพ ซึ่งไม่สามารถวัดได้

การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ตั้งไว้ว่าสื่อเป็นเสมือนโรงเรียนของสังคม ประกอบไปด้วย ๓ องค์ประกอบ ๑. ให้ความรู้กับประชาชน อะไรที่ให้ความรู้ได้ถูกต้อง เหมาะสมที่เป็นจริง ๒. ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งก็มีวัฒนธรรมดีๆ มากมายควรให้สื่อเป็นส่วนหนึ่งในการปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติไปยังพี่น้องประชาชนและสังคม ๓. ปลุกฝังทัศนคติที่ดี ซึ่งปลุกฝังทัศนคติที่ดีให้กับสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้อยู่ในองค์ประกอบทั้งหมดแล้ว แต่ถ้าจะไปจำแนกออกเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไป

๖. ปกติที่ดูโทรทัศน์ช่อง ๓ ๕ ๗ ๙ ในปัจจุบันจะมีสื่อที่เข้าข่ายกรณีให้ความรู้ สื่อต้องมีส่วนช่วยในเรื่องการสร้างความสำเร็จในการส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติหรือเอกลักษณ์ของชาติ แม้กระทั่งทัศนคติที่ดี เช่น ละคร เก ม Variety ก๊ี้ดี ซึ่งก็เข้าข่ายทั้งหมดแล้ว ถ้าไม่ปฏิบัติตามทำอย่างไรให้เขารู้ว่านอกเหนือจากนี้คือไม่ดีจะทำอย่างไร

ซึ่งถามว่าละครเหล่านี้ถูกใจพี่น้องประชาชนก็เปอร์เซ็นต์ และเรื่องของวัฒนธรรมไทยมีบ้างไหม แต่ไม่ควรที่จะนำวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมมาให้เด็กได้ดู เช่นการแย่งสามี การแย่งภรรยา การตบตีกัน แต่ยังมีภาพเหล่านี้อยู่เสมอในละครโทรทัศน์ แต่ประชาชนเป็นตัวสะท้อนของสื่อ ประชาชนชอบแบบไหน สื่อก็ให้มาแบบนั้น ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ต้องทำการปฏิรูปว่าควรจัดลำดับในเรื่องสาระเหล่านี้ที่นำมาให้ความรู้ในเรื่องอะไร ซึ่งควรแยกแยะไป ส่วนการปลุกฝังวัฒนธรรมควรทำแบบไหน ควรจะรู้ว่าต้องทำอย่างไร ส่วนทัศนคติดีๆ มีให้เห็นอยู่เรื่อยๆ เช่น เก็บสตางค์ได้นำมาส่งคืนเจ้าของ สิ่งเหล่านี้ต้องมีการ

เผยแพร่ให้รับรู้กันบ้าง หรือแม้กระทั่งวัฒนธรรมไทยความกตัญญูได้แสดงเรื่องเหล่านี้ให้สังคมรับรู้ รับทราบ และต้องปฏิบัติอย่างไร สิ่งเหล่านี้ยากให้มีการดำเนินงานของสื่อที่จะปลูกฝังวัฒนธรรมไทย ให้ดีขึ้น รวมไปถึงเรื่องของวินัยการจราจร หรือวินัยต่างๆ ซึ่งเรื่องเหล่านี้สื่อเป็นผู้ให้ความรู้ทั้งหมด แต่ตรงไหนที่ควรจะให้ ซึ่งสื่อต้องนำไปจำแนกแยกแยะเอา

๗. ในส่วนของข้อเสนอในการปฏิรูป ในการรู้เท่าทันสื่อของพี่น้องประชาชนในข้อต่างๆ ที่ท่านเล่าให้ฟัง มาในกรณีที่จะเห็นภาพจริงๆ ใน การสะท้อนกลับมาของสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นช่อง ๓ ๕ ๗ ๙ หรือ Digitally หรือช่องอื่นๆ ตรงนี้ได้เขียนลงไปข้อเสนอของคณะกรรมการฯ ชุดนี้ด้วยหรือไม่

เรื่องการประปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๓ คณะ ทางสำนักงานพัฒนาการศ ราชกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเลขากลาง ได้ส่งร่างแผนปฏิรูปไปยังทุกส่วนราชการ ทุกส่วนราชการได้ตอบกลับมาว่าเรื่องเหล่านี้ทำได้แค่ไหน ทำอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่จะบอกว่าเป็นงานที่ปฏิบัติอยู่เหมือนกัน คำว่างานที่ปฏิบัติอยู่เหมือนกันต้องนำมาจำแนกด้วยว่าจะต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพเหล่านั้นอย่างไร เช่น การรู้เท่าทันสื่อได้เห็นภาพชัดว่าต่างคนต่างทำ ซึ่งมีเงินอยู่ก่อนหนึ่งก็จำแนกไปให้หน่วยงานต่างๆ ได้ทำ ซึ่งต่างคน ต่างทำ ไม่เป็นลักษณะที่สอดคล้องกัน หรือบูรณาการที่ชัดเจน ซึ่งขณะนี้ไม่สามารถดำเนินการได้ทุกมิติและจะต้องไปสอบ ถามหน่วยงานที่มีหน้าที่อยู่ว่าท่านเคยทำในมิติไหนในการรู้เท่าทันสื่อ ท่านส่งความรู้ไปยังกลุ่มไหนของพี่น้องประชาชน และตั้งเป้าตัวชี้วัดอย่างไรเพื่อนำไปขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่วนเวลาการดำเนินการร่างแผนเสร็จเรียบร้อยแล้วประมาณ ๑ ปี เพราะฉะนั้นเวลา ๕ ปี ทางเรามั่นใจว่าพี่น้องประชาชนต้องมีความตื่นตัวในการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น และจะสะท้อนกลับมาที่สื่อโดยตรง และสื่อควรจะปรับปรุงอย่างไร

๘. การประชาสัมพันธ์สื่อแต่ละครั้งที่หน่วยงานนั้นๆ ได้ออกไปข้างนอกว่าจะประชาสัมพันธ์ให้กับใครมีวิธีการอย่างไร รวมไปถึงกิจกรรมอย่างไร จะมีเสียงสะท้อนกลับมาเพื่อที่จะพัฒนาตัวเองอยู่เสมอหรือไม่

ใช่ เปรียบเหมือนตัวชี้วัด ซึ่งในระดับต่อไปหน่วยงานจะต้องมีการรับรู้ความเข้าใจจากมุมมองของการผลิตสื่อ

๙. ถ้าเป็นหน่วยงานภาครัฐ สามารถที่จะทำตามอย่างที่เสนอได้ เพราะว่าไม่มีโฆษณา ไม่ได้มีค่าล่วงเวลา ไม่ได้มีค่าอะไรมากมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหรือไม่ ถ้าเกิดเป็นกรณีขึ้นธุรกิจจะทำอย่างไร

ผู้ผลิตรายการที่เป็นเอกชนเขาจะมุ่งในเรื่อง Rating มุ่งในโฆษณาเป็นหลัก ถ้าจะปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ ถ้าจะปลูกฝังทัศนคติที่ดี ต้องถามว่าพี่น้องประชาชนจะดูกันมากน้อยแค่ไหน ตรงนี้เป็นสิ่งที่รัฐต้องเข้ามา ดำเนินการสนับสนุน โดยการจัดสรรงบประมาณให้มาปลูกฝังวัฒนธรรมที่ดี สร้างละครที่เป็นวัฒนธรรมที่ดีของคนไทย ซึ่งเรื่องเหล่านี้ต้องทำคู่ขนานกันไปจะให้เอกชนดำเนินการตามลำพังก็จะเป็นเหมือนกับสภาพปัจจุบันนี้ เพราะเขาต้องการค่าโฆษณา ต้องการ Rating ถ้าจะให้สังคมดีขึ้นรัฐต้องมีส่วนสนับสนุน

๑๐. แล้วรัฐพอจะมีงบประมาณสนับสนุนหรือไม่

งบประมาณของเราปีหนึ่งมีมากมายมหาศาล งบที่รัฐบาลให้นำไปจัดสรรอบรมพัฒนา สัมมนา มีอยู่ในตัวอยู่แล้ว งบที่มีอยู่นำมาจำแนกให้ประชาชนและในบทบาทที่ทำให้ประชาชนคืออะไร เสมือนเป็นการรับรู้ความ เข้าใจในหน่วยงานภาครัฐ ให้พี่น้องประชาชนได้เข้าใจส่วนหนึ่ง ส่วนที่สองกองทุนต่างๆ ที่มีขึ้น เช่น กองทุนของสื่อกองทุนที่จำเป็นให้กับพี่น้องประชาชน ไม่ใช่เป็นโครงการใหม่เบ้งเก่าแต่ใช้โครงการใหม่ขึ้นมา เพราะฉะนั้นตรงนั้นใจทุกสวัสดิการมีงบประมาณอยู่แล้ว แต่จะทำอย่างไรจะส่งผ่านงานของท่านไปสู่พี่น้องประชาชนใน ๓ มิตินี้ ๑. ให้ความรู้ ๒. ปลูกฝังวัฒนธรรม ๓. ปลูกฝังทัศนคติที่ดี วัฒนธรรมที่ดี

๑๑. แล้วอย่างนี้จะต้องมี Road Map ในการบูรณาการร่วมกันใหม่ เพราะบางที่ก็มีการรณรงค์การทำกิจกรรม แต่รู้สึกว่าจะไม่ขยับเหมือนย่ำอยู่กับที่แล้วจะอย่างไรต่อไป

การที่รัฐบาลสร้างคณะกรรมการปฏิรูปประเทศขึ้นมาทั้ง ๑๓ คณะ แม้จะทำแผนเสร็จภายใน ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ก็ตาม แต่ยังมีหน้าที่ติดตามงานต่างๆ ในเวลาอีก ๔ ปี เพราะฉะนั้นต้องทำงานแบบบูรณาการและเอา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำกิจกรรมรู้เท่าทันสื่ออาหารหรือร่วมกัน หรือมีแกนกลางของแต่ละหน่วยงานว่าจะบูรณาการเรื่องเหล่านี้กับใครได้บ้าง เป็นไปตามเป้าหมายของปฏิรูปสื่อที่วางแนวทางไว้หรือเปล่า

๑๒. การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนถ้าทำออกมาสำเร็จตามที่ท่านเล่าให้ฟังมีการบูรณาการร่วมกันสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าด้วย ซึ่งทิศทางของการปฏิรูปสื่อการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนจะเป็นอย่างไรต่อไป

เมื่อรู้เท่าทันสื่อจะเป็นคนที่มีคุณภาพ เมื่อสื่อส่งมา แล้วสามารถเชื่อหรือไม่เชื่อตรงนี้ต้องคัดกรองก่อนเพื่อส่งต่อไปให้คนอื่น เป็นเรื่องที่ยังน้อยก็มีความรู้ขึ้นมาว่าควรเชื่อหรือไม่ หรือควรจะไม่

สอบถามใครก่อน ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการแก้ไขอยู่แต่อาจไม่ทันเวลา แต่หน่วยงานที่ส่งข่าวมาเป็นหน่วยงานต้นที่จะตั้ง อธิบายว่าสิ่งที่ส่งมาถูกต้องหรือไม่ เพราะฉะนั้นสิ่งที่สำคัญ คือ พี่น้องประชาชนต้องคัดกรองก่อน ควรจะรับสื่อเหล่านี้ใหม่ ทั้งที่ไม่มีคุณภาพควรจะรับต่อไปใหม่ ควรจะเชื่อใหม่ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่รับสื่อเหล่านั้น นี่ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่คัดกรองออกมาเมื่อรู้เท่าทันสื่อแล้ว

๑๓. แล้วถ้าคนรู้เท่าทันสื่อแล้วผลออกมาเป็นแบบนี้ ใครก็แล้วแต่ที่เสนอสื่อออกมาแบบไม่ถูกต้อง ไม่มีคุณภาพ เขาจะโดนอะไรจากสังคมไปบ้างหรือไม่

อย่างน้อยสังคมได้รับการตรวจสอบแล้วว่าเขาเองเป็นสื่อที่ไม่มีคุณภาพการที่ได้รับการตรวจสอบแล้วก็มีขั้นตอนกำกับดูแลในสื่อ ซึ่งสื่อต้องการกำกับดูแลกันเอง เพราะฉะนั้นต้องกำหนดจริยธรรมสื่อขึ้นมา

๑๔. อย่างนี้แสดงว่าแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมสื่อและมาตรฐานวิชาชีพสื่อที่จะคุยกันในข้อต่อไปตรงนี้จะต้องเข้มข้นขนาดไหน

น่าจะเรียนว่าต้องมีมาตรการ ซึ่งหลายคนอยากให้กฎหมายออกมา ซึ่งกฎหมายบ้านเราเยอะมากแต่ขาดการบังคับใช้ เพราะฉะนั้นจะเอาที่จำเป็นที่สำคัญเท่าที่มีจึงลงมติกันว่าสมควรมีกฎหมายฉบับหนึ่ง ใช้คำว่าร่างพระราชบัญญัติดูแลจริยธรรมสื่อเพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองประชาชน

๑๕. หมายความว่าสามารถคุมได้ทั้งประเทศ

ถูกต้อง เมื่อบังคับใช้ทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ซึ่งตรงนี้มีผลพวงมาจากสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ซึ่งสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศได้ร่างเอาไว้แล้วเช่นกันและค่อนข้างสมบูรณ์อยู่ด้วยกันหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสื่อดูแลกำกับกันเอง หรือองค์กรสื่อ ประเภทไหน อย่างไร ถัดจากองค์กรสื่อเป็นองค์การสื่อมวลชน โดยที่อาจจะมียุทธศาสตร์เป็นสมาชิกองค์การสื่อกำกับดูแลองค์กรอีกทีหนึ่ง ในส่วนที่สาม คือ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติจะมีคณะกรรมการจากกาเลือกตั้งตามมติต่างๆ แล้วองค์สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติจะกำหนดมาตรฐานจริยธรรม กำหนดส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม การคุ้มครองเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพ มาตรฐานการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพราะฉะนั้นขอเรียนว่าจะคุยกันต่อไปถ้าหากพี่น้องประชาชนส่งกลับมาว่าสื่อไม่มีคุณภาพ นอกจากประชาชนจะลงมติกันแล้ว และแจ้งกลับมาจะส่งไปยังสภาวิชาชีพหรือองค์กรวิชาชีพเหล่านั้นให้ไปดำเนินการต่อ

๑๖. สำหรับแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อตรงนี้ต้องแยกออกมาใหม่ว่าเป็นสื่อของรัฐเป็นสื่อของเอกชนจะต้องมีข้อมูลตรงนี้อย่างไรกันบ้าง

นำเรียนในส่วนของสภาวิชาชีพสื่อให้มีสื่อภาครัฐเข้าไปอยู่ในองค์กรนี้ด้วย สื่อของรัฐมิใช่เป็นตัวแทนของรัฐในคณะกรรมการปฏิรูปฯ ไม่อยากให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาอยู่ในสภาวิชาชีพสื่อ แต่อยากให้หน่วยงานของรัฐในฐานะสื่อของรัฐเข้ามาอยู่ในสภาวิชาชีพสื่อนี้ด้วยเพราะไม่ว่าจะเป็นสื่อของรัฐ สื่อของประชาชน คือ สื่อเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะ สื่อของรัฐหรือสื่อของประชาชนจะต้องมีมาตรฐานจริยธรรมเหมือนกัน

๑๗. นี่คือแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมแล้วมีข้อไหนที่ด้านการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ ในเรื่องของแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมสื่อ และมาตรฐานวิชาชีพสื่อให้ความสำคัญเป็นพิเศษข้อไหนอย่างไรบ้าง

มี ๒ เรื่อง แม้จะมี ๖ ประเด็น ถ้าคุยกับพี่น้องประชาชนจะคุย ๒ ประเด็น เพราะเป็นเรื่องหลักการรู้เท่าทันสื่อ การกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชน

๑๘. สุดท้ายไม่ว่าจะมีกี่เรื่อง ที่ประเด็นการพูดคุยในเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ จะมีข้อหนึ่งที่มีการเข้าถึงข้อมูล ไปแล้วติดตามไปแล้วว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร สุดท้ายการประเมินสื่อ คณะกรรมการฯ ชุดนี้จะมีการพูดคุยเรื่องคุณภาพ ประสิทธิภาพ รวมไปถึงประเมินผลในเรื่องต่างๆ ด้วย สุดท้ายการสร้างสรรคของสื่อจะมีทิศทางไปทางบวก ที่ประชาชนเข้าไป รวมไปถึงคณะกรรมการชุดนี้ ตรงนี้เป็นบทบาทข้อหนึ่งสำหรับการเข้าถึงว่าการรู้เท่าทันสื่อของพี่น้องประชาชน การสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ดี แต่อาจเป็นผลลบกลับมาด้วยตรงนี้กังวลหรือไม่

คณะกรรมการทั้ง ๑๑ ท่าน มีส่วนในการร่างแผนขึ้นมา กิจกรรมต่อไปนี่ไม่ได้หมายความว่า จะลงมติทั้ง ๑๑ ท่าน ซึ่งตอนนี้กำลังประสานกัน บคณะปฏิรูปที่เห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกัน ไม่ว่าจะเป็น ด้านการเมือง ด้านการบริหาร ราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านยุติธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านพลังงาน ด้านการป้องกันการทุจริต ได้คัดกรองแล้วว่า แต่ละด้านสื่อมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวพันในมิติไหน อาจจะต้องขอคำแนะนำผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการสื่อว่า ควรจะมีกิจกรรมหรือมาตรการอย่างไร ซึ่งอยากเปิดกว้างขอความคิดเห็นและคำแนะนำต่อไป ไม่ใช่จบแค่การดำเนินการตามแผน

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๒๐ ประเด็น “ความเกี่ยวโยงของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศกับการปฏิรูปด้านอื่นๆ

โดย นายจิรัชย์ มูลทองโร่ย ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (ออกอากาศเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

หลากหลายด้านหลายประเด็นกับการปฏิรูปประเทศ ขอต้อนรับคุณผู้ฟังเข้าสู่รายการวาระปฏิรูป... วาระประเทศไทย ที่ผ่านมามีความนี้ได้คุยกับท่านจิรัชย์ มูลทองโร่ย ประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ในประเด็นของการปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อ และแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งในวันนี้จะมาพูดคุยกันต่อในประเด็นความเกี่ยวโยงของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ กับการปฏิรูปด้านอื่นๆ

๑. ความเกี่ยวโยงของร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศกับการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ เป็นอย่างไร

หน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ แบ่งเป็นหน้าที่หลักๆ สำคัญ ๒ ประการ (๑) หน้าที่ด้านสื่อสารมวลชน ๖ ประเด็น (๒) เป็นเครื่องมือของคณะปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เช่น ส่งข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริงไปยังประชาชน โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ พิจารณาการมีมติความเชื่อมโยงกับคณะปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ด้านการเมือง มีประเด็นปฏิรูป ๕ ประเด็น ๑๗ พันธกิจ เกี่ยวข้องกับคณะปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ๒ ประเด็นคือ ๑. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย (การให้การศึกษาและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของพลเมือง)
๒. การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ (การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้)

(๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีประเด็นปฏิรูป ๖ ประเด็น เกี่ยวข้องกับคณะปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ๑ ประเด็นคือ ระบบข้อมูลภาครัฐที่มีมาตรฐานทันสมัยและเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นการปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

(๓) **ด้านกฎหมาย** มีประเด็นปฏิรูป ๑๐ ประเด็น มี ๓ ประเด็น เกี่ยวข้องคือ (๑) มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย กฎ โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่ายรวมทั้งการพัฒนาระบบฐาน ข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย หรือกฎให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก (๒) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้สะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางทุจริตคอร์รัปชัน (๓) มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๔) **ด้านยุติธรรม** เกี่ยวข้องในประเด็น การพัฒนาไกล่เกลี่ยและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

(๕) **ด้านเศรษฐกิจ** ไม่มีเกี่ยวข้อง

(๖) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** มีประเด็นปฏิรูป ๓๔ ประเด็น เกี่ยวข้องคือ (๑) ความรู้ เทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ

(๗) **ด้านสาธารณสุข** มีประเด็นปฏิรูป ๑๐ ประเด็น เกี่ยวข้องคือ (๑) ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ (๒) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (๓) การคุ้มครองผู้บริโภค

(๘) **ด้านสังคม** มีประเด็นปฏิรูป ๕ ประเด็น เกี่ยวข้องคือ (๑) การปฏิรูปการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม (๒) การปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

(๙) **ด้านพลังงาน** มีประเด็นปฏิรูป ๑๗ ประเด็น เกี่ยวข้องคือ (๑) การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ (๒) ปฏิรูปการสร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน

(๑๐) **ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ** เกี่ยวข้องในประเด็น วัตถุประสงค์รวม (๑) ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัด ปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ

(๑๑) ด้านการศึกษา ยังไม่ได้คัดกรองข้อมูล แต่เชื่อมั่นว่าจะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องแน่นอน

๒. สำหรับประเด็นการปฏิรูปด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ทางคณะกรรมการฯ มีการวางแผนทางหรือไม่ อย่างไรเพื่อให้การขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศเกิดประโยชน์สูงสุด กับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กร ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทิศทางประการแรก คือ *การบูรณาการ* การทำงานและการทำกิจกรรมอยากให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน สำหรับกิจกรรมนั้นอยู่ในช่วงที่จะหารือกับแต่ละคณะต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมาทางคณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ เคยหารือร่วมกันกับคณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม โดยมีข้อสรุปร่วมกันว่า ในด้านสังคมจะต้องมี *“การรู้เท่าทันสื่อ”* ด้วยเช่นกัน ในมิติของการศึกษา การส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานต่างๆ เช่นภาครัฐ ภาคเอกชน สร้างการรับรู้ให้ประชาชน แต่สำหรับด้านอื่นๆ ทางคณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชนฯ เพิ่งมีการพิจารณาความสอดคล้องความเกี่ยวข้องเมื่อครั้งการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา

ทิศทางประการที่สอง มีแนวคิดที่จะเชิญประธาน หรือคณะกรรมการมาให้ข้อมูล มาพูดคุยหารือในประเด็นที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศได้พิจารณาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับแต่ละคณะนั้น กิจกรรมของทางคณะนั้นๆ จะเป็นอย่างไร จะเป็นไปในรูปแบบมิติไหน หรือจะใช้สื่อเป็นเครื่องมืออย่างไร ต่อจากนี้จะมีการเชิญคณะปฏิรูปทั้ง ๑๑ ด้าน มาพูดคุยหารือกันว่าสิ่งที่ทางคณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ พิจารณาแล้วว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกันแต่ละคณะนั้น กิจกรรมของแต่ละคณะกรรมการปฏิรูปต่างๆ จะเป็นไปในรูปแบบมิติไหน จะใช้สื่อเป็นเครื่องมืออย่างไร เพื่อมาบูรณาการร่วมกัน

๓. หลังจากเชิญแต่ละคณะมาหารือแนวทางการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารในรูปแบบใด หากได้ข้อสรุปแล้ว จะต้องกลับไปถามความเห็นประชาชนอีกหรือไม่

ในแต่ละคณะปฏิรูปฯ ได้ผ่านการระดมความคิดเห็นจากประชาชนทุกภาคส่วนมาแล้ว รวมถึงคณะปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศก็เช่นกัน ได้ระดมความคิดเห็น ๒ มิติ *มิติแรก* เชิญหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องมาร่วมหารือในคณะกรรมการประมาณ ๕-๖ ครั้ง *มิติที่สอง* ได้มีการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรียบร้อยแล้ว

๔. ในส่วนของแต่ละคณะอาจมีข้อเสนอว่าอยากให้สื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกระบอกเสียง ไม่ว่าจะเรื่องของเทคโนโลยี หรือเรื่องสื่อ จำเป็นต้องมีหน่วยงานเข้ามารองรับ ทางคณะกรรมการฯ ระบุได้เลยหรือไม่ หรือเป็นอำนาจหน้าที่ใคร

จากการประชุมร่วมกับแต่ละคณะ ทางประธานคณะบางท่านอยากให้ทาง คณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นผู้ดำเนินการส่งข้อมูลสื่อสารไปยังประชาชน แต่ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) ในฐานะฝ่ายเลขานุการ

ได้รับไปดำเนินการ โดยมีการจัดแถลงข่าวแต่ละคณะปฏิรูป แต่ละสัปดาห์ ให้ประชาชนได้รับทราบในเบื้องต้น เกี่ยวกับความคืบหน้าการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ

ในส่วนของคณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชนฯ ไม่สามารถที่จะนำข้อมูลของทุกคณะมาส่งต่อ แต่ทางคณะกรรมการได้ พิจารณาในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องกับทางคณะปฏิรูปสื่อสารมวลชนฯ จากการคัดกรองเบื้องต้น หากหาหรือแล้ว อาจมีประเด็นหรือหัวข้อเพิ่มเติมขึ้นมาได้ หรือแต่ละคณะอาจจะฝากทางคณะกรรมการปฏิรูปสื่อสารมวลชนฯ ไปดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ต่อไป โดยอาจจะเป็นเครื่องมือให้ได้

๕. หากมีการปฏิรูปด้านอื่นๆ อยากให้สื่อมวลชนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกระบอกเสียง เป็นเครื่องมือในการทำงานแต่ละการปฏิรูปประเทศ ต้องใช้สื่อมวลชนในการก้าวเดิน หากผ่านไปเรื่องการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน ถ้าเป็นของรัฐก็สามารถทำได้ แต่หากเป็นของธุรกิจจะทำ อย่างไร จะต้องมีตัวบทกฎหมาย มาตรฐานออกมาหรือไม่

หากเป็นกฎหมายออกมาถ้าเกี่ยวข้องกับใครคนนั้นต้องรับผิดชอบ “สื่อมวลชน” เป็นเป้าหมายที่หลายท่านคิดว่าอยากจะกำกับดูแลกันเอง ไม่อยากให้รัฐมาควบคุม บังคับ กำกับ ในความเป็นจริงแล้วงานของคณะปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชนฯ ในส่วนของกฎหมายอาจไม่ต้องทำเลยก็ได้เพราะมีอยู่แล้ว ทาง สปท. ได้ดำเนินการมาแล้ว รับฟังความคิดเห็นมาแล้ว ร่างมาแล้ว ๙๗ มาตราซึ่งทางคณะกรรมการเห็นว่าอาจจะเชื่อมโยงยังไม่สมบูรณ์ก็ร่างขึ้นมาใหม่ แต่โดยส่วนตัวกระผมเห็นด้วยในหลายๆ มิติกับสิ่งที่ สปท. ร่างมา แต่อย่างไรก็รับฟังเสียงของคณะกรรมการ

มาตรฐานจริยธรรมสื่อ เป็นเรื่องสำคัญเรื่องใหม่ ขณะนี้แม้จะมีหลายสื่อก็มีจริยธรรมของตนเอง ต่างคนต่างทำ แต่ยังไม่มีการมีจริยธรรมกลาง ดังนั้นในเมื่อมีการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ ควรกำหนดมาตรฐานกลางส่วนนี้ขึ้นมา โดยไม่ได้หมา ยความว่าจะให้สื่อไปกำหนดกันเองเท่านั้น แต่ต้องมีส่วนร่วมของ ๓ ภาคส่วน (๑) ภาครัฐ (๒) ภาคประชาชน (๓) ภาคสื่อ หากทำแล้วก็ต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนด้วย เห็นด้วยกับมาตรฐานจริยธรรมนี้หรือไม่ มีความคิดเห็นอย่างไร มิติที่จะทำงานก็คือ “ประชารัฐ” เป็นการมีส่วนร่วม เมื่อมีมาตรฐานจริยธรรมออกมา มีกฎหมายออกมา เร่งรัดดำเนินการภายใน ๔ ปี เชื่อกันว่าจะต้องดีขึ้นแน่นอน

๖. ถ้าพูดถึงวันนี้การเชื่อมโยงของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านอื่นๆ ออกมาถูกกำหนด สร้างกิจกรรม สร้างภาระหน้าที่ สร้างสัมพันธที่ดีให้เกิดขึ้นกับทุกมิติ จะสามารถปฏิรูปประเทศถึงขั้นการรับรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

จาก ๖ ประเด็นปฏิรูป (๑) การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน (๒) แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ (๓) การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ (๔) การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ (๕) การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ (๖) การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ ทั้งนี้ หยิบยกประเด็นที่ใกล้ชิดกับประชาชน ๒ ประเด็น คือ (๑) การรู้เท่าทันสื่อของประชาชน โดยประชาชนจะต้องมีการปฏิรูปตนเองด้วย เช่น การพิจารณารับรู้ในสื่อที่ออกมาว่าควรเชื่อหรือไม่ ข่าวจริงหรือข่าวเท็จ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม (๒) จริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ

๗. การปฏิรูปสื่อมีกิจกรรมเกิดขึ้น เป็นภาพสวยงาม แต่หากบางคน บางส่วนเกิดภาพลบ แม้จะปฏิรูปอย่างไรก็ไม่เชื่อจะเกิดอะไรขึ้น

ทางคณะกรรมการ ฯ มีหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้ บอกวิธีแก่พี่น้องประชาชน เพื่อให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อ และเกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างที่สุด อาจเรียกได้ว่าประชาชนเป็นผู้กำกับสื่อ หากประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมการปฏิรูปก็ไม่สำเร็จ ดังนั้นจึงต้องเน้นประชาชนเป็นสำคัญ (๑) ให้ประชาชนร่วมกันปฏิรูปสื่อด้วยการช่วยกันดูแลสื่อที่มีคุณภาพ ไม่มีคุณภาพ (๒) ปฏิรูปตัวเอง ประชาชนต้องรู้เท่าทันสื่อ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

เรียบเรียงโดย นางสาวสุนันทา แยมจวก

๒.๒๑ ประเด็น “การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทางทะเล (ตอนที่ ๑)”

โดย ศ.ดร.เพติมศักดิ์ จารยะพันธุ์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๑)

วันนี้จะไปติดตามการดำเนินงานด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ภายใต้โอนกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (อกขร.) จากสถานการณ์ทางทะเลประเทศไทยที่มีกิจกรรมมากขึ้นแต่ทรัพยากรทางธรรมชาติกับเสื่อมโทรมลง และผลประโยชน์ไม่ได้อยู่ในมือของคนไทยทำให้นักวิชาการมีการประเมินผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย เพื่อศึกษาหาความคุ้มค่าของผลประโยชน์ทางทะเลกับทรัพยากรที่สูญเสียไป แต่มูลค่าผลประโยชน์ทางทะเลที่ปรากฏในปัจจุบันยังไม่เป็นค่ามาตรฐาน ซึ่งหมายถึงมูลค่ามากกว่าความเป็นจริงหรือน้อยกว่าความเป็นจริง ดังนั้นคณะทำงานฯ ได้พยายามหาแนวทางให้ได้มาเพื่อผลผลิตโดยรวมของภาคทะเล ซึ่งจะเป็นตัวเลขที่มีมาตรฐานไม่มีความซับซ้อนในแต่ละ หมวดหมู่รวมไปถึงกิจกรรมที่เป็นตัวเลขสามารถนำไปบริหารจัดการทางกิจกรรมทางทะเลในภาพรวมได้อย่างเป็นระบบซึ่งได้คุยกับคณะทำงานฯ เรื่องการทำกิจกรรมรวมภายในประเทศทางทะเลเป็นอย่างไร โดย **ศ.ดร.เพติมศักดิ์ จารยะพันธุ์ ประธานคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง**

๑. ภายใต้โอนกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล ทำไมคณะทำงานฯ ชุดนี้ถึงให้ความสำคัญในการทำงานระบบการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และยังคงให้ทำงานสืบเนื่องเพราะอะไร

ความจริงการทำงานครั้งนี้ ต่อเนื่องมาจากชุดกรรมการ ที่ใช้ชื่อว่า อบป. แต่คณะทำงานฯ เน้นในเรื่องการปฏิรูปบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งประเด็นที่สรุปได้จากการทำงานที่ผ่านมา คือ ความจำเป็นที่ประเทศไทยมีนโยบายชาติทางทะเล ซึ่งเป็นการบริหารจัดการผลประโยชน์ชาติทางทะเล ซึ่งมี ๒ ส่วน ๑. เศรษฐกิจภาคทางทะเล ๒. ต้นทุนทางธรรมชาติ ที่ผ่านมามีการติดตามสถานการณ์ในทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีการรายงานในเรื่องสูญเสียพื้นที่ปะการัง ป่าชายเลน ต่างๆ ซึ่งเป็นตัวของต้นทุนแต่มูลค่าเศรษฐกิจทางทะเลเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ แต่ยังไม่ปรากฏตัวเลขในลักษณะที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงสามารถเอาไปใช้ได้ ความจริงแล้วเศรษฐกิจภาคทะเลแทนที่จะเป็น Gross domestic product (GDP) ระดับประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีจังหวัดที่ติดกับทะเลอยู่ ๒๔ จังหวัด ถ้ารวมกับกรุงเทพมหานครด้วยทางเศรษฐกิจจะทำให้เห็นเศรษฐกิจภาคทะเล ซึ่งจะเป็นการทราบสถานการณ์และติดตามการวางแผนและใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ในตัวนโยบายดังกล่าวเป็นตัวชี้วัด

๒. ก่อนจะไปในรายละเอียดของ Gross domestic product (GDP) ทำไมคณะทำงานฯ จึงมีแนวคิดเป็นหลักในการจัดทำเพื่อให้รู้คุณค่าทางทะเลมีคุณค่ามากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริงที่มีอยู่การใช้ประโยชน์ทางทะเลใช้มากใช้น้อยแค่ไหน ทำไมถึงจัดตรงนี้ขึ้นมาเพราะอะไร

ถ้ามองการเจริญเติบโตของประเทศ ซึ่งจะคั่นเคยกับ Gross domestic product (GDP) คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่ง Gross domestic product (GDP) ภาพใหญ่ คือ ผลรวมของมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ต้องการในประเทศ ณ ช่วงเวลาหนึ่งโดยไม่รวมมูลค่าวัตถุดิบและปัจจัยอื่นที่ใช้ในการผลิตสินค้า ซึ่ง Gross domestic product (GDP) ภาคทะเลใหม่จะเกี่ยวข้องกับทะเลโดยตรง ซึ่งหมายความว่าสะท้อนให้เห็นการเจริญเติบโตของประเทศ ประกอบไปด้วยการเจริญเติบโตในภาคทะเล เท่าไร อย่างไรบ้าง ส่วนใหญ่มีพื้นที่อยู่ในประเทศประมาณ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ เศรษฐกิจภาคทะเลประมาณ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ โดยเฉลี่ย ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจโลกหรือของประเทศ ภูมิภาคต่างๆ ณ วันนี้ ทุกส่วนให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโต ของภาคเศรษฐกิจทางทะเล ซึ่งเป็นความหวัง เป็นโอกาสในการใช้ประโยชน์เหล่านั้นต้องมีต้นทุน ซึ่ง Gross domestic product (GDP) มองในส่วนจากรายได้ในภาคเศรษฐกิจ ภาคทะเล ซึ่งจะมารวบรวมและติดตามกับต้นทุนทางธรรมชาติ

๓. ก่อนที่จะมาลงรายละเอียด Gross domestic product (GDP) ภาคทะเลของประเทศไทย มีแนวคิดหรือกรอบคำนวณอย่างไร ทำไมถึงเอามาแยกย่อยเพราะอะไร

ถ้ามองภาพใหญ่ของประเทศโดยตรง ซึ่งไม่มีข้อมูลลงไปภาคทะเล ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะรูปแบบภาพรวมของประเทศโดยรวม คือ รวมทุกอย่างด้วยกัน เช่น มูลค่าการท่องเที่ยว การรายงานต้องรายงานทั้งหมดเป็นภาพใหญ่ในหมวดกิจกรรมต่างๆ

๔. ถ้าผลออกมาดี ซึ่งจริงๆ แล้วทะเลดีใหม่ ที่ มองเที่ยวดีใหม่ พอนำมาบวกกันแล้วค่อนข้างดี คำว่าดีไม่รู้ว่ามาจากทิศทางไหน แล้วไม่ดีมาจากทิศทางไหนอย่างไรบ้าง ถ้านำมาแยกย่อยประเทศไทย มีแล้วหรือยังในทางภาคทะเล

ทางภาคทะเลไม่เคยมี แต่มีความพยายามทำ Gross domestic product (GDP) ซึ่งผู้รับผิดชอบ คือ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำในลักษณะ การรวม Gross domestic product (GDP) ทั้งประเทศ โดยส่วนกลางแต่ไม่มีข้อมูลที่สะท้อนมาในระดับจังหวัด แต่ในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ นโยบายขณะนั้นเห็นความสำคัญในการคำนวณ ณ Gross domestic product (GDP) ลักษณะ คือ มีข้อมูลหลากหลายจังหวัดขึ้นมา ซึ่งตัวข้อมูลมาจากพื้นที่ในระดับจังหวัด ซึ่งถ้ามีค่า Gross domestic product (GDP) ในระดับจังหวัดโดยเฉพาะจังหวัดที่ติดชายทะเล แล้วแยกส่วนของชายทะเล ซึ่งตอนนี้อยู่ไม่มีเพราะเรื่องการค้าการลงทุนได้หยุดลงเนื่องจากหลายเหตุ ไปด้วยกัน คืองบประมาณการค้าการลงทุน ความจำเป็นของข้อมูลที่ต้องการ ความคุ้มทุน จึงทำให้ความคิดนั้นได้หยุดลงและตอนนี้ใช้ Gross domestic product (GDP) ในการดำเนินงานในปัจจุบัน

๕. ต่างประเทศเขามีหรือไม่

ถ้าพูดถึงตามลักษณะ Gross domestic product (GDP) ภาคทะเล มีการประชุมไปเมื่อประมาณปีที่แล้วมีการนำเสนอทะเลในประเทศ เช่น ประเทศในเพื่อนบ้านในอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ซึ่งประเทศเหล่านี้มีการจัดทำอยู่และได้นำตัวเลขมาดูสถานการณ์ว่าเป็นอย่างไรบ้าง และคาดการณ์ในอนาคตพร้อมวางยุทธศาสตร์ตามนโยบาย ซึ่งประเทศมาเลเซียมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจรวดเร็ว โดยเฉพาะเศรษฐกิจภาคทะเลเขาโตได้เร็วมีการประเมินสถานการณ์ที่ใช้ในการวางแผน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้งประเทศอยากนำมาใช้

๖. ถ้านำกลับมาใช้ หรือทำให้เป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น แสดงว่ามีผลพวงทางยุทธศาสตร์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เมื่อมีการหาข้อมูล Gross domestic product (GDP) ทางภาคทะเลแล้ว ปัจจัยคืออะไรสามารถไปสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติได้หรือไม่

ถูกต้องครับ เพราะเป็นลักษณะของตัวชี้วัดและการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะแผนระยะยาว ๒๐ ปี ยกตัวอย่างเช่น การเติบโตทางด้านการท่องเที่ยวถ้าไม่สามารถมองการท่องเที่ยวจากทะเลได้ แล้วการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่ไม่ไปเชื่อมต่อกับต้นทุนทางทรัพยากร ณ วันนี้ การบริหารจัดการคล้ายๆ การมองการเจริญเติบโตอีกครั้งหนึ่งไม่ได้มองเรื่องต้นทุนว่าจะแลกด้อยอะไรทำให้การดำเนินการสะท้อนความเป็นจริงที่ควรจะเป็น ถ้าเกิดปัญหาที่เกินแก้ไขแล้วทำให้เกิดการเสียหายในสิ่งแวดล้อมในสิ่งที่ไม่ทราบ ซึ่งมองแค่ตัวเลขในการเจริญเติบโตในภาครวมอาจทำให้เกิดความสูญเสียไม่สามารถนำคืนมาได้ในส่วนของทรัพยากรบางอย่าง

๗. ถ้าทำ Gross domestic product (GDP) ขึ้นมาจะใช้ประโยชน์ในภาคทะเลได้มากที่สุดและสามารถกำหนดทิศทางทะเลบ้านเราจะไปแบบไหน พัฒนาในส่วนไหนแล้วถ้าไม่มีจะเกิดอะไรขึ้นอย่างไร

ในระบบที่ทำอยู่ไม่จำเป็นต้องเริ่มใหม่ทั้งหมด ในการให้ได้มาในข้อมูลตรงนี้ เพราะนั่นต้องอาศัยความพยายามขึ้นหนึ่งให้ได้มาโดยไม่ต้องเริ่มใหม่ทั้งหมด ซึ่งมีดีกว่าไม่ดีแน่ๆ โดยมาดูสิ่งที่ทำอยู่แล้วจัดรูปแบบให้ดีแล้วนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการถ้ายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งมีระยะเวลาพอในการจัดทำเครื่องมือที่ถูกต้องในการใช้ระยะยาว ถ้าไม่เริ่มวันนี้ใน ๒๐ ปี ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น

๘. Gross domestic product (GDP) ทางทะเลเป็นตัวชี้วัดแสดงให้เห็นเศรษฐกิจทางภาคทะเลอย่างหนึ่งแต่ดัชนีที่มีตัวค่าที่บอกว่ามีมูลค่าเติบโตมากน้อยแค่ไหน และเอาอะไรมาวัด และในแต่ละหมวดหมู่สำคัญแค่ไหนอย่างไร

ถ้ามองภาพรวมของประเทศ มองการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต้องการให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ต่ำ ค่าถามเหมือนกับว่าบทบาทเศรษฐกิจภาคทะเลจะไปเสริมจะไปช่วยให้หลุดพ้นจากกับดักดังกล่าวนั้นได้อย่างไรบ้าง ซึ่งต้องแยกเป็น ๒ ส่วน หมายความว่าในบางส่วนการเติบโตทางเศรษฐกิจอาจจะไม่มีความสามารถเติบโตได้มากหรือการเติบโตได้ไม่เท่ากัน แต่การคาดการณ์ใน

ระดับของโลกแล้ว แม้กระทั่งประเทศไทยยังมองโอกาสในการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศไทย โดยใช้ประโยชน์จากภาคทะเล ซึ่งมีโอกาสที่จะเติบโตได้เฉพาะจะเน้นการที่จะหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางของประเทศในระยะ ๒๐ ปีมีการวางแผนบทบาทได้อย่าง มีนัยสำคัญ การที่มีความสามารถในการติดตามเฉพาะภาคทะเลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

ซึ่งความจริงในทีมคณะทำงานฯได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนการวิจัย ซึ่งได้พยายามทดลองใช้ Gross domestic product (GDP) ของประเทศในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา แต่ได้ข้อมูลค่อนข้างหายาก ซึ่งยังห่างไกลความเป็นจริง ซึ่งความจริงข้อมูลในลักษณะนี้ไม่ใช่แค่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ถ้าหากจะเติบโตในอนาคตหรือส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจแบ่งออกมาเป็น ๓๕ เปอร์เซ็นต์ ได้ใหม่ มีโอกาสอย่างไรบ้าง ก็ จรรยาทางทะเลส่วนไหน ดำเนินการให้เกิดการเพิ่มโดยไม่ไปกระทบผลเสียของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะให้เห็นการเติบโตในลักษณะนี้ เชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกันทั้งระบบเพราะไม่สามารถวางแผนการเติบโตทางทะเลอิสระจากกันได้ ซึ่งมีการกระทบกระทั่งมีปฏิสัมพันธ์กันด้วย

๙. Gross domestic product (GDP) สามารถเป็นตัวชี้วัดประเทศไทยจะมี Gross domestic product (GDP) บวกมากขึ้นเป็นตัวชี้วัดให้ระดับของเราขึ้นไปสูงขนาดไหน หรือจริงแล้วเป็นแค่ส่วนเดียวซึ่งจริงๆ แล้วมีหลายองค์ประกอบภาพรวมจริงๆ แล้วเป็นอย่างไร

ความจริง Gross domestic product (GDP) ในปัจจุบันมี ๓๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นในทางกลับกันเคยบอกไว้ว่าจะมองในเศรษฐกิจภาคทะเลอย่างเดียวไม่ได้ ซึ่งเรามีข้อมูลสถานการณ์สิ่งแวดล้อมจริงๆ คือ ต้นทุนเศรษฐกิจทะเลนั่นเอง เมื่อมีตัวเลขลักษณะนี้อาจจะให้เห็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือเชิงลบของกิจกรรมต้นทุนได้แต่วันนี้จะอยู่คนละหน่วยก็ตาม แต่ความสัมพันธ์ลักษณะนี้อาจจะมองเห็นความสัมพันธ์ได้ เคยมีตัวเลขของ Gross domestic product (GDP) บางจังหวัดที่เติบโตขึ้นมาในกิจกรรมนั้นแต่ต้องใช้ทรัพยากร แต่จังหวัดนั้นไม่มีทรัพยากร แต่เป็นการใช้ทรัพยากรอีกที่หนึ่ง ซึ่งส่งผลให้เกิดการเสื่อมโทรมของตัวต้นทุนทรัพยากรอีกที่ วันนี้เรามองไม่เห็น เพราะฉะนั้นถ้ามองไม่เห็นในการพัฒนาแต่ละจังหวัดต่อไป จึงไม่สามารถมองผลกระทบจากส่วนอื่น ซึ่งก็เป็นตัวอย่างถ้ามีการติดตามตัวเลขที่เป็น Gross domestic product (GDP) ภาคทะเลลงไป ในรายจังหวัดกิจกรรมทางทะเลจะทำให้มีความสามารถในการใช้ติดตามและป้องกันในปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในเรื่องของภาคทะเล

๑๐. ปัจจุบัน Gross domestic product (GDP) ประเทศไทยในภาคทะเลหรือประเทศไทยในภาคใหญ่จะต้องแยกออกจากกันที่อาจารย์เล่าให้ฟังแล้วจริงๆ ต้องเป็นหน้าที่ใครอย่างไร

ในความเป็นจริงแล้วทางสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการทำ Gross domestic product (GDP) อยู่แล้วของประเทศในภาพรวมและเมื่อวันก่อนมีการประชุมของคณะทำงานฯ ร่วมกันกับผู้แทนสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แล ะกรมบัญชีกลาง ซึ่งมีการดำเนินการในระยะแรกหลังจากที่สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำอยู่แล้ว

ในปัจจุบันเอามาปรับปรุงหรือเสริมหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ได้ตัวเลขเริ่มใช้ได้โดยเร็ว แล้วจะมีตัวเลขทางภาคทะเลถึงแม้จะยังไม่ถูกต้องนักก็เป็นจุดเริ่มต้นแล้วหลังจากนั้นจึงกระจายไปสู่ระดับจังหวัดให้มีการดำเนินการจัดการ ซึ่งเป็นขั้นตอนการพัฒนาซึ่งต้องใช้เวลาแต่อาจจะไม่ได้เริ่มทุกจังหวัดโดยทันที อาจจะเป็นเฉพาะบางกลุ่มจังหวัดก็ได้ที่จะมีการเริ่มพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจเฉพาะของภาคตะวันออกหรือว่ากลุ่มอันดามัน เป็นต้น ซึ่งอาจจะเริ่มจากตรงนี้ก่อนเสร็จแล้วก็เรียนรู้เพื่อทำให้สมบูรณ์ขึ้น แต่ว่าผลสุดท้ายในอนาคตสภาพหลักยังคงต้องเป็น สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถ้าไปเปรียบเทียบกับการทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีทางสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะเป็นฝ่ายเลขานุการติดตามประเมินผลได้เหมือนกัน

๑๑. ข้อมูลในแต่ละภาค Gross domestic product (GDP) ภาคทะเลที่อาจารย์เล่าให้ฟัง คือไม่สามารถแยกออกจากกันได้เพราะทุกตัวมีส่วนที่จะมีผลกระทบที่จะไปทับซ้อนกันอยู่ และจะมีบางจังหวัดที่อาจารย์เล่าให้ฟัง คือ บางครั้งไม่ได้เกี่ยวข้องกับทางทะเลแต่จะเอาเรื่องหมวดหมู่อุตสาหกรรมเข้าไปมีส่วนสำคัญในจังหวัดนั้นๆ อย่างเช่นบางจังหวัดที่อยู่ห่างไกลจากทางทะเล อาจจะมีแปรรูปสินค้าทางทะเลมีการท่องเที่ยวจากจังหวัดตัวเอง ตรงนี้จะต้อง เอามาคิดบวกคิดลบ คิดมูลค่าในส่วนตรงนี้ด้วยหรือไม่

คือ ต้องพัฒนาให้ได้ถึงจะสะท้อนความเป็นจริงส่วนที่นำเรียนในนิยามข้างต้นแล้วว่าจะไม่ใช่เรื่องใหม่ที่จะต้องมี Gross domestic product (GDP) เพียงแต่ดึงแยกในส่วนภาคทะเลและต้องอาศัยผู้รู้หรือว่าความต้องการหรือคล้ายๆ ความคิดเห็น โดยรวมมาหาข้อสรุปร่วมกันว่าอันนี้ใช่ อันนี้ไม่ใช่ แต่ว่าวันนี้เกิดลักษณะนี้ขึ้นมา มีลักษณะที่กล่าวมาค่อนข้างเยอะ ซึ่งคิดว่าอาจจะใช้และไม่ใช้ต้องมาวางนิยามแนวทางในการจัดการ แต่ว่าเมื่อระบบต่างๆ มีมาตรฐานใช้ประโยชน์ได้อย่างดีในการที่จะนำไปสู่การใช้ประโยชน์

๑๒. อาจารย์บอกว่าไม่ได้ทำตั้งแต่เริ่มต้นจากศูนย์หรือมาคิดงานกันใหม่แต่เพียงแค่ว่ามีข้อมูลอยู่แล้วแต่เพียงแค่ว่าจะเป็นไปในทิศทางใดในเรื่อง Gross domestic product (GDP) ทางทะเลก้าวไปถึงจุดไหนที่จะไปต่อได้หรือไม่

ผลสรุปที่นำเรียนของคณะทำงานฯ ร่วมกัน ในระยะแรกใช้การทำงานร่วมกัน โดยระบบที่ทำโดยสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพียงแต่จะลงลึกในส่วนของภาคทะเลซึ่งตอนนี้มีปัญหาเรื่องบุคลากร งบประมาณ ในการจัดการตรงนี้ ซึ่งเคย มีความพยายามอยู่แล้วแต่ว่าได้หยุดลง แต่ปัจจุบันมีการแบ่งหมวดหมู่ที่ทำโดยตัวสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นทั้งหมด ๒๐ หมู่ หมวดหมู่ของ Gross domestic product (GDP) ที่นำมาตรงนี้ เพียงแต่เราไปดูในภาคที่ติดกับทะเลโดยเฉพาะ เอาหน่วยงานต่างๆ มาเป็นข้อสรุปว่าเป็นสัดส่วนเท่าไร ซึ่งเอาตรงนี้มาใช้ก่อน แล้วหลังจากนั้น จะพัฒนาไปสู่ระบบพื้นที่มากขึ้น และค่อนข้างมั่นใจว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ ซึ่งพูดถึงการหาข้อมูลในระดับจังหวัดลงลึกถึงปัจเจก และบุคคลด้วยซ้ำ และในเรื่องของเทคโนโลยีพร้อมในการ

รองรับแต่การที่เอาข้อมูลไปใช้ ซึ่งข้อมูลลักษณะนี้เอามาใช้ประโยชน์ได้แต่ถ้าเราไม่มีการวางแผนที่จะใช้ที่เหมาะสมแล้ว บางครั้งจะมาคิดว่าระบบไม่ได้ทำมาอย่างนี้ ซึ่งถ้าเป็นแบบนี้ต้องมานั่งคิดกันเพื่อให้สมบูรณ์และจะได้ใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๒๒ ประเด็น “การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทางทะเล (ตอนจบ)”

โดย ศ.ดร.เพติมศักดิ์ จารยะพันธุ์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑)

เมื่อครั้งที่ผ่านมามีได้กล่าวถึงเรื่อง จีดีพีภาคทะเลในประเทศไทย คืออะไร จีดีพีภาคทะเลมีความคล้ายคลึงกับจีดีพีของประเทศ เพียงแต่จีดีพีภาคทะเลจะเป็นผลรวมของมูลค่าสินค้าและบริการครั้งสุดท้ายที่จะผลิตภายในประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับทะเล โดยจีดีพีเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และถ้าหากมีจีดีพีภาคทะเลเป็นตัวชี้วัดอีกหนึ่งตัวก็จะแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์เศรษฐกิจภาคทะเลนั่นเอง ซึ่งจะมาติดตามกันว่าจะมีทิศทางอย่างไร

๑. ทำไมเมื่อเวลาไปสืบค้นข้อมูลจึงไม่พบความหมายจีดีพีภาคทะเล แม้แต่ผลของการวิจัย หรือนักวิชาการหลายคนไม่ได้เขียนเอาไว้ว่ามีความสำคัญกับเรื่องจีดีพีหลักๆ ใดๆ

เป็นเพราะว่าระบบประเทศไทยยังไม่ได้ใช้จีดีพีรวมเป็นสิ่งที่ประเทศไทยใช้อยู่เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ ไม่ได้ตระหนักของความเป็นชาติทางทะเล ผลประโยชน์ทางทะเลที่มีอยู่มาตลอด จีดีพีภาคทะเลที่มีการประเมินถึงแม้จะยังไม่ถูกต้องนักอยู่ที่ประมาณ ๓๐ % และมีโอกาสที่จะเติบโตได้ สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดในการกำหนดทิศทางของประเทศเพราะสามารถนำไปประกอบในเรื่องของยุทธศาสตร์

๒. จีดีพีที่มีอยู่ปัจจุบันสามารถบ่งบอกหรือชี้ชัดจีดีพีภาคทะเลได้หรือไม่

หากกล่าวถึงจีดีพี และจีดีพีภาคทะเล หากเรากล่าวถึงจีดีพีภาคทะเลอาจบอกได้ว่าต้องการจีดีพีภาคทะเลที่อยู่บนหลักของการเก็บข้อมูลในลักษณะของจีดีพีคือเป็นข้อมูลระดับจังหวัด การมองภาพใหญ่ของประเทศแต่ไม่ได้มองละเอียดไปถึงการเปลี่ยนแปลงในรายจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดที่เกี่ยวข้องเศรษฐกิจภาคทะเล จะทำให้แนวทางในการพัฒนา การเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ โดยพยายามให้เกิดการเติบโตในเศรษฐกิจภาคทะเล จะมองไม่เป็นภาพตรงนั้นชัดเจน ณ วันนี้อย่างไม่สามารถมองการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเดียวได้ ต้องมองควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงตัวฐานทรัพยากรด้วย ตัวเศรษฐกิจภาคทะเลก็มีกิจกรรมอยู่จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่อยู่บนฐานทรัพยากรที่มีชีวิต และที่ไม่มีชีวิต หรือเป็นเรื่องของการใช้การขนส่งทางทะเล หรือในอนาคตการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ หรือการพัฒนาสิ่งต่างๆ โดยใช้ฐานของทรัพยากรทางทะเลก็เป็นสิ่งที่สำคัญ ปัจจุบันมองแค่สิ่งที่จะได้จากทะเล การมองในเชิงลึกต้องการจีดีพีภาคทะเลที่มาในระดับจังหวัด และลงไปรายกลุ่มกิจกรรม

๓. ใครเป็นผู้ที่จะกำหนดแนวทางในการจัดทำจีดีพีภาคทะเลในประเทศไทย

อาจเป็นส่วนของการประชุมของคณะทำงาน ๑ สอบทานความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ในส่วนของคณะทำงานฯ สภาพัฒนาฯ กรมบัญชีกลาง จีดีพีภาคทะเลที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีความจำเป็นและมีประโยชน์หรือไม่ โดยเห็นว่ามีควมจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะเมื่อเราต้องการมีความเติบโตทางเศรษฐกิจด้านทะเลอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และช่วยการแก้ไขปัญหาในเรื่องของกับดักรายได้ปานกลาง ประเด็นต่อไป คือ จะทำได้อย่างไร ไม่ใช่การริเริ่มที่จะมีความพยายามแต่แรก ความพยายามที่จะเปลี่ยนการจัดจีดีพีของประเทศ จากการใช้ลักษณะของ top down ส่วนกลางลงไป เป็นลักษณะของการเอามาจากรายจังหวัดหรือพื้นที่ที่มา เพียงแต่ตอนนี้ยังไม่ได้ลงลึกถึงภาคทะเล โดยเฉพาะ แต่ว่าเช่นเดียวกันเมื่อลงไปถึงจังหวัดก็จะมีจังหวัดที่อยู่ตาม ชายฝั่งทะเล ประมาณ ๒๓-๒๔ จังหวัด ตัวเลขตรงนั้นถ้าลงลึกไปอีกเราแยกภาคทะเลได้ แล้วนำมารวมกันก็สามารถจะเห็นได้ สรุปคือทำได้ แต่ต้องทำอะไรบ้าง

๔. เมื่อมีรัฐบาลชุดใหม่เกิดขึ้น และมีนักการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดของงบประมาณตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดต่าง ๆ เป็นไปได้หรือไม่ว่าจีดีพีอาจมีความไม่น่าเชื่อถือ และส่งผลต่อการพัฒนาหรือไม่

จะพูด ๒ ส่วน คือ ตัวระบบ และคนที่ดำเนินการ ถ้ามีตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐาน จะเป็นระบบที่มีการสอบทานความถูกต้องได้ ปัญหาเมื่อการดำเนินงานไม่เป็นไปตามระบบ เป็นเพราะว่าเกิดความไม่ชัดเจน ยุ่งยาก ซับซ้อน ทำให้ระบบต่าง ๆ ที่ได้มาเรื่องของคำตอบใช้เวลา ข้อมูลไม่ทันสมัย หรือการแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด ปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ พร้อมทั้งจะดำเนินการ ปัญหาคือจะเอาตัวเลขหรือข้อมูลไปใส่ได้อย่างไร และถ้ามีการติดตามได้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน จะมีการถ่วงดุล กั้นการที่จะนำสิ่งต่างๆ ไปใช้อย่างไม่ถูกต้องหรือไม่สะท้อนความเป็นจริง ในระยะยาวถ้ามีการใช้ลักษณะนี้จะเป็นประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการเมืองที่มี สส .ที่อยู่ในพื้นที่ก็จะมีก็จะเห็นการจัดการ การเปลี่ยนแปลง การวางแผน ทุกคนมีความหวังดีต่อการเจริญเติบโตของประเทศ แต่ต้องอยู่บนข้อมูล อยู่บนฐานทิศทางที่ตัดสินใจยังไม่ครบถ้วน แต่ตรงนี้จะกลายเป็นตัวที่ช่วยให้เกิดมาตรฐานและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพได้

๕. แต่ละจังหวัดมีความสำคัญ เมื่อมีเครื่องมือลงไปจับตัวชี้วัดต่าง ๆ ของจีดีพีภาคทะเล จะทำให้เห็นลำดับของความสำคัญของปัญหาถูกหรือไม่

ถูกต้อง เพราะว่าเมื่อพูดถึงเศรษฐกิจภาคทะเลก็ไม่ได้ใช้ตัวเศรษฐกิจภาคทะเลอิสระอย่างเดียว เอาไปรวมกับต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม ในระยะยาวยังพูดถึงวัฒนธรรมทางสังคม ต้องมองภาพใหญ่ ประกอบกัน ไม่สามารถมองแยกได้แม้กระทั่งตัวกิจกรรมเองก็มองแยกไม่ได้ ต้องมองเสริมและเชื่อมโยงกัน

๖. แนวทางในการจัดทำจีดีพีภาคทะเลที่พอเป็นไปได้มีกี่แนวทาง อะไรบ้าง

แนวทางมีอยู่ ๒ แนวทาง คือ จะทำจากส่วนกลางไปอย่างที่เป็นอยู่ปัจจุบัน เป็นลักษณะ TOP DOWN ซึ่งลักษณะข้อมูลมีอยู่แล้วในการแบ่งหมวดหมู่ทั้งสภาพัฒน์ฯ ได้ดำเนินการ เพียงแต่ว่า เพียงแต่เอาหมวดหมู่ต่าง ๆ นี้ลงไปถามผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้วแยกเฉพาะภาคทะเลออกมา ตรงนี้อาจเป็นสิ่งที่ทำได้โดยเร็วและดำเนินการก่อนได้ คล้ายกับว่าในระยะแรกถ้าไปเริ่มยากตั้งแต่แรกจะเห็นผลหรือประโยชน์ในสิ่งเหล่านี้ได้ช้าหรือไม่ได้เลย หลังจากนั้นเมื่อเห็นว่าประโยชน์ก็ลงไปลักษณะของการที่เกิดความร่วมมือจากข้างล่าง ซึ่งตรงนี้คิดว่าแนวคิดนี้คงไม่สามารถทำที่เดียวทั้งหมดทุกจังหวัด ชายทะเล จะเริ่มในกลุ่มจังหวัด เพราะว่าอย่างน้อยถ้าไปยึดติดกับตัวฐานทรัพยากร ต้องมองว่ากลุ่มจังหวัดเน้นอะไรเป็นหลัก และตัวฐานทรัพยากรกับต้นทุนตรงนั้นคืออะไร มองลึกไปถึงระดับจังหวัดแต่นั้นอาจจะไม่พอต้องมองไปถึงเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทางตะวันออกส่วนหนึ่ง ความจริงก็เป็น การไปร่วมมือกับทางหน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูล และระบบข้อมูล และอีกกลุ่มที่จะทำอาจลงไปกลุ่มอันดามัน พอได้สองส่วนนี้ก็ อาจจะครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างที่มีอยู่แล้วและค่อยขยายต่อไปในส่วนอื่น โดยทางกลุ่มอันดามันก็จะใช้จังหวัดตรังเป็นฐาน ดูขึ้นไปตั้งแต่จังหวัดสตูลไปจนถึงจังหวัดระนอง ตรงนี้คือแนวคิดที่จะดำเนินการ

๗. หลังจากนี้ต่อไปจะมีทิศทางในการดำเนินการอย่างไรบ้าง

ทิศทางคือ บทสรุป จากตรงนี้จริงๆ คณะทำงานฯ เพิ่งเริ่มประชุมในระยะแรก และเริ่มเห็นแนวทางที่เป็นบวก เห็นหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูลหรือกิจกรรมอยู่แล้ว หรือต้นทุนทางธรรมชาติ สิ่งที่จะทำลงไปในรูปแบบเพื่อให้ได้ตัวอย่างตรงนั้นมา แล้วคงทำภายใต้ คณะทำงานทำไปในเชิงข้อคิดเห็น หรือข้อคิดเห็นบวกกับตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาจริงๆ ที่ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง และนำไปใช้บอกสิ่งที่ผ่านมาในอดีตหรือเอาไปช่วยในการวางแผน แต่ช่วยในการวางแผน ข้อมูลที่ได้ขณะนี้ยังไม่สามารถทำได้แต่อาจมองสิ่งที่ผ่านมากับประโยชน์ให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ หลังจากนั้นถ้าเป็นนโยบายออกไปเมื่อผ่าน ออกขร. เชื่อมโยงแนวทางรัฐบาลที่เกี่ยวข้องตรงนี้จะเป็นตัวที่สามารถขยายผลต่อไป และความจริงเรื่องนี้ทั้งหมดก็ไม่อิสระจากกัน เพราะการที่ตั้งคณะอนุกรรมการ

ขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล ตรงนี้เป็นแค่ ตัวเชื่อมการทำงานภายใน รัฐธรรมนูญ เรื่องของการปฏิรูป และเรื่องของยุทธศาสตร์ชาติ ตรงนี้เป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกัน ณ วันนี้ ต้องยอมรับว่าการดำเนินงานเชิงของการปฏิรูปประเทศกับยุทธศาสตร์ชาติยังไม่สมบูรณ์และยังอยู่ใน กระบวนการที่ดำเนินการอยู่ แต่ประเด็นทะเลเป็นประเด็นที่ต่อเนื่องกันโดยตลอด

๘. ในมิติต่างประเทศมีการทำจีดีพีภาคทะเลภาพรวมหรือไม่

แนวคิดในการทำจีดีพีภาคทะเลเพราะเห็นในต่างประเทศ เศรษฐกิจภาคทะเลของประเทศไทยมี อยู่มาก เป็นสัดส่วนในเชิงพื้นที่และมูลค่าสูงจึงเหมาะที่จะใช้ ประเด็นที่สอง ที่กล่าวถึงมากคือ เรื่อง หลักการเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ในบริบทนี้จะกล่าวถึงการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน คือการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ เศรษฐกิจสีน้ำเงินจะประกอบด้วยเศรษฐกิจภาคทะเล คือ เป็นรายได้จาก กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงมองในมิติปัจจุบันและในระยะยาวด้วย บวกกับ ต้นทุนธรรมชาติ เป็น ๒ ส่วนที่ดำเนินการ

๙. มีโอกาสแบ่งเป็นทวีปหรือและเปรียบเทียบจีดีพีแต่ละประเทศหรือไม่

เวลามองผลประโยชน์ชาติทางทะเล ต้องมองผลประโยชน์ของชาติโดยเอาคนของชาติเป็นตัวตั้ง และอาจมองปัจจุบันและโอกาสในอนาคต เพราะประโยชน์ชาติทางทะเลไม่ได้อยู่แค่ พื้นที่บนบกหรือ พื้นที่ชายฝั่งทะเล ความจริงคือทั้งเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และเขตทะเลหลวง

๑๐. ความต้องการของคนไทยในการใช้ประโยชน์ทางทะเลมีมากกว่าทรัพยากรที่มีอยู่ในทะเลใช่หรือไม่

ณ วันนี้การใช้ประโยชน์ทางทะเล ใช้อย่างไม่มีการจำกัดเพราะได้มาจากธรรมชาติ เพราะฉะนั้น วิธีการใช้จึงไม่ได้มองถึงต้นทุน หลักการเศรษฐกิจสีน้ำเงิน มองรายได้ที่พึงได้กับตัวต้นทุนทาง สิ่งแวดล้อมที่ต้องเสีย แต่เนื่องจากเรามองได้อย่างเดียว การใช้ประโยชน์จากทะเลมีความกว้างขวาง มี โอกาสในอนาคตมาก เพียงแต่มองเห็นโอกาสในอนาคตหรือไม่ วันนี้ในการบริหารจัดการ เราต้องมีความ ละเอียดย่อยมากกว่าที่เป็นอยู่ในอดีต

๑๑. การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศทางทะเลเป็นตัวแทนบ่งบอกที่ทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าและ ประโยชน์ทางทะเลได้มากจริงหรือไม่

ในระยะแรกตัวเลขอาจจะห่างไกลจากประชาชน แต่ถ้าคิดในหลักการย้อนกลับมาว่าคนทุกคน มีความเชื่อมโยงกับผลประโยชน์ทางทะเล จึงขึ้นอยู่กับระยะแรกใช้อยู่ในระดับนโยบายแบบภาพใหญ่ ภาพกว้าง เมื่อมีการพัฒนาต่อตัวประชาชนจะคิดว่ากิจกรรมทางทะเลตรงไหนที่จะมีโอกาสในอนาคต

ในการพัฒนาต่อไป และหากข้อมูลตรงนั้นสนับสนุนจริง ก็สามารถทำให้ประชาชนพัฒนาต่อไป ณ วันนี้
เรื่องของเทคโนโลยี

เรียบเรียงโดย นางสาวศิริพร แสงสว่าง

๒.๒๓ ประเด็น “การสนับสนุนการปฏิรูประบบการศึกษา”

โดย ดร.พะโยม ชิณวงศ์ (รองประธานคณะกรรมการด้านการสนับสนุนการปฏิรูประบบการศึกษา)
(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑)

วันนี้รายการวาระปฏิรูป วาระประเทศไทย จะไปติดตามเรื่องการสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา ภายใต้โครงการการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (อกขร.) จะมีความเป็นมาอย่างไร โดย ดร.พะโยม ชิณวงศ์ รองประธานคณะกรรมการด้านการสนับสนุนการปฏิรูประบบการศึกษา

๑. คณะทำงานด้านการสนับสนุนการปฏิรูประบบการศึกษาภายใต้ (อกขร.) มีจุดเชื่อมโยงภายใต้คณะทำงานฯ ในเรื่องการสนับสนุนการศึกษาภายใต้ อบป. มีการเชื่อมโยงกันอย่างไร

ในส่วนของ อบป. ในคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้างเป็นคณะทำงานฯ เรื่องการปฏิรูประบบการศึกษา อบป. ให้เชื่อมโยงในเรื่องการศึกษาที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เช่นกรณีที่ทำอยู่ ๒ เรื่อง ๑. การดูแลเด็กปฐมวัย ๒. การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งไปที่การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งในกลุ่มโรงเรียนเหล่านี้จะมีเด็กด้อยโอกาสในเรื่องของความเสมอภาคในการศึกษา ซึ่งคณะทำงานฯ ได้เน้นมากในเรื่องความเหลื่อมล้ำในกลุ่มเด็กด้อยโอกาส โดยให้การสนับสนุน คือ ๑. การศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒. ปฐมวัย ซึ่งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (อกขร.) จะทำอย่างไรในการเชื่อมโยงการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งงานสำคัญที่จะสนับสนุนดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งได้คุยกับคณะทำงานครั้งแรกที่ประชุมไปเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๑ และได้ทำกรอบแนวทางการดำเนินงานแล้ว

๒. กรอบตรงนี้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (อกขร.) เป็นผู้กำหนดให้หรือต้องหาข้อมูลมาว่าจะสอดคล้องกับรัฐบาลอย่างไร การดำเนินงานอย่างไรบ้างในช่วงนั้น

ควรที่จะสนองนโยบายรัฐบาล ในการนำข้อเสนอต่อแผนนโยบายรัฐบาลออกมาคือดูว่ามีอะไรบ้างเป็นข้อเสนอและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้ศึกษาตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาลในยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคน ที่สำคัญคือ มติคณะรัฐมนตรี ซึ่ง จะมีหลากหลายในการรับผิดชอบการศึกษาขณะนี้ ซึ่งคณะทำงานได้กล่าวถึงองค์กรหลักๆ มีคณะทำงานอยู่ ๔ คณะ คือ ๑. คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา ๒. คณะกรรมการนโยบายพัฒนาการศึกษา ๓. คณะกรรมการประกาการศึกษาที่ดูแลเรื่องเชิงนโยบายและแผน ๔. คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปและรองรับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบาย

๓. ทางคณะทำงานฯ มีเป้าหมายแล้วว่าจะหยิบเอาตรงไหนมาแล้วจะรู้ได้อย่างไร เรื่องไหนสำคัญ เรื่องไหนจะทำในระยะเร่งด่วน และระยะสุดท้ายจะเอาอะไรมาวัดเป็นน้ำหนักอย่างไร

การหารือขณะนี้ คือ เรื่องการเสมอภาคที่ปรากฏเป็นสำคัญ คือ พื้นที่พิเศษทางการศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญเนื่องจากพื้นที่อยู่ห่างไกล รวมถึงพื้นที่ตะเข็บชายแดนอยู่ในเกาะแก่ง หรืออยู่ในพื้นที่สูง ในพื้นที่ต่างๆ เหล่านี้ทางกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในเรื่องของพื้นที่พิเศษใน ๒๗ จังหวัด

๔. การศึกษาเพื่อการพัฒนาพื้นที่พิเศษตรงนี้หยิบมาจากการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในช่วงไหนอย่างไรบ้าง

ทางกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอนโยบายแล้ว ซึ่งคณะรัฐมนตรีที่ดูแลพื้นที่พิเศษมีนโยบายอยู่ในยุทธศาสตร์ เช่นพื้นที่พิเศษทางการศึกษา และพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเป็นอีกส่วนแต่จะเชื่อมโยงกัน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ตะเข็บชายแดน เป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องหยิบขึ้นมาและกำลังไปดูข้อมูลในเรื่องของการวิจัย ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งได้ทำมาแล้ว เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดสุรินทร์ และอีกหลายๆ จังหวัด เพื่อนำเสนอข้อมูลไปปฏิรูปการศึกษา และพื้นที่พิเศษเหล่านี้มีปัญหาอุปสรรคอะไร เป็นตัวให้การศึกษา และยกระดับการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ซึ่งต้องลงไปหาข้อมูลและจะมีอีกหลายจังหวัดนำร่องที่จะลงไปดู

๕. เรื่องแรกที่คุณยกมีเรื่องอะไรอีกหรือไม่อย่างไร

ต้องผลิตวิชาชีพมากขึ้น เรื่องวิชาชีพไม่ใช่เรื่องอาชีพอย่างเดียว ซึ่งอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับการโรงแรม การท่องเที่ยว หรือว่าของอุตสาหกรรม และในมหาวิทยาลัยจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ เหล่านี้ ได้ทำเรื่องวิชาชีพมาขณะนี้ผลิตนักวิชาชีพที่หน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่กระทรวงศึกษาธิการคือ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือแม้แต่การศึกษา นอกกรอบของเอกชน ถ้ารวมแล้วต้องมาดูว่าวิชาชีพเหล่านี้ตอบสนองต่อเศรษฐกิจกลุ่มอุตสาหกรรมของประเทศอย่างไรบ้าง และที่สำคัญวิชาชีพในชุมชนไม่ว่าจะเป็นเกษตร รกรอุตสาหกรรม หรือ SME ก็มีวิชาชีพในชุมชนที่กระจายออกไป และต้องดูสายการผลิตที่เน้นผลิตกำลังคนให้สอดคล้อง

๖. เพราะว่าในขณะที่เรื่องของวิชาชีพเป็นจุดสำคัญถ้าหลายคนพูดถึง การศึกษาเขาจะลืมเรื่องการเกษตร ไร่ ไป ซึ่งให้ความสนใจในเรื่องนี้ด้วย ซึ่งจะเห็นว่าภาครัฐวิชาชีพต่างๆ รวมไปถึงสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีข่าวกันว่าของประเทศนั้น ประเทศนี้ปิดตัวลงไปเยอะมาก ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งอาจจะกลับมามองการศึกษาบ้านเราจะอยู่ได้อย่างไร

ขณะนี้การเริ่มเรียนรู้วิชาชีพจะเห็นได้ว่า มีความหลากหลายมากบางที่ไม่ใช่โรงเรียนเสมอไป สิ่งที่จะทำให้เกิดความคล่องตัวของสถานศึกษาที่จะพัฒนาวิชาชีพให้แตกต่างออกไป โดยเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตหรืออื่น และนำไทยแลนด์ ๔.๐ ในการขับเคลื่อนวิชาชีพในทุกพื้นที่

๗. ทางสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีการศึกษาในเรื่องของวิชาชีพจากสถาบันการศึกษาในอุดมศึกษา อาชีวการศึกษา หรือภาครัฐ ภาคเอกชน ให้ความสนใจในเรื่องนี้ บางทีไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้เรียน ขึ้นอยู่กับ สถาบันการศึกษาว่าจะตอบรับกับอุตสาหกรรมบ้านเรา รวมไปถึงภาคต่างๆ บ้านเรา อย่างไรบ้าง ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของมหาวิทยาลัยนั้นๆ ด้วยหรือไม่

ถูกต้องครับ ซึ่งขณะนี้เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ในเรื่องของอุดมศึกษาเรื่องวิชาชีพชั้นสูงที่ต้อง รองรับอาชีพใหม่ๆ ของเมืองไทย

๘. อันนี้ถือเป็นเรื่องใหม่ หรือเรื่องที่ต้องมาตระหนักมากขึ้นหรือไม่ ซึ่ง เป็นเรื่องเดิมอยู่แล้ว แต่เพียงว่าได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างหรือไม่

คือความต้องการทางด้านวิชาชีพมากขึ้นแล้วแต่จะผลิตในเรื่องของกำลังคน ในภาควิชาการ มากกว่าแต่สัดส่วนถ้ารวบรวมจริงๆ ๔๐ , ๖๐ ของวิชาชีพ ซึ่งจะไปมองที่อาชีพอย่างเดียวคงไม่ได้ เพราะในส่วนของวิชาชีพผลิต ต่ออยู่ก็มีและต้องสอดคล้องกับความต้องการของประเทศความต้องการของ สังคมจริงๆ ข้อสั่งการอีก ประเด็นหนึ่งที่นายกรัฐมนตรีเคยสั่งการในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เรื่องของ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เช่นกีฬา ซึ่งนายกรัฐมนตรีให้ความสนใจที่ไปแข่งขันต่างประเทศรวมถึง ทางด้านวิชา การ เช่น วิทยาศาสตร์ โอลิมปิก หรือแม้แต่วิชาชีพที่ไปแข่งขัน หรือ แกะน้ำแข็งต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งเด็กที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน ให้ความสนใจและนำเด็กมาวางแผนเส้นทางใน การพัฒนาเด็กว่ามีความสามารถอย่างไรนอกจากกลุ่มที่ไปแข่งขันชนะแล้ว ในความสามารถพิเศษ จริงๆ ที่ต้องมาคัดกรองในเรื่องความถนัดในขณะนี้ต้องเอาจริงเอาจังและจะจัดการศึกษาอย่างไร จะเป็นเช่นไร จะเป็นโรงเรียนหรือจะเป็นห้องเรียน หรือจะเป็นโครงการในโรงเรียนต่างๆ ซึ่งขณะที่มี ความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ภาษา ที่ต้องส่งเสริมให้ทุกท างถ้าไม่ ส่งเสริมจะกลายเป็นด้อยโอกาสไป

๙. เหมือนมีช่องทางแต่ไม่มีประตูให้เดินต่อไป ซึ่งในทุกสถาบันการศึกษาจะเป็นเรื่องเดียว คือ มองเรื่อง วิชาการเป็นหลักและทำให้ขาดปัจจัยสำคัญ คือ วิชาชีพเฉพาะและจะมองภาพรวมว่าทำอย่างไรไม่ให้ เด็กเหล่านั้นตกงาน หรือท่านดร.พะโยมมีประเด็นอื่นอีกหรือไม่

เรื่องคณะทำงานฯ ได้ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีทางการตลาด ซึ่งตอนนี้สอดคล้องกับสัดส่วนในเรื่อง อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เรื่องเครื่องมือที่จะทำให้เด็กที่ขาดโอกาสในพื้นที่ห่างไกล ทำให้เทคโนโลยี เครื่องมือมีความพร้อม และรัฐบาลได้มีความพยายามมาโดยตลอด เช่นการศึกษาผ่านทางไกล ผ่าน ดาวเทียม ซึ่งสอดคล้องและมีความจำเป็นเรื่องเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งขณะนี้รัฐบาลได้จัดส่งเสริม ให้เด็กนำ ๔ วิชามาเรียนหรือทำกิจกรรม และตัวเทคโนโลยีต้องสอดคล้องกับความก้าวหน้า เช่น หุ่นยนต์ เพราะฉะนั้น ยังมีเด็กหลายกลุ่มที่ยังขาดโอกาส เรื่องของเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งเป็น ประเด็นสำคัญที่จะนำเสนอ

๑๐. นอกเหนือจากนี้เกี่ยวกับครู เรื่องการพัฒนาครูเป็นเรื่องของการสนับสนุนการปฏิรูประบบการศึกษาเช่นกัน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้มีความสำคัญเป็นที่น่าจับตามองเป็นพิเศษหรือไม่ คิดว่าเป็นเรื่องใหญ่ เพราะคณะทำงานฯ หยิบทุกเรื่องขึ้นมาไม่ได้เพราะระยะเวลาจำกัดที่จะศึกษาให้เป็นข้อมูลข้อเสนออย่างแท้จริง ส่วนเรื่องครูในภาพใหญ่ ทุกคนเห็นแล้วว่าต้องพัฒนาครู และให้ครูมีความรู้มีความสามารถ อย่างแท้จริงเพราะมีความจำเป็นมาก ในคณะทำงานฯ ก็พูดถึงเรื่องครู ซึ่งมีครูอยู่ในภาครัฐ สพล. อาชีวะ และครูที่อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่สำคัญคือครูที่อยู่ในสังกัดเอกชน ซึ่งจะทำอย่างไรให้มีกฎหมายฉบับเดียวกัน ถ้าจะแบ่งก็แบ่งเป็นส่วนราชการครูหรือครูเอกชน แต่ทั้งนี้จะต้องให้ครูทุกคนมีการพัฒนามีความก้าวหน้าของวิชาชีพครู

๑๑. นี่คือหัวใจสำคัญของคณะทำงานฯ ที่จะเอาไปตกผลึกกันว่าแนวทางในการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการหาข้อมูลวิชาการ การลงพื้นที่เอง ในแต่ละเรื่องที่คณะทำงานฯ ได้มีแนวทางในการรอบการดำเนินงานว่าจะหยิบเรื่องนี้มาพิจารณา แล้วเรื่องเดิมๆ ก่อนหน้านี้ที่อยู่ภายใต้ อบป. ที่หมดวาระลง ไป ถ้ามีข้อขัดข้องหรือมีเรื่องที่เกี่ยวข้องของเรื่องการเชื่อมโยงกับตรงนี้อาจจะนำกลับมาหารือกันใหม่อีกหรือไม่

ยังไม่สนับสนุนให้เข้ากับคณะทำงานฯ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา เช่นสถาบันการศึกษา หรือคณะกรรมการขับเคลื่อนการศึกษาที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนนี้คิดว่าคงต้องเชื่อมโยงกันทั้งระบบ ในประเด็นศึกษาในเชิงพื้นที่ แต่มีข้อจำกัดเรื่องข้อมูลไม่เพียงพอในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งคณะทำงานฯ จะหาข้อมูลเหล่านี้ หรือแนวทางในการนำเสนอในโอกาสต่อไป

๑๒. ถ้ามีการศึกษาประเด็นต่างๆ ของคณะทำงานฯ แล้วจุดสุดท้ายจะส่งเรื่องไป ยังหน่วยงานไหนอย่างไรบ้าง และใครเป็นผู้รับเรื่องต่อ

ตอนนี้ที่ดำเนินการอยู่คือคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในช่วงปลายเดือนนี้จะนัดพบกันเพื่อนำเสนอข้อมูล และให้กรอบที่นำเสนอว่ามีความสนใจเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งทางคณะทำงานฯ จะได้ช่วยสนับสนุน

๑๓. ในส่วนของคณะทำงานฯ ครั้งนี้ทำงานหนักเป็นพิเศษและจะต้องมีการลงพื้นที่อย่างที่ท่านดร.พะโยมฯ บอกรวมไปถึงการศึกษาข้อมูลต่างๆ มากมายตั้งเป้าเอาไว้ใหม่ว่าในแต่ละเรื่องจะใช้เวลานานแค่ไหนอย่างไรบ้าง

ไม่เกิน ๑ ปี ซึ่งทางคณะทำงานฯ ได้นำเสนอข้อมูลไปยังหน่วยงานต่างๆ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ จะมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาอยู่แล้ว และอีกส่วน คือ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (อกขร.) จะต้องมีข้อมูลเพื่อนำไปเสนอต่อรัฐบาล

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๒๔ ประเด็น “ความก้าวหน้าการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ”

โดย นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ (ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ)

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑)

หลากหลายด้านหลายประเด็นกับการปฏิรูปประเทศ ขอต้อนรับคุณผู้ฟังเข้าสู่รายการวาระปฏิรูป... วาระประเทศไทย วันนี้จะมาติดตามความก้าวหน้าการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ หากได้มีการติดตามข่าวสารจะเห็นว่าทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน จะให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศ และติดตามว่าข่าวสารนั้นเกี่ยวข้องกับตัวเรา อย่างไรบ้าง โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐนั้นจัดให้มีมาตรการ กลไก การป้องกัน ตรวจสอบ ขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด ประกอบกับรัฐบาลเห็นว่าการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นเรื่องสำคัญ จะต้องเร่งรีบดำเนินการ ดังนั้นคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ จึงได้จัดทำแผนในการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยได้มีการศึกษา ทบทวน สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทยในเชิงเปรียบเทียบบทย่อยต่างๆ ในการแก้ไขการทุจริตของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยต้องการให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น *โดยวันนี้จะพูดคุยกับท่านปานเทพ กล้าณรงค์ราญ ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ*

๑. ทำไมประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ภาคเอกชน หน่วยงานรัฐถึงให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

การทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศไทยยังมีมากมาย โดยมีสาเหตุมาจากเรื่องต่างๆ เช่น ความอ่อนแอทางโครงสร้าง ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กลไกภาครัฐต่างๆ ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันทั้งขนาดเล็กขนาดใหญ่ การรับสินบน การขัดกันแห่งผลประโยชน์ทับซ้อนต่างๆ สังคมอุปถัมภ์ ทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศอย่างมาก จึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้และกำหนดในแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศโดยกำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการ

ทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็น ๑ ใน ๑๑ แผนที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ซึ่งขณะนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการ
 ทำแผนเรียบร้อยแล้วและได้ตรวจสอบแผนการปฏิรูปและแผนยุทธศาสตร์ชาติ ว่ามีความสอดคล้องกัน
 และได้ตรวจสอบกับแผนปฏิรูปด้านอื่นๆ ด้วย ว่าการทุจริตคอร์รัปชันจะไปเกี่ยวพัน ขณะนี้แผนการได้
 ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และเสนอไปสู่ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
 หากคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ก็จะดำเนินการตามแผนตามกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้

**๒. โดยปกติเวลาที่ได้ยินเรื่องของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพราะเป็น
 ข่าวสารที่เกิดขึ้นจึงเกิดการรับรู้ แต่หากเปรียบเทียบข้อมูลจากต่างประเทศ เราไม่เคยได้ยินข้อมูล แต่ก็
 ใช้ว่าจะไม่มีการทุจริต และประเทศไทยถูกจัดอันดับการทุจริตในอันดับที่มาเป็นห่วง จริงๆ แล้วเป็น
 อย่างไร**

การจัดอันดับของการทุจริต “องค์กรเพื่อความโปร่งใส” เป็นมาตรฐานทุกๆ ปี ประเทศต่างๆ
 นำปัจจัยต่างๆ เชิงวิชาการมาประกอบด้วย ทั้งการทุจริตภาครัฐ ภาคเอกชน การคอร์รัปชัน การรับ
 สินบนต่างๆ เป็นภาพลักษณ์ว่าต่างชาติหรือองค์กรต่างๆ มองประเทศไทยว่าอย่างไร

ปี ๒๕๖๐ มีการจัดอันดับการทุจริตปรากฏว่าคะแนนของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ไม่ดีนัก จึง
 เป็นสาเหตุที่จะต้องนำตรงนี้มาเป็นบทเรียนสำคัญในการปฏิรูปประเทศ มองประเทศอื่นๆ ด้วย
 เนื่องจากเราอยู่ในสังคมโลก ต้องให้ความสำคัญ

**๓. วันนี้อาจมองว่าเกิดวิกฤตจึงทำให้เกิดโอกาสในการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปราม
 การทุจริตและประพฤติมิชอบ การทำหน้าที่ในฐานะประธานกรรมการ ในบรรดาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวม
 ไปถึงภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ที่ต้องลงไปหาข้อมูล ก่อนที่จะได้ข้อมูล
 ทั้งหมดมาเป็นแผน จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงให้เป็นรูปเป็นร่างมากยิ่งขึ้น ณ ตอนนั้นมีความยากหรือไม่**

เริ่มดูว่าการทุจริตคอร์รัปชันมีการดำเนินการมาเป็นระยะ เริ่มตั้งแต่สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)
 ทำเป็นแนวทางจนมาถึงสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ก็ให้นำแผนต่างๆ มาขับเคลื่อน ส่วน
 ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบได้นำมา
 ต่อยอด ให้เกิดเป็นแผนที่ชัดเจน ให้มีกิจกรรม ระบุหน่วยงานที่จะปฏิบัติดำเนินการ ระบุงบประมาณ
 โดยยึดแผนต่างๆ ที่ทำอยู่แล้ว ซึ่งในแผนกำหนดว่าจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนด้วย และได้
 ไปมาทั้ง ๔ ภาค จะเห็นได้ว่าประชาชนมีความตื่นตัวในเรื่องนี้มาก และยินดีเข้ามามีส่วนร่วมในการ
 ต่อต้านการทุจริต โดยเห็นว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวมาก ไม่สามารถถอยมรับได้ (คนไทยไม่ทนต่อการทุจริต
 Zero Tolerance) ในแผนปฏิรูปเองก็ให้ความสำคัญกับภาคประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

๔. การที่ลงไปในแต่ละพื้นที่ ๔ ภาค การรับรู้ข้อมูลอาจแตกต่างกันไป การแสดงความคิดเห็นในการแต่ละพื้นที่ที่มีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

ส่วนใหญ่จะเห็นได้ว่าเรื่องการทุจริตต้องชัดเจน ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วน ร่วมร่วมแต่จะต้องเป็นเครือข่าย เป็นคลังที่จะต้องเข้าไปต่อต้าน ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๖๓ ระบุชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องการทุจริต ภาครัฐจะต้องให้การศึกษาแก่ประชาชน ให้รับรู้ถึงภัยของการทุจริต ภาครัฐจะต้องมีกลไกในการป้องกันปราบปรามการทุจริตอย่างเคร่งครัด อีกประการคือภาครัฐจะต้องอำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถที่จะรวมตัวเป็นพลัง ชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการทุจริต ภาครัฐจะต้องคุ้มครองประชาชนผู้ชี้เบาะแส ซึ่งต้องมีกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชน

ในแผนการปฏิรูปประเทศมีแผนการเฝ้าระวัง กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นเครือข่ายต่อต้านการทุจริต กำหนดไปถึงให้มีเครือข่ายใหญ่ๆ จังหวัดละ ๕ เครือข่าย นอกจากนั้นยังมีการกำหนดเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองพยาน ผู้แจ้งเบาะแส กำหนดว่าจะต้องมีกฎหมายการป้องกันและเฝ้าระวังในด้านนี้ให้เสร็จสิ้นภายใน ๒ ปี ภายในแผนต้องกำหนดสิ่งที่เป็นรูปธรรมลงไป

๕. ทางคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้กำหนดประเด็นออกมาทั้งหมดกี่ประเด็น

กำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่างๆ ๔ มาตรการ ๔ ประเด็น คือ ๑. การป้องกันการเฝ้าระวัง ๒. การป้องกันปราบปราม ๓. การปราบปราม ๔. การบริหารจัดการ ซึ่งในด้านการป้องกันปราบปราม ให้ความสำคัญกับภาครัฐ ภาคเอกชน ให้มีการดำเนินการโดยภาครัฐให้ยึดหลักธรรมาภิบาล ส่วนภาคเอกชนยึดหลักการกำกับติดตามที่ดี ภาครัฐได้กำหนดกิจกรรมที่ชัดเจนลงไป ในหน่วยงานของ รัฐระดับกรม ทุกกรมจะต้องมีมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส ในเรื่องการดำเนินการต่างๆ ให้เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน และอีกเรื่องคือการลดการใช้ดุลยพินิจต่างๆ ที่ไม่ถูกต้อง การใช้ดุลยพินิจอาจเกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ การป้องกันการรับสินบน ระบบการจัดซื้อจัดจ้างต้องมีความโปร่งใสเป็นธรรม ในเรื่องของมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมจะต้องมีการประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม ผลการประเมินต้องได้มาตรฐานร้อยละ ๘๐ หากไม่ถึงตามค่าที่กำหนดต้องมีการทบทวน

๖. ในการประเมินผลจะต้องเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นคำถามกลาง ข้อมูลกลางหรืออย่างไร

เป็นข้อมูลกลางในการไปดำเนินการประเมินผล นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่รัฐต้องแสดงความโปร่งใส โดยจะต้องแสดงบัญชีฐานะการเงิน บัญชีทรัพย์สินหนี้สิน ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่กำหนดลงไป และ

ในภาครัฐเองนั้นหัวหน้าส่วนราชการจะต้องมีการป้องกันความเสี่ยงต่างๆ ในการทุจริตอย่างรอบด้าน ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ต้องมีการปรับปรุงกฎหมายอีก ๑ ฉบับ ในการให้ความสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐ ในระดับกรมจะมีประกาศของ คสช. ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้โดยจะปรับปรุงยกระดับประกาศของ คสช. ขึ้นมาเป็นกฎหมาย

นอกจากนั้นในภาคเอกชน การทุจริตมักเกิดจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ซึ่งภาครัฐจะต้องทำงานเป็นแนวร่วมกับภาคเอกชนต่างๆ ในการดำเนินการ เช่น จะต้องให้ภาคเอกชนสามารถส่งเสริมให้มีองค์กรในด้านความโปร่งใส และสิ่งสำคัญอีกประการคือ เอกชนจะมีการจัดซื้อจัดจ้างต้องทำสัญญาคุณธรรม โปร่งใส กำหนดการจัดซื้อจัดจ้างขนาดใหญ่มีวงเงินตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ล้านบาทขึ้นไปจะต้องมีผู้สังเกตการณ์อิสระภาคเอกชน คล้ายเป็นคลังสมอง ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดซื้อ ฯลฯ ในอดีตผู้สังเกตการณ์อิสระสามารถหวังดีทำให้เกิดการประหยังบประมาณได้ สำหรับการป้องกันมีกฎหมาย ๒ ฉบับ ๑. กฎหมายข้อมูลข่าวสารภาครัฐ ๒. กฎหมาย ๗ ชั่วโมง พยายามผลักดันให้ออกโดยเร็ว ขณะนี้อยู่ใน สนช. และที่สำคัญกฎหมายนี้อยู่ในเงื่อนไขของภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการทุจริต

๗. หากเปรียบเทียบกับต่างประเทศจะต้องมีกฎหมายเดียวกันนี้ออกมาด้วยหรือไม่

ต่างประเทศก็ต้องมีกฎหมายนี้ เพราะส่วนใหญ่จะเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติอยู่แล้ว ซึ่งกำหนดว่าต้องมีมาตรฐาน เงื่อนไข กฎหมายขึ้นมา เช่นกฎหมายว่าด้วยเรื่องข้อมูลข่าวสาร กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้าง กฎหมายเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

ด้านการปราบปราม จะต้องยกระดับการดำเนินการต่างๆ ให้มีความรวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด ในการดำเนินการคดีทุจริตต่างๆ ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว เป็นที่ทราบกันว่าเมื่อก่อนการไต่สวนฟ้อง ไม่มีกำหนดระยะเวลา ทำให้ล่าช้า ต่อไปนี้ต้องมีกรอบ เวลาแน่ชัด ซึ่งก็จะสอดคล้องกับ ปปช. ในด้านความรุนแรงจะต้องเอาผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างรุนแรงตามกฎหมาย การรับสินบนนั้นเมื่อก่อนบทลงโทษจะลงไปให้ผู้รับ แต่ปัจจุบันต้องกำหนดใหม่ บทลงโทษต้องมีทั้งผู้ให้และผู้รับ

เรียบเรียงโดย นางสาวสุนันทา แยมฉวก

๒.๒๕ ประเด็น “แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ”
โดย พล.อ.อ. วีรวิท คงศักดิ์ (กรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ
ประพฤติมิชอบ)

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๑)

เรื่องของการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่หลายคนจับตามอง ซึ่งก่อนหน้านี้ได้มีโอกาสคุยกับท่านประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบไปแล้ว โดยกำหนดไว้ ๔ ประเด็น ดังนี้ ๑. การป้องกันและเฝ้าระวัง ๒. การป้องปราม ๓. การปราบปราม ๔. การบริหารจัดการ พร้อมทั้งมีการกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ กลยุทธ์ รวมทั้งแผนและกิจกรรมต่างๆ ที่จะเข้าไปดำเนินการในแต่ละช่วงของระยะเวลา

เพราะฉะนั้นกลไกมาตรการที่จะเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงจะทำอย่างไรกับขั้นตอนวิธีปฏิบัติแผนงานต่างๆ จะไปลงรายละเอียดใน ๔ ประเด็นวันนี้โดย พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ กรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๑. ก่อนหน้านี้ได้ขยายความใน ๔ ประเด็นในการปฏิรูปว่ามีอะไรบ้าง วันนี้ประชาชน หรือภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเอกชน ภาครัฐ รัฐบาล หลายหน่วยงานให้ความสนใจ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เขาจะต้องทำตัวอย่างไร ทำกิจกรรมอย่างไร เพื่อที่จะสร้างหลักหรือกำแพงในการป้องกัน โดยไม่ให้อยู่ในกรอบที่ทำผิดลงไปโดยไม่รู้ตัว ใน ๔ ประเด็นที่ท่านเล่าให้ฟังได้ไหมว่าเกิดอะไรขึ้น อย่างไร

การป้องกันเฝ้าระวังสืบเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๓ ที่กำหนดให้รัฐให้ความรู้กับประชาชนและให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่รัฐด้วย เพื่อให้เห็นกระบวนการทุจริตสามารถเกิดขึ้นได้ ซึ่งใช้ระบบการวิจัยการศึกษา ให้สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์ ซึ่งมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบันแปรสภาพเป็นองค์กร ซึ่งจะทำหน้าที่ให้ความรู้ให้การอบรมแก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเรื่องของการให้ซิมพิฟิเคชันด้วย ซึ่ง ๓ ปี แรกสถาบันสัญญาธรรมศักดิ์จะแปรสภาพเป็นองค์กรนานาชาติให้เหมือนประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ฮองกง ซึ่งจะให้มีการแลกเปลี่ยน ทางวิชาการระหว่างประเทศด้วย แต่ใน ๓ ปีแรก จะพยายามให้ความรู้ประชาชน ซึ่งจะรณรงค์เรื่องของการใช้ประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันและให้ส่วนราชการต่างๆ ส่งคนเข้าไป ดู รวมถึงประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้ไปดูเรื่องการทุจริตในยุคใหม่ ไม่ใช่การทุจริตเพียงแค่การ เลือกลงอย่างเดียวน จะมีเรื่องนโยบาย และการขัดผลประโยชน์ร่วมกันในเรื่องของส่วนรวม และเรื่องของการใช้อำนาจรัฐไม่เป็นธรรมจะไปเชื่อมโยงกับการปราบปราม คือ จะให้ประชาชนกับภาครัฐมารวมกันเป็นคณะกรรมการร่วมในการที่จะรับฟังเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงในการทุจริต คือ จะ มีคณะกรรมการร่วมกันและมีช่องทาง

การรับข้อมูลจากดิจิทัลส่งมาและจะมีคณะกรรมการกลั่นกรองว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ และส่งไปให้สำนักงานป.ป.ช. หรือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องการร่ำรวยผิดปกติและความประพฤติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมผิดปกติในเรื่องของการใช้จ่ายเงินการดำเนินการต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้การป้องกันการมีส่วนร่วมของประชาชนชัดเจนขึ้น

๒. ในส่วนของข้อแรกเป็นการป้องกันและเฝ้าระวังมีจุดศูนย์กลางในการเรียนรู้ จำเป็นไหมที่จะมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่เดียว ทางคณะกรรมการมองเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

ในปีแรกจะมีศูนย์กลางอยู่ ๕ แห่ง และมีพิพิธภัณฑ์ด้านโง่งเป็นการเรียนรู้ให้กับประชาชนว่าการทุจริตมีอะไรบ้าง ซึ่ง ใน ๕ ปีแรกกระบวนการให้ความรู้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีเวลาค่อยๆ รับทราบกันไป ซึ่งอาจจะมีกฎหมายอันหนึ่งในเรื่องของการป้องกันการเฝ้าระวังการทุจริตที่มีส่วนร่วมของประชาชนสิ่งนี้จะเอามาเสริมในส่วนที่มีอยู่แล้ว และสิ่งสำคัญที่จะต้องทำมากที่สุดในแต่ละประเทศคือ ปกปิดชื่อผู้แจ้งเบาะแส และถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ผู้นั้นเป็นพยานต้องได้รับความคุ้มครองพยานในทุกรูปแบบไม่ใช่เฉพาะ คัดกันในเรื่องความปลอดภัยเท่านั้น ต้องป้องกันอิทธิพลต่างๆ ด้วย เช่น การย้ายออกจากตำแหน่ง การใช้อำนาจมืดต่างๆ ต้องมีให้ครบวงจร ซึ่งมีในแผนปฏิรูปอยู่ในคณะทำงานฯ

๓. ถ้ามีการป้องกันบุคคลอีกส่วนหนึ่งที่จะเข้ามาตามช่องทางความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสต่างๆ แต่ด้วยความเป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ที่ก้าวเข้ามาในประเทศ ตรงนี้มีการพูดคุยกันบ้างหรือไม่

เรื่องนี้ในการพูดคุยของรัฐจะให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความรู้ซึ่งอยู่ในยุทธศาสตร์ประเด็นสุดท้ายของการบริหารจัดการ ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่จัดการให้ความรู้มีหลักสูตรการเรียน การบริหารจัดการและในเรื่องต่อไป คือ การป้องปราม ซึ่งในแผนปฏิรูปมีการป้องปรามจะมีอยู่ ๒ ส่วน ภายในองค์กรของหน่วยงานรัฐให้หัวหน้าส่วนราชการดำเนินการตรวจสอบหรือดำเนินการตามวินัย

๔. ที่ท่านเล่ามาจะแล้วเสร็จในปีกี่เดือน

ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญการดำเนินการในการตรวจสอบ การทุจริต ต้องมีระยะเวลา กำหนดให้แน่ชัดและสามารถขยายระยะเวลาได้ แต่มีข้อจำกัดว่าถ้าถึงจุดนี้แล้วจะขยายไม่ได้ เพื่อป้องกันไม่ให้อำนาจการมีปัญหาคือ เรื่องการใช้วินัย และการประวัตินิชอบ เมื่อมีการตรวจสอบประวัตินิชอบหัวหน้าส่วนราชการต้องดำเนินการสอบ เรื่องผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง ถ้าร้ายแรงต้องดำเนินการให้ สำนักงาน ปปช . ทราบ และทางสำนักงาน ปปช . จะเป็นผู้ตรวจสอบ และมีอีกกรณีคือ หัวหน้าส่วนราชการถูกร้องเรียน เป็นหน้าที่ของสำนักงานปปช . ในการตรวจสอบทางวินัยสิ่งที่เสนอคือให้มีการดำเนินการในด้านวินัยนี้ การเมืองด้วยเพราะการใช้จริยธรรมคงไม่พอ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้จะ

ให้ทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กับคณะกรรมการบริหารงานบุคคลต่างๆ มาหารือกันว่ากระบวนการนั้นจะอย่างไร

๕. ซึ่งจะเห็นว่าการป้องกันและการเฝ้าระวังที่ทางคณะกรรมการชุดนี้ ได้เล่าให้ฟังไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ การทุจริต และการสร้างลักษณะนิสัยไม่โกง ไม่ยอมให้ผู้ใดมาโกง ได้ข่าวว่าไม่ใช่แค่ภาคประชาชนที่ เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่มีประชาชนในภาคเอกชนด้วยคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อย่างไร

เป็นคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และแผนแม่บทสำคัญที่นำมา ใช้ในการปฏิรูป ต่อไปหัวหน้าส่วนราชการต้องมีการเรียนรู้และเข้าอบรม เรื่องของการป้องกันการทุจริต จะต้องรู้ความ เสี่ยงในการทุจริตว่าเกิดจากอะไร เช่น เกิดจากคน เกิดจากงาน เกิดจากสภาพแวดล้อม ที่เปิดโอกาสให้ มีการทุจริต และต้องหามาตรการในการป้องกัน คือ การตรวจสอบคว ามเสี่ยงเป็นประจำ เช่น ความ ประพฤติของเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องของการใช้เงินผิดปกติ ซึ่งแล้วแต่ส่วนราชการจะกำหนดบริบทว่าอะไร คือ ความเสี่ยง ต้องมีการสำรวจ และประชุมหารือแนวทางแก้ไขไม่ให้เกิดการทุจริตส่วนเรื่องของ ภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ในกฎหมายสำนักงานป.ช. เมื่อปี ๒๕๕๘ ซึ่งบริษัทที่ทำคู่สัญญาของ รัฐต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการให้สินบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งขณะนี้ทางสำนักงานปช .ได้ตกลงกับ ทางภาคเอกชนแล้วว่าการที่จะมาทำสัญญาในภาคธุรกิจของรัฐจะต้องมีมาตรการอย่างไร เช่น จะต้อง ประกาศเป็นนโยบายชัดเจนของรัฐไม่มีการให้สินบน และนอกจากนี้ยังมีสัญญาคุณธรรมด้วย

๖. ใครจะเป็นผู้ออกแบบสำรวจและเป็นกรรมการกลาง ซึ่งคำถามนั้นจะไม่เข้าเอกชน คำถามนั้นอาจจะ ไม่เข้าภาครัฐบาลตรงนี้ใครจะเป็นผู้กำหนด

เราใช้กรรมการร่วม ซึ่งอยู่ในแบบกรรมการจัดซื้อจัดจ้างจะมีกรรมการ ๓ ส่วน ๑. ภาครัฐ ๒. ภาคเอกชน ๓. ภาคประชาสังคม เพราะฉะนั้นกระบวนการในการที่จะจัดแจ้งในภาคประชาสังคม จะต้องชัดเจนมีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล คือ แนวทางที่ทำให้เห็นภาพทั้งหมดว่าสามารถเดินไปได้

๗. ในการป้องกันและเฝ้าระวังในการป้องปราม ไม่ได้บอกว่าผิดหรือถูกเป็นการรับข้อมูลเรียน รู้ในกฎ กติกาต่างๆ ซึ่งในการปฏิบัติจะเป็นภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคมลงมือปฏิบัติจริงเวลาที่ จะประเมินว่าข้อมูลที่เสนอไปดีหรือไม่คืออย่างไร อะไรเป็นตัวกำหนด

ในส่วนของการปฏิรูประบบราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กำหนด ในเรื่องการใช้ดุลยพินิจ ลดการใช้ ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งมี ๕ มิติ ได้ทดลองทำมา ๓ ปีแล้ว ซึ่ง จะเป็นตัวบอกประสิทธิภาพของหน่วยงานถ้ามีการวัดกัน แล้วถ้าส่วนราชการใด ต่ำกว่า ๘๐ เปอร์เซนต์ และมีมติใดมติหนึ่งโดยเฉพาะ ๔ และ ๕ ในเรื่องของความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ ที่จะสร้างค่านิยม ที่ตรง ทำให้องค์กรมีความซื่อตรง กระบวนการตรงนี้หัวหน้าส่วนราชการเป็นกลไก หลักในการทำ ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการอาจจะไม่รู้เรื่องเพราะฉะนั้นมีหลักสูตรในการอบรม ซึ่งก็เป็นเรื่อง

ของสถาบันสัญญาธรรมศักดิ์จะเริ่มทำใน ๓ ปีแรกต่อไป ปีที่ ๔ จะเป็นองค์การระหว่างประเทศ องค์การนานาชาติ จะทำให้มีเวทีและข้อมูลต่างๆ มากขึ้น

๘. ในส่วนประเด็นการเฝ้าระวังปราบปราม หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคใดๆ ก็แล้วแต่มีการจับมือกัน การดูแล การป้องกันการปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบแล้ว เวลาที่อยากทราบผลแน่นอน คือ การรายงานขึ้นไปเพื่อจะให้ดูว่าผ่านมิตินั้น มิตินี้หรือเปล่า มีเรื่องเล่าอยู่ว่าการตรวจสอบ การป้องกันการปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐเองก็ดี ความล่าช้าในการรายงาน หรือการตรวจกลับไปกลับมาบางที่เอกสารเยอะมากรายงานไปต้องกำหนดระยะเวลา ตรงนี้ จะเกิดความล่าช้าในเรื่องของการป้องกันการเฝ้าระวังใหม่ ซึ่งจะพูดเท่าไร ทฤษฎีมาเท่าไร กิจกรรมมาเท่าไร เมื่อรายงานกลับไปกลับมาซ้ำในเรื่องการทำผิด ตรงนี้จะเป็นปัญหาหรือไม่

เรื่องสำคัญจะไปอยู่ในมิตินี้ ๔ ในเรื่องการปราบปราม ซึ่งมี ๒ ส่วน คือ การปราบปรามใน ส่วนราชการ ใช้วินัยเป็นต้น วน่าและขยายไปสู่อาญา ในขณะที่เขา มีเจตนาทำให้ส่วนราชการเสียหาย ถ้า กระบวนการล่าช้าหัวหน้าส่วนราชการอาจมีส่วนผิด ซึ่งกระบวนการใช้ฐานวินัยเป็นตัวดำเนินการก่อน ถ้าไม่ร้ายแรงก็เป็นการดำเนินการแก้ไขเจ้าหน้าที่ของรัฐทำแล้วไม่รู้ เป็นเรื่องที่จะต้องอบรมกันว่าสิ่งใด ทำได้ สิ่งใดทำไม่ได้ และถ้าทำผิดแล้วจะถูกลงโทษอย่างไร ซึ่งมีกระบวนการหนึ่งที่เชื่อมโยงกันใน เรื่องของคุณธรรม เป็นเรื่องของความคิด จิตใจ เรื่องของจริยธรรมเป็นเรื่องของความประพฤติการพูด และการกระทำ

๙. ในส่วนนี้เป็นข้อบังคับที่อยู่ในหน่วยงานราชการนั้นๆ ด้วยใช่หรือไม่

ใช่ครับ ซึ่งเป็นหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการอยู่ในกฎของ กพ . อยู่แล้ว มีเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม การใช้วินัย และรวมถึงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐ Integrity and Transparency Assessment (ITA) ด้วย โดยหัวหน้าส่วนราชการต้องให้ความสนใจ ใน ๔ เรื่องด้วย คือการส่งเสริมคุณธรรม การกวดขันวินัย และการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีการประเมินคุณธรรมและ ความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ Integrity and Transparency Assessment (ITA) เป็นตัวป้องกัน

๑๐. วันนี้ประเทศไทยใน ๔ ประเด็นแผนการปฏิรูปและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบไม่ว่า จะเป็นการป้องกันเฝ้าระวังด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม และรวมไปถึงด้านการบริหารจัดการ ใ้ ประเด็นที่ผ่านมาจะเป็นอย่างไร

ซึ่งจริงๆ แล้วมีหลายหน่วยงานให้ความสนใจมาก เช่นกระทรวงสาธารณสุข ที่มีมาตรการที่ ไม่ให้มีการรับค่าใช้จ่ายหรือสิทธิที่ได้จากยา ซึ่งทำให้เป็นบริบทเป็นแบบอย่าง และกระทรวงพลังงาน ประกาศว่าไม่มีการรับของขวัญ ไม่มีการให้ของขวัญอย่างนี้เป็นสิ่งที่เป็นกระแสที่ส่วนราชการระดับ

กระทรวงนั้น จะดำเนินการผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นเมื่อแผนผ่านแล้วและสิ่งที่ปฏิรูปจะตามมาโดยอัตโนมัติ

๑๑. อย่างนี้ถือว่าเป็นวิกฤติให้เป็นโอกาสใหม่ในเรื่องของกระแสการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบแรงมากพอสมควรเมื่อ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เข้ามาในการจัดการรวมไปถึงการมีคณะกรรมการในการปฏิรูปประเทศด้านนี้แล้ววันนี้จะเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาสทำให้เรื่องราวของการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบที่หลายคนมองว่า ไม่สวย ไม่หล่อ ไม่สูง ไม่ขาว ด้อยใช้หรือไม่

ซึ่งได้ไปพบกับประชาชนที่ต่างจังหวัด สิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก คือ คนวัยรุ่นสมัยใหม่ค่อนข้างตื่นตัวมากและไม่ยอม และคนที่ไม่ยอม คือ Gen Z และสนับสนุนให้คน Gen Z ดำเนินการแจ้งเบาะแส การดำเนินการต่างๆ โดยที่มีระบบการดำเนินการป้องกันเผื่อระวังไม่ให้เขาได้รับอันตรายหรือภัยจากที่เขาทำความดี นี่ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่อยู่ในแบบของเขาอยู่แล้ว

เรียบเรียงโดย นางสาวจันทิพย์ คำเกิด

๒.๒๖ ประเด็น “การส่งเสริมวัฒนธรรมไทยกับการปฏิรูปสื่อสารมวลชนในรูปแบบทวิภาคี”
โดย นายจิรัชย์ มูลทองโร่ย (ประธานกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ)
(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑)

ละครบุพเพสันนิวาสกลายเป็นกระแสปรากฏการณ์ของสังคมในปัจจุบันมีผู้ติดตามดูด้วยความชื่นชมเรื่องราวและถ้อยคำที่เกิดในละครเรื่องนี้จะก่อให้เกิดการกระทำเป็นกระแสแผ่ขยายไปทั่วบ้านเมือง สิ่งทีละครเรื่องนี้ก่อให้เกิดกระแสบุพเพสันนิวาสมีอยู่หลายประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อประเทศเป็นอย่างมาก เช่น ให้ความรู้ในด้านภาษาและประวัติศาสตร์ไทย ให้ความรู้วัฒนธรรมไทยที่น่าภาคภูมิใจ ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมและมีคุณค่า ปลูกกระแสนิยมไทยได้เป็นอย่างดี ปลูกกระแสการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับนโยบายนิยมไทยของรัฐบาล ทำให้รัฐบาลสนใจที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้รัฐบาลคิดจะส่งเสริมกระแสนิยมไทย ทำให้รัฐบาลสนใจที่จะส่งเสริมละครไทยก้าวสู่สากล และ ละครเรื่องนี้จะทำให้การแต่งตัวแบบไทยเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิตประจำวัน นี่คือการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยกับการปฏิรูปสื่อมวลชนในรูปแบบของละครโทรทัศน์ จะไปคุยกับท่านจิรัชย์ มูลทองโร่ย ประธานกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑. ละครเรื่องบุพเพสันนิวาสกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในละครเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปสื่ออย่างไร

รัฐบาลมองเห็นว่าเรื่องสื่อในประเทศไทยมีความไม่สมบูรณ์ในหลาย ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ข้อความผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ โซเชียลมีเดีย วิทย์ุ โทรทัศน์ การใช้ข้อความเหล่านี้สื่อออกมาได้หลายมิติไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทสนทนา ละครโทรทัศน์ หรือเกมโชว์ รัฐบาลเห็นว่าควรกลับมาทบทวนและปฏิรูปกัน เรื่องนี้คณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ นำมาคิดต่อยอดและนำมาเป็นเป้าหมายว่า คณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อควรจะเป็นเสมือนโรงเรียนของสังคม โดยตีความหมายได้สามมิติ *มิติแรก* สื่อควรให้ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม *มิติที่สอง* สื่อควรส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย เมืองไทยมีของดีมาช้านานแต่เรากลับไปรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ขณะนี้จึงอยากให้กลับมาทบทวนเรื่องการสื่อความหมายของสื่อควรส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยด้วย *มิติที่สาม* สื่อควรส่งเสริมพฤติกรรมและเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม ละครเรื่องบุพเพสันนิวาสทำให้สังคมตื่นตัวและสามารถขับเคลื่อนประเทศไปได้ในมิติต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ ขณะนี้ประชาชนให้ความสนใจเรื่องขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทยผ่าน ทางสื่อ

โดยนายกรัฐมนตรีได้ให้ความสนใจ เป็นตัวสะท้อนว่าสื่อต้องปฏิรูปตัวเองแล้วและปฏิรูปในมิติที่ว่า สื่อควรจะเป็นเสมือนโรงเรียนของสังคม

๒. การนำเสนอทางโทรทัศน์ในรูปแบบของละครที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยซึ่งที่ผ่านมาในอดีตเคยมีและทิ้งช่วงห่างมาถึงปัจจุบันช่วงที่ห่างนั้นเกิดอะไรขึ้นกับสังคมไทย

สื่อคือพฤติกรรมของสังคม ประชาชนมักมีความสนใจในเรื่องส่วนบุคคล เช่น ดารา ซึ่งเป็นความสนใจแต่ชั่วครั้งชั่วคราว แต่หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมที่เคยเรียนมาและเกิดการฟื้นฟูขึ้นใหม่ภาพความประทับใจก็จะตระหนักมากขึ้น เช่น หนังสือนิยายตามถ้ำ หากมีภาพยนตร์ดกย้าให้เห็นภาพขึ้นอีกจึงเป็นสิ่งจูงใจให้ความสนใจมากขึ้น ความรักชาติ ศิลปวัฒนธรรมไทย และเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในทางอ้อมด้วย

๓. ประเด็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย นอกเหนือจากการให้ความรู้ เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อสังคมแล้วยังเป็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยด้วยโดยไม่ต้องบังคับซึ่งผู้จัดหรือผู้มีรายได้ต่อการผลิตละคร รูปแบบเกมโชว์จะต้องหันกลับมาของมุนนี้มากยิ่งขึ้น

ถ้าจะผลิตสื่อที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยขึ้นมาให้สมบูรณ์จริงๆ ภาครัฐต้องมีส่วนที่สนับสนุนด้วย กระทรวงวัฒนธรรมก็ต้องมีส่วนที่สนับสนุนเรื่องดังกล่าวด้วย จะทำให้เป้าหมายในการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชนมีความยั่งยืน มั่นคงยิ่งขึ้น

๔. การดำเนินงานที่เชื่อมต่อหลายกระทรวงที่จะต้องให้การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบของละครโทรทัศน์หรือในรูปแบบเกมโชว์ รูปแบบของสื่อมวลชนที่อาจต้องต้องผ่านนักแสดงเพื่อสร้างแรงดึงดูดความสนใจยิ่งขึ้น กรณีประวัติศาสตร์ชาติไทย ศิลปวัฒนธรรมไทยรวมถึงบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามาปรับแนวการทำงานร่วมกันให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ในการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศที่กำลังจะถึง ได้กำหนดประเด็นและขอเชิญคณะกรรมการปฏิรูปด้านการศึกษาหารือ ในเรื่องระบบการศึกษา การรู้เท่าทันสื่อในนามของกระทรวงศึกษาได้เตรียมการดำเนินการอะไรไว้ จะขับเคลื่อนในเชิงกิจกรรม เชิงหลักสูตร หรือวิธีใด คณะกรรมการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ระหว่างการเชิญหน่วยงานมาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำ ร่วมกันหารือว่าแนวทางการปฏิรูปสื่อตามแผนควรจะไป ในลักษณะไหน ไม่อยากเห็นหน่วยราชการทำงานตามลำพัง ควรทำงานแบบ ๓๖๐ องศา ทำงานร้อยเรียงกับคณะทำงานปฏิรูปแต่ละด้านทุกคณะ

๕. การปฏิรูปในเรื่องของละครไทย สภาพสังคมไทยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลเรื่องของนิยามไทยมีแนวทางอย่างไรในเรื่องการปฏิรูป

การดำเนินชีวิตตามวิถีไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็เรื่องหนึ่งในนิยามไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย ความเอื้อเฟื้อต่อกัน การมีจิตอาสา สิ่งเหล่านี้สามารถตอบสนองได้ตามสื่อทั้งหมด ดังนั้นขณะนี้ทางผู้ประกอบการสื่อได้สรรสร้างเรื่องดีๆ ออกมาให้ประชาชนได้รับชม และนอกจากนี้โซเชียลมีเดียก็ได้มีการช่วยในการสนับสนุน นำเสนอความรู้ในช่องทางต่าง ๆ

๖. กังวลหรือไม่ว่าในอนาคตกระแสความนิยมในเรื่องศิลปวัฒนธรรมจะถูกลืมนั่นไป

มีคนกล่าวว่าละครต้องมีวันจบ แต่แนวทางละครไม่มีวันจบ บุพเพสันนิวาสกำลังจะจบ แต่ก็จะมีละครเรื่องใหม่ที่เป็นแนวเดียวกันขึ้นมา คือมีการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน คณะกรรมการปฏิรูปสื่อจึงต้องเป็นเครื่องมือในการสอบถามข้อเคลือบหรือข้อรับฟังความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค

๗. ในฐานะประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ อยากฝากถึงผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับโลกโซเชียลในการนำเสนอรูปแบบ การผลิตเนื้อหาออกมาให้ประชาชนได้สัมผัสอย่างไรบ้าง

ละครบุพเพสันนิวาสเป็นตัวอย่างที่ยอดเยี่ยมสำหรับสังคมไทยและต่างประเทศที่ให้ความสนใจ ซึ่งเป็นแนวทางที่ประชาชนพร้อมที่จะรับและสนับสนุน เพราะฉะนั้นขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อออกมาเผยแพร่ ได้ทบทวนตัวเองและปรับบทบาท ทำอย่างไรให้ประชาชนมีความสุข สามารถเชื่อมโยงถึงมิติในชีวิตประจำวัน และด้านเศรษฐกิจฯ

เรียบเรียงโดย นางสาวศิริพร แสงสว่าง

รายนามคณะผู้จัดทำ

ผู้ควบคุมการดำเนินงานและที่ปรึกษา

นางสาวศิริกัญญา บุญจรรย์

รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
รักษาราชการแทนเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้ดำเนินงาน

นางสาวภัทรี เปรมโยธิน (ผู้ควบคุมการดำเนินงาน)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการกลุ่มงานประชาสัมพันธ์

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์และสารสนเทศ

นางสาวศิริพร แสงสว่าง (ผู้เรียบเรียง)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นางสาวสุนันทา แยมฉวก (ผู้เรียบเรียงและรวมเล่ม)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นายการุณรัฐ จินตมณี (ผู้เรียบเรียง)

พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน

นางสาวจันทิพย์ คำเกิด (ผู้เรียบเรียง)

พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน